

TI-*nspire*[™]

TI-Nspire[™] CAS Referentiehandleiding

Deze handleiding heeft betrekking op TI-Nspire[™]-software versie 4.3.
Ga voor de nieuwste versie van de documentatie naar education.ti.com/guides.

Belangrijke informatie

Tenzij uitdrukkelijk anders vermeld in de bij een programma behorende Licentie, geeft Texas Instruments betreffende programma's of boekmateriaal geen uitdrukkelijke noch impliciete garantie, daaronder mede begrepen maar niet beperkt tot impliciete garanties met betrekking tot verkoopbaarheid en geschiktheid voor een bepaald doel, en maakt zulk materiaal uitsluitend beschikbaar op een "as-is" basis. In geen geval is Texas Instruments tegenover wie dan ook aansprakelijk voor enige speciale, indirecte, bijkomende of gevolgschade verband houdend met of voortvloeiend uit de aankoop of het gebruik van dit materiaal en, ongeacht de vorm van proces, zal de enige en uitsluitende aansprakelijkheid van Texas Instruments niet hoger zijn dan het in de bij een programma behorende licentie vermelde bedrag. Daarenboven wijst Texas Instruments elke aansprakelijkheid van de hand voor vorderingen van welke aard dan ook tegen het gebruik van dit materiaal door derden.

Licentie

Zie de complete licentie die is geïnstalleerd in

C:\Program Files\TI Education\<TI-Nspire™ Product Name>\license.

© 2006 - 2016 Texas Instruments Incorporated

Inhoud

Belangrijke informatie	2
Inhoud	3
Uitdrukkingstemplates	5
Alfabetische lijst	12
A	12
B	21
C	25
D	51
E	63
F	73
G	83
I	90
L	98
M	114
N	123
O	132
P	135
Q	144
R	148
S	162
T	189
U	205
V	205
W	207
X	209
Z	210
Symbolen	219
Lege elementen	247
Snelkoppelingen voor het invoeren van wiskundige uitdrukkingen	250
EOS (Equation Operating System)-hiërarchie	252
Foutcodes en meldingen	254
Waarschuwingscodes en berichten	262
Service en Ondersteuning	264
Productinformatie, service en garantie TI	264

Uitdrukkingstemplates

Uitdrukkingstemplates bieden u een makkelijke manier om wiskundige uitdrukkingen in standaard wiskundige notatie in te voeren. Wanneer u een template invoegt, verschijnt deze op de invoerregel met kleine blokjes op de posities waarop u elementen kunt invoeren. Een cursor geeft aan welk element u kunt invoeren.

Gebruik de pijltoetsen of druk op **tab** om de cursor te verplaatsen naar de positie van elk element, en typ een waarde of uitdrukking voor het element in. Druk op **enter** of **ctrl enter** om de uitdrukking uit te werken.

Breukentemplate

ctrl **÷** -toetsen

Opmerking: zie ook / (delen), pag. 221.

Voorbeeld:

$$\frac{12}{8 \cdot 2} = \frac{3}{4}$$

Exponent-template

^ -toets

Opmerking: typ de eerste waarde, typ op **^** en typ dan de exponent. Om de cursor terug te brengen naar de basisregel drukt u op de pijl naar rechts (►).

Opmerking: zie ook ^ (macht), pag. 222.

Voorbeeld:

$$2^3 = 8$$

Worteltemplate

ctrl **x²** -toetsen

Opmerking: zie ook $\sqrt{()}$ (wortel), pag. 233.

Voorbeeld:

$$\sqrt{4} = 2$$
$$\sqrt{\{9, a, 4\}} = \{3, \sqrt{a}, 2\}$$

N-de wortel-template

ctrl **^** -toetsen

Opmerking: zie ook wortel (), pag. 158.

Voorbeeld:

N-de wortel-template

ctrl ^ -toetsen

$$\sqrt[3]{8} \quad 2$$

$$\sqrt[3]{\{8, 27, b\}} \quad \left\{ 2, 3, b^{\frac{1}{3}} \right\}$$

e-macht-template

e^x -toetsen

e

Het getal e verheven tot een macht

Opmerking: zie ook $e^{\wedge}()$, pag. 63.

Voorbeeld:

$$e^1 \quad e$$

$$e^{1.} \quad 2.71828182846$$

Log-template

ctrl 10^x -toets

log

Berekent de log ten opzichte van een gespecificeerd grondtal. Voor het standaard grondtal 10 laat u het grondtal weg.

Opmerking: zie ook $\log()$, pag. 110.

Voorbeeld:

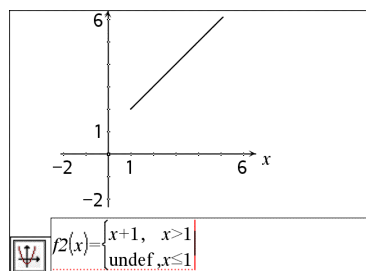
$$\log_4(2.) \quad 0.5$$

Template voor stuksgewijs gedefinieerde functies (2-stuks)

Catalogus > $\log$

{

Voorbeeld:

Hiermee kunt u uitdrukkingen en condities voor een in twee stukken- stuksgewijs gedefinieerde functie creëren. Om een stuk toe te voegen klikt u in de template en herhaalt u de template.

Opmerking: zie ook $\text{piecewise}()$, pag. 137.

Template voor stuksgewijs gedefinieerde functies (N-stuks)

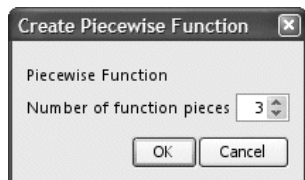
Catalogus >

Hiermee kunt u uitdrukkingen en condities voor een -stuksgewijs gedefinieerde functie in N stukken creëren. Vraagt om N .

Voorbeeld:

Zie het voorbeeld bij Template voor stuksgewijs gedefinieerde functies (2-stuks).

Opmerking: zie ook `piecewise()`, pag. 137.

Stelsel van 2 vergelijkingen-template

Catalogus >

Creëert een stelsel van twee vergelijkingen. Om een rij toe te voegen aan een bestaand stelsel, klikt u in de template en herhaalt u de template.

Opmerking: zie ook `system()`, pag. 188.

Voorbeeld:

$$\begin{array}{l} \text{solve} \left(\begin{cases} x+y=0 \\ x-y=5 \end{cases}, x, y \right) \quad x = \frac{5}{2} \text{ and } y = \frac{-5}{2} \\ \text{solve} \left(\begin{cases} y=x^2-2 \\ x+2 \cdot y=-1 \end{cases}, x, y \right) \\ x = \frac{-3}{2} \text{ and } y = \frac{1}{4} \text{ or } x=1 \text{ and } y=-1 \end{array}$$

Stelsel van N vergelijkingen-template

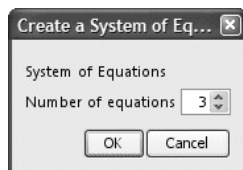
Catalogus >

Hiermee kunt u een stelsel van N vergelijkingen creëren. Vraagt om N .

Voorbeeld:

Zie het voorbeeld bij Stelsel van vergelijkingen-template (2 vergelijkingen).

Opmerking: zie ook `system()`, pag. 188.

Absolute waarde-template

Catalogus >

 Opmerking: zie ook **abs()**, pag. 12.

Voorbeeld:

$$\left\{ 2, -3, 4, -4^3 \right\} \quad \left\{ 2, 3, 4, 64 \right\}$$

dd°mm'ss.ss" template

Catalogus >

 ° ' "

Hiermee kunt u hoeken in **dd°mm'ss.ss"**-opmaak invoeren, waarbij **dd** het aantal decimale graden, **mm** het aantal minuten en **ss.ss** het aantal seconden is.

Voorbeeld:

$$30^{\circ}15'10'' \quad \frac{10891 \cdot \pi}{64800}$$

Matrixtemplate (2 x 2)

Catalogus >

Creëert een 2 x 2 matrix.

Voorbeeld:

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \cdot a \quad \begin{bmatrix} a & 2 \cdot a \\ 3 \cdot a & 4 \cdot a \end{bmatrix}$$

Matrixtemplate (1 x 2)

Catalogus >

Voorbeeld:

$$\text{crossP}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 3 & 4 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & 0 & -2 \end{bmatrix}$$

Matrixtemplate (2 x 1)

Catalogus >

Voorbeeld:

$$\begin{bmatrix} 5 \\ 8 \end{bmatrix} \cdot 0.01 \quad \begin{bmatrix} 0.05 \\ 0.08 \end{bmatrix}$$

Matrixtemplate (m x n)

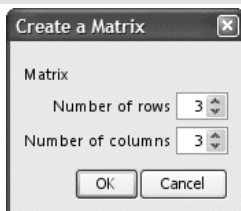
Catalogus >

De template verschijnt nadat u het aantal rijen en kolommen heeft ingevoerd.

Voorbeeld:

Matrixtemplate (m x n)

Catalogus >

$$\text{diag} \begin{pmatrix} 4 & 2 & 6 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{pmatrix} \quad \begin{bmatrix} 4 & 2 & 9 \end{bmatrix}$$

Opmerking: als u een matrix creëert met een groot aantal rijen en kolommen, kan het even duren voordat deze verschijnt.

Somtemplate (Σ)

Catalogus >

$$\sum_{i=0}^{} (i)$$

Voorbeeld:

$$\sum_{n=3}^7 (n) \quad 25$$

Opmerking: zie ook $\Sigma()$ (sumSeq), pag. 234.

Product-template (Π)

Catalogus >

$$\prod_{i=0}^{} (i)$$

Voorbeeld:

$$\prod_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) \quad \frac{1}{120}$$

Opmerking: zie ook $\Pi()$ (prodSeq), pag. 233.

Eerste afgeleide-template

Catalogus >

$$\frac{d}{dx} (i)$$

Voorbeeld:

$$\frac{d}{dx} (x^3) \quad 3 \cdot x^2$$

$$\frac{d}{dx} (x^3)|_{x=3} \quad 27$$

De eerste afgeleide-template kan ook worden gebruikt om de eerste afgeleide in een punt te berekenen.

Opmerking: zie ook $d()$ (afgeleide), pag. 230.

Tweede afgeleide-template

Catalogus >

$$\frac{d^2}{dx^2}(\square)$$

De tweede afgeleide-template kan ook worden gebruikt om de tweede afgeleide in een punt te berekenen.

Opmerking: zie ook **d()** (afgeleide), pag. 230.

Voorbeeld:

$$\frac{d^2}{dx^2}(x^3) \quad 6 \cdot x$$

$$\frac{d^2}{dx^2}(x^3)|_{x=3} \quad 18$$

N-de afgeleide-template

Catalogus >

$$\frac{d^{\square}}{dx^{\square}}(\square)$$

De n de afgeleide-template kan worden gebruikt om de n de afgeleide te berekenen.

Opmerking: zie ook **d()** (afgeleide), pag. 230.

Voorbeeld:

$$\frac{d^3}{dx^3}(x^3)|_{x=3} \quad 6$$

Bepaalde integraal-template

Catalogus >

$$\int_a^b \square dx$$

Opmerking: zie ook **f()** **integral()**, pag. 219.

Voorbeeld:

$$\int_a^b x^2 dx \quad \frac{b^3}{3} - \frac{a^3}{3}$$

Onbepaalde integraal-template

Catalogus >

$$\int \square dx$$

Opmerking: zie ook **f()** **integral()**, pag. 219.

Voorbeeld:

$$\int x^2 dx \quad \frac{x^3}{3}$$

$$\lim_{x \rightarrow a} ()$$

Voorbeeld:

$$\lim_{x \rightarrow 5} (2 \cdot x + 3)$$

13

Gebruik – of (–) voor de linkerlimiet.
Gebruik + voor de rechterlimiet.

Opmerking: zie ook `limit()`, pag. 100.

Alfabetische lijst

Elementen waarvan de namen niet alfabetische zijn (zoals +, ! en >) staan aan het eind van dit hoofdstuk, pag. 219. Tenzij anders gespecificeerd zijn alle voorbeelden in dit hoofdstuk uitgevoerd in de standaard reset-modus, en wordt van alle variabelen aangenomen dat ze onbepaald zijn.

A

abs()

Catalogus >

abs(UitdrI)⇒*uitdrukking*

abs(LijstI)⇒*lijst*

abs(MatrixI)⇒*matrix*

Geeft de absolute waarde van het argument.

Opmerking: zie ook **Absolute waarde-template**, pag. 8.

Als het argument een complex getal is, dan wordt de modulus van dat getal gegeven.

Opmerking: alle onbepaalde variabelen worden behandeld als reële variabelen.

$\left \left\{ \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3} \right\} \right $	$\left\{ \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3} \right\}$
$ 2-3 \cdot i $	$\sqrt{13}$
$ z $	$ z $
$ x+y \cdot i $	$\sqrt{x^2+y^2}$

amortTbl()

Catalogus >

amortTbl(NPmt,N,I,PV, [Pmt], [FV], [PpY], [CpY], [PmtAt], [afgerondeWaarde])⇒*matrix*

Aflossingsfunctie die een matrix als aflossingstabel genereert voor een serie TVM-argumenten.

NPmt is het aantal betalingen dat in de tabel moet worden opgenomen. De tabel begint met de eerste betaling.

N, I, PV, Pmt, FV, PpY, CpY en PmtAt worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202.

- Als u Pmt weglaat, dan wordt de standaardwaarde **Pmt=tvmpmt(N,I,PV,FV,PpY,CpY,PmtAt)** gebruikt.
- Als u FV weglaat, dan wordt de

amortTbl(12,60,10,5000,,12,12)			
0	0.	0.	5000.
1	-41.67	-64.57	4935.43
2	-41.13	-65.11	4870.32
3	-40.59	-65.65	4804.67
4	-40.04	-66.2	4738.47
5	-39.49	-66.75	4671.72
6	-38.93	-67.31	4604.41
7	-38.37	-67.87	4536.54
8	-37.8	-68.44	4468.1
9	-37.23	-69.01	4399.09
10	-36.66	-69.58	4329.51
11	-36.08	-70.16	4259.35
12	-35.49	-70.75	4188.6

standaardwaarde $FV=0$ gebruikt.

- De standaardwaarden voor PpY , CpY en $PmtAt$ zijn hetzelfde als voor de TVM-functies.

afgerondeWaarde specificeert het aantal decimalen voor afronding.

Standaardwaarde=2.

De kolommen in de resulterende matrix zijn in de volgorde: Aantal betalingen, bedrag betaald aan rente, bedrag betaald aan de hoofdsom (aflossing) en balans.

De balans die getoond wordt in rij n is de balans na betaling n .

U kunt de uitvoermatrix gebruiken als invoer voor de andere aflossingsfuncties $\Sigma Int()$ en $\Sigma Prn()$, pag. 234, en **bal()**, pag. 21.

and

BooleaanseUitdr1 **and**

BooleaanseUitdr2 $\Rightarrow$ *Booleaanse uitdrukking*

$$\begin{array}{ccc} x \geq 3 \text{ and } x \geq 4 & & x \geq 4 \\ \{x \geq 3, x \leq 0\} \text{ and } \{x \geq 4, x \leq -2\} & & \{x \geq 4, x \leq -2\} \end{array}$$

BooleaanseLijst1 **and**

BooleaanseLijst2 $\Rightarrow$ *Booleaanse lijst*

BooleaanseMatrix1 **and**

BooleaanseMatrix2 $\Rightarrow$ *Booleaanse matrix*

Geeft waar of onwaar of een vereenvoudigde vorm van de oorspronkelijke invoer.

Geheel getal1 **and** *Geheel getal2* $\Rightarrow$ *geheel getal*

Vergelijkt twee reële gehele getallen bit-voor-bit met behulp van een **and**-bewerking. Intern worden beide gehele getallen geconverteerd naar 64-bits binaire getallen met een teken (positief of negatief). Wanneer overeenkomstige bits vergeleken worden, is het resultaat 1 als beide bits 1 zijn; anders is het resultaat 0. De geretourneerde waarde geeft de bitresultaten, en wordt weergegeven

In de Hex-grondtalmodus:

$$0h7AC36 \text{ and } 0h3D5F \quad 0h2C16$$

Belangrijk: nul, niet de letter O.

In de Bin-grondtalmodus:

$$0b100101 \text{ and } 0b100 \quad 0b100$$

volgens de ingestelde grondtal-modus.

U kunt de gehele getallen invoeren in elk grondtal. Voor een binaire of hexadecimale invoer moet u respectievelijk het prefix 0b of 0h gebruiken. Zonder prefix worden gehele getallen behandeld als decimaal (grondtal 10).

Als u een decimaal geheel getal invoert dat te groot is voor een 64-bits binaire vorm met een teken (positief of negatief), dan wordt er een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om de waarde binnen het betreffende bereik te brengen.

In de Dec-grondtalmodus:

37 and 0b100	4
--------------	---

Opmerking: een binaire invoer kan maximaal 64 cijfers hebben (het prefix 0b niet meegeteld). Een hexadecimale invoer kan maximaal 16 cijfers hebben.

angle()

angle(Uitdr1)⇒uitdrukking

Geeft de hoek van het argument, waarbij het argument als een complex getal wordt geïnterpreteerd.

Opmerking: alle onbepaalde variabelen worden behandeld als reële variabelen.

In de hoekmodus Graden:

angle(0+2·i)	90
--------------	----

In de hoekmodus Decimale graden:

angle(0+3·i)	100
--------------	-----

In de hoekmodus Radialen:

angle(1+i)	$\frac{\pi}{4}$
------------	-----------------

angle(z)	$\frac{-\pi \cdot (\text{sign}(z) - 1)}{2}$
----------	---

angle(x+i·y)	$\frac{\pi \cdot \text{sign}(y)}{2} - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$
--------------	--

angle({{1+2·i, 3+0·i, 0-4·i}})	$\left\{\frac{\pi}{2} - \tan^{-1}\left(\frac{1}{2}\right), 0, -\frac{\pi}{2}\right\}$
--------------------------------	---

angle(Lijst1)⇒lijst

angle(Matrix1)⇒matrix

Geeft een lijst of matrix met de hoeken van de elementen in *Lijst1* of *Matrix1*, waarbij elk element geïnterpreteerd wordt als een complex getal dat een punt in een rechthoekig twee-dimensionaal assenstelsel voorstelt.

ANOVA *Lijst1,Lijst2[,Lijst3,...,Lijst20][,Vlag]*

Voert een eenwegs-variantieanalyse uit voor het vergelijken van de gemiddelden van twee tot 20 populaties. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Vlag=0 voor gegevens, *Vlag=1* voor statistieken

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.F	Waarde van de F'-statistiek
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden van de groepen
stat.SS	Som van de kwadraten van de groepen
stat.MS	Gemiddelde van de kwadraten van de groepen
stat.dfError	Vrijheidsgraden van de fouten
stat.SSError	Som van de kwadraten van de fouten
stat.MSError	Gemiddelde kwadraat van de fouten
stat.sp	Gepoolde standaarddeviatie
stat.xbarlist	Gemiddelde van de invoer van de lijsten
stat.CLowerList	95% betrouwbaarheidsintervallen voor het gemiddelde van elke invoerlijst
stat.CUpperList	95% betrouwbaarheidsintervallen voor het gemiddelde van elke invoerlijst

ANOVA2way**ANOVA2way** *Lijst1,Lijst2[,Lijst3,...,Lijst10][,NivRij]*

Berekent een tweewegs variantieanalyse voor het vergelijken van de gemiddelden van twee tot 10 populaties. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

NivRij=0 voor blok

NivRij=2,3,...,Len-1, voor tweeweg, waarbij
Len=length(Lijst1)=length(Lijst2) = ... = length(Lijst10) en *Len / NivRij* $\in \{2,3,\dots\}$

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.F	F-statistiek van de kolomfactor
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden van de kolomfactor
stat.SS	Som van de kwadraten van de kolomfactor
stat.MS	Gemiddelde van de kwadraten van de kolomfactor
stat.F Block	F-statistiek voor de factor
stat.PValBlock	Kleinste kans waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.dfBlock	Vrijheidsgraden van de factor
stat.SSBlock	Som van de kwadraten van de factor
stat.MSBlock	Gemiddelde van de kwadraten van de factor
stat.dfError	Vrijheidsgraden van de fouten
stat.SSError	Som van de kwadraten van de fouten
stat.MSError	Gemiddelde van de kwadraten van de fouten
stat.s	Standaarddeviatie van de fout

Uitvoer van KOLOMFACTOR

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.F col	F-statistiek van de kolomfactor
stat.PValCol	Kanswaarde van de kolomfactor
stat.dfCol	Vrijheidsgraden van de kolomfactor
stat.SSCol	Som van de kwadraten van de kolomfactor
stat.MSCol	Gemiddelde van de kwadraten van de kolomfactor

Uitvoer van RIJFACTOR

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.F Row	F-statistiek van de rijfactor
stat.PValRow	Kanswaarde van de rijfactor
stat.dfRow	Vrijheidsgraden van de rijfactor
stat.SSRow	Som van de kwadraten van de rijfactor

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.MSRow	Gemiddelde van de kwadraten van de rijfactor

Uitvoer van INTERACTIE

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.FInteract	F-statistiek van de interactie
stat.PVallInteract	Kanswaarde van de interactie
stat.dflInteract	Vrijheidsgraden van de interactie
stat.SSInteract	Som van de kwadraten van de interactie
stat.MSInteract	Gemiddelde van de kwadraten van de interactie

Uitvoer van FOUT

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.dfError	Vrijheidsgraden van de fouten
stat.SSError	Som van de kwadraten van de fouten
stat.MSError	Gemiddelde van de kwadraten van de fouten
s	Standaarddeviatie van de fout

Ans		ctrl (-) -toetsen
Ans⇒waarde	56	56
Geeft het resultaat van de meest recent uitgewerkte uitdrukking.	56+4	60
	60+4	64

approx()	Catalogus >
approx(Uitdr1)⇒uitdrukking	
Geeft de uitwerking van het argument als een uitdrukking met decimale waarden, indien mogelijk, ongeacht de huidige Automatische of Benaderende modus.	
Dit is hetzelfde als het argument invoeren en op drukken.	
	$\text{approx}\left(\frac{1}{3}\right)$ 0.333333 $\text{approx}\left(\left\{\frac{1}{3}, \frac{1}{9}\right\}\right)$ { 0.333333,0.111111 } $\text{approx}(\{\sin(\pi),\cos(\pi)\})$ { 0.,-1. } $\text{approx}(\left[\sqrt{2} \quad \sqrt{3}\right])$ [1.41421 1.73205] $\text{approx}\left(\left[\frac{1}{3} \quad \frac{1}{9}\right]\right)$ [0.333333 0.111111]

approx()	Catalogus >
approx (<i>Lijst</i> 1)⇒ <i>lijst</i>	$\text{approx}(\{\sin(\pi), \cos(\pi)\}) \quad \{0, -1\}$
approx (<i>Matrix</i> 1)⇒ <i>matrix</i>	$\text{approx}(\lfloor \sqrt{2} \quad \sqrt{3} \rfloor) \quad \begin{bmatrix} 1.41421 & 1.73205 \end{bmatrix}$
Geeft een lijst of <i>matrix</i> waarin elk element uitgewerkt is naar een decimale waarde, indien mogelijk.	

approxFraction()	Catalogus >
<i>Uitdr</i> ▶ approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>uitdrukking</i>	$\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \tan(\pi) \quad 0.833333$
<i>Lijst</i> ▶ approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>lijst</i>	$0.8333333333333333 \text{ ▶ } \text{approxFraction}(5 \cdot 10^{-14})$
<i>Matrix</i> ▶ approxFraction ([<i>Tol</i>])⇒ <i>matrix</i>	$\frac{5}{6}$
Geeft de invoer weer als een breuk, gebruikt een tolerantie van <i>Tol</i> . Als <i>tol</i> wordt weggelaten, wordt er een tolerantie van 5.E-14 gebruikt.	$\{\pi, 1.5\} \text{ ▶ } \text{approxFraction}(5 \cdot 10^{-14})$ $\left\{ \frac{5419351}{1725033}, \frac{3}{2} \right\}$
Opmerking: u kunt deze functie vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @> approxFraction (...) in te typen.	

approxRational()	Catalogus >
approxRational (<i>Uitdr</i> [, <i>tol</i>])⇒ <i>uitdrukking</i>	$\text{approxRational}(0.333, 5 \cdot 10^{-5}) \quad \frac{333}{1000}$
approxRational (<i>Lijst</i> [, <i>tol</i>])⇒ <i>lijst</i>	$\text{approxRational}(\{0.2, 0.33, 4.125\}, 5 \cdot 10^{-14})$
approxRational (<i>Matrix</i> [, <i>Tol</i>])⇒ <i>matrix</i>	$\left\{ \frac{1}{5}, \frac{33}{100}, \frac{33}{8} \right\}$
Geeft het argument als een breuk met een tolerantie van <i>tol</i> . Als <i>tol</i> wordt weggelaten, wordt er een tolerantie van 5.E-14 gebruikt.	

arccos()	Zie $\cos^{-1}()$, pag. 37.
-----------------	------------------------------

arccosh()	Zie $\cosh^{-1}()$, pag. 38.
------------------	-------------------------------

arccot()Zie $\cot^{-1}()$, pag. 39.**arccoth()**Zie $\coth^{-1}()$, pag. 40.**arccsc()**Zie $\csc^{-1}()$, pag. 43.**arccsch()**Zie $\csch^{-1}()$, pag. 43.**arcLen()**Catalogus > **arcLen(Uitdr1,Var,Start,Eind)** $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft de booglengte van *Uitdr1* van *Start* tot *Eind* ten opzichte van variabele *Var*.

Booglengte wordt berekend als een integraal, waarbij een functiemodusdefinitie wordt verondersteld.

arcLen(Lijst1,Var,Start,Eind) $\Rightarrow$ lijst

Geeft een lijst van de booglengtes van elk element van *Lijst1* van *Start* tot *Eind* ten opzichte van *Var*.

$$\text{arcLen}(\cos(x), x, 0, \pi) \quad 3.8202$$

$$\text{arcLen}(f(x), x, a, b) \quad \int_a^b \sqrt{\left(\frac{d}{dx}(f(x))\right)^2 + 1} dx$$

$$\text{arcLen}(\{\sin(x), \cos(x)\}, x, 0, \pi) \quad \{3.8202, 3.8202\}$$
arcsec()Zie $\sec^{-1}()$, pag. 162.**arcsech()**Zie $\text{sech}^{-1}()$, pag. 163.**arcsin()**Zie $\sin^{-1}()$, pag. 174.

augment()

Catalogus > **augment(Lijst1, Lijst2)⇒lijst** $\text{augment}(\{1, -3, 2\}, \{5, 4\}) \quad \{1, -3, 2, 5, 4\}$

Geeft een nieuwe lijst die bestaat uit *Lijst2* aan het eind van *Lijst1*.

augment(Matrix1, Matrix2)⇒matrix

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 5 \\ 6 \end{bmatrix} \rightarrow m2$	$\begin{bmatrix} 5 \\ 6 \end{bmatrix}$
$\text{augment}(m1, m2)$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ 3 & 4 & 6 \end{bmatrix}$

Geeft een nieuwe matrix die bestaat uit *Matrix2* toegevoegd aan *Matrix1*. Wanneer het teken “,” wordt gebruikt, moeten de matrices gelijke rijafmetingen hebben, en wordt *Matrix2* toegevoegd aan *Matrix1* als nieuwe kolommen. Augment verandert *Matrix1* en *Matrix2* niet.

avgRC()

Catalogus > **avgRC(Uitdr1, Var [=Waarde] [, Stap])⇒uitdrukking** $\text{avgRC}(f(x), x, h) \quad \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$ **avgRC(Uitdr1, Var [=Waarde] [, Lijst1])⇒lijst** $\text{avgRC}(\sin(x), x, h)_{x=2} \quad \frac{\sin(h+2) - \sin(2)}{h}$ **avgRC(Lijst1, Var [=Waarde] [, Stap])⇒lijst** $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x) \quad 2 \cdot (x - 0.4995)$ $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x, 0.1) \quad 2 \cdot (x - 0.45)$ **avgRC(Matrix1, Var [=Waarde] [, Stap])⇒matrix** $\text{avgRC}(x^2 - x + 2, x, 3) \quad 2 \cdot (x + 1)$

Geeft het differentiequotiënt (gemiddelde veranderingssnelheid).

Uitdr1 kan een door de gebruiker gedefinieerde functienaam zijn (zie **Func**).

Wanneer *Waarde* gespecificeerd is, wordt elke eerdere variabeletoekenning of elke huidige “|”-substitutie voor de variabele onderdrukt.

Stap is de stapgrootte. Als *Stap* wordt weggelaten, is de standaardwaarde 0,001.

Merk op dat de soortgelijke functie **centralDiff()** het centraal-differentiequotiënt gebruikt.

B

bal()

bal(*NPmt*,*N*,*I*,*PV*, [*Pmt*], [*FV*], [*PpY*], [*CpY*], [*PmtAt*], [*afgerondeWaarde*])⇒*waarde*

bal(*NPmt*,*amortTable*)⇒*waarde*

Aflossingsfunctie die de geplande balans berekent na een gespecificeerde betaling.

N, *I*, *PV*, *Pmt*, *FV*, *PpY*, *CpY* en *PmtAt* worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202.

NPmt specificeert het nummer van de betaling waarna u de gegevens berekend wilt hebben.

N, *I*, *PV*, *Pmt*, *FV*, *PpY*, *CpY* en *PmtAt* worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202.

- Als u *Pmt* weglaat, dan wordt de standaardwaarde *Pmt*=**tvmPmt** (*N*,*I*,*PV*,*FV*,*PpY*,*CpY*,*PmtAt*) gebruikt.
- Als u *FV* weglaat, dan wordt de standaardwaarde *FV*=0 gebruikt.
- De standaardwaarden voor *PpY*, *CpY* en *PmtAt* zijn hetzelfde als voor de TVM-functies.

afgerondeWaarde specificeert het aantal decimalen voor afronding.
Standaardwaarde=2.

bal(5,6,5.75,5000,,12,12)				833.11
tbl:=amortTbl(6,6,5.75,5000,,12,12)				
	0	0.	0.	5000.
1	-23.35	-825.63	4174.37	
2	-19.49	-829.49	3344.88	
3	-15.62	-833.36	2511.52	
4	-11.73	-837.25	1674.27	
5	-7.82	-841.16	833.11	
6	-3.89	-845.09	-11.98	
bal(4,tbl)				1674.27

bal(*NPmt*,*amortTable*) berekent de balans na het nummer van de betaling *NPmt*, op basis van de aflossingstabel *amortTable*. Het argument *amortTable* moet een matrix zijn in de vorm die beschreven wordt onder **amortTbl()**, pag. 12.

Opmerking: zie ook $\Sigma\text{Int}()$ en $\Sigma\text{Prn}()$, pag. 234.

►Base2 ►Grondtal2

Geheel getal1 ►Base2⇒*geheel getal*

256►Base2

0b100000000

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @►Base2 in te typen.

0h1F►Base2

0b11111

Converteert *Geheel getal1* naar een binair getal. Binaire of hexadecimale getallen hebben altijd respectievelijk het prefix 0b of 0h. Nul, niet de letter O, gevolgd door b of h.

0b *binairGetal*

0h *hexadecimaalGetal*

Een binair getal kan maximaal 64 cijfers hebben. Een hexadecimaal getal kan maximaal 16 cijfers hebben.

Zonder prefix wordt *Geheel getal1* behandeld als decimaal (grondtal 10). Het resultaat wordt binair weergegeven, ongeacht de Grondtal-modus.

Negatieve getallen worden weergegeven in de "twee-complement"-vorm. Bijvoorbeeld,

-1 wordt weergegeven als
0hFFFFFFFFFFFFFFFF in de hexadecimale
modus 0b111...111 (64 enen) in de
binaire modus

-2⁶³ wordt weergegeven als
0h8000000000000000 in de hexadecimale
modus 0b100...000 (63 nullen) in de
binaire modus

Als u een decimaal geheel getal invoert dat

buiten het bereik van een 64-bits binaire vorm met een teken (positief of negatief) valt, dan wordt er een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om de waarde binnen het betreffende bereik te brengen. In de volgende voorbeelden vallen de waarden buiten het bereik.

2^{63} wordt -2^{63} en wordt weergegeven als 0h8000000000000000 in de hexadecimale modus 0b100...000 (63 nullen) in de binaire modus

2^{64} wordt 0 en wordt weergegeven als 0h0 in de hexadecimale modus 0b0 in de binaire modus

$-2^{63} - 1$ wordt $2^{63} - 1$ en wordt weergegeven als 0h7FFFFFFFFFFFFFFF in de hexadecimale modus 0b111...111 (64 enen) in de binaire modus

►Base10 ►Grondtal10)

Geheel getal ►Base10⇒*geheel getal*

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>Base10 in te typen.

Converteert *Geheel getal* naar een decimaal (grondtal 10) getal. Een binair of hexadecimaal getal moet altijd respectievelijk het prefix 0b of 0h hebben.

0b *binairGetal*

0h *hexadecimaalGetal*

Nul, niet de letter O, gevolgd door b of h.

Een binair getal kan maximaal 64 cijfers hebben. Een hexadecimaal getal kan maximaal 16 cijfers hebben.

Zonder prefix wordt *Geheel getal* behandeld als decimaal. Het resultaat wordt als decimaal getal weergegeven, ongeacht de Grondtal-modus.

0b10011►Base10	19
0h1F►Base10	31

Geheel getal ►Base16⇒*geheel getal*

256►Base16

0h100

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>Base16 in te typen.

0b111100001111►Base16

0hF0F

Converteert *Geheel getal* naar een hexadecimaal getal. Binaire of hexadecimale getallen hebben altijd respectievelijk het prefix 0b of 0h.

0b *binairGetal*

0h *hexadecimaalGetal*

Nul, niet de letter O, gevolgd door b of h.

Een binair getal kan maximaal 64 cijfers hebben. Een hexadecimaal getal kan maximaal 16 cijfers hebben.

Zonder prefix wordt *Geheel getal* behandeld als decimaal (grondtal 10). Het resultaat wordt als hexadecimaal getal weergegeven, ongeacht de Grondtal-modus.

Als u een decimaal geheel getal invoert dat te groot is voor een 64-bits binaire vorm met een teken (positief of negatief), dan wordt er een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om de waarde binnen het betreffende bereik te brengen. Zie voor meer informatie ►Base2, pag. 22.

binomCdf()

binomCdf(*n,p*)⇒*lijst*

binomCdf(*n,p,ondergrens,bovengrens*)⇒*getal* als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

binomCdf(*n,p,bovengrens*)voor $P(0 \leq X \leq \text{bovengrens})$ ⇒*getal* als *bovengrens* een getal is, *lijst* als *bovengrens* een lijst is

Berekent de cumulatieve kans voor de discrete binomiale verdeling met aantal pogingen *n* en succeskans *p* bij iedere poging.

Voor $P(X \leq \text{bovengrens})$ stelt u $\text{ondergrens}=0$ in

binomPdf(n, p) $\Rightarrow$ *lijst*

binomPdf($n, p, XWaarde$) $\Rightarrow$ *getal* als $XWaarde$ een getal is, *lijst* als $XWaarde$ een lijst is

Berekent de kans voor de discrete binomiale verdeling met aantal pogingen n en succeskans p bij iedere poging.

C

ceiling(*Uitdrl*) $\Rightarrow$ *geheel getal*

<code>ceiling(.456)</code>	1.
----------------------------	----

Geeft het dichtstbijliggende gehele getal dat $\geq$ is aan het argument.

Het argument kan een reëel of complex getal zijn.

Opmerking: zie ook **floor()**.

ceiling(*Lijst l*) $\Rightarrow$ *lijst*

<code>ceiling({-3.1, 1, 2.5})</code>	<code>{-3., 1, 3.}</code>
--------------------------------------	---------------------------

ceiling(*Matrix l*) $\Rightarrow$ *matrix*

<code>ceiling($\begin{bmatrix} 0 & -3.2 \cdot i \\ 1.3 & 4 \end{bmatrix}$)</code>	<code>$\begin{bmatrix} 0 & -3 \cdot i \\ 2. & 4 \end{bmatrix}$</code>
--	--

Geeft een lijst of matrix met de 'plafondwaarde' van elk element.

centralDiff()

Catalogus >

centralDiff(*Uitdr1*, *Var* [= *Waarde*]
[, *Stap*]) ⇒ *uitdrukking*

centralDiff(*Uitdr1*, *Var*
[, *Stap*]) | *Var* = *Waarde* ⇒ *uitdrukking*

centralDiff(*Uitdr1*, *Var* [= *Waarde*]
[, *Lijst*]) ⇒ *lijst*

centralDiff(*Lijst1*, *Var* [= *Waarde*]
[, *Stap*]) ⇒ *lijst*

centralDiff(*Matrix1*, *Var* [= *Waarde*]
[, *Stap*]) ⇒ *matrix*

Geeft de numerieke afgeleide met behulp van de centraal-differentiequotiëntformule.

Wanneer *Waarde* gespecificeerd is, wordt elke eerdere variabeletoekenning of elke huidige “|”-substitutie voor de variabele onderdrukt.

Stap is de stapgrootte. Als *Stap* wordt weggelaten, is de standaardwaarde 0,001.

Wanneer u *Lijst1* of *Matrix1* gebruikt, dan wordt de bewerking toegepast op de waarden in de lijst of op de elementen in de matrix.

Opmerking: zie ook **en d()**.

$\text{centralDiff}(\cos(x), x, h)$	$\frac{-\left(\cos(x-h) - \cos(x+h)\right)}{2 \cdot h}$
$\lim_{h \rightarrow 0} \left(\text{centralDiff}(\cos(x), x, h) \right)$	$-\sin(x)$
$\text{centralDiff}(x^3, x, 0.01)$	$3 \cdot (x^2 + 0.000033)$
$\text{centralDiff}(\cos(x), x) \big _{x=\frac{\pi}{2}}$	$-1.$
$\text{centralDiff}(x^2, x, \{0.01, 0.1\})$	$\{2 \cdot x, 2 \cdot x\}$

cFactor()

Catalogus >

cFactor(*Uitdr1*, [*Var*]) ⇒ *uitdrukking*

cFactor(*Lijst1*, [*Var*]) ⇒ *lijst*

cFactor(*Matrix1*, [*Var*]) ⇒ *matrix*

cFactor(*Uitdr1*) geeft *Uitdr1* ontbonden ten opzichte van al zijn variabelen boven een gemeenschappelijke noemer.

Uitdr1 wordt zoveel mogelijk ontbonden in lineaire rationale factoren, zelfs als dit nieuwe niet-reële getallen oplevert. Dit alternatief is geschikt als u een ontbinding

$\text{cFactor}(a^3 \cdot x^2 + a \cdot x^2 + a^3 + a \cdot x)$	$a \cdot (a^2 + 1) \cdot (x - i) \cdot (x + i)$
$\text{cFactor}\left(x^2 + \frac{4}{9}\right)$	$\frac{(3 \cdot x - 2 \cdot i) \cdot (3 \cdot x + 2 \cdot i)}{9}$
$\text{cFactor}(x^2 + 3)$	$x^2 + 3$
$\text{cFactor}(x^2 + a)$	$x^2 + a$

in factoren ten opzichte van meer dan één variabele wilt.

cFactor(Uitdr1,Var) geeft *Uitdr1* ontbonden ten opzichte van variabele *Var*.

Uitdr1 wordt zoveel mogelijk ontbonden in factoren die lineair zijn in *Var*, met misschien niet-reële constanten, zelfs als dit irrationale constanten of subuitdrukkingen die irrationaal zijn in andere variabelen oplevert.

De factoren en hun termen worden gesorteerd met *Var* als de hoofdvariabele. In elke factor worden gelijksoortige machten van *Var* samengenomen. Neem *Var* op als argument als u een ontbinding ten opzichte van alleen die variabele nodig heeft, en u bereid bent om irrationale uitdrukkingen in andere variabelen te accepteren om een ontbinding ten opzichte van *Var* te vergroten. Er kan wat onbedoelde ontbinding ten opzichte van andere variabelen optreden.

Bij de automatische instelling van de **Automatische of Benaderende** modus kunt u door *Var* op te nemen tevens een benadering met drijvende komma-coëfficiënten mogelijk maken, waar irrationale coëfficiënten niet expliciet beknopt uitgedrukt kunnen worden in termen van de ingebouwde functies. Ook als er maar één variabele is, kan het opnemen van *Var* een vollediger ontbinding opleveren.

Opmerking: zie ook **factor()**.

cFactor($a^3 \cdot x^2 + a \cdot x^2 + a^3 + a \cdot x$)	$a \cdot (a^2 + 1) \cdot (x - i) \cdot (x + i)$
cFactor($x^2 + 3 \cdot x$)	$(x + \sqrt{3} \cdot i) \cdot (x - \sqrt{3} \cdot i)$
cFactor($x^2 + a \cdot x$)	$(x + \sqrt{a} \cdot i) \cdot (x + \sqrt{a} \cdot i)$

cFactor($x^5 + 4 \cdot x^4 + 5 \cdot x^3 - 6 \cdot x - 3$)	$x^5 + 4 \cdot x^4 + 5 \cdot x^3 - 6 \cdot x - 3$
cFactor($x^5 + 4 \cdot x^4 + 5 \cdot x^3 - 6 \cdot x - 3, x$)	$(x - 0.964673) \cdot (x + 0.611649) \cdot (x + 2.12543) \cdot (x + 0.964673)$

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **►** om de cursor te verplaatsen.

char()

char(Geheel getal) ⇒ *teken*

Geeft een tekenreeks die het teken met het nummer *Geheel getal* van de tekenserie van de rekenmachine bevat. Het geldige bereik voor *Geheel getal* is 0–65535.

char(96)	"&"
char(65)	"A"

charPoly

(vierkanteMatrix, Var) ⇒ veelterm-
uitdrukking

$$m := \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 \\ 2 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & 5 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 \\ 2 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & 5 \end{bmatrix}$$

charPoly

(vierkanteMatrix, Uitdr) ⇒ veelterm-
uitdrukking

$$\text{charPoly}(m, x) \quad -x^3 + 5 \cdot x^2 + 7 \cdot x - 35$$

$$\text{charPoly}(m, x^2 + 1) \quad -x^6 + 2 \cdot x^4 + 14 \cdot x^2 - 24$$

$$\text{charPoly}(m, m) \quad 0$$

charPoly

(vierkanteMatrix1, Matrix2) ⇒ veelterm-
uitdrukking

Geeft de karakteristieke veelterm van
vierkanteMatrix. De karakteristieke
veelterm van $n \times n$ matrix A , aangeduid door
 $p_A(\lambda)$, is de veelterm die gedefinieerd
wordt door

$$p_A(\lambda) = \det(\lambda \cdot I - A)$$

waarbij I de $n \times n$ eenheidsmatrix aanduidt.

vierkanteMatrix1 en vierkanteMatrix2
moeten gelijke afmetingen hebben.

 χ^2 way

χ^2 way obsMatrix

chi22way obsMatrix

Berekent een χ^2 -toets voor afhankelijkheid op de
kruistabel van aantallen in de geobserveerde matrix
ObsMatrix. Een samenvatting van de resultaten
wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag.
183).

Zie voor informatie over het effect van lege
elementen in een matrix "Lege elementen" (pag.
247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat. χ^2	Chi-kwadraat-statistiek: som (geobserveerd - verwacht) ² /verwacht.
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden van de chi-kwadraat-statistieken
stat.ExpMat	Matrix van de verwachte tabel met aantallen elementen, waarbij wordt

Uitvoervariabele	Beschrijving
	uitgegaan van de nulhypothese
stat.CompMat	Matrix van chi-kwadraat-statistiekbijdragen van elementen

$\chi^2\text{Cdf}()$

Catalogus >

$\chi^2\text{Cdf}(\text{ondergrens}, \text{bovengrens}, df) \Rightarrow$ getal als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

$\text{chi2Cdf}(\text{ondergrens}, \text{bovengrens}, df) \Rightarrow$ getal als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

Bereken de χ^2 -verdelingskans tussen *ondergrens* en *bovengrens* voor de gespecificeerde vrijheidsgraden *df*.

Voor $P(X \leq \text{bovengrens})$ stelt u *ondergrens* = 0 in.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247.)

$\chi^2\text{GOF}$

Catalogus >

$\chi^2\text{GOF } \text{obsLijst}, \text{expLijst}, df$

$\text{chi2GOF } \text{obsLijst}, \text{expLijst}, df$

Voert een toets uit om te bevestigen dat de steekproefgegevens afkomstig zijn uit een populatie met de gespecificeerde verdeling. *obsLijst* is een lijst met aantallen en moet gehele getallen bevatten. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat. χ^2	Chi-kwadraat-statistiek: som (geobserveerd - verwacht) ² /verwacht
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden van de chi-kwadraat-statistieken
stat.CompList	Chi-kwadraat-statistiekbijdragen van elementen

$\chi^2\text{Pdf}(XWaarde, df) \Rightarrow \text{getal}$ als $XWaarde$ een getal is, *lijst* als $XWaarde$ een lijst is

$\text{chi2Pdf}(XWaarde, df) \Rightarrow \text{getal}$ als $XWaarde$ een getal is, *lijst* als $XWaarde$ een lijst is

Berekent de kansdichtheidsfunctie (pdf) voor de χ^2 -verdeling bij een gespecificeerde $XWaarde$ voor de gespecificeerde vrijheidsgraden df .

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

ClearAZCatalogus > **ClearAZ**

$5 \rightarrow b$	5
-------------------	---

Wist alle variabelen die bestaan uit één teken in de huidige opgave.

b	5
-----	---

ClearAZ	Done
---------	------

Als een aantal van de variabelen vergrendeld is, veroorzaakt deze opdracht een foutmelding en worden alleen de niet-vergrendelde variabelen gewist. Zie **unLock**, pag. 205.

b	b
-----	-----

ClrErrCatalogus > **ClrErr**

Zie voor een voorbeeld van **ClrErr** Voorbeeld 2 onder het commando **Try** (pag. 198).

Wist de foutstatus en zet de systeemvariabele *errCode* op nul.

De **Else**-bepaling van het **Try...Else...EndTry**-blok moet **ClrErr** of **PassErr** gebruiken. Als de fout verwerkt of genegeerd moet worden, gebruik dan **ClrErr**. Als onbekend is wat er met de fout gedaan moet worden, gebruik dan **PassErr** om hem te verzenden naar de volgende foutenafhandelaar. Als er geen onbesliste **Try...Else...EndTry**-foutenafhandelars meer zijn, wordt het foutendialogvenster weergegeven zoals normaal is.

Opmerking: zie ook **PassErr**, pag. 136 en **Try**, pag. 198.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld:

Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw

product.

colAugment()Catalogus >

colAugment(*Matrix1*, *Matrix2*) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft een nieuwe matrix die bestaat uit *Matrix2* toegevoegd aan *Matrix1*. De matrices moeten evenveel kolommen hebben, en *Matrix2* wordt toegevoegd aan *Matrix1* als nieuwe rijen. Dit verandert *Matrix1* of *Matrix2* niet.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m2$	$\begin{bmatrix} 5 & 6 \end{bmatrix}$
$\text{colAugment}(m1, m2)$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$

colDim()Catalogus >

colDim(*Matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft het aantal kolommen in *Matrix*.

$\text{colDim}\left(\begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 3 & 4 & 5 \end{bmatrix}\right)$	3
--	---

Opmerking: zie ook **rowDim()**.

colNorm()Catalogus >

colNorm(*Matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft het maximum van de sommen van de absolute waarden van de elementen in de kolommen in *Matrix*.

$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 4 & 5 & -6 \end{bmatrix} \rightarrow mat$	$\begin{bmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 4 & 5 & -6 \end{bmatrix}$
$\text{colNorm}(mat)$	9

Opmerking: onbepaalde matrixelementen zijn niet toegestaan. Zie ook **rowNorm()**.

comDenom()Catalogus >

comDenom(*Uitdr1*[*Var*]) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

comDenom(*Lijst1*[*Var*]) $\Rightarrow$ *lijst*

comDenom(*Matrix1*[*Var*]) $\Rightarrow$ *matrix*

$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y\right)$	
$\frac{x^2 \cdot y^2 + x^2 \cdot y + 2 \cdot x \cdot y^2 + 2 \cdot x \cdot y + 2 \cdot y^2 + 2 \cdot y}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$	

comDenom(*Uitdr1*) geeft een vereenvoudigde breuk met een volledig uitgewerkte teller boven een volledig uitgewerkte noemer.

comDenom(Uitdr1,Var) geeft een vereenvoudigde breuk met teller en noemer die uitgewerkt zijn ten opzichte van *Var*. De termen en hun factoren worden gesorteerd met *Var* als de hoofdvareabele. Gelijke machten van *Var* worden samengenomen. Er kan wat onbedoelde ontbinding ten opzichte van de samengenomen coëfficiënten optreden. Vergeleken met het weglaten van *Var* scheelt dit vaak tijd, geheugen en schermruimte, terwijl de uitdrukking begrijpelijker wordt. Ook worden volgende bewerkingen op het resultaat sneller en putten deze het geheugen minder uit.

Als *Var* niet voorkomt in *Uitdr1*, dan geeft **comDenom(Uitdr1,Var)** een vereenvoudigde breuk met een niet-uitgewerkte teller boven een niet-uitgewerkte noemer. Dergelijke resultaten besparen meestal nog meer tijd, geheugen en schermruimte. Dergelijke gedeeltelijk ontbonden resultaten maken volgende bewerkingen op het resultaat tevens sneller en minder belastend voor het geheugen.

Ook wanneer er geen noemer is, is de **comden**-functie vaak een snelle manier om gedeeltelijke ontbinding te bereiken als **factor()** te langzaam is of als deze het geheugen uitput.

Tip: Voer deze **comden()**-functiedefinitie in en probeer hem volgens de regels uit als alternatief voor **comDenom()** en **factor()**.

$$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y,x\right) = \frac{x^2 \cdot y \cdot (y+1) + 2 \cdot x \cdot y \cdot (y+1) + 2 \cdot y \cdot (y+1)}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$$

$$\text{comDenom}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y,y\right) = \frac{y^2 \cdot (x^2 + 2 \cdot x + 2) + y \cdot (x^2 + 2 \cdot x + 2)}{x^2 + 2 \cdot x + 1}$$

$$\text{Define } \text{comden}(\text{exprn}) = \text{comDenom}(\text{exprn}, \text{abc}) \quad \text{Done}$$

$$\text{comden}\left(\frac{y^2+y}{(x+1)^2}+y^2+y\right) = \frac{(x^2 + 2 \cdot x + 2) \cdot y \cdot (y+1)}{(x+1)^2}$$

$$\text{comden}(1234 \cdot x^2 \cdot (y^3 - y) + 2468 \cdot x \cdot (y^2 - 1)) = \frac{1234 \cdot x \cdot (x \cdot y + 2) \cdot (y^2 - 1)}{1}$$

completeSquare ()

completeSquare(UitdrOfVgl, Var) ⇒ uitdrukking of vergelijking

completeSquare(UitdrOfVgl, Var^Macht) ⇒ uitdrukking of vergelijking

completeSquare(UitdrOfVgl, Var1, Var2 [...]) ⇒ uitdrukking of vergelijking

completeSquare(UitdrOfVgl, {Var1, Var2 [...]}) ⇒ uitdrukking of vergelijking

$$\text{completeSquare}(x^2 + 2 \cdot x + 3, x) = (x+1)^2 + 2$$

$$\text{completeSquare}(x^2 + 2 \cdot x - 3, x) = (x+1)^2 - 4$$

$$\text{completeSquare}(x^6 + 2 \cdot x^3 + 3, x^3) = (x^3 + 1)^2 + 2$$

$$\text{completeSquare}(x^2 + 4 \cdot x \cdot y^2 + 6 \cdot y + 3 = 0, x, y) = (x+2)^2 + (y+3)^2 = 10$$

completeSquare ()

Catalogus >

Converteert een kwadratische veeltermuitdrukking van de vorm $a \cdot x^2 + b \cdot x + c$ naar de vorm $a \cdot (x-h)^2 + k$

- of -

Converteert een kwadratische vergelijking van de vorm $a \cdot x^2 + b \cdot x + c = d$ naar de vorm $a \cdot (x-h)^2 = k$

Het eerste argument moet een kwadratische uitdrukking of vergelijking in standaardvorm zijn gerelateerd aan het tweede argument.

Het tweede argument moet een enkelvoudige term in één variabele of een enkelvoudige term in één variabele die verheven is tot een rationale macht zijn, bijvoorbeeld x , y^2 of $z(1/3)$.

De derde en vierde syntax proberen het kwadraat af te splitsen met betrekking tot de variabelen *Var1*, *Var2* [...]).

$$\text{completeSquare}\left(3 \cdot x^2 + 2 \cdot y + 7 \cdot y^2 + 4 \cdot x = 3, \{x, y\}\right) \\ 3 \cdot \left(x + \frac{2}{3}\right)^2 + 7 \cdot \left(y + \frac{1}{7}\right)^2 = \frac{94}{21}$$

$$\text{completeSquare}\left(x^2 + 2 \cdot x \cdot y, x, y\right) \quad (x+y)^2 - y^2$$

conj()

Catalogus >

conj(*Uitdr1*)⇒*uitdrukking*

conj(*Lijst1*)⇒*lijst*

conj(*Matrix1*)⇒*matrix*

Geeft de complex geconjugeerde van het argument.

Opmerking: alle onbepaalde variabelen worden behandeld als reële variabelen.

$$\text{conj}(1+2 \cdot i) \quad 1-2 \cdot i \\ \text{conj}\left(\begin{bmatrix} 2 & 1-3 \cdot i \\ -i & -7 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 2 & 1+3 \cdot i \\ i & -7 \end{bmatrix} \\ \text{conj}(z) \quad z \\ \text{conj}(x+i \cdot y) \quad x-y \cdot i$$

constructMat()

Catalogus >

constructMat

(
Uitdr

,
Var1

,
Var2

,*aantalRijen*,*aantalKolommen*)⇒*matrix*

$$\text{constructMat}\left(\frac{1}{i+j}, i, j, 3, 4\right) \quad \begin{bmatrix} \frac{1}{1} & \frac{1}{2} & \frac{1}{3} & \frac{1}{4} \\ \frac{1}{2} & \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} \\ \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} & \frac{1}{6} \\ \frac{1}{4} & \frac{1}{5} & \frac{1}{6} & \frac{1}{7} \end{bmatrix}$$

Geeft een matrix op basis van de argumenten.

Uitdr is een uitdrukking in de variabelen *Var1* en *Var2*. Elementen in de resulterende matrix worden gevormd door *Uitdr* uit te werken voor elke opgehoogde waarde van *Var1* en *Var2*.

Var1 wordt automatisch verhoogd van **1** tot en met *aantalRijen*. Binnen elke rij wordt *Var2* verhoogd van **1** tot en met *aantalKolommen*.

CopyVar()

CopyVar *Var1*, *Var2*

CopyVar *Var1*., *Var2*.

CopyVar *Var1*, *Var2* kopieert de waarde van variabele *Var1* naar variabele *Var2*, waarbij *Var2* indien nodig gecreëerd wordt. Variabele *Var1* moet een waarde hebben.

Als *Var1* de naam van een bestaande, door de gebruiker gedefinieerde functie is, kopieert **CopyVar** de definitie van die functie naar functie *Var2*. Functie *Var1* moet gedefinieerd zijn.

Var1 moet voldoen aan de naamgevingsvereisten of moet een indirecte uitdrukking zijn die vereenvoudigd wordt tot een variabelenaam die voldoet aan de vereisten.

CopyVar *Var1*., *Var2*. kopieert alle leden van de variabelegroep *Var1*. naar de groep *Var2*., waarbij *Var2*. indien nodig wordt gecreëerd.

Var1 moet de naam van een bestaande variabelegroep zijn, zoals de statistische *stat.nn*-resultaten of variabelen die gecreëerd zijn met de **LibShortcut()**-functie. Als *Var2* reeds bestaat, dan vervangt deze opdracht alle elementen die beide groepen gemeenschappelijk hebben, en worden de elementen die nog niet bestaan

Define $a(x)=\frac{1}{x}$	Done
Define $b(x)=x^2$	Done
CopyVar a,c: c(4)	$\frac{1}{4}$
CopyVar b,c: c(4)	16

<i>aa.a</i> :=45	45																
<i>aa.b</i> :=6.78	6.78																
CopyVar <i>aa.,bb.</i>	Done																
getVarInfo()	<table><tr><td><i>aa.a</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>aa.b</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>bb.a</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr><tr><td><i>bb.b</i></td><td>"NUM"</td><td></td><td>0</td></tr></table>	<i>aa.a</i>	"NUM"		0	<i>aa.b</i>	"NUM"		0	<i>bb.a</i>	"NUM"		0	<i>bb.b</i>	"NUM"		0
<i>aa.a</i>	"NUM"		0														
<i>aa.b</i>	"NUM"		0														
<i>bb.a</i>	"NUM"		0														
<i>bb.b</i>	"NUM"		0														

toegevoegd. Als één of meer elementen van *Var2* vergrendeld zijn, dan blijven alle elementen van *Var2* ongewijzigd.

corrMat()

corrMat(*Lijst1*,*Lijst2*[,...[,*Lijst20*]])

Berekent de correlatiematrix voor de matrix bestaande uit [*Lijst1*, *Lijst2*, ..., *Lijst20*].

►cos ()

Uitdr ►cos

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>cos in te typen.

$$\overline{(\sin(x))^2 \blacktriangleright \cos} \qquad 1 - \overline{(\cos(x))^2}$$

Geeft *Uitdr* weer in termen van cosinus. Dit is een operator voor weergaveconversie. Deze kan alleen op het eind van de invoerregel gebruikt worden.

►cos verlaagt alle machten van sin(...) modulo $1 - \cos(\dots)^2$ zodat alle resterende machten van cos(...) exponenten in het bereik (0, 2) hebben. Het resultaat zal dus vrij zijn van sin(...) dan en slechts dan als sin(...) uitsluitend voorkomt in de gegeven uitdrukking met even exponenten.

Opmerking: deze conversie-operator wordt niet ondersteund in de hoekmodi Graden en Decimale graden. Voordat u deze operator gebruikt, dient u ervoor te zorgen dat de hoekmodus is ingesteld op Radialen, en dat *Uitdr* geen expliciete verwijzingen naar graden of decimale graden bevat.

cos()

cos(*Uitdr1*)⇒*uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

cos(*Lijst1*)⇒*lijst*

cos(*Uitdr1*) geeft de cosinus van het argument als een uitdrukking.

cos(Lijst1) geeft een lijst van de cosinussen van alle elementen in *Lijst1*.

Opmerking: het argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, decimale graden of radialen volgens de huidige hoekmodus-instelling. U kunt °, G of r gebruiken om de hoekmodus tijdelijk te onderdrukken.

$$\begin{array}{l} \cos\left(\frac{\pi}{4}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2} \\ \cos(45) \quad \frac{\sqrt{2}}{2} \\ \cos(\{0,60,90\}) \quad \left\{1, \frac{1}{2}, 0\right\} \end{array}$$

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\cos(\{0,50,100\}) \quad \left\{1, \frac{\sqrt{2}}{2}, 0\right\}$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\begin{array}{l} \cos\left(\frac{\pi}{4}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2} \\ \cos(45^\circ) \quad \frac{\sqrt{2}}{2} \end{array}$$

cos(vierkanteMatrix1) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de matrixcosinus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de cosinus van elk element.

Wanneer een scalaire functie $f(A)$ werkt op *vierkanteMatrix1* (A), dan wordt het resultaat berekend door het volgende algoritme:

Bereken de eigenwaarden (λ_i) en de eigenvectoren (V_i) van A.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Bovendien kan hij geen symbolische variabelen hebben die geen waarde toegekend hebben gekregen.

Vorm de matrices:

In de hoekmodus Radialen:

$$\cos\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) \begin{bmatrix} 0.212493 & 0.205064 & 0.121389 \\ 0.160871 & 0.259042 & 0.037126 \\ 0.248079 & -0.090153 & 0.218972 \end{bmatrix}$$

$$B = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \lambda_2 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & \lambda_n \end{bmatrix} \text{ and } X = [V_1, V_2, \dots, V_n]$$

Vervolgens $A = X B X^{-1}$ en $f(A) = X f(B) X^{-1}$.
Bijvoorbeeld $\cos(A) = X \cos(B) X^{-1}$ waarbij:

$\cos(B) =$

$$\begin{bmatrix} \cos(\lambda_1) & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \cos(\lambda_2) & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \dots & \cos(\lambda_n) \end{bmatrix}$$

Alle berekeningen worden uitgevoerd met behulp van drijvende komma-rekenkunde.

$\cos^{-1}(\text{Uitdr1}) \Rightarrow \text{uitdrukking}$

In de hoekmodus Graden:

$\cos^{-1}(\text{Lijst1}) \Rightarrow \text{lijst}$

$$\cos^{-1}(1) \quad 0$$

$\cos^{-1}(\text{Uitdr1})$ geeft de hoek waarvan de cosinus *Uitdr1* als een uitdrukking is.

In de hoekmodus Decimale graden:

$\cos^{-1}(\text{Lijst1})$ geeft een lijst van de inverse cosinussen van elk element van *Lijst1*.

$$\cos^{-1}(0) \quad 100$$

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

In de hoekmodus Radialen:

$$\cos^{-1}(\{0, 0.2, 0.5\}) \quad \left\{ \frac{\pi}{2}, 1.36944, 1.0472 \right\}$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccos (...)** in te typen.

$\cos^{-1}(\text{vierkanteMatrix1}) \Rightarrow \text{vierkanteMatrix}$

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak:

Geeft de inverse matrixcosinus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse cosinus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

$$\cos^{-1} \begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1.73485+0.064606 \cdot i & -1.49086+2.10514 \\ -0.725533+1.51594 \cdot i & 0.623491+0.778369 \\ -2.08316+2.63205 \cdot i & 1.79018-1.27182 \cdot i \end{bmatrix}$$

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

cosh()Catalogus > **cosh**(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

cosh(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\cosh\left(\left(\frac{\pi}{4}\right)^r\right) \qquad \cosh(45)$$

cosh(*Uitdr1*) geeft de cosinus hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.

cosh(*Lijst1*) geeft een lijst van de cosinussen hyperbolicus van elk element van *Lijst1*.

cosh(*vierkanteMatrix1*) $\Rightarrow$ *vierkanteMatrix*

In de hoekmodus Radialen:

Geeft de matrixcosinus hyperbolicus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de cosinus hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

$$\cosh\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} 421.255 & 253.909 & 216.905 \\ 327.635 & 255.301 & 202.958 \\ 226.297 & 216.623 & 167.628 \end{bmatrix}$$

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

cosh⁻¹()Catalogus > **cosh⁻¹**(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$$\cosh^{-1}(1) \qquad 0$$

cosh⁻¹(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\cosh^{-1}(\{1, 2, 1, 3\}) \qquad \{0, 1.37286, \cosh^{-1}(3)\}$$

cosh⁻¹(*Uitdr1*) geeft de inverse cosinus hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.

cosh⁻¹(*Lijst1*) geeft een lijst van de inverse cosinussen hyperbolicus van elk element van *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccosh (...)** in te typen.

cosh⁻¹

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige

(vierkanteMatrixI)⇒vierkanteMatrix

Geeft de inverse matrixcosinus hyperbolicus van *vierkanteMatrixI*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse cosinus hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrixI moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

complexe opmaak:

$$\cosh^{-1}\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} 2.52503+1.73485\cdot i & -0.009241-1.49086\cdot i & 0.486969-0.725533\cdot i \\ 0.486969-0.725533\cdot i & 1.66262+0.623491\cdot i & -0.322354-2.08316\cdot i \\ -0.322354-2.08316\cdot i & 1.26707+1.79018\cdot i & 1.26707+1.79018\cdot i \end{bmatrix}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **►** om de cursor te verplaatsen.

cot(UitdrI)⇒uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

$$\cot(45) = 1$$

cot(LijstI)⇒lijst

Geeft de cotangens van *UitdrI* of geeft een lijst van de cotangensen van alle elementen in *LijstI*.

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\cot(50) = 1$$

Opmerking: het argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, decimale graden of radialen volgens de huidige hoekmodus-instelling. U kunt °, G of R gebruiken om de hoekmodus tijdelijk te onderdrukken.

In de hoekmodus Radialen:

$$\cot(\{1, 2, 1, 3\}) = \left\{ \frac{1}{\tan(1)}, 0.584848, \frac{1}{\tan(3)} \right\}$$

cot⁻¹(UitdrI)⇒uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

cot⁻¹(LijstI)⇒lijst

$$\cot^{-1}(1) = 45$$

Geeft de hoek waarvan de cotangens *UitdrI* is of geeft een lijst met de inverse cotangensen van elk element in *LijstI*.

In de hoekmodus Decimale graden:

cot⁻¹()**trig** -toets

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccot (...)** in te typen.

$\cot^{-1}(1)$	50
----------------	----

In de hoekmodus Radialen:

$\cot^{-1}(1)$	$\frac{\pi}{4}$
----------------	-----------------

coth()**Catalogus** >

coth(Uitdr1)⇒uitdrukking

$\coth(1.2)$	1.19954
--------------	---------

coth(Lijst1)⇒lijst

$\coth(\{1, 3.2\})$	$\left\{ \frac{1}{\tanh(1)}, 1.00333 \right\}$
---------------------	--

Geeft de cotangens hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst van de cotangensen hyperbolicus van alle elementen in *Lijst1*.

coth⁻¹()**Catalogus** >

coth⁻¹(Uitdr1)⇒uitdrukking

$\coth^{-1}(3.5)$	0.293893
-------------------	----------

coth⁻¹(Lijst1)⇒lijst

$\coth^{-1}(\{-2.2, 1.6\})$	$\left\{ \frac{-\ln(3)}{2}, 0.518046, \frac{\ln\left(\frac{7}{5}\right)}{2} \right\}$
-----------------------------	---

Geeft de inverse cotangens hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst met de inverse cotangensen hyperbolicus van *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccoth (...)** in te typen.

count()**Catalogus** >

count(Waarde1 of Lijst1 [, Waarde2 of Lijst2 [...]])⇒waarde

$\text{count}(2, 4, 6)$	3
-------------------------	---

$\text{count}(\{2, 4, 6\})$	3
-----------------------------	---

Geeft het samengenomen aantal van alle elementen in de argumenten die uitgewerkt worden tot numerieke waarden.

$\text{count}\left(2, \{4, 6\}, \begin{bmatrix} 8 & 10 \\ 12 & 14 \end{bmatrix}\right)$	7
---	---

Elk argument kan een uitdrukking, waarde, lijst of matrix zijn. U kunt gegevenstypen mengen en argumenten met verschillende afmetingen gebruiken.

$\text{count}\left(\frac{1}{2}, 3+4i, \text{undef}, "hello", x+5, \text{sign}(0)\right)$	2
--	---

In het laatste voorbeeld worden alleen 1/2

Bij een lijst, matrix of reeks cellen wordt elk element uitgewerkt om te bepalen of het moet worden opgenomen in de telling.

In de toepassing Lijsten & Spreadsheet kunt u een reeks cellen op de plaats van elk argument gebruiken.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

en $3+4*i$ geteld. De resterende argumenten worden niet uitgewerkt naar numerieke waarden, als we aannemen dat x onbepaald is.

countif()

countif(Lijst,Criteria)⇒waarde

Geeft het samengenomen aantal van alle elementen in *Lijst* die voldoen aan de gespecificeerde *Criteria*.

Criteria kan zijn:

- Een waarde, uitdrukking of tekenreeks. Bijvoorbeeld: **3** telt alleen die elementen in *Lijst* die vereenvoudigd worden tot de waarde 3.
- Een Booleaanse uitdrukking met het symbool **?** als tijdelijke plaatsaanduiding voor elk element. Bijvoorbeeld, **?<5** telt alleen die elementen in *Lijst* die kleiner zijn dan 5.

In de toepassing Lijsten & Spreadsheet kunt u een reeks cellen gebruiken op de plaats van *Lijst*.

Lege elementen in de lijst worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Opmerking: zie ook **sumif()**, pag. 187 en **frequency()**, pag. 81.

countIf({1,3,"abc",undef,3,1},3)	2
----------------------------------	---

Telt het aantal elementen dat gelijk is aan 3.

countIf({"abc","def","abc",3},"def")	1
--------------------------------------	---

Telt het aantal elementen dat gelijk is aan "def".

countIf({x^2,x^-1,1,x,x^2},x)	1
-------------------------------	---

Telt het aantal elementen dat gelijk is aan x ; in dit voorbeeld wordt ervan uitgegaan dat de variabele x onbepaald is.

countIf({1,3,5,7,9},?<5)	2
--------------------------	---

Telt 1 en 3.

countIf({1,3,5,7,9},2<?<8)	3
----------------------------	---

Telt 3, 5 en 7.

countIf({1,3,5,7,9},?<4 or ?>6)	4
---------------------------------	---

Telt 1, 3, 7 en 9.

cPolyRoots()Catalogus > **cPolyRoots**(*Poly*,*Var*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\text{polyRoots}(y^3+1,y) \quad \{-1\}$$

cPolyRoots(*LijstVanCoëff*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\text{cPolyRoots}(y^3+1,y) \\ \left\{-1, \frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2}i, \frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}i\right\}$$

De eerste syntax, **cPolyRoots**(*Poly*,*Var*), geeft een lijst met complexe oplossingen van de veelterm (polynoom) *Poly* voor de variabele *Var*.

$$\text{polyRoots}(x^2+2\cdot x+1,x) \quad \{-1,-1\}$$

Poly moet een veelterm met één variabele zijn.

$$\text{cPolyRoots}(\{1,2,1\}) \quad \{-1,-1\}$$

De tweede syntax, **cPolyRoots**(*LijstVanCoëff*), geeft een lijst met complexe oplossingen voor de coëfficiënten in *LijstVanCoëff*.

Opmerking: zie ook **polyRoots()**, pag. 141.

crossP()Catalogus > **crossP**(*Lijst1*, *Lijst2*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\text{crossP}(\{a1,b1\},\{a2,b2\}) \\ \{0,0,a1\cdot b2-a2\cdot b1\}$$

Geeft het uitwendige product van *Lijst1* en *Lijst2* als een lijst.

$$\text{crossP}(\{0,1,2,2,-5\},\{1,-0,5,0\}) \\ \{-2,5,-5,-2,25\}$$

Lijst1 en *Lijst2* moeten gelijke afmetingen hebben, en de afmeting moet 2 of 3 zijn.

crossP(*Vector1*, *Vector2*) $\Rightarrow$ *vector*

$$\text{crossP}(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}) \quad \begin{bmatrix} -3 & 6 & -3 \end{bmatrix} \\ \text{crossP}(\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 3 & 4 \end{bmatrix}) \quad \begin{bmatrix} 0 & 0 & -2 \end{bmatrix}$$

Geeft een rij- of kolomvector (afhankelijk van de argumenten) die het uitwendig product is van *Vector1* en *Vector2*.

Zowel *Vector1* als *Vector2* moeten rijvectoren zijn, of beide moeten kolomvectoren zijn. Beide vectoren moeten gelijke afmetingen hebben, en de afmeting moet 2 of 3 zijn.

csc()-toets**csc**(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

csc(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\text{csc}(45) \quad \sqrt{2}$$

Geeft de cosecans van *Uitdr1* of geeft een lijst met de cosecansen van alle elementen in *Lijst1*.

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\text{csc}(50) \quad \sqrt{2}$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\text{csc}\left(\left\{1, \frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{3}\right\}\right) \quad \left\{\frac{1}{\sin(1)}, 1, \frac{2\sqrt{3}}{3}\right\}$$

$\text{csc}^{-1}(\text{Uitdr1}) \Rightarrow \text{uitdrukking}$

In de hoekmodus Graden:

$\text{csc}^{-1}(\text{Lijst1}) \Rightarrow \text{lijst}$

$$\text{csc}^{-1}(1) \quad 90$$

Geeft de hoek waarvan de cosecans *Uitdr1* is of geeft een lijst met de inverse cosecans van elk element in *Lijst1*.

In de hoekmodus Decimale graden:

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

$$\text{csc}^{-1}(1) \quad 100$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccsc(...)** in te typen.

In de hoekmodus Radialen:

$$\text{csc}^{-1}\left(\left\{1, 4, 6\right\}\right) \quad \left\{\frac{\pi}{2}, \sin^{-1}\left(\frac{1}{4}\right), \sin^{-1}\left(\frac{1}{6}\right)\right\}$$

$\text{csch}(\text{Uitdr1}) \Rightarrow \text{uitdrukking}$

$$\text{csch}(3) \quad \frac{1}{\sinh(3)}$$

$\text{csch}(\text{Lijst1}) \Rightarrow \text{lijst}$

$$\text{csch}\left(\left\{1, 2, 1, 4\right\}\right) \quad \left\{\frac{1}{\sinh(1)}, 0.248641, \frac{1}{\sinh(4)}\right\}$$

Geeft de cosecans hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst van de cosecansen hyperbolicus van alle elementen in *Lijst1*.

$\text{csch}^{-1}(\text{Uitdr1}) \Rightarrow \text{uitdrukking}$

$$\text{csch}^{-1}(1) \quad \sinh^{-1}(1)$$

$\text{csch}^{-1}(\text{Lijst1}) \Rightarrow \text{lijst}$

$$\text{csch}^{-1}\left(\left\{1, 2, 1, 3\right\}\right) \quad \left\{\sinh^{-1}(1), 0.459815, \sinh^{-1}\left(\frac{1}{3}\right)\right\}$$

Geeft de inverse cosecans hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst met de inverse

cosecans hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arccsch (...)** in te typen.

cSolve()

cSolve(*Vergelijking*, *Var*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

cSolve(*Vergelijking*, *Var*=*Gok*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

cSolve(*Ongelijkheid*, *Var*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

$$\begin{array}{l} \text{cSolve}(x^3=1,x) \\ x=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ or } x=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ or } x=-1 \\ \text{solve}(x^3=1,x) \qquad x=-1 \end{array}$$

Geeft mogelijke complexe oplossingen van een vergelijking of ongelijkheid voor *Var*. Het doel is het produceren van mogelijkheden voor alle reële en niet-reële oplossingen. Ook als *Vergelijking* reëel is, staat **cSolve()** niet-reële resultaten toe in complexe opmaak van reële resultaten.

Hoewel alle onbepaalde variabelen die niet eindigen op een onderstrepingssteken (_) verwerkt worden alsof ze reëel zijn, kan **cSolve()** veeltermvergelijkingen voor complexe oplossingen oplossen.

cSolve() stelt het domein tijdelijk in op complex tijdens het oplossen, zelfs als het huidige domein reëel is. In het complexe domein gebruiken gebroken machten met oneven noemers de principaal in plaats van de reële tak. Daardoor zijn oplossingen vanuit **solve()** van vergelijkingen met dergelijke gebroken machten niet noodzakelijk een deelverzameling van die van **cSolve()**.

cSolve() start met exacte symbolische methodes. **cSolve()** gebruikt indien nodig ook een iteratieve benaderende complexe ontbinding.

$$\begin{array}{l} \text{cSolve}\left(x^{\frac{1}{3}}=-1,x\right) \qquad \text{false} \\ \text{solve}\left(x^{\frac{1}{3}}=-1,x\right) \qquad x=-1 \end{array}$$

In de cijferweergavemodus Vast 2:

Opmerking: zie ook **cZeros()**, **solve()** en **zeros()**.

Opmerking: als *Vergelijking* geen veelterm is met functies als **abs()**, **angle()**, **conj()**, **real()** of **imag()**, dan moet u een onderstrepingsteken plaatsen (druk op) aan het eind van *Var*. Een variabele wordt standaard behandeld als een reële waarde.

Als u *var_* gebruikt, dan wordt de variabele behandeld als complex.

U dient *var_* ook te gebruiken voor alle andere variabelen in *Vergelijking* die mogelijk niet-reële waarden hebben. Anders kunt u onverwachte resultaten krijgen.

cSolve(*Vgl1* and *Vgl2* [**and...**], *VarOfGok1*, *VarOfGok2* [, ...])
⇒ *Booleaanse uitdrukking*

cSolve(*StelselVanVgl*, *VarOfGok1*, *VarOfGok2* [, ...])
⇒ *Booleaanse uitdrukking*

Geeft mogelijke complexe oplossingen voor stelsels algebraïsche vergelijkingen, waarbij elke *VarOfGok* een variabele specificeert waarnaar u wilt oplossen.

U kunt optioneel een begingok voor een variabele specificeren. Elke *VarOfGok* moet de volgende vorm hebben:

variabele

– of –

variabele = *reëel of niet-reëel getal*

Bijvoorbeeld: x is geldig en ook $x=3+i$.

Als alle vergelijkingen veeltermen zijn en als u GEEN begingokken specificeert, dan gebruikt **cSolve()** de lexicale Gröbner/Buchberger-eliminatiemethode om te proberen **alle** complexe oplossingen te bepalen.

$$\text{exact}\left(\text{cSolve}\left(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3=0,x\right)\right)$$

$$x\cdot\left(x^4+4\cdot x^3+5\cdot x^2-6\right)=3$$

$$\text{cSolve}\left(\text{Ans},x\right)$$

$$x=1.11+1.07\cdot i \text{ or } x=-1.11-1.07\cdot i \text{ or } x=-2.\mathbb{P}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

$$\text{cSolve}\left(\text{conj}\left(z_{_}\right)=1+i,z_{_}\right) \quad z_{_}=1-i$$

Opmerking: in de volgende voorbeelden wordt een onderstrepingsteken gebruikt (druk op) , zodat de variabelen worden behandeld als complex.

Complexe oplossingen kunnen zowel reële als niet-reële oplossingen bevatten, zoals te zien is in het voorbeeld rechts.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-},\{u_{-},v_{-}\}\right)$$

$$u_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ or } u_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=c_{-}\cdot v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-},\{u_{-},v_{-}\}\right)$$

$$u_{-}=\frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1)^2}{4} \text{ and } v_{-}=\frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1}{2} \text{ or } u_{-}=\frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1)^2}{4} \text{ and } v_{-}=\frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}-1}{2}$$

Stelsels van veeltermvergelijkingen kunnen extra variabelen hebben die geen waarden bevatten, maar die gegeven numerieke waarden voorstellen die later gesubstitueerd kunnen worden.

U kunt ook oplossingsvariabelen opnemen die niet voorkomen in de vergelijkingen. Deze oplossingen laten zien hoe families van oplossingen willekeurige constanten zouden kunnen bevatten van de vorm ck , waarbij k een geheel getal-suffix van 1 tot en met 255 is.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}\cdot v_{-}-u_{-}=v_{-} \text{ and } v_{-}^2=u_{-},\{u_{-},v_{-},w_{-}\}\right)$$

$$u_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } w_{-}=c8 \text{ or } u_{-}=\frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } v_{-}=\frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \text{ and } w_{-}=c8$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

Bij stelsels veeltermen kan de berekeningstijd of de belasting van het geheugen sterk afhangen van de volgorde waarin u de oplossingsvariabelen plaatst. Als uw eerste keuze het geheugen uitput of teveel van uw geduld vraagt, probeer de variabelen in de vergelijkingen en/of *VarOfGok* dan te herschikken.

Als u geen gokken opneemt en als een vergelijking in enige variabele geen veelterm is, maar als alle vergelijkingen lineair zijn in alle oplossingsvariabelen, dan gebruikt **cSolve()** Gaussische eliminatie om te proberen alle oplossingen te bepalen.

$$\text{cSolve}\left(u_{-}+v_{-}=e^{w_{-}} \text{ and } u_{-}-v_{-}=i,\{u_{-},v_{-}\}\right)$$

$$u_{-}=\frac{e^{w_{-}+i}}{2} \text{ and } v_{-}=\frac{e^{w_{-}-i}}{2}$$

Als een stelsel noch in al zijn variabelen veeltermen bevat, noch lineair in zijn oplossingsvariabelen is, dan bepaalt **cSolve()** maximaal één oplossing met behulp van een benaderende iteratieve methode. Om dit te doen moet het aantal oplossingsvariabelen gelijk zijn aan het aantal vergelijkingen, en moeten alle andere variabelen in de vergelijkingen vereenvoudigd worden tot getallen.

$$\text{cSolve}\left(e^{z_{-}}=w_{-} \text{ and } w_{-}=z_{-}^2,\{w_{-},z_{-}\}\right)$$

$$w_{-}=0.494866 \text{ and } z_{-}=0.703467$$

Er is dikwijls een niet-reële gok nodig om een niet-reële oplossing te bepalen. Voor convergentie moet een gok mogelijk vrij dicht bij een oplossing liggen.

$$\text{cSolve}\left(e^{z_-}=w_- \text{ and } w_-=z_-^2, \{w_-, z_-=1+i\}\right)$$

$$w_-=0.149606+4.8919\cdot i \text{ and } z_-=1.58805+1\cdot i$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op
en gebruikt u vervolgens en om de
cursor te verplaatsen.

CubicReg

CubicReg $X, Y[, [Freq] [, [Categorie, Opnemen]]$

Berekent de derdegraads veeltermregressie $y = a \cdot x^3 + b \cdot x^2 + c \cdot x + d$ op de lijsten X en Y met frequentie $Freq$. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

$Freq$ is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in $Freq$ specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -punt voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

$Categorie$ is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens.

$Opnemen$ is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriencode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot x^3 + b \cdot x^2 + c \cdot x + d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regressiecoëfficiënten
stat.R ²	Determinatiecoëfficiënt

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

cumulativeSum()

Catalogus >

cumulativeSum(Lijst1)⇒lijst

cumulativeSum({1,2,3,4}) {1,3,6,10}

Geeft een lijst met de cumulatieve sommen van de elementen in *Lijst1*, beginnend bij element 1.

cumulativeSum(Matrix1)⇒matrix

Geeft een matrix van de cumulatieve sommen van de elementen van *Matrix1*. Elk element is de cumulatieve som van de kolom, van boven naar beneden.

<table> <tr><td>1</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>6</td></tr> </table>	1	2	3	4	5	6	→ <i>m1</i>	<table> <tr><td>1</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>6</td></tr> </table>	1	2	3	4	5	6
1	2													
3	4													
5	6													
1	2													
3	4													
5	6													
cumulativeSum(<i>m1</i>)		<table> <tr><td>1</td><td>2</td></tr> <tr><td>4</td><td>6</td></tr> <tr><td>9</td><td>12</td></tr> </table>	1	2	4	6	9	12						
1	2													
4	6													
9	12													

Een leeg element in *Lijst1* of *Matrix1* levert een leeg element in de resulterende lijst of matrix op. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Cycle

Catalogus >

Cycle

Brengt de besturing onmiddellijk naar de volgende iteratie van de huidige lus (**For**, **While** of **Loop**).

Cycle is niet toegestaan buiten de drie lusstructuren (**For**, **While** of **Loop**).

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Functies die de gehele getallen van 1 tot 100 optelt, waarbij 50 wordt overgeslagen.

Define <i>g()</i> =Func	<i>Done</i>
Local <i>temp,i</i>	
0 → <i>temp</i>	
For <i>i</i> ,1,100,1	
If <i>i</i> =50	
Cycle	
<i>temp</i> + <i>i</i> → <i>temp</i>	
EndFor	
Return <i>temp</i>	
EndFunc	
<i>g()</i>	5000

Vector ►Cylind

$\begin{bmatrix} 2 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ ►Cylind

$$\begin{bmatrix} 2 \cdot \sqrt{2} & \angle \frac{\pi}{4} & 3 \end{bmatrix}$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>Cylind in te typen.

Geeft de rij- of kolomvector in cilindrische vorm weer $[r, \angle \theta, z]$.

Vector moet exact drie elementen hebben. De vector kan een rij of een kolom zijn.

cZeros()

cZeros(*Uitdr*, *Var*)⇒lijst

In de cijferweergavemodus Vast 3:

Geeft een lijst met mogelijke reële en niet-reële waarden van *Var* die ervoor zorgen dat *Uitdr*=0 is. **cZeros()** doet dit door

$$\begin{aligned} & cZeros(x^5 + 4 \cdot x^4 + 5 \cdot x^3 - 6 \cdot x - 3, x) \\ & \{-1.1138 + 1.07314 \cdot i, -1.1138 - 1.07314 \cdot i, -2. \end{aligned}$$

explist(**cSolve**(*Uitdr*=0, *Var*), *Var*) te berekenen. Voor het overige is **cZeros()** gelijk aan **zeros()**.

Om het hele resultaat te zien drukt u op ► en gebruikt u vervolgens ◀ en ► om de cursor te verplaatsen.

Opmerking: zie ook **cSolve()**, **solve()** en **zeros()**.

Opmerking: als *Uitdr* geen veelterm is en functies als **abs()**, **angle()**, **conj()**, **real()** of **imag()** bevat, dan moet u een onderstrepingsteken plaatsen (druk op) aan het eind van *Var*. Een variabele wordt standaard behandeld als een reële waarde. Als u *var_* gebruikt, dan wordt de variabele behandeld als complex.

$$cZeros(conj(z_-) - 1 - i, z_-) \quad \{1 - i\}$$

U dient *var_* ook te gebruiken voor alle andere variabelen in *Uitdr* die mogelijk niet-reële waarden hebben. Anders kunt u onverwachte resultaten krijgen.

cZeros({*Uitdr1*, *Uitdr2* [, ...] }, {*VarOfGok1*, *VarOfGok2* [, ...] })⇒matrix

Geeft mogelijke posities waarbij de uitdrukkingen gelijktijdig nul zijn. Elke *VarOfGok* specificeert een onbekende waarvan u de waarde zoekt.

U kunt optioneel een begingok voor een variabele specificeren. Elke *VarOfGok*

moet de volgende vorm hebben:

variabele

– of –

variabele = *reëel of niet-reëel getal*

Bijvoorbeeld: x is geldig en ook $x=3+i$.

Als alle uitdrukkingen veeltermen zijn en als u GEEN begingokken specificeert, dan gebruikt **cZeros()** de lexicale Gröbner/Buchberger-eliminatiemethode om te proberen **alle** complexe nulpunten te bepalen.

Complexe oplossingen kunnen zowel reële als niet-reële nulpunten bevatten, zoals te zien is in het voorbeeld rechts.

Elke rij van de resulterende matrix representeert een alternatief nulpunt, met de componenten op dezelfde manier geordend als in de lijst *VarOfGok*. Om een rij te extraheren, indexeert u de matrix met [*rij*].

Stelsels van veeltermen kunnen extra variabelen hebben die geen waarden hebben, maar die gegeven numerieke waarden voorstellen die later gesubstitueerd kunnen worden.

U kunt ook onbekende variabelen opnemen die niet voorkomen in de uitdrukkingen. Deze nulpunten laten zien hoe families van nulpunten willekeurige constanten zouden kunnen bevatten van de vorm ck , waarbij k een geheel getal-suffix van 1 tot en met 255 is.

Bij stelsels veeltermen kan de berekeningstijd of de belasting van het

Opmerking: in de volgende voorbeelden wordt een onderstreepingsteken gebruikt (druk op **ctrl**), zodat de variabelen worden behandeld als complex.

$$\text{cZeros}\left(\left\{u_{-}v_{-}-u_{-}v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \\ \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \end{bmatrix}$$

Extraheer rij 2:

$$\text{Ans}[2] \quad \begin{bmatrix} \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i \end{bmatrix}$$

$$\text{cZeros}\left(\left\{u_{-}v_{-}-u_{-}c_{-}v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}})^2}{4} & \frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}})}{2} \\ \frac{-(\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1)^2}{4} & \frac{\sqrt{1-4\cdot c_{-}}+1}{2} \end{bmatrix}$$

$$\text{cZeros}\left(\left\{u_{-}v_{-}-u_{-}v_{-}^2+u_{-}\right\},\left\{u_{-},v_{-},w_{-}\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & c4 \\ \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & c4 \\ \frac{1}{2}+\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & \frac{1}{2}-\frac{\sqrt{3}}{2}\cdot i & c4 \end{bmatrix}$$

geheugen sterk afhangen van de volgorde waarin u de onbekende variabelen plaatst. Als uw eerste keuze het geheugen uitput of teveel van uw geduld vraagt, probeer de variabelen in de uitdrukkingen en/of de lijst *VarOfGok* dan te herschikken.

Als u geen gokken opneemt en als een uitdrukking geen veelterm is in enige variabele, maar alle vergelijkingen lineair zijn in alle onbekende variabelen, dan gebruikt **cZeros()** Gaussische eliminatie om te proberen alle nulpunten te bepalen.

Als een stelsel noch veeltermen bevat in al zijn variabelen, noch lineair in zijn onbekenden is, dan bepaalt **cZeros()** maximaal één nulpunt met behulp van een benaderende iteratieve methode. Om dit te doen moet het aantal onbekende variabelen gelijk zijn aan het aantal uitdrukkingen, en moeten alle andere variabelen in de uitdrukkingen vereenvoudigd worden tot getallen.

Er is dikwijls een niet-reële gok nodig om een niet-reëel nulpunt te bepalen. Voor convergentie moet een gok mogelijk vrij dicht bij een nulpunt liggen.

$$\text{cZeros}\left(\left\{u_{-}+v_{-}-e^{w_{-}}, u_{-}-v_{-}-i\right\},\left\{u_{-}, v_{-}\right\}\right)$$
$$\left[\frac{e^{w_{-}+i}}{2} \quad \frac{e^{w_{-}-i}}{2}\right]$$

$$\text{cZeros}\left(\left\{e^{z_{-}}-w_{-}, w_{-}-z_{-}^2\right\},\left\{w_{-}, z_{-}\right\}\right)$$
$$[0.494866 \quad -0.703467]$$

$$\text{cZeros}\left(\left\{e^{z_{-}}-w_{-}, w_{-}-z_{-}^2\right\},\left\{w_{-}, z_{-}=1+i\right\}\right)$$
$$[0.149606+4.8919 \cdot i \quad 1.58805+1.54022 \cdot i]$$

D

dbd()

dbd(*datum1*,*datum2*)⇒*waarde*

Geeft het aantal dagen tussen *datum1* en *datum2* met behulp van de actuele-dag-telmethode.

datum1 en *datum2* kunnen getallen of lijsten met getallen zijn binnen het bereik van de datums op de standaard kalender. Als zowel *datum1* als *datum2* lijsten zijn, dan moeten deze dezelfde lengte hebben.

datum1 en *datum2* moeten tussen de jaren 1950 tot en met 2049 liggen.

U kunt de datums in twee notaties invoeren. De plaatsing van de decimale

dbd(12.3103,1.0104)	1
dbd(1.0107,6.0107)	151
dbd(3112.03,101.04)	1
dbd(101.07,106.07)	151

punt onderscheidt de datumnotaties.

MM.DDJJ (algemeen gebruikte notatie in de Verenigde Staten)

DDMM.JJ (algemeen gebruikte notatie in Europa)

►DD

Catalogus >

Uitdr1 ►DD⇒waarde

In de hoekmodus Graden:

Lijst1 ►DD⇒lijst

$$\{1.5^\circ\} \text{►DD} \quad 1.5^\circ$$

Matrix1 ►DD⇒matrix

$$\{45^\circ 22' 14.3''\} \text{►DD} \quad 45.3706^\circ$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>DD in te typen.

$$\{\{45^\circ 22' 14.3'', 60^\circ 0' 0''\}\} \text{►DD} \quad \{45.3706^\circ, 60^\circ\}$$

Geeft het decimale equivalent van het argument, uitgedrukt in graden. Het argument is een getal, lijst of matrix die op basis van de hoekmodus-instelling geïnterpreteerd wordt als decimale graden, radialen of graden.

In de hoekmodus Decimale graden:

$$1 \text{►DD} \quad \frac{9}{10}^\circ$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\{1.5\} \text{►DD} \quad 85.9437^\circ$$

►Decimal

Catalogus >

Uitdrukking1 ►Decimal⇒uitdrukking

$$\frac{1}{3} \text{►Decimal} \quad 0.333333$$

Lijst1 ►Decimal⇒uitdrukking

Matrix1 ►Decimal⇒uitdrukking

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>Decimal in te typen.

Geeft het argument in decimale vorm weer. Deze operator kan alleen op het eind van de invoerregel gebruikt worden.

Define *Var* = *Uitdrukking*

Define *Functie*(*Param1*, *Param2*, ...) =
Uitdrukking

Definieert de variabele *Var* of de door de gebruiker gedefinieerde functie *Functie*.

Parameters, zoals *Param1*, vormen de plaats voor het doorgeven van argumenten aan de functie. Bij het oproepen van een door de gebruiker gedefinieerde functie moet u argumenten opgeven (bijvoorbeeld waarden of variabelen) die overeenkomen met de parameters. De functie werkt, wanneer deze wordt aangeroepen, *Uitdrukking* uit met de opgegeven argumenten.

Var en *Functie* kunnen niet de naam van een systeemvariabele of van een ingebouwde functie of commando zijn.

Opmerking: deze vorm van **Define** staat gelijk aan het uitvoeren van de uitdrukking: *uitdrukking* → *Functie*(*Param1*, *Param2*).

Define *Functie*(*Param1*, *Param2*, ...) =

Func

Blok

EndFunc

Define *Programma*(*Param1*, *Param2*, ...) =

Prgm

Blok

EndPrgm

In deze vorm kan de door de gebruiker gedefinieerde functie of programma een blok van meerdere beweringen uitvoeren.

Blok kan zowel een enkele bewering als een serie beweringen op aparte regels zijn. *Blok* kan ook uitdrukkingen en instructies (zoals **If**, **Then**, **Else** en **For**) bevatten.

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk

Define $g(x,y)=2 \cdot x - 3 \cdot y$	Done
$g(1,2)$	-4
$1 \rightarrow a: 2 \rightarrow b: g(a,b)$	-4
Define $h(x)=\text{when}(x < 2, 2 \cdot x - 3, 2 \cdot x + 3)$	Done
$h(-3)$	-9
$h(4)$	-5

Define $g(x,y)=\text{Func}$	Done
If $x > y$ Then	
Return x	
Else	
Return y	
EndIf	
EndFunc	
$g(3,-7)$	3

Define (Definiëren)

Catalogus >

Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Opmerking: Zie ook **Define LibPriv**, pag. 54 en **Define LibPub**, pag. 54.

Define $g(x,y)$ =Prgm

If $x > y$ Then

Disp x , " greater than " , y

Else

Disp x , " not greater than " , y

EndIf

EndPrgm

Done

$g(3,-7)$

3 greater than -7

Done

Define LibPriv

Catalogus >

Define LibPriv *Var = Uitdrukking*

Define LibPriv *Functie(Param1, Param2, ...) = Uitdrukking*

Define LibPriv *Functie(Param1, Param2, ...) = Func Blok*
EndFunc

Define LibPriv *Programma(Param1, Param2, ...) = Prgm Blok*
EndPrgm

Werkt hetzelfde als **Define**, behalve dat er een persoonlijke bibliotheekvariabele, -functie of -programma wordt gecreëerd. Persoonlijke functies en programma's verschijnen niet in de Catalogus.

Opmerking: Zie ook **Define**, pag. 53 en **Define LibPub**, pag. 54.

Define LibPub

Catalogus >

Define LibPub *Var = Uitdrukking*

Define LibPub *Functie(Param1, Param2, ...) = Uitdrukking*

Define LibPub *Functie(Param1, Param2, ...) = Func Blok*
EndFunc

Define LibPub *Programma*(*Param1*, *Param2*, ...) =
Prgm
Blok
EndPrgm

Werkt hetzelfde als **Define**, behalve dat er een openbare bibliotheekvariabele, -functie of -programma wordt gecreëerd. Openbare functies en programma verschijnen in de Catalogus nadat de bibliotheek is opgeslagen en vernieuwd.

Opmerking: Zie ook **Define**, pag. 53 en **Define LibPriv**, pag. 54.

deltaList()

Zie **ΔList()**, pag. 106.

deltaTmpCnv()

Zie **ΔtmpCnv()**, pag. 197.

DelVar

DelVar *Var1*[, *Var2*] [, *Var3*] ...

$2 \rightarrow a$	2
-------------------	---

DelVar *Var*.

$(a+2)^2$	16
-----------	----

Wist de gespecificeerde variabele of variabelegroep uit het geheugen.

<i>DelVar a</i>	<i>Done</i>
$(a+2)^2$	$(a+2)^2$

Als een aantal van de variabelen vergrendeld is, veroorzaakt deze opdracht een foutmelding en worden alleen de niet-vergrendelde variabelen gewist. Zie **unlock**, pag. 205.

DelVar *Var*. wist alle leden van de variabelegroep *Var*. (zoals de statistische *stat.nn*-resultaten of variabelen die gecreëerd zijn met de **LibShortcut()**-functie). De punt (.) in deze vorm van het commando **DelVar** beperkt dit tot het wissen van een variabelegroep; de enkelvoudige variabele *Var* wordt niet gewist.

<i>aa.a:=45</i>	45									
<i>aa.b:=5.67</i>	5.67									
<i>aa.c:=78.9</i>	78.9									
<i>getVarInfo()</i>	<table border="1"> <tr> <td><i>aa.a</i></td> <td>"NUM"</td> <td>"[]"</td> </tr> <tr> <td><i>aa.b</i></td> <td>"NUM"</td> <td>"[]"</td> </tr> <tr> <td><i>aa.c</i></td> <td>"NUM"</td> <td>"[]"</td> </tr> </table>	<i>aa.a</i>	"NUM"	"[]"	<i>aa.b</i>	"NUM"	"[]"	<i>aa.c</i>	"NUM"	"[]"
<i>aa.a</i>	"NUM"	"[]"								
<i>aa.b</i>	"NUM"	"[]"								
<i>aa.c</i>	"NUM"	"[]"								
<i>DelVar aa.</i>	<i>Done</i>									
<i>getVarInfo()</i>	"NONE"									

delVoid()Catalogus > **delVoid(Lijst l) ⇒ lijst** $\text{delVoid}(\{1, \text{void}, 3\}) \quad \{1, 3\}$

Geeft een lijst met de inhoud van *Lijst l* waaruit alle lege elementen verwijderd zijn.

Zie voor meer informatie over lege elementen pag. 247.

derivative()Zie *d()*, pag. 230.**deSolve()**Catalogus >

deSolve(1steOf2deOrdeGDV, Var, afhankelijkeVar) ⇒ een algemene oplossing

$$\begin{aligned} &\text{deSolve}(y'' + 2 \cdot y' + y = x^2, x, y) \\ &\quad y = (c3 \cdot x + c4) \cdot e^{-x} + x^2 - 4 \cdot x + 6 \\ &\text{right(Ans)} \rightarrow \text{temp} \quad (c3 \cdot x + c4) \cdot e^{-x} + x^2 - 4 \cdot x + 6 \\ &\quad \frac{d^2}{dx^2}(\text{temp}) + 2 \cdot \frac{d}{dx}(\text{temp}) + \text{temp} - x^2 \quad 0 \\ &\text{DelVar temp} \quad \text{Done} \end{aligned}$$

Geeft een vergelijking die expliciet of impliciet een algemene oplossing specificeert voor de gewone differentiaalvergelijking van de 1ste of 2de orde (GDV). In de GDV:

- Gebruik een enkel aanhalingsteken (druk op) om de 1ste afgeleide van de afhankelijke variabele ten opzichte van de onafhankelijke variabele aan te duiden.
- Gebruik twee accenten om de overeenkomstige tweede afgeleide aan te duiden.

Het accent wordt alleen gebruikt voor afgeleiden binnen deSolve(). Gebruik in andere gevallen **d()**.

De algemene oplossing van een vergelijking van de 1ste orde bevat een willekeurige constante met de vorm *ck*, waarbij *k* een geheel getal-suffix van 1 tot en met 255 is. De oplossing van een vergelijking van de 2de orde bevat twee van zulke constanten.

Pas **solve()** toe op een impliciete oplossing als u wilt proberen om deze te converteren naar één of meer equivalente expliciete oplossingen.

$$\begin{aligned} &\text{deSolve}(y' = (\cos(y))^2 \cdot x, x, y) \quad \tan(y) = \frac{x^2}{2} + c4 \end{aligned}$$

Wanneer u uw resultaten vergelijkt met oplossingen uit het boek of met handmatige oplossingen, let er dan op dat verschillende methodes willekeurige constanten op verschillende plaatsen in de berekening invoeren, wat verschillende algemene oplossingen kan opleveren.

deSolve(IsteOrdeGDV and beginVoorw, Var, afhankelijkeVar) $\Rightarrow$ een particuliere oplossing

Geeft een particuliere oplossing die voldoet aan *IsteOrdeGDV* en *beginVoorw*. Dit is gewoonlijk makkelijker dan een algemene oplossing bepalen, beginwaarden substitueren, oplossen naar de arbitraire constante en die waarde vervolgens substitueren in de algemene oplossing.

beginVoorw is een vergelijking van de vorm:

afhankelijkeVar
(*BeginOnafhankelijkeWaarde*) =
BeginAfhankelijkeWaarde

De *OnafhankelijkeBeginWaarde* en *AfhankelijkeBeginWaarde* kunnen variabelen zoals *x0* en *y0* zijn, die geen opgeslagen waarden hebben. Impliciete differentiatie kan helpen bij het verifiëren van impliciete oplossingen.

deSolve

(
2deOrdeGDV
and*beginVoorw1***and***beginVoorw2, Var,*
afhankelijkeVar) $\Rightarrow$ een particuliere oplossing

Geeft een particuliere oplossing die voldoet aan *2deOrde GDV* en een gespecificeerde waarde heeft van de afhankelijke variabele en zijn eerste afgeleide op één punt.

Gebruik voor *beginVoorw1* de vorm:

afhankelijkeVar
(*OnafhankelijkeBeginWaarde*) =
AfhankelijkeBeginWaarde

$$\text{solve}(\text{Ans}, y) \quad y = \tan^{-1}\left(\frac{x^2 + 2 \cdot c4}{2}\right) + n3 \cdot \pi$$

$$\text{Ans} | c4 = c - 1 \text{ and } n3 = 0 \quad y = \tan^{-1}\left(\frac{x^2 + 2 \cdot (c - 1)}{2}\right)$$

$$\sin(y) = (y \cdot e^x + \cos(y)) \cdot y' \rightarrow \text{ode} \\ \sin(y) = (e^x \cdot y + \cos(y)) \cdot y'$$

$$\text{deSolve}(\text{ode and } y(0) = 0, x, y) \rightarrow \text{soln} \\ \frac{-(2 \cdot \sin(y) + y^2)}{2} = (e^x - 1) \cdot e^{-x} \cdot \sin(y)$$

$$\text{soln} | x = 0 \text{ and } y = 0 \quad \text{true}$$

$$\text{ode} | y' = \text{impDif}(\text{soln}, x, y) \quad \text{true}$$

$$\text{DelVar } \text{ode}, \text{soln} \quad \text{Done}$$

$$\text{deSolve}\left(y'' = y^{-\frac{1}{2}} \text{ and } y(0) = 0 \text{ and } y'(0) = 0, t, y\right) \\ \frac{\frac{3}{2} \cdot y^{\frac{4}{3}}}{3} = t$$

$$\text{solve}(\text{Ans}, y) \quad y = \frac{2}{4} \cdot \frac{3 \cdot t^{\frac{3}{2}}}{3} \text{ and } t \geq 0$$

Gebruik voor *beginVoorw2* de vorm:

afhankelijkeVar
(OnafhankelijkeBeginWaarde) =
IsteAfgeleideBeginWaarde

deSolve

(
2deOrdeGDV
andgrensVoorw1 **andgrensVoorw2**, *Var*,
afhankelijkeVar) $\Rightarrow$ een particuliere
 oplossing

Geeft een particuliere oplossing die voldoet
 aan *2deOrdeGDV* en gespecificeerde
 waarden heeft op twee verschillende
 punten.

$$\text{deSolve}\left(w'' - \frac{2 \cdot w'}{x} + \left(9 + \frac{2}{x^2}\right) \cdot w = x \cdot e^x \text{ and } w\left(\frac{\pi}{6}\right) = 0 \text{ and } w\left(\frac{\pi}{3}\right) = 0, x, w\right)$$

$$w = \frac{x \cdot e^x}{(\ln(e))^{2+9}} + \frac{e^{\frac{3}{x}} \cdot x \cdot \cos(3 \cdot x)}{(\ln(e))^{2+9}} - \frac{e^{\frac{6}{x}} \cdot x \cdot \sin(3 \cdot x)}{(\ln(e))^{2+9}}$$

$$\text{deSolve}(y'' = x \text{ and } y(0) = 1 \text{ and } y'(2) = 3, x, y)$$

$$y = \frac{x^3}{6} + x + 1$$

$$\text{deSolve}(y'' = 2 \cdot y' \text{ and } y(3) = 1 \text{ and } y'(4) = 2, x, y)$$

$$y = e^{2 \cdot x - 8} - e^{-2} + 1$$

det()

det(*vierkanteMatrix* [,
Tolerantie]) $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft de determinant van
vierkanteMatrix.

Optioneel wordt elk matrixelement
 behandeld als nul als de absolute waarde
 ervan minder dan *Tolerantie* is. Deze
 tolerantie wordt alleen gebruikt als de
 matrix gegevens met een drijvende komma
 heeft, en geen symbolische variabelen
 bevat die geen waarde toegekend hebben
 gekregen. Anders wordt *Tolerantie*
 genegeerd.

- Als u   gebruikt of de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma uitgevoerd.
- Als *Tolerantie* wordt weggelaten of niet

$$\det\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right) \quad a \cdot d - b \cdot c$$

$$\det\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}\right) \quad -2$$

$$\det\left(\text{identity}(3) - x \cdot \begin{bmatrix} 1 & -2 & 3 \\ -2 & 4 & 1 \\ -6 & -2 & 7 \end{bmatrix}\right) \quad -(98 \cdot x^3 - 55 \cdot x^2 + 12 \cdot x - 1)$$

$$\begin{bmatrix} 1. \text{E}20 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow \text{mat1} \quad \begin{bmatrix} 1. \text{E}20 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\det(\text{mat1}) \quad 0$$

$$\det(\text{mat1}, 1) \quad 1. \text{E}20$$

det()Catalogus >

wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als:

$5E-14 \cdot \max(\text{dim}(\text{vierkanteMatrix})) \cdot \text{rowNorm}(\text{vierkanteMatrix})$

diag()Catalogus >

diag(Lijst)⇒matrix

diag([2 4 6])	$\begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 6 \end{bmatrix}$
---------------	---

diag(rijMatrix)⇒matrix

diag(kolomMatrix)⇒matrix

Geeft een matrix met de waarden in de argumentenlijst of de argumentenmatrix op zijn hoofddiagonaal.

diag(vierkanteMatrix)⇒rijMatrix

Geeft een rijmatrix met de elementen uit de hoofddiagonaal van *vierkanteMatrix*.

vierkanteMatrix moet vierkant zijn.

$\begin{bmatrix} 4 & 6 & 8 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 4 & 6 & 8 \\ 1 & 2 & 3 \\ 5 & 7 & 9 \end{bmatrix}$
diag(Ans)	$\begin{bmatrix} 4 & 2 & 9 \end{bmatrix}$

dim()Catalogus >

dim(Lijst)⇒geheel getal

dim({0,1,2})	3
--------------	---

Geeft de afmeting van *Lijst*.

dim(Matrix)⇒lijst

dim($\begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 2 & -2 \\ 3 & 5 \end{bmatrix}$)	{3,2}
--	-------

Geeft de afmetingen van matrix als een lijst met twee elementen {rijen, kolommen}.

dim(String)⇒geheel getal

dim("Hello")	5
--------------	---

Geeft het aantal tekens in de tekenreeks *String*.

dim("Hello "&"there ")	11
------------------------	----

Disp *uitdrOfString1* [, *uitdrOfString2*] ...

Geeft de argumenten in de geschiedenis van de *Rekenmachine*. De argumenten worden achter elkaar weergegeven, met smalle spaties als scheiding.

Vooral handig in programma's en functies om de weergave van tussenberekeningen te verzekeren.

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

```
Define chars(start,end)=Prgm
  For i,start,end
    Disp i," ",char(i)
  EndFor
EndPrgm
```

Done

chars(240,243)

240 δ

241 ñ

242 ô

243 ô

Done

►DMS

Catalogus > *Uitdr* ►DMS

In de hoekmodus Graden:

Lijst ►DMS

{45.371}►DMS	45°22'15.6"
{{45.371,60}}►DMS	{45°22'15.6",60°}

Matrix ►DMS

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @►DMS in te typen.

Interpreteert het argument als een hoek en geeft de equivalente DMS (DDDDDD°MM'SS.ss")-waarde weer. Zie °, ', " (pag. 239) voor de DMS (graden, minuten, seconden)-notatie.

Opmerking: ►DMS converteert van radialen naar graden als hij wordt gebruikt in de radialenmodus. Als de invoer gevolgd wordt door een gradensymbool °, treedt er geen conversie op. U kunt ►DMS alleen op het eind van een invoerregel gebruiken.

domain() (domein)

Catalogus >

domain(Uitdr1, Var) ⇒ uitdrukking

Geeft het domein van *Uitdr1* ten opzichte van variabele *Var*.

domain() kan worden gebruikt om domeinen van functies te onderzoeken. Het is beperkt tot reële en eindige domeinen.

Deze functionaliteit heeft beperkingen vanwege tekortkomingen van de computeralgebra-algoritmes voor vereenvoudigen en oplossen

Bepaalde functies kunnen niet worden gebruikt als argumenten voor **domain()** ongeacht of ze expliciet verschijnen of binnen door de gebruiker gedefinieerde variabelen en functies. In het volgende voorbeeld kan de uitdrukking niet worden vereenvoudigd omdat $f()$ een niet-toegestane functie is.

$$\text{domain}\left(\left[\begin{array}{c} x \\ \frac{1}{t} \\ 1 \end{array} dt, x\right]\right) \rightarrow \text{domain}\left(\left[\begin{array}{c} x \\ \frac{1}{t} \\ 1 \end{array} dt, x\right]\right)$$

$\text{domain}(x^2, x)$	$-\infty < x < \infty$
$\text{domain}\left(\frac{x+1}{x^2+2 \cdot x}, x\right)$	$x \neq -2 \text{ and } x \neq 0$
$\text{domain}((\sqrt{x})^2, x)$	$0 \leq x < \infty$
$\text{domain}\left(\frac{1}{x+y}, y\right)$	$y \neq -x$

dominantTerm()

Catalogus >

dominantTerm(Uitdr1, Var [, Punt]) ⇒ uitdrukking

dominantTerm(Uitdr1, Var [, Punt]) | Var > Punt ⇒ uitdrukking

dominantTerm(Uitdr1, Var [, Punt]) | Var < Punt ⇒ uitdrukking

Geeft de dominante term van een machtreeks-representatie van *Uitdr1* uitgewerkt rond *Punt*. De dominante term is de term die het snelst groeit in de buurt van $Var = Punt$. De resulterende macht van $(Var - Punt)$ kan een negatieve en/of gebroken exponent hebben. De coëfficiënt van deze macht kan logaritmen bevatten van $(Var - Punt)$ en andere functies van *Var* die gedomineerd worden door alle

$\text{dominantTerm}(\tan(\sin(x)) - \sin(\tan(x)), x)$	$\frac{x^7}{30}$
$\text{dominantTerm}\left(\frac{1 - \cos(x-1)}{(x-1)^3}, x, 1\right)$	$\frac{1}{2 \cdot (x-1)}$
$\text{dominantTerm}\left(x^{-2} \cdot \tan\left(\frac{1}{x^3}\right), x\right)$	$\frac{1}{x^3}$
$\text{dominantTerm}(\ln(x^x - 1) \cdot x^{-2}, x)$	$\frac{\ln(x \cdot \ln(x))}{x^2}$

machten van ($Var - Punt$) met hetzelfde teken in de exponent.

Punt heeft als standaardwaarde 0. *Punt* kan ∞ of $-\infty$ zijn; in die gevallen is de dominante term de term met de grootste exponent van *Var* in plaats van de kleinste exponent van *Var*.

dominantTerm(...) geeft "**dominantTerm(...)**" als hij niet in staat is om een dergelijke representatie te bepalen, zoals bij essentiële singulariteiten zoals $\sin(1/z)$ bij $z=0$, $e^{-1/z}$ bij $z=0$ of e^z bij $z = \infty$ or $-\infty$.

Als de reeks of één van zijn afgeleiden een sprong-discontinuïteit bij *Punt* heeft, dan bevat het resultaat waarschijnlijk sub-uitdrukkingen van de vorm $\text{sign}(\dots)$ of $\text{abs}(\dots)$ voor een reële uitbreidingsvariabele of $(-1)^{\text{floor}(\dots \text{angle}(\dots))}$ voor een complexe uitbreidingsvariabele, dit is een variabele die eindigt op " $_$ ". Als u de dominante term alleen voor waarden aan één zijde van *Punt* wilt gebruiken, voeg dan aan **dominantTerm(...)** de juiste specificatie toe: " $| Var > Punt$ ", " $| Var < Punt$ ", " $| Var \geq Punt$ " of " $Var \leq Punt$ " om een eenvoudiger resultaat te krijgen.

dominantTerm() is distributief over 1ste-argument-lijsten en matrices.

dominantTerm() is handig als u de eenvoudigst mogelijke uitdrukking wilt weten die asymptotisch is naar een andere uitdrukking als $Var \rightarrow Punt$. **dominantTerm()** is ook handig als het niet duidelijk is wat de graad van de eerste niet-nul-term van een reeks zal zijn, en u niet iteratief wilt gokken, hetzij interactief of via een programmalus.

Opmerking: Zie ook **reeksen()**, pag. 166.

$\text{dominantTerm}\left(e^{\frac{-1}{z}}, z\right)$	
$\text{dominantTerm}\left(e^{\frac{-1}{z}}, z, 0\right)$	
$\text{dominantTerm}\left(\left(1+\frac{1}{n}\right)^n, n, \infty\right)$	e
$\text{dominantTerm}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, 0\right)$	$\frac{\pi \cdot \text{sign}(x)}{2}$
$\text{dominantTerm}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, x > 0\right)$	$\frac{\pi}{2}$

dotP(Lijst1, Lijst2)⇒*uitdrukking*

Geeft het inwendige product van twee

$\text{dotP}(\{a, b, c\}, \{d, e, f\})$	$a \cdot d + b \cdot e + c \cdot f$
$\text{dotP}(\{1, 2\}, \{5, 6\})$	17

lijsten.

dotP(*Vector1*, *Vector2*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft het inwendige product van twee vectoren.

Beide moeten rijvectoren zijn, of beide moeten kolomvectoren zijn.

$\text{dotP}\left(\begin{bmatrix} a & b & c \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} d & e & f \end{bmatrix}\right)$	$a \cdot d + b \cdot e + c \cdot f$
$\text{dotP}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}\right)$	32

E

e^()

-toets

e^(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft **e** tot de macht *Uitdr1*.

Opmerking: zie ook **e** *macht-template*, pag. 6.

e^1	e
$e^1.$	2.71828
e^{3^2}	e^9

Opmerking: op drukken om $e^()$ weer te geven is niet hetzelfde als drukken op het teken op het toetsenbord.

U kunt een complex getal in rei^θ polaire vorm invoeren. Gebruik deze vorm echter alleen in de hoekmodus Radialen; hij veroorzaakt een domeinfout in de hoekmodi Graden en Decimale graden.

e^(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

Geeft **e** tot de macht van elk element in *Lijst1*.

$e^{\{1,1.,0.5\}}$	$\{e, 2.71828, 1.64872\}$
--------------------	---------------------------

e^(*vierkanteMatrix1*) $\Rightarrow$ *vierkanteMatrix*

Geeft de 'e tot de macht van *vierkanteMatrix1*'. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van e tot de macht van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

$e^{\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}}$	$\begin{bmatrix} 782.209 & 559.617 & 456.509 \\ 680.546 & 488.795 & 396.521 \\ 524.929 & 371.222 & 307.879 \end{bmatrix}$
--	---

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

eff(nominaalPercentage, CpY)⇒waarde

eff(5.75,12)

5.90398

Financiële functie die het nominale rentepercentage *nominaalPercentage* converteert naar een jaarlijks effectief percentage, waarbij *CpY* het aantal samengestelde periodes per jaar is.

nominaalPercentage moet een reëel getal zijn, en *CpY* moet een reëel getal > 0 zijn.

Opmerking: zie ook **nom()**, pag. 127.

eigVc()**eigVc(vierkanteMatrix)⇒matrix**

In rechthoekige complexe opmaak:

Geeft een matrix met de eigenvectoren voor een reële of complexe *vierkanteMatrix*, waarbij elke kolom in het resultaat overeenkomt met een eigenwaarde. Merk op dat een eigenvector niet uniek is; hij kan geschaald worden door een willekeurige constante factor. De eigenvectoren worden genormaliseerd, wat betekent: als $V = [x_1, x_2, \dots, x_n]$, dan:

$$x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2 = 1$$

vierkanteMatrix wordt eerst gebalanceerd met gelijkheidstransformaties tot de rij- en kolomnormen zo dicht mogelijk bij dezelfde waarde liggen. *vierkanteMatrix* wordt vervolgens gereduceerd tot de upper-Hessenberg-vorm en de eigenvectoren worden berekend via een Schur-factorisatie.

$$\begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix}$$

eigVc(m1)

$$\begin{bmatrix} -0.800906 & 0.767947 & 0.5738 \\ 0.484029 & 0.573804+0.052258 \cdot i & 0.2626 \\ 0.352512 & 0.262687+0.096286 \cdot i & 0.2626 \end{bmatrix}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

eigVl()**eigVl(vierkanteMatrix)⇒lijst**

In de rechthoekige complexe opmaak-modus:

Geeft een lijst van de eigenwaarden van een reële of complexe *vierkanteMatrix*.

vierkanteMatrix wordt eerst gebalanceerd met gelijkheidstransformaties tot de rij- en kolomnormen zo dicht mogelijk bij dezelfde waarde liggen. *vierkanteMatrix* wordt

$$\begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} -1 & 2 & 5 \\ 3 & -6 & 9 \\ 2 & -5 & 7 \end{bmatrix}$$

eigVl(m1)

$$\{-4.40941, 2.20471+0.763006 \cdot i, 2.20471-0.763006 \cdot i\}$$

eigV()Catalogus >

vervolgens gereduceerd tot de upper-Hessenberg-vorm en de eigenwaarden worden berekend uit de upper-Hessenberg-matrix.

Om het hele resultaat te zien drukt u op ▲ en gebruikt u vervolgens ◀ en ▶ om de cursor te verplaatsen.

Else

Zie If, pag. 90.

ElseIfCatalogus > **Als BooleaanseUitdr1 Then***Blok1***ElseIf BooleaanseUitdr2 Then***Blok2*

⋮

ElseIf BooleaanseUitdrN Then*BlokN***EndIf**

⋮

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $g(x)$ = FuncIf $x \leq -5$ Then

Return 5

ElseIf $x > -5$ and $x < 0$ ThenReturn $-x$ ElseIf $x \geq 0$ and $x \neq 10$ ThenReturn x ElseIf $x = 10$ Then

Return 3

EndIf

EndFunc

*Done***EndFor**

Zie For, pag. 78.

EndFunc

Zie Func, pag. 82.

EndIf

Zie If, pag. 90.

EndLoop

Zie Loop, pag. 113.

euler ()

Catalogus >

euler(*Uitdr*, *Var*, *afhVar*, {*Var0*, *VarMax*},
afhVar0, *VarStap* [, *eulerStap*]) $\Rightarrow$ *matrix*

euler(*StelselUitdr*, *Var*, *LijstVanAfhVars*,
{*Var0*, *VarMax*}, *LijstVanAfhVars0*,
VarStap [, *eulerStap*]) $\Rightarrow$ *matrix*

euler(*LijstVanUitdr*, *Var*,
LijstVanAfhVars, {*Var0*, *VarMax*},
LijstVanAfhVars0, *VarStap* [, *eulerStap*])
 $\Rightarrow$ *matrix*

Gebruikt de Euler-methode om het stelsel

$$\frac{d \text{ depVar}}{d \text{ Var}} = \text{Expr}(\text{Var}, \text{depVar})$$

op te lossen met *afhVar*(*Var0*)=*afhVar0* op het interval [*Var0*,*VarMax*]. Geeft een matrix waarvan de eerste rij de *Var*-uitvoerwaarden definieert, en de tweede rij de waarde van de eerste oplossingscomponent bij de overeenkomstige *Var*-waarden definieert, enzovoort.

Uitdr is de rechterzijde die de gewone differentiaalvergelijking (GDV) definieert.

StelselUitdr is het stelsel van de rechterleden die het stelsel van GDV's definiëren (komt overeen met de volgorde van afhankelijke variabelen in *LijstVanAfhVars*).

StelselUitdr is een lijst van de rechterleden

Differentiaalvergelijking:

$$y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ en } y(0) = 10$$

$$\text{euler}\left(0,001 \cdot y \cdot (100 - y), t, y, \{0, 100\}, 10, 1\right)$$

0.	1.	2.	3.	4.
10.	10.9	11.8712	12.9174	14.042

Om het volledige resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

Vergelijk bovengenoemde resultaten met de exacte CAS-oplossing die verkregen is met behulp van *deSolve*() en *seqGen*():

$$\text{deSolve}(y' = 0,001 \cdot y \cdot (100 - y) \text{ and } y(0) = 10, t, y)$$

$$y = \frac{100 \cdot \{1,10517\}^t}{\{1,10517\}^t + 9.}$$

$$\text{seqGen}\left(\frac{100 \cdot \{1,10517\}^t}{\{1,10517\}^t + 9.}, t, y, \{0, 100\}\right)$$

$$\{10., 10.9367, 11.9494, 13.0423, 14.2189\}$$

Stelsel vergelijkingen:

$$\begin{cases} y1' = y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ y2 = 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}$$

$$\text{met } y1(0) = 2 \text{ en } y2(0) = 5$$

die het stelsel van GDV's definiëren (komt overeen met de volgorde van afhankelijke variabelen in *LijstVanAfhVars*).

Var is de onafhankelijke variable.

LijstVanAfhVars is een lijst van afhankelijke variabelen.

$\{Var0, VarMax\}$ is een lijst met twee elementen die de functie vertelt om van *Var0* tot *VarMax* te integreren.

LijstVanAfhVars0 is een lijst met beginwaarden voor afhankelijke variabelen.

VarStap is een getal dat niet nul is, zodanig dat $\text{sign}(VarStap) = \text{sign}(VarMax - Var0)$ en er oplossingen worden gegeven bij $Var0 + i \cdot VarStap$ voor alle $i=0,1,2,\dots$ zodanig dat $Var0 + i \cdot VarStap$ binnen $[var0, VarMax]$ valt (mogelijk is er geen oplossingswaarde bij *VarMax*).

eulerStap is een positief geheel getal (standaardwaarde is 1) dat het aantal eulerstappen tussen uitvoerwaarden definieert. De feitelijke stapgrootte die gebruikt wordt door de eulermethode is $VarStap / eulerStap$.

$$\text{euler} \left(\begin{matrix} -y1+0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{matrix} , \{y1, y2\}, \{0, 5\}, \{2, 5\}, 1 \right)$$

0.	1.	2.	3.	4.	5.
2.	1.	1.	3.	27.	243.
5.	10.	30.	90.	90.	-2070.

eval ()

Hub Menu

eval(Expr) $\Rightarrow$ string

eval() is alleen geldig in het TI-Innovator™ Hub argument van de programmeeropdrachten **Get**, **GetStr**, en **Send**. De software werkt de uitdrukking *Expr* uit en vervangt **eval()** door het resultaat daarvan, in de vorm van een tekenreeks (string).

Het argument *Expr* moet vereenvoudigd kunnen worden tot een reëel getal.

Stel het blauwe deel van de RGB LED in op halve intensiteit.

<i>lum</i> := 127	127
Send "SET COLOR.BLUE eval(lum)"	Done

Zet het blauwe element terug op OFF (UIT).

Send "SET COLOR.BLUE OFF"	Done
---------------------------	------

Het argument van **eval()** moet vereenvoudigd kunnen worden tot een reëel getal.

Send "SET LED eval("4") TO ON"

"Error: Invalid data type"

Programma om het rode element in te faden

```
Define fadein()=  
Prgm  
For i,0,255,10  
  Send "SET COLOR.RED eval(i)"  
  Wait 0.1  
EndFor  
Send "SET COLOR.RED OFF"  
EndPrgm
```

Voer het programma uit.

fadein()

Done

$n:=0.25$	0.25
$m:=8$	8
$n \cdot m$	2.
Send "SET COLOR.BLUE ON TIME eval($n \cdot m$)"	Done
iostr.SendAns	"SET COLOR.BLUE ON TIME 2"

Hoewel **eval()** het resultaat niet weergeeft, kunt u de Hub opdracht string die het resultaat is na het uitvoeren van de opdracht bekijken door een van de volgende speciale variabelen te onderzoeken.

iostr.SendAns
iostr.GetAns
iostr.GetStrAns

Opmerking: Zie ook **Get** (pag. 84), **GetStr** (pag. 87), en **Send** (pag. 163).

exact()

exact(*Uitdr1* [, *Tolerantie*])⇒*uitdrukking*

exact(*Lijst1* [, *Tolerantie*])⇒*lijst*

exact(*Matrix1* [, *Tolerantie*])⇒*matrix*

Gebruik de Exact-modus om, waar mogelijk, het rationaal-getal-equivalent van het argument te geven.

Tolerantie specificeert de tolerantie voor de conversie; de standaardwaarde is 0 (nul).

exact{0.25}	$\frac{1}{4}$
exact{0.333333}	$\frac{333333}{1000000}$
exact{0.333333,0.001}	$\frac{1}{3}$
exact{3.5·x+y}	$\frac{7 \cdot x}{2} + y$
exact{{0.2,0.33,4.125}}	$\left\{\frac{1}{5}, \frac{33}{100}, \frac{33}{8}\right\}$

Exit

Functielijst:

Sluit het huidige **For**, **While** of **Loop**-blok af.

Exit is niet toegestaan buiten de drie lusstructuren (**For**, **While** of **Loop**).

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $g()$ = Func	Done
Local $temp, i$	
$0 \rightarrow temp$	
For $i, 1, 100, 1$	
$temp + i \rightarrow temp$	
If $temp > 20$ Then	
Exit	
EndIf	
EndFor	
EndFunc	
$g()$	21

exp*Uitdr* **exp**

Geeft *Uitdr* weer uitgedrukt in termen van het getal e . Dit is een operator voor weergaveconversie. Deze kan alleen op het eind van de invoerregel gebruikt worden.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **@>exp** in te typen.

$\frac{d}{dx}(e^x + e^{-x})$	$2 \cdot \sinh(x)$
$2 \cdot \sinh(x) \text{ exp}$	$e^x - e^{-x}$

exp()

exp(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft **e** tot de macht *Uitdr1*.

Opmerking: zie ook **e** exponent-template, pag. 6.

U kunt een complex getal in $re^{i\theta}$ polaire vorm invoeren. Gebruik deze vorm echter alleen in de hoekmodus Radialen; hij veroorzaakt een domeinfout in de hoekmodi Graden en Decimale graden.

exp(*Lijst1*) $\Rightarrow$ lijst

Geeft **e** tot de macht van elk element in *Lijst1*.

e^1	e
$e^1.$	2.71828
e^3^2	e ⁹
$\{1, 1., 0.5\}$	$\{\mathbf{e}, 2.71828, 1.64872\}$

exp()

e^x-toets

exp(vierkanteMatrix1)⇒vierkanteMatrix

Geef de 'e tot de macht van vierkanteMatrix1'. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van e tot de macht van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

$$e^{\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}} = \begin{bmatrix} 782.209 & 559.617 & 456.509 \\ 680.546 & 488.795 & 396.521 \\ 524.929 & 371.222 & 307.879 \end{bmatrix}$$

exp►list()

Catalogus >

exp►list(Uitdr,Var)⇒lijst

Onderzoek *Uitdr* voor vergelijkingen die gescheiden worden door het woord "or," en geeft een lijst met elk rechterlid van de vergelijkingen van de vorm *Var=Uitdr*. Dit geeft u een makkelijke manier om bepaalde oplossingswaarden die ingebed zijn in de resultaten van de functies **solve()**, **cSolve()**, **fMin()** en **fMax()** te extraheren.

Opmerking: **exp►list()** is niet noodzakelijk bij de functies **zeros** en **cZeros()**, omdat deze rechtstreeks een lijst met oplossingswaarden teruggeven.

u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **exp@>list(...)** in te typen.

$$\begin{array}{l} \text{solve}(x^2-x-2=0,x) \quad \quad \quad x=-1 \text{ or } x=2 \\ \text{exp►list}(\text{solve}(x^2-x-2=0,x),x) \quad \quad \quad \{-1,2\} \end{array}$$

expand()

Catalogus >

expand(Uitdr1 [,Var])⇒uitdrukking

expand(Lijst1 [,Var])⇒lijst

expand(Matrix1 [,Var])⇒matrix

expand(Uitdr1) geeft *Uitdr1* uitgewerkt ten opzichte van al zijn variabelen. De uitwerking is een veeltermuitwerking bij veeltermen en een partiële breukuitwerking bij rationale uitdrukkingen.

Het doel van **expand()** is het transformeren

$$\begin{array}{l} \text{expand}((x+y+1)^2) \\ \quad \quad \quad x^2+2\cdot x\cdot y+2\cdot x\cdot y^2+2\cdot y+1 \\ \text{expand}\left(\frac{x^2-x+y^2-y}{x^2\cdot y^2-x^2\cdot y-x\cdot y^2+x\cdot y}\right) \\ \quad \quad \quad \frac{1}{x-1} - \frac{1}{x} + \frac{1}{y-1} - \frac{1}{y} \end{array}$$

van *Uitdr1* in een som en/of verschil van eenvoudige termen. Daarentegen is het doel van **factor()** het transformeren van *Uitdr1* in een product en/of quotiënt van eenvoudige factoren.

expand(Uitdr1,Var) geeft *Uitdr1* uitgewerkt ten opzichte van *Var*. Gelijke machten van *Var* worden samengenomen. De termen en hun factoren worden gesorteerd met *Var* als de hoofdvariabele. Er kan wat onbedoelde ontbinding of uitwerking ten opzichte van de verzamelde coëfficiënten optreden. Vergeleken met het weglaten van *Var* scheelt dit vaak tijd, geheugen en schermruimte, terwijl de uitdrukking begrijpelijker wordt.

Ook als er maar één variabele is, kan het gebruik van *Var* de noemerontbinding die gebruikt wordt bij partiële breukuitwerking completer maken.

Tip: bij rationale uitdrukkingen is **propFrac()** een sneller maar minder extreem alternatief voor **expand()**.

Opmerking: zie ook **comDenom()** voor een uitgewerkte teller boven een uitgewerkte noemer.

expand(Uitdr1,[Var]) past ook distributiviteit toe bij logaritmes en machten met gebroken exponenten, ongeacht *Var*. Voor een verdere toepassing van distributiviteit bij logaritmes en machten met gebroken exponenten kunnen ongelijkheidsbeperkingen noodzakelijk zijn om te garanderen dat sommige factoren niet-negatief zijn.

expand(Uitdr1,[Var]) past ook distributiviteit toe bij absolute waarden, **sign()** en exponenten, ongeacht *Var*.

Opmerking: zie ook **tExpand()** voor goniometrische hoek-som-uitwerking en uitwerking van meerdere hoeken.

$$\begin{array}{l} \text{expand}\left((x+y+1)^2,y\right) \quad y^2+2\cdot y\cdot (x+1)+(x+1)^2 \\ \text{expand}\left((x+y+1)^2,x\right) \quad x^2+2\cdot x\cdot (y+1)+(y+1)^2 \\ \text{expand}\left(\frac{x^2-x+y^2-y}{x^2\cdot y^2-x^2\cdot y-x\cdot y^2+x\cdot y},y\right) \\ \frac{1}{y-1}-\frac{1}{y}+\frac{1}{x\cdot (x-1)} \\ \text{expand(Ans,x)} \quad \frac{1}{x-1}-\frac{1}{x}+\frac{1}{y\cdot (y-1)} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{expand}\left(\frac{x^3+x^2-2}{x^2-2}\right) \quad \frac{2\cdot x}{x^2-2}+x+1 \\ \text{expand(Ans,x)} \quad \frac{1}{x-\sqrt{2}}+\frac{1}{x+\sqrt{2}}+x+1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \ln(2\cdot x\cdot y)+\sqrt{2\cdot x\cdot y} \quad \ln(2\cdot x\cdot y)+\sqrt{2\cdot x\cdot y} \\ \text{expand(Ans)} \quad \ln(x\cdot y)+\sqrt{2}\cdot \sqrt{x\cdot y}+\ln(2) \\ \text{expand(Ans)}|y\geq 0 \quad \ln(x)+\sqrt{2}\cdot \sqrt{x}\cdot \sqrt{y}+\ln(y)+\ln(2) \\ \text{sign}(x\cdot y)+|x\cdot y|+e^{2\cdot x+y} \\ e^{2\cdot x+y}+\text{sign}(x\cdot y)+|x\cdot y| \\ \text{expand(Ans)} \quad \text{sign}(x)\cdot \text{sign}(y)+|x|\cdot |y|+(e^x)^2\cdot e^y \end{array}$$

expr(String) ⇒ *uitdrukking*

Geeft de tekenreeks in *String* als een uitdrukking en voert deze onmiddellijk uit.

expr("1+2+x^2+x")	x^2+x+3
expr("expand((1+x)^2)")	$x^2+2\cdot x+1$
"Define cube(x)=x^3" → <i>funcstr</i>	
"Define cube(x)=x^3"	
expr(<i>funcstr</i>)	<i>Done</i>
cube(2)	8

ExpReg *X*, *Y* [, [*Freq*] [, [*Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de exponentiële regressie $y = a \cdot (b)^x$ op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriencode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot (b)^x$
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.r ²	Coëfficiënt van lineaire verband voor getransformeerde gegevens
stat.r	Correlatiecoëfficiënt voor getransformeerde gegevens (x , $\ln(y)$)

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.Resid	Residuen die geassocieerd zijn met het exponentiële model
stat.ResidTrans	Residuen die geassocieerd zijn met de lineaire regressie van getransformeerde gegevens
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

F

factor()	Catalogus >
factor(Uitdr1[, Var]) ⇒ <i>uitdrukking</i>	$\text{factor}(a^3 \cdot x^2 - a \cdot x^2 - a^3 + a)$
factor(Lijst1[, Var]) ⇒ <i>lijst</i>	$a \cdot (a-1) \cdot (a+1) \cdot (x-1) \cdot (x+1)$
factor(Matrix1[, Var]) ⇒ <i>matrix</i>	$\text{factor}(x^2+1) \quad x^2+1$
factor(Uitdr1) geeft <i>Uitdr1</i> ontbonden ten opzichte van al zijn variabelen over een gemeenschappelijke noemer.	$\text{factor}(x^2-4) \quad (x-2) \cdot (x+2)$
<i>Uitdr1</i> wordt zoveel mogelijk ontbonden naar lineaire rationale factoren, zonder nieuwe niet-reële uitdrukkingen te introduceren. Dit alternatief is geschikt als u ontbinding in factoren ten opzichte van meer dan één variabele wilt.	$\text{factor}(x^2-3) \quad x^2-3$
factor(Uitdr1, Var) geeft <i>Uitdr1</i> ontbonden ten opzichte van de variabele <i>Var</i> .	$\text{factor}(x^2-a) \quad x^2-a$
<i>Uitdr1</i> wordt zoveel mogelijk ontbonden in factoren die lineair zijn in <i>Var</i> , zelfs als dit irrationale constanten of subuitdrukkingen die irrationaal zijn in andere variabelen oplevert.	$\text{factor}(a^3 \cdot x^2 - a \cdot x^2 - a^3 + a, x)$
	$a \cdot (a^2-1) \cdot (x-1) \cdot (x+1)$
	$\text{factor}(x^2-3, x) \quad (x+\sqrt{3}) \cdot (x-\sqrt{3})$
	$\text{factor}(x^2-a, x) \quad (x+\sqrt{a}) \cdot (x-\sqrt{a})$

De factoren en hun termen worden gesorteerd met *Var* als de hoofdvariabele. In elke factor worden gelijksoortige machten van *Var* samengenomen. Neem *Var* op als argument als u een ontbinding

ten opzichte van alleen die variabele nodig heeft, en u bereid bent om irrationale uitdrukkingen in andere variabelen te accepteren om een ontbinding ten opzichte van *Var* te vergroten. Er kan wat onbedoelde ontbinding ten opzichte van andere variabelen optreden.

Bij de automatische instelling van de **Automatische of Benaderende** modus kunt u door *Var* op te nemen benadering met drijvende komma-coëfficiënten mogelijk maken, waar irrationale coëfficiënten niet expliciet beknopt uitgedrukt kunnen worden in termen van de ingebouwde functies. Ook als er maar één variabele is, kan het opnemen van *Var* een vollediger ontbinding opleveren.

Opmerking: zie ook **comDenom()** voor een snelle manier om partiële ontbinding te bereiken als **factor()** niet snel genoeg is, of het geheugen te veel belast.

Opmerking: zie ook **cFactor()** om volledig te ontbinden naar complexe coëfficiënten op zoek naar lineaire factoren.

factor(rationaalGetal) geeft het rationale getal ontbonden in priemfactoren. Bij samengestelde getallen neemt de berekeningstijd exponentieel toe met het aantal cijfers in de op één na grootste factor. Het ontbinden van een geheel getal van 30 cijfers kan bijvoorbeeld langer dan een dag duren, en het ontbinden van een geheel getal van 100 cijfers kan meer dan een eeuw duren.

Een berekening handmatig stoppen:

- **Rekenmachine:** Houd de toets on ingedrukt en druk enkele malen op .
- **Windows®:** Houd **F12** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **Macintosh®:** Houd **F5** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **iPad®:** De app toont een instructie. U

$$\frac{\text{factor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3)}{x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3}$$

$$\frac{\text{factor}(x^5+4\cdot x^4+5\cdot x^3-6\cdot x-3,x)}{(x-0.964673)\cdot (x+0.611649)\cdot (x+2.12543)\cdot (x^2$$

$$\frac{\text{factor}(152417172689)}{123457\cdot 1234577}$$

$$\frac{\text{isPrime}(152417172689)}{\text{false}}$$

kunt blijven wachten of annuleren.

Als u alleen wilt bepalen of een getal een priemgetal is, gebruik dan liever **isPrime()**. Dat is veel sneller, vooral als *rationaalGetal* geen priemgetal is en als de op één na grootste factor meer dan vijf cijfers heeft.

F Cdf()**F Cdf**

(ondergrens,bovengrens,dfTeller,dfNoemer)⇒getal
als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

FCdf

(ondergrens,bovengrens,dfTeller,dfNoemer)⇒getal
als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

Berekent de F-kansverdeling tussen *ondergrens* en *bovengrens* voor de gespecificeerde *dfTeller* (aantal vrijheidsgraden) en *dfNoemer*.

Bij $P(X \leq \text{bovengrens})$ is de ingestelde *ondergrens* =0.

Fill

Fill *Uitdr*, *matrixVar*⇒*matrix*

Vervangt ieder element in variabele *matrixVar* door *Uitdr*.

matrixVar moet al bestaan.

<table border="1"><tr><td>1</td><td>2</td></tr><tr><td>3</td><td>4</td></tr></table> → <i>amatrix</i>	1	2	3	4	<table border="1"><tr><td>1</td><td>2</td></tr><tr><td>3</td><td>4</td></tr></table>	1	2	3	4
1	2								
3	4								
1	2								
3	4								
Fill 1.01, <i>amatrix</i>	<i>Done</i>								
<i>amatrix</i>	<table border="1"><tr><td>1.01</td><td>1.01</td></tr><tr><td>1.01</td><td>1.01</td></tr></table>	1.01	1.01	1.01	1.01				
1.01	1.01								
1.01	1.01								

Fill *Uitdr*, *lijstVar*⇒*lijst*

Vervangt ieder element in variabele *lijstVar* door *Uitdr*.

lijstVar moet al bestaan.

{ 1,2,3,4,5 } → <i>alist</i>	{ 1,2,3,4,5 }
Fill 1.01, <i>alist</i>	<i>Done</i>
<i>alist</i>	{ 1.01,1.01,1.01,1.01,1.01 }

FiveNumSummary

FiveNumSummary *X*[,*Freq*][,*Categorie*,*Opnemen*]

Levert een verkorte versie van de statistieken voor 1 variabele van lijst X . Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele `stat.resultaten` (pag. 183).

X representeert een lijst met de gegevens.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elke overeenkomstige X -waarde voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met numerieke categoriëcodes voor de overeenkomstige X -waarden.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriëcodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriëcode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Een leeg element in een van de lijsten X , *Freq* of *Categorie* resulteert in een lege plaats voor het overeenkomstige element in al deze lijsten. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.MinX	Minimum van de x-waarden
stat.Q ₁ X	1ste kwartiel van x
stat.MedianX	Mediaan van x
stat.Q ₃ X	3de kwartiel van x
stat.MaxX	Maximum van de x-waarden

floor()

floor(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *geheel getal*

`floor(-2.14)`

`-3.`

Geeft het grootste gehele getal dat $\leq$ dan het argument. Deze functie is hetzelfde als `int()`.

Het argument kan een reëel of complex getal zijn.

floor()Catalogus > **floor**(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

$$\text{floor}\left(\left\{\frac{3}{2}, 0, -5.3\right\}\right) \quad \{1, 0, -6.\}$$

floor(*Matrix1*) $\Rightarrow$ *matrix*

$$\text{floor}\left(\begin{bmatrix} 1.2 & 3.4 \\ 2.5 & 4.8 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1. & 3. \\ 2. & 4. \end{bmatrix}$$

Geeft een lijst of matrix van de floor-waarde van elk element.

Opmerking: zie ook **ceiling()** en **int()**.

fMax()Catalogus > **fMax**(*Uitdr*, *Var*) $\Rightarrow$ *Booleaanse uitdrukking*

$$\text{fMax}\left(1 - (x-a)^2 - (x-b)^2, x\right) \quad x = \frac{a+b}{2}$$

fMax(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*)

$$\text{fMax}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right) \quad x = \infty$$

fMax(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*, *bovengrens*)**fMax**(*Uitdr*, *Var*) | *ondergrens* $\leq$ *Var* $\leq$ *bovengrens*

Geeft een Booleaanse uitdrukking die mogelijke waarden specificeert van *Var* die *Uitdr* maximaliseren of zijn kleinste bovengrens lokaliseren.

U kunt de ("|")-operator gebruiken om het oplossingsinterval te beperken en/of andere beperkingen te specificeren.

$$\text{fMax}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right) | x \leq 1 \quad x = 0.816497$$

Bij de instelling **Benaderend** van de **Automatische of Benaderende** modus zoekt **fMax()** iteratief naar één benaderend lokaal maximum. Dit is vaak sneller, vooral als u de "|" -operator gebruikt om de zoekactie te beperken tot een relatief klein interval dat exact één lokaal maximum bevat.

Opmerking: zie ook **fMin()** en **max()**.

fMin()Catalogus > **fMin**(*Uitdr*, *Var*) $\Rightarrow$ *Booleaanse uitdrukking*

$$\text{fMin}\left(1 - (x-a)^2 - (x-b)^2, x\right) \quad x = -\infty \text{ of } x = \infty$$

fMin(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*)

$$\text{fMin}\left(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x\right) | x \geq 1 \quad x = 1.$$

fMin(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*, *bovengrens*)**fMin**(*Uitdr*, *Var*) | *ondergrens* $\leq$ *Var*

≤bovengrens

Geeft een Booleaanse uitdrukking die mogelijke waarden specificeert van *Var* die *Uitdr* minimaliseren of zijn grootste ondergrens lokaliseren.

U kunt de ("|")-operator gebruiken om het oplossingsinterval te beperken en/of andere beperkingen te specificeren.

Bij de instelling *Benaderend* van de **Automatische of Benaderende** modus zoekt **fMin()** iteratief naar één benaderend lokaal minimum. Dit is vaak sneller, vooral als u de "|" -operator gebruikt om de zoekactie te beperken tot een relatief klein interval dat exact één lokaal minimum bevat.

Opmerking: zie ook **fMax()** en **min()**.

For

For *Var, Laag, Hoog* [, *Stap*]
Blok
EndFor

Voert de beweringen in *Blok* iteratief uit voor elke waarde van *Var*, van *Laag* naar *Hoog*, in stappen van *Stap*.

Var mag geen systeemvariabele zijn.

Stap kan positief of negatief zijn. De standaardwaarde is 1.

Blok kan een enkele bewering of een serie beweringen zijn die gescheiden worden door het teken ":".

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk *Rekenmachine van de handleiding van uw product*.

Define $g()$ =Func	Done
Local <i>tempsum, step, i</i>	
0 → <i>tempsum</i>	
1 → <i>step</i>	
For <i>i</i> , 1, 100, <i>step</i>	
<i>tempsum</i> + <i>i</i> → <i>tempsum</i>	
EndFor	
EndFunc	
$g()$	5050

format(Uitdr[, opmaakString])⇒string

Geeft *Uitdr* als een tekenreeks op basis van de opmaaktemplate.

Uitdr moet vereenvoudigd worden naar een getal.

opmaakString is een string die de volgende vorm moet hebben: "F[n]", "S[n]", "E[n]", "G[n][c]", waarbij [] optionele gedeeltes aangeeft.

F[n]: Vaste opmaak. n is het aantal cijfers dat weergegeven moet worden achter de decimale punt.

S[n]: Wetenschappelijke opmaak. n is het aantal cijfers dat weergegeven moet worden achter de decimale punt.

E[n]: Ingenieursopmaak. n is het aantal cijfers na het eerste significante cijfer. De exponent wordt aangepast naar een veelvoud van drie, en de decimale punt wordt met nul, één of twee cijfers naar rechts verplaatst.

G[n][c]: Zelfde als de vaste opmaak, maar scheidt de cijfers links van de radix (decimale scheidingsteken) tevens in groepen van drie. c specificeert het groepscheidingsteken; de standaardinstelling is een komma. Als c een punt is, wordt de radix weergegeven als een komma.

[Rc]: Elk van bovengenoemde specificatietekens kan als suffix de Rc radixvlag krijgen, waarbij c een enkel teken is dat specificeert wat er gesubstitueerd moet worden voor het radixpunt.

<code>format(1.234567,"f3")</code>	<code>"1.235"</code>
<code>format(1.234567,"s2")</code>	<code>"1.23e0"</code>
<code>format(1.234567,"e3")</code>	<code>"1.235e0"</code>
<code>format(1.234567,"g3")</code>	<code>"1.235"</code>
<code>format(1234.567,"g3")</code>	<code>"1,234.567"</code>
<code>format(1.234567,"g3,r:")</code>	<code>"1:235"</code>

fPart(Uitdr1)⇒uitdrukking

fPart(Lijst1)⇒lijst

fPart(Matrix1)⇒matrix

Geeft de breuk van het argument.

<code>fPart(-1.234)</code>	<code>-0.234</code>
<code>fPart({1,-2.3,7.003})</code>	<code>{0,-0.3,0.003}</code>

Geeft bij een lijst of matrix de breuk van de elementen.

Het argument kan een reëel of complex getal zijn.

$\text{FPdf}(XWaarde, dfTeller, dfNoemer) \Rightarrow \text{getal}$ als $XWaarde$ een getal is, *lijst* als $XWaarde$ een lijst is

Berekent de kans voor de F-verdeling bij $XWaarde$ voor de gespecificeerde $dfTeller$ (vrijheidsgraden) en $dfNoemer$.

freqTable►list

$(Lijst1, freqGeheelGetalLijst) \Rightarrow lijst$

Geeft een lijst met de elementen uit *Lijst1* uitgebreid volgens de frequenties in *freqGeheelGetalLijst*. Deze functie kan gebruikt worden om een frequentietabel voor de Gegevensverwerking & Statistiek-toepassing samen te stellen.

Lijst1 kan elke geldige lijst zijn.

freqGeheelGetalLijst moet dezelfde afmeting als *Lijst1* hebben en mag alleen niet-negatieve gehele getallen bevatten. Elk element specificeert het aantal keer dat het overeenkomstige element uit *Lijst1* wordt herhaald in de resulterende lijst. Een waarde van nul sluit het overeenkomstige *Lijst1*-element uit.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **freqTable@>list(...)** in te typen.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

freqTable►list($\{1, 2, 3, 4\}, \{1, 4, 3, 1\}$)
$\{1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 3, 4\}$
freqTable►list($\{1, 2, 3, 4\}, \{1, 4, 0, 1\}$)
$\{1, 2, 2, 2, 2, 4\}$

frequency(*Lijst1*,*klassenLijst*)⇒*lijst*

Geeft een lijst met de aantallen elementen in *Lijst1*. De aantallen zijn gebaseerd op klassen die u definieert in *klassenLijst*.

Als *klassenLijst* {b(1), b(2), ..., b(n)} is, dan zijn de gespecificeerde klassen { $? \leq b(1)$, $b(1) < ? \leq b(2)$, ..., $b(n-1) < ? \leq b(n)$, $b(n) > ?$ }. De resulterende lijst is één element langer dan *klassenLijst*.

Elk element van het resultaat komt overeen met het aantal elementen in *Lijst1* die binnen die klasse liggen. Uitgedrukt in termen van de **countIf()**-functie is het resultaat { countIf(list, $? \leq b(1)$), countIf(list, $b(1) < ? \leq b(2)$), ..., countIf(list, $b(n-1) < ? \leq b(n)$), countIf(list, $b(n) > ?$)}.

Elementen van *Lijst1* die niet “in een klasse geplaatst kunnen worden” worden genegeerd. Lege elementen worden eveneens genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

In de toepassing Lijsten & Spreadsheet kunt u een reeks cellen op de plaats van beide argumenten gebruiken.

Opmerking: zie ook **countIf()**, pag. 41.

<i>datalist</i> ={1,2,e,3,π,4,5,6,"hello",7}	
{1,2,2.71828,3,3.14159,4,5,6,"hello",7}	
frequency(<i>datalist</i> ,{2.5,4.5})	{2,4,3}

Uitleg van het resultaat:

2 elementen van *Datalist* zijn $\leq 2,5$

4 elementen van *Datalist* zijn $>2,5$ en $\leq 4,5$

3 elementen van *Datalist* zijn $>4,5$

Het element “hello” is een string en kan niet in een van de gedefinieerde klassen geplaatst worden.

FTest_2Samp

FTest_2Samp *Lijst1*,*Lijst2*[,*Freq1*[,*Freq2* [,*Hypoht*]]]

FTest_2Samp *Lijst1*,*Lijst2*[,*Freq1*[,*Freq2* [,*Hypoht*]]]

(Invoer van een gegevenslijst)

FTest_2Samp *sx1*,*n1*,*sx2*,*n2*[,*Hypoht*]

FTest_2Samp *sx1*,*n1*,*sx2*,*n2*[,*Hypoht*]

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Voert een F -toets met twee steekproeven uit. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Voor $H_1: \sigma_1 > \sigma_2$ stelt u *Hypoth*>0 in

Voor $H_1: \sigma_1 \neq \sigma_2$ (standaardinstelling) stelt u *Hypoth*= 0 in

Voor $H_1: \sigma_1 < \sigma_2$ stelt u *Hypoth*<0 in

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.F	Berekende $\hat{U}$ -statistiek voor de gegevensverzameling
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.dfNumer	teller vrijheidsgraden = n1-1
stat.dfDenom	noemer vrijheidsgraden = n2-1
stat.sx1, stat.sx2	Steekproefstandaarddeviatie van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.x1_bar stat.x2_bar	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.n1, stat.n2	Grootte van de steekproeven

Func

Func

Blok

EndFunc

Template voor het creëren van een door de gebruiker gedefinieerde functie.

Blok kan een enkele bewering of een serie beweringen zijn die gescheiden worden door het teken ":", of een serie beweringen op aparte regels. De functie kan de instructie **Return** gebruiken om een specifiek resultaat te retourneren.

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

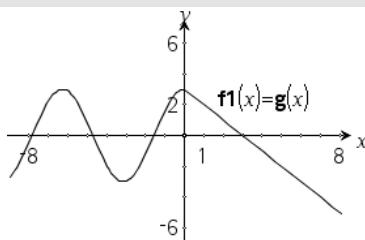
Een stuksgewijs gedefinieerde functie definiëren:

```

Define g(x)=Func                                     Done
    If x<0 Then
        Return 3*cos(x)
    Else
        Return 3-x
    EndIf
EndFunc

```

Resultaat grafiek g(x)

G

gcd()Catalogus > **gcd**(*Waarde1*, *Waarde2*) ⇒ *uitdrukking*

gcd(18,33)

3

Geeft de grootste gemene deler van de twee argumenten. De **gcd** van twee breuken is de **gcd** van hun tellers gedeeld door de **lcm** van hun noemers.

In de Automatische of Benaderende modus is de **gcd** van breuken met een drijvende komma 1,0.

gcd(*Lijst1*, *Lijst2*) ⇒ *lijst*

gcd({12,14,16},{9,7,5})

{3,7,1}

Geeft de grootste gemene delers van de overeenkomstige elementen in *Lijst1* en *Lijst2*.

gcd(*Matrix1*, *Matrix2*) ⇒ *matrix*gcd(

2	4
6	8

,

4	8
12	16

)

2	4
6	8

Geeft de grootste gemene delers van de overeenkomstige elementen in *Matrix1* en *Matrix2*.

geomCdf()Catalogus >

geomCdf(*p*, *ondergrens*, *bovengrens*) ⇒ *getal* als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

geomCdf(*p*, *bovengrens*) voor $P(1 \leq X \leq \text{bovengrens})$ ⇒ *getal* als *bovengrens* een getal is, *lijst* als *bovengrens* een lijst is

Berekent een cumulatieve geometrische kans van *ondergrens* naar *bovengrens* met de gespecificeerde

succeskans p .

Voor $P(X \leq \text{bovengrens})$ stelt u $\text{ondergrens} = 1$ in.

geomPdf()

geomPdf($p, XWaarde$) $\Rightarrow$ *getal* als $XWaarde$ een *getal*
is, *lijst* als $XWaarde$ een *lijst* is

Berekent de kans op $XWaarde$, het nummer van de poging waarbij het eerste succes optreedt, voor de discrete geometrische verdeling met de gespecificeerde succeskans p .

Get

Hub Menu

Get[*promptString*,] *var*[, *statusVar*]

Get[*promptString*,] *func*(*arg1*, ...*argn*)
[, *statusVar*]

Programmeeropdracht: Haalt een waarde op van een aangesloten TI-Innovator™ Hub en wijst de waarde toe aan de variabele *var*.

De waarde moet zijn aangevraagd:

- Vooraf, door een **Send "READ ..."** opdracht.
— of —
- Door het inbedden van een **"READ ..."** verzoek als het optionele argument van *promptString*. Met deze methode kunt u één enkele opdracht gebruiken om de waarde aan te vragen en op te halen.

Er vindt vereenvoudiging van een impliciete vermenigvuldiging plaats. Een ontvangen tekenreeks als "123" wordt bijvoorbeeld geïnterpreteerd als een numerieke waarde. Gebruik **GetStr** in plaats van **Get** om de tekenreeks te behouden.

Als u het optionele argument *statusVar* erin opneemt, wordt er een waarde aan toegekend op basis van het succes van de bewerking. De waarde nul betekent dat er

Voorbeeld: Vraag de huidige waarde van de ingebouwde lichtniveau-sensor van de hub aan. Gebruik **Get** om de waarde op te halen en toe te wijzen aan de variabele *lichtwaarde*.

Send "READ BRIGHTNESS"	Done
Get <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.347922

Neem het READ verzoek op in de opdracht **Get**.

Get "READ BRIGHTNESS" <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.378441

geen gegevens werden ontvangen.

In de tweede syntax, stelt het argument *func()* het programma in staat om de ontvangen tekenreeks als een functiedefinitie op te slaan. Deze syntax werkt alsof het programma de volgende opdracht heeft uitgevoerd:

Definieer *func(arg1, ...argn) = ontvangen tekenreeks*

Het programma kan vervolgens de gedefinieerde functie *func()* gebruiken.

Opmerking: U kunt de opdracht **Get** binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma gebruiken, maar niet binnen een functie.

Opmerking: Zie ook **GetStr**, pag. 87 en **Send**, pag. 163.

getDenom()

Catalogus >

getDenom(Uitdr1) ⇒ uitdrukking

Transformeert het argument in een uitdrukking met een vereenvoudigde gemeenschappelijke noemer, en geeft vervolgens de noemer ervan.

$\text{getDenom}\left(\frac{x+2}{y-3}\right)$	$y-3$
$\text{getDenom}\left(\frac{2}{7}\right)$	7
$\text{getDenom}\left(\frac{1}{x} + \frac{y^2+y}{y^2}\right)$	$x \cdot y$

getLangInfo()

Catalogus >

getLangInfo() ⇒ string

Geeft een string die overeenkomt met de korte naam van de actieve taal. U kunt deze functie bijvoorbeeld gebruiken in een programma of functie om de huidige taal te bepalen.

Engels = "en"

Deens = "da"

Duits = "de"

$\text{getLangInfo}()$	"en"
------------------------	------

Fins = "fi"
Frans = "fr"
Italiaans = "it"
Nederlands = "nl"
Vlaams = "nl_BE"
Noors = "no"
Portugees = "pt"
Spaans = "es"
Zweeds = "sv"

getLockInfo()

getLockInfo(*Var*)⇒*waarde*

Geeft de huidige status "vergrendeld" of "ontgrendeld" van variabele *Var*.

waarde =0: *Var* is ontgrendeld of bestaat niet.

waarde =1: *Var* is vergrendeld en kan niet worden gewijzigd of gewist.

Zie **Lock**, pag. 109 en **unLock**, pag. 205.

<i>a</i> :=65	65
Lock <i>a</i>	<i>Done</i>
getLockInfo(<i>a</i>)	1
<i>a</i> :=75	"Error: Variable is locked."
DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
Unlock <i>a</i>	<i>Done</i>
<i>a</i> :=75	75
DelVar <i>a</i>	<i>Done</i>

getMode()

getMode(*ModeNaamGeheel getal*)⇒*waarde*

getMode(0)⇒*lijst*

getMode(*ModeNaamGeheel getal*) geeft een waarde die de huidige instelling van de modus *ModeNaamGeheel getal* representeert.

getMode(0) geeft een lijst met getallenparen. Elk paar bestaat uit een modusnummer en een instellingsnummer.

Zie onderstaande tabel voor een lijst met de modi en de bijbehorende instellingen.

getMode(0)	{ 1,7,2,1,3,1,4,1,5,1,6,1,7,1,8,1 }
getMode(1)	7
getMode(8)	1

Als u de instellingen opslaat met **getMode** (0) → *var*, dan kunt u **setMode**(*var*) gebruiken in een functie of programma om de instellingen tijdelijk te herstellen, alleen binnen de uitvoering van de functie of het programma. Zie **setMode()**, pag. 167.

Modus-naam	Modus nummer	Instellingsnummers
Cijfers weergeven	1	1=Drijvend, 2=Drijvend1, 3=Drijvend2, 4=Drijvend3, 5=Drijvend4, 6=Drijvend5, 7=Drijvend6, 8=Drijvend7, 9=Drijvend8, 10=Drijvend9, 11=Drijvend10, 12=Drijvend11, 13=Drijvend12, 14=Vast0, 15=Vast1, 16=Vast2, 17=Vast3, 18=Vast4, 19=Vast5, 20=Vast6, 21=Vast7, 22=Vast8, 23=Vast9, 24=Vast10, 25=Vast11, 26=Vast12
Hoek	2	1=Radialen, 2=Graden, 3=Decimale graden
Exponentiële opmaak	3	1=Normaal, 2=Wetenschappelijk, 3=Ingenieursnotatie
Reëel of complex	4	1=Reëel, 2=Rechthoekig, 3=Polair
Automatisch of benaderend	5	1=Automatisch, 2=Benaderend, 3=Exact
Vectoropmaak	6	1=Rechthoekig, 2=Cilindrisch, 3=Bolvormig
Grondtal	7	1=Decimaal, 2=Hexadecimaal, 3=Binair
Eenhedenstelsel	8	1=SI, 2=Eng/US

getNum()

getNum(*Uitdr1*) ⇒ *uitdrukking*

Transformeert het argument naar een uitdrukking met een vereenvoudigde gemeenschappelijke noemer, en geeft vervolgens de teller ervan.

$\text{getNum}\left(\frac{x+2}{y-3}\right)$	$x+2$
$\text{getNum}\left(\frac{2}{7}\right)$	2
$\text{getNum}\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y}\right)$	$x+y$

GetStr

GetStr(*promptString*,] *var*[, *statusVar*)

Zie **Get** voor voorbeelden.

GetStr(*promptString*,] *func*(*arg1*, ...*argn*)

[, *statusVar*]

Programmeeropdracht: Werkt hetzelfde als de opdracht **Get**, met de uitzondering dat de ontvangen waarde altijd wordt geïnterpreteerd als een tekenreeks. De opdracht **Get** daarentegen interpreteert het antwoord als een uitdrukking, tenzij deze tussen aanhalingstekens (") is geplaatst.

Opmerking: Zie ook **Get**, pag. 84 en **Send**, pag. 163.

getType()

Catalogus >

getType(var)⇒*string*

Geeft een tekenreeks die het gegevenstype aangeeft van variabele var.

Als *var* niet gedefinieerd is, geeft dit de tekenreeks "NONE".

$\{1,2,3\} \rightarrow temp$	$\{1,2,3\}$
<code>getType(temp)</code>	"LIST"
$3 \cdot i \rightarrow temp$	$3 \cdot i$
<code>getType(temp)</code>	"EXPR"
<code>DelVar temp</code>	Done
<code>getType(temp)</code>	"NONE"

getVarInfo()

Catalogus >

getVarInfo()⇒*matrix* of *string*

getVarInfo

(BibliotheekNaamString)⇒*matrix* of *string*

getVarInfo() geeft een matrix met informatie (variabelenaam, type, bibliotheektoegankelijkheid en de status vergrendeld of ontgrendeld) voor alle variabelen en bibliotheekobjecten die gedefinieerd zijn in de huidige opgave.

Als er geen variabelen gedefinieerd zijn, geeft **getVarInfo()** de string "NONE".

getVarInfo(BibliotheekNaamString) geeft een matrix met informatie voor alle bibliotheekobjecten die gedefinieerd zijn in bibliotheek *BibliotheekNaamString*. *BibliotheekNaamString* moet een string zijn (tekst tussen aanhalingstekens) of een stringvariabele.

<code>getVarInfo()</code>	"NONE"												
Define $x=5$	<i>Done</i>												
Lock x	<i>Done</i>												
Define LibPriv $y=\{1,2,3\}$	<i>Done</i>												
Define LibPub $z(x)=3 \cdot x^2-x$	<i>Done</i>												
<code>getVarInfo()</code>	<table><tr><td>x</td><td>"NUM"</td><td>"{"}</td><td>1</td></tr><tr><td>y</td><td>"LIST"</td><td>"LibPriv"</td><td>0</td></tr><tr><td>z</td><td>"FUNC"</td><td>"LibPub"</td><td>0</td></tr></table>	x	"NUM"	"{"}	1	y	"LIST"	"LibPriv"	0	z	"FUNC"	"LibPub"	0
x	"NUM"	"{"}	1										
y	"LIST"	"LibPriv"	0										
z	"FUNC"	"LibPub"	0										
<code>getVarInfo(<i>tmp3</i>)</code>	"Error: Argument must be a string"												
<code>getVarInfo("tmp3")</code>	<table><tr><td><i>volcyl2</i></td><td>"NONE"</td><td>"LibPub"</td><td>0</td></tr></table>	<i>volcyl2</i>	"NONE"	"LibPub"	0								
<i>volcyl2</i>	"NONE"	"LibPub"	0										

Als de bibliotheek *BibliotheekNaamString* niet bestaat, treedt er een fout op.

Zie het voorbeeld links, waarin het resultaat van **getVarInfo()** wordt toegekend aan variabele *vs*. Als u probeert rij 2 of rij 3 van *vs* weer te geven, krijgt u de foutmelding “Ongeldige lijst of matrix” omdat minimaal één van de elementen in deze rijen (variabele *b* bijvoorbeeld) opnieuw wordt uitgewerkt naar een matrix.

Deze fout kan ook optreden wanneer u *Ans* gebruikt om een **getVarInfo()**-resultaat opnieuw uit te werken.

Het systeem geeft bovengenoemde foutmelding omdat de huidige versie van de software geen gegeneraliseerde matrixstructuur ondersteunt waarbij een element van een matrix een matrix of een lijst kan zijn.

$a:=1$	1
$b:=\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}$
$c:=\begin{bmatrix} 1 & 3 & 7 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 & 3 & 7 \end{bmatrix}$
$vs:=\text{getVarInfo}()$	$\begin{bmatrix} a & \text{"NUM"} & \text{"["}] & 0 \\ b & \text{"MAT"} & \text{"["}] & 0 \\ c & \text{"MAT"} & \text{"["}] & 0 \end{bmatrix}$
$vs[1]$	$\begin{bmatrix} 1 & \text{"NUM"} & \text{"["}] & 0 \end{bmatrix}$
$vs[1,1]$	1
$vs[2]$	"Error: Invalid list or matrix"
$vs[2,1]$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}$

Goto

Goto *labelNaam*

Brengt de besturing over naar het label *labelNaam*.

labelNaam moet in dezelfde functie gedefinieerd worden met behulp van een **Lbl**-instructie.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $g()$ =Func	Done
Local <i>temp,i</i>	
$0 \rightarrow temp$	
$1 \rightarrow i$	
Lbl <i>top</i>	
$temp+i \rightarrow temp$	
If $i<10$ Then	
$i+1 \rightarrow i$	
Goto <i>top</i>	
EndIf	
Return <i>temp</i>	
EndFunc	
$g()$	55

►Grad

Uitdr1 ► **Grad**⇒*uitdrukking*

Converteert *Uitdr1* naar een hoek in decimale graden.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het

In de hoekmodus Graden:	
$\begin{bmatrix} 1.5 \end{bmatrix}$ ►Grad	$\begin{bmatrix} 1.66667 \end{bmatrix}^g$

►Grad

Catalogus >

toetsenbord van de computer invoeren door @>Grad in te typen.

In de hoekmodus Radialen:

(1.5)►Grad

(95.493)^g

I

identity()

Catalogus >

identity(*Geheel getal*)⇒*matrix*

identity(4)

Geeft de eenheidsmatrix met de afmeting *Geheel getal*.

1	0	0	0
0	1	0	0
0	0	1	0
0	0	0	1

Geheel getal moet een positief geheel getal zijn.

If

Catalogus >

If *BooleaanseUitdr*
Bewering

Define $g(x)$ =Func

If *BooleaanseUitdr* Then

If $x<0$ Then

EndIf

Return x^2

EndIf

EndFunc

EndIf

$g(-2)$

Done

4

Voert, als *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar waar, de enkele bewering *Bewering* of het blok beweringen *Blok* uit alvorens door te gaan met de uitvoering.

Gaat, als *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar onwaar, door met de uitvoering zonder de bewering of het blok beweringen uit te voeren.

Blok kan een enkele bewering of een reeks beweringen zijn die gescheiden worden door het teken “.”.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

If BooleaanseUitdr Then*Blok1***Else***Blok2***EndIf**

Als *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar waar, wordt *Blok1* uitgevoerd en wordt *Blok2* vervolgens overgeslagen.

Als *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar onwaar, wordt *Blok1* overgeslagen maar wordt *Blok2* wel uitgevoerd.

Blok1 en *Blok2* kunnen een enkele bewering zijn.

If BooleaanseUitdr1 Then*Blok1***ElseIf BooleaanseUitdr2 Then***Blok2*

:

ElseIf BooleaanseUitdrN Then*BlokN***EndIf**

Hiermee kunnen vertakkingen gemaakt worden. Als *BooleaanseUitdr1* wordt uitgewerkt naar waar, wordt *Blok1* uitgevoerd. Als *BooleaanseUitdr1* wordt uitgewerkt naar onwaar, wordt *BooleaanseUitdr2* uitgevoerd enz.

Define $g(x) = \text{Func}$

Done

If $x < 0$ ThenReturn $\neg x$

Else

Return x

EndIf

EndFunc

 $g(12)$ 12 $g(-12)$ 12Define $g(x) = \text{Func}$ If $x < -5$ Then

Return 5

ElseIf $x > -5$ and $x < 0$ ThenReturn $\neg x$ ElseIf $x \geq 0$ and $x \neq 10$ ThenReturn x ElseIf $x = 10$ Then

Return 3

EndIf

EndFunc

Done

 $g(-4)$ 4 $g(10)$ 3**ifFn()**Catalogus >

ifFn(BooleaanseUitdr, Waarde_Indien_waar [, Waarde_Indien_onwaar [, Waarde_Indien_onbekend]]) ⇒ uitdrukking, lijst of matrix

Werkt de Booleaanse uitdrukking *BooleaanseUitdr* (of ieder element uit *BooleaanseUitdr*) uit en geeft een resultaat op basis van de volgende regels:

- *BooleaanseUitdr* kan een enkele waarde, een lijst of een matrix toetsen.
- Als een element van *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar waar, wordt het

$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, \{5,6,7\}, \{8,9,10\})$
 $\{5,6,10\}$

De toetswaarde **1** is kleiner dan 2,5, dus het overeenkomstige

Waarde_Indien_Waar-element **5** wordt gekopieerd naar de resultatenlijst.

De toetswaarde **2** is kleiner dan 2,5, dus het overeenkomstige

Waarde_Indien_Waar-element **6** wordt

overeenkomstige element uit *Waarde_Indien_waar* gegeven.

- Als een element van *BooleaanseUitdr* wordt uitgewerkt naar onwaar, wordt het overeenkomstige element uit *Waarde_Indien_onwaar* gegeven. Als u *Waarde_Indien_onwaar* weglaat, wordt undef gegeven.
- Als een element van *BooleaanseUitdr* niet waar en niet onwaar is, wordt het overeenkomstige element *Waarde_Indien_onbekend* gegeven. Als u *Waarde_Indien_onbekend* weglaat, wordt undef gegeven.
- Als het tweede, derde of vierde argument van de **ifFn()**-functie een enkele uitdrukking is, dan wordt de Booleaanse toets toegepast op elke positie in *BooleaanseUitdr*.

Opmerking: als de vereenvoudigde *BooleaanseUitdr*-bewering een lijst of een matrix bevat, dan moeten alle andere lijst- of matrixargumenten dezelfde afmeting (en) hebben, en heeft het resultaat dezelfde afmeting(en).

gekopieerd naar de resultatenlijst.

De toetswaarde **3** is niet kleiner dan 2,5, dus het overeenkomstige *Waarde_Indien_Onwaar*-element **10** wordt gekopieerd naar de resultatenlijst.

$$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, \{8,9,10\}) \quad \{4,4,10\}$$

Waarde_Indien_waar is een enkele waarde en komt overeen met elke willekeurige geselecteerde positie.

$$\text{ifFn}(\{1,2,3\} < 2.5, \{5,6,7\}) \quad \{5,6,\text{undef}\}$$

Waarde_Indien_onwaar is niet gespecificeerd. Undef (onbepaald) wordt gebruikt.

$$\text{ifFn}(\{2, "a" \} < 2.5, \{6,7\}, \{9,10\}, "err") \quad \{6, "err" \}$$

Eén element geselecteerd uit *Waarde_Indien_waar*. Eén element geselecteerd uit *Waarde_Indien_onbekend*.

imag(*UitdrI*) $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft het imaginaire deel van het argument.

Opmerking: alle onbepaalde variabelen worden behandeld als reële variabelen. Zie ook **real()**, pag. 151.

imag(*LijstI*) $\Rightarrow$ lijst

Geeft een lijst met de imaginaire delen van de elementen.

$$\text{imag}(1+2 \cdot i) \quad 2$$

$$\text{imag}(z) \quad 0$$

$$\text{imag}(x+i \cdot y) \quad y$$

$$\text{imag}(\{-3, 4-i, i\}) \quad \{0, -1, 1\}$$

imag()Catalogus > **imag**(*Matrix I*) $\Rightarrow$ *matrix*

$\text{imag}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ i \cdot c & i \cdot d \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ c & d \end{bmatrix}$
--	--

Geeft een matrix met de imaginaire delen van de elementen.

impDif()Catalogus > **impDif**(*Vergelijking*, *Var*, *afhankelijkeVar*[,*Orde*]) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$\text{impDif}(x^2+y^2=100, x, y)$	$\frac{-x}{y}$
------------------------------------	----------------

waarbij de *Orde* standaard 1 is.

Berekent de impliciete afgeleide voor vergelijkingen waarin de ene variabele gedefinieerd is in termen van een andere.

Indirectie

Zie #(), pag. 236.

inString()Catalogus > **inString**(*bronString*, *subString*[, *Start*]) $\Rightarrow$ *geheel getal*

$\text{inString}(\text{"Hello there"}, \text{"the"})$	7
$\text{inString}(\text{"ABCEFG"}, \text{"D"})$	0

Geeft de tekenpositie in string *bronString* waarop string *subString* voor de eerste keer begint.

Start specificeert, indien opgenomen, de tekenpositie binnen *bronString* waarop de zoekactie begint. Standaardinstelling = 1 (het eerste teken van *bronString*).

Als *bronString* niet *subString* bevat of als *Start* > is dan de lengte van *bronString*, dan wordt er een nul gegeven.

int()Catalogus > **int**(*Uitdr*) $\Rightarrow$ *geheel getal*

$\text{int}(-2.5)$	-3.
--------------------	-----

int(*Lijst I*) $\Rightarrow$ *lijst*

$\text{int}([-1.234 \ 0 \ 0.37])$	$[-2. \ 0 \ 0.]$
-----------------------------------	------------------

int(*Matrix I*) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft het grootste gehele getal dat kleiner

dan of gelijk is aan het argument. Deze functie is hetzelfde als **floor()**.

Het argument kan een reëel of complex getal zijn.

Geeft bij een lijst of matrix het grootste gehele getal van elk van de elementen.

intDiv()

intDiv(*Getal1*, *Getal2*)⇒*geheel getal*

$\text{intDiv}(-7,2)$ -3

intDiv(*Lijst1*, *Lijst2*)⇒*lijst*

$\text{intDiv}(4,5)$ 0

intDiv(*Matrix1*, *Matrix2*)⇒*matrix*

$\text{intDiv}(\{12,-14,-16\},\{5,4,-3\})$ {2,-3,5}

Geeft het grootste gehele getal met een plus- of minteken dat kleiner of gelijk is aan (*Getal1* ÷ *Getal2*).

Geeft bij lijsten en matrices dit getal (argument 1 ÷ argument 2) voor elk paar elementen.

integral**interpolate ()**

interpolate(*xWaarde*, *xLijst*, *yLijst*, *yAccentLijst*)⇒*lijst*

Differentiaalvergelijking:

$$y' = -3 \cdot y + 6 \cdot t + 5 \text{ en } y(0) = 5$$

Deze functie doet het volgende:

Gegeven *xLijst*, *yLijst*=**f**(*xLijst*) en *yAccentLijst*=**f'**(*xLijst*) voor een onbekende functie **f**, wordt er een derdemachts interpolatie gebruikt om de functie **f** voor *xWaarde* te benaderen. Aangenomen wordt dat *xLijst* een lijst met monotoon stijgende of dalende getallen is, maar deze functie kan een waarde opleveren zelfs wanneer dit niet het geval is. Deze functie loopt door *xLijst* en zoekt naar een interval [*xLijst*[*i*], *xLijst*[*i*+1]] dat *xWaarde* bevat. Als de functie een dergelijk

$$rk := rk23(-3 \cdot y + 6 \cdot t + 5, \{0, 10\}, 5, 1)$$

0.	1.	2.	3.	4.
5.	3.19499	5.00394	6.99957	9.00593

Om het volledige resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

Gebruik de functie **interpolate()** om de functiewaarden voor de *x*waardenlijst te berekenen:

interpolate ()

Catalogus >

interval vindt, geeft die een geïnterpoleerde waarde voor $f(xWaarde)$; anders retourneert de functie **undef**.

$xLijst$, $yLijst$ en $yAccentLijst$ moeten dezelfde dimensie ≥ 2 hebben en uitdrukkingen bevatten die vereenvoudigd worden tot getallen.

$xWaarde$ kan een ongedefinieerde variabele, getal of een lijst met getallen zijn.

```
xvalueList:=seq(i,i,0,10,0.5)
{0,0.5,1.,1.5,2.,2.5,3.,3.5,4.,4.5,5.,5.5,6.,6.5,7.}
xlist:=mat►list(rk{1})
{0.,1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8.,9.,10.}
ylist:=mat►list(rk{2})
{5.,3.19499,5.00394,6.99957,9.00593,10.9979}
yprimeList:=-3*y+6*t+5|y=ylist and t=xlist
{-10.,1.41503,1.98819,2.00129,1.98221,2.006}
interpolate(xvalueList,xlist,ylist,yprimeList)
{5.,2.67062,3.19499,4.02782,5.00394,6.00011}
```

inv χ^2 ()

Catalogus >

inv χ^2 (Oppervlakte,df)

invChi2(Oppervlakte,df)

Berekent de inverse cumulatieve χ^2 (chi-kwadraat) kansfunctie die gespecificeerd wordt door de vrijheidsgraad, df voor een gegeven *Oppervlakte* onder de kromme.

invF()

Catalogus >

invF(Oppervlakte,dfTeller,dfNoemer)

invF(Oppervlakte,dfTeller,dfNoemer)

Berekent de inverse cumulatieve F verdelingsfunctie die gespecificeerd wordt door $dfTeller$ en $dfNoemer$ voor een gegeven *Oppervlakte* onder de kromme.

invNorm()

Catalogus >

invNorm(Oppervlakte[, μ , σ])

Berekent de inverse cumulatieve normale verdelingsfunctie voor een gegeven *Oppervlakte* onder de normale verdelingskromme die gespecificeerd wordt door μ en σ .

invt()

Catalogus >

invt(Oppervlakte,df)

Berekent de inverse cumulatieve student-t-kansfunctie die gespecificeerd wordt door de vrijheidsgraad, df voor een gegeven *Oppervlakte* onder de kromme.

iPart()

iPart(*Getal*) $\Rightarrow$ *geheel getal*

iPart(-1.234)	-1.
---------------	-----

iPart(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

iPart($\left\{\frac{3}{2}, -2.3, 7.003\right\}$)	$\{1, -2., 7.\}$
--	------------------

iPart(*Matrix1*) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft het gehele deel van het argument.

Geeft bij lijsten en matrices het gehele deel van elk element.

Het argument kan een reëel of complex getal zijn.

irr()

irr(*CF0*, *CFLijst* [, *CFFreq*]) $\Rightarrow$ *waarde*

$list1 := \{6000, -8000, 2000, -3000\}$	$\{6000, -8000, 2000, -3000\}$
---	--------------------------------

Financiële functie die de interne rentabiliteit van een investering berekent.

$list2 := \{2, 2, 2, 1\}$	$\{2, 2, 2, 1\}$
---------------------------	------------------

CF0 is de begin-cashflow op tijdstip 0; dit moet een reëel getal zijn.

irr(5000, list1, list2)	-4.64484
-------------------------	----------

CFLijst is een lijst met cashflow-bedragen na de begin-cashflow *CF0*.

CFFreq is een optionele lijst waarin elk element de frequentie waarmee een gegroepeerde (opeenvolgend) cashflow-bedrag voorkomt specificeert; dit is het overeenkomstige element van *CFLijst*. De standaardwaarde is 1; als u waarden invoert, dan moeten dit positieve gehele getallen < 10.000 zijn.

Opmerking: zie ook **mirr()**, pag. 119.

isPrime(*Getal*)⇒*Booleaanse constante uitdrukking*

Geeft waar of onwaar om aan te geven of *getal* een geheel getal ≥ 2 is, dat alleen deelbaar is door zichzelf en door 1.

Als *Getal* groter is dan 306 cijfers en geen factoren ≤ 1021 heeft, dan geeft **isPrime(*Getal*)** een foutmelding weer.

Als u alleen maar wilt bepalen of *Getal* een priemgetal is, gebruik dan **isPrime()** in plaats van **factor()**. Dat is veel sneller, vooral als *Getal* geen priemgetal is en een op één na grootste factor heeft van meer dan ongeveer vijf cijfers.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

isPrime(5)	true
isPrime(6)	false

Functie om het volgende priemgetal na een gespecificeerd getal te vinden:

Define <i>nextprim</i> (<i>n</i>)=Func	Done
Loop	
$n+1 \rightarrow n$	
If isPrime(<i>n</i>)	
Return <i>n</i>	
EndLoop	
EndFunc	
<i>nextprim</i> (7)	11

isVoid(*Var*)⇒*Booleaanse constante-uitdrukking*

isVoid(*Uitdr*)⇒*Booleaanse constante-uitdrukking*

isVoid(*Lijst*)⇒*lijst met Booleaanse constante-uitdrukkingen*

Geeft waar of onwaar om aan te geven of het argument een leeg gegevenstype is.

Zie voor meer informatie over lege elementen pag. 247.

<i>a</i> :=_	_
isVoid(<i>a</i>)	true
isVoid({ 1,_,3 })	{ false,true,false }

Lbl	Catalogus >
Lbl <i>labelNaam</i> Definieert een label met de naam <i>labelNaam</i> binnen een functie. U kunt een Goto <i>labelNaam</i>-instructie gebruiken om de besturing naar de instructie onmiddellijk na het label te brengen. <i>labelNaam</i> moet aan dezelfde naamgevingsvereisten voldoen als een variabelenaam. Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.	Define $g()$ = Func Done Local <i>temp</i>, <i>i</i> $0 \rightarrow temp$ $1 \rightarrow i$ Lbl <i>top</i> $temp + i \rightarrow temp$ If $i < 10$ Then $i + 1 \rightarrow i$ Goto <i>top</i> EndIf Return <i>temp</i> EndFunc $g()$ 55

lcm()	Catalogus >
lcm(<i>Getal1</i>, <i>Getal2</i>) $\Rightarrow$ uitdrukking lcm(<i>Lijst1</i>, <i>Lijst2</i>) $\Rightarrow$ lijst lcm(<i>Matrix1</i>, <i>Matrix2</i>) $\Rightarrow$ matrix Geeft het kleinste gemene veelvoud van de twee argumenten. De lcm van twee breuken is de lcm van hun tellers gedeeld door de gcd (grootste gemene veelvoud) van hun noemers. De lcm van breukgetallen met een drijvende komma is hun product. Geeft bij twee lijsten of matrices de kleinste gemene veelvouden van de overeenkomstige elementen.	lcm(6,9) 18 lcm($\left\{\frac{1}{3}, -14, 16\right\}, \left\{\frac{2}{15}, 7, 5\right\}$) $\left\{\frac{2}{3}, 14, 80\right\}$

left()	Catalogus >
left(<i>bronString</i>[, <i>Aantal</i>]) $\Rightarrow$ string Geeft het meest linkse <i>Aantal</i> tekens in tekenreeks <i>bronString</i>.	left("Hello", 2) "He"

Als u *Aantal* weglaat, wordt de hele *bronString* gegeven.

left(*Lijst1* [, *Aantal*])⇒*lijst*

$\text{left}(\{1, 3, -2, 4\}, 3)$	$\{1, 3, -2\}$
-----------------------------------	----------------

Geeft het meest linkse *Aantal* elementen in *Lijst1*.

Als u *Aantal* weglaat, wordt de hele *Lijst1* gegeven.

left(*Vergelijken*)⇒*uitdrukking*

$\text{left}(x < 3)$	x
----------------------	-----

Geeft het linkerlid van een vergelijking of ongelijkheid.

libShortcut()

libShortcut(*BibliotheekNaamString*, *SnelNaamString* [, *LibPrivVlag*])⇒*lijst met variabelen*

Creëert een variabelegroep in de huidige opgave die verwijzingen naar alle objecten in het gespecificeerde bibliotheekdocument *BibliotheekNaamString* bevat. Voegt de groepsleden tevens toe aan het Variabelen-menu. U kunt vervolgens naar elk object verwijzen met behulp van zijn *SnelNaamString*.

Stel *LibPrivVlag*=0 om persoonlijke bibliotheekobjecten uit te sluiten (standaardinstelling)

Stel *LibPrivVlag*=1 om persoonlijke bibliotheekobjecten op te nemen

Zie voor het kopiëren van een variabelegroep **CopyVar** (pag. 34).

Zie voor het wissen van een variabelegroep **DelVar** (pag. 55).

In dit voorbeeld wordt uitgegaan van een op de juiste manier opgeslagen en vernieuwd bibliotheekdocument met de naam **linalg2** dat de gedefinieerde objecten *clearmat*, *gauss1* en *gauss2* bevat.

$\text{getVarInfo}(\text{"linalg2"})$			
$\left[\begin{array}{lll} \text{clearmat} & \text{"FUNC"} & \text{"LibPub"} \\ \text{gauss1} & \text{"PRGM"} & \text{"LibPriv"} \\ \text{gauss2} & \text{"FUNC"} & \text{"LibPub"} \end{array} \right]$			
$\text{libShortcut}(\text{"linalg2"}, \text{"la"})$			
$\{ \text{la.clearmat}, \text{la.gauss2} \}$			
$\text{libShortcut}(\text{"linalg2"}, \text{"la"}, 1)$			
$\{ \text{la.clearmat}, \text{la.gauss1}, \text{la.gauss2} \}$			

limit(*Uitdr1*, *Var*, *Punt* [, *Richting*]) ⇒ *uitdrukking*

$$\lim_{x \rightarrow 5} (2 \cdot x + 3) \quad 13$$

limit(*Lijst1*, *Var*, *Punt* [, *Richting*]) ⇒ *lijst*

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x} \right) \quad \infty$$

limit(*Matrix1*, *Var*, *Punt* [, *Richting*]) ⇒ *matrix*

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x)}{x} \right) \quad 1$$

Geeft de gevraagde limiet.

$$\lim_{h \rightarrow 0} \left(\frac{\sin(x+h) - \sin(x)}{h} \right) \quad \cos(x)$$

Opmerking: zie ook **Limiet-template**, pag. 11.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\left(1 + \frac{1}{n} \right)^n \right) \quad e$$

Richting: negatief=van links, positief=van rechts, anders=beide. (Als *Richting* wordt weggelaten is de standaardinstelling "beide".)

Limieten naar positief ∞ en negatief ∞ worden altijd geconverteerd naar eenzijdige limieten vanaf de eindige zijde.

Afhankelijk van de omstandigheden geeft **limit()** zichzelf of undef wanneer hij geen unieke limiet kan bepalen. Dit betekent niet noodzakelijk dat er geen unieke limiet bestaat. undef betekent dat het resultaat ofwel een onbekend getal met een eindige of oneindige grootte is, of dat het de hele verzameling van dergelijke getallen is.

limit() maakt gebruik van methodes als de regel van L'Hopital, dus er zijn unieke limieten die deze functie niet kan bepalen. Als *Uitdr1* andere onbepaalde variabelen bevat dan *Var*, dan moet u deze mogelijk beperken om een beknopter resultaat te verkrijgen.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) \quad \text{undef}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) | a > 1 \quad \infty$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} (a^x) | a > 0 \text{ and } a < 1 \quad 0$$

Limieten kunnen zeer gevoelig zijn voor afrondingsfouten. Vermijd indien mogelijk de instelling **Benaderend** van de modus **Automatisch of Benaderend** en benaderende getallen bij het berekenen van limieten. Anders kan het gebeuren dat limieten die nul zouden moeten zijn, of een oneindige grootte zouden moeten hebben dit niet hebben, en limieten die een eindige grootte van niet nul zouden moeten hebben, dit niet hebben.

LinRegBx $X, Y, [Freq], [Categorie, Opnemen]$

Berekent de lineaire regressie $y = a + b \cdot x$ op de lijsten X en Y met frequentie $Freq$. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a + b \cdot x$
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.r ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.r	Correlatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

LinRegMx $X, Y[, [Freq][, [Categorie, Opnemen]]$

Berekent de lineaire regressie $y = m \cdot x + b$ op de lijsten X en Y met frequentie $Freq$. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $m \cdot x + b$
stat.m, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.r ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.r	Correlatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gomodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gomodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

LinRegtIntervals $X, Y[, F[, 0[, CNiv]]]$

Voor helling. Berekent een niveau C betrouwbaarheidsinterval voor de helling.

LinRegtIntervals $X, Y[, F[, 1, Xwaarde[, CNiv]]]$

Voor respons. Berekent een voorspelde y-waarde, een niveau C voorspellingsinterval voor één observatie en een niveau C betrouwbaarheidsinterval voor de gemiddelde respons.

Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

F is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in F specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a+b \cdot x$
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.df	Vrijheidsgraden
stat.r ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.r	Correlatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie

Alleen voor het type Helling

Uitvoervariabele	Beschrijving
[stat.CLower, stat.CUpper]	Betrouwbaarheidsinterval voor de helling
stat.ME	Foutmarge betrouwbaarheidsinterval
stat.SESlope	Standaardfout van helling

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.s	Standaardfout van de lijn

Alleen voor het type Respons

Uitvoervariabele	Beschrijving
[stat.CLower, stat.CUpper]	Betrouwbaarheidsinterval voor de gemiddelde respons
stat.ME	Foutmarge betrouwbaarheidsinterval
stat.SE	Standaardfout van de gemiddelde respons
[stat.LowerPred, stat.UpperPred]	Voorspellingsinterval voor één observatie
stat.MEPred	Foutmarge voor voorspellingsinterval
stat.SEPred	Standaardfout voor voorspelling
stat. $\hat{y}$	$a + b \cdot X$ Waarde

LinRegtTest

Catalogus >

LinRegtTest $X, Y[, Freq[, Hypoth]]$

Berekent een lineaire regressie op de X - en Y -lijsten en een t -toets op de waarde van helling β en de correlatiecoëfficiënt ρ voor de vergelijking $y = \alpha + \beta x$. Hij toetst de nulhypothese $H_0: \beta = 0$ (equivalent $\rho = 0$) tegen één van de drie alternatieve hypothesen.

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Hypoth is een optionele waarde die één van de drie alternatieve hypothesen specificeert, waartegen de nulhypothese ($H_0: \beta = \rho = 0$) wordt getoetst.

Voor $H_1: \beta \neq 0$ en $\rho \neq 0$ (standaard) stelt u *Hypoth*=0 in

Voor $H_1: \beta < 0$ en $\rho < 0$ stelt u *Hypoth*<0 in

Voor $H_1: \beta > 0$ en $p > 0$ stelt u $Hypoth > 0$ in

Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a + b \cdot x$
stat.t	t-statistiek voor significantietoets
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.s	Standaardfout van de lijn
stat.SESlope	Standaardfout van helling
stat.r ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.r	Correlatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie

linSolve()

linSolve(*StelselLineaireVgl*, *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ lijst

$$\text{linSolve}\left(\left\{\begin{array}{l} 2 \cdot x + 4 \cdot y = 3 \\ 5 \cdot x - 3 \cdot y = 7 \end{array}\right\}, \{x, y\}\right) \quad \left\{\begin{array}{l} 37 \\ 26 \end{array}, \begin{array}{l} 1 \\ 26 \end{array}\right\}$$

linSolve(*LineaireVgl1* en *LineaireVgl2* en ..., *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ lijst

$$\text{linSolve}\left(\left\{\begin{array}{l} 2 \cdot x = 3 \\ 5 \cdot x - 3 \cdot y = 7 \end{array}\right\}, \{x, y\}\right) \quad \left\{\begin{array}{l} 3 \\ 2 \end{array}, \begin{array}{l} 1 \\ 6 \end{array}\right\}$$

linSolve(*{LineaireVgl1, LineaireVgl2, ...}*, *Var1*, *Var2*, ...) $\Rightarrow$ lijst

$$\text{linSolve}\left(\left\{\begin{array}{l} \text{apple} + 4 \cdot \text{pear} = 23 \\ 5 \cdot \text{apple} - \text{pear} = 17 \end{array}\right\}, \{\text{apple}, \text{pear}\}\right) \quad \left\{\begin{array}{l} 13 \\ 3 \end{array}, \begin{array}{l} 14 \\ 3 \end{array}\right\}$$

linSolve(*StelselLineaireVgl*, *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ lijst

$$\text{linSolve}\left(\left\{\begin{array}{l} \text{apple} \cdot 4 + \frac{\text{pear}}{3} = 14 \\ -\text{apple} + \text{pear} = 6 \end{array}\right\}, \{\text{apple}, \text{pear}\}\right) \quad \left\{\begin{array}{l} 36 \\ 13 \end{array}, \begin{array}{l} 114 \\ 13 \end{array}\right\}$$

linSolve(*LineaireVgl1* en *LineaireVgl2* en ..., *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ lijst

linSolve(*{LineaireVgl1, LineaireVgl2, ...}*, *{Var1, Var2, ...}*) $\Rightarrow$ lijst

Geeft een lijst met oplossingen voor de

variabelen *Var1*, *Var2*, ...

Het eerste argument moet uitgewerkt worden tot een stelsel lineaire vergelijkingen of tot één lineaire vergelijking. Anders treedt er een argumentfout op.

Bijvoorbeeld: het uitwerken van **linSolve(x=1 en x=2,x)** levert een “Argument Error” op.

 Δ List()

Δ List(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

Δ List({ 20,30,45,70 })	{ 10,15,25 }
--------------------------------	--------------

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **deltaList (...)** in te typen.

Geeft een lijst met de verschillen tussen opeenvolgende elementen in *Lijst1*. Ieder element van *Lijst1* wordt afgetrokken van het volgende element van *Lijst1*. De resulterende lijst is altijd één element korter dan de oorspronkelijke *Lijst1*.

list►mat()

list►mat(*Lijst* [, *elementenPerRij*]) $\Rightarrow$ *matrix*

list►mat({ 1,2,3 })	[1 2 3]
list►mat({ 1,2,3,4,5 },2)	[1 2 3 4 5 0]

Geeft een matrix die rij voor rij gevuld wordt met de elementen uit *Lijst*.

elementenPerRij specificeert, indien opgenomen, het aantal elementen per rij. De standaardwaarde is het aantal element in *Lijst* (één rij).

Als *Lijst* de resulterende matrix niet vult, dan worden er nullen toegevoegd.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **list@>mat (...)** in te typen.

Uitdr ►ln⇒*uitdrukking*

Zorgt ervoor dat de invoer *Uitdr* wordt geconverteerd in een uitdrukking met alleen natuurlijke logaritmes (ln).

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **Ⓔ>1n** in te typen.

$$\left(\log_{10}\left(x\right)\right)\blacktriangleright\ln \qquad \frac{\ln(x)}{\ln(10)}$$

ln()

ctrl **e^x** -toetsen

ln(*Uitdr1*)⇒*uitdrukking*

$$\ln(2.) \qquad 0.693147$$

ln(*Lijst1*)⇒*lijst*

Geeft de natuurlijke logaritme van het argument.

Als de complexe opmaak-modus Reëel is:

Geeft bij een lijst de natuurlijke logaritme van de elementen.

$$\ln(\{-3,1.2,5\})$$

"Error: Non-real calculation"

Als de complexe opmaak-modus
Rechthoekig is:

$$\ln(\{-3,1.2,5\}) \quad \{\ln(3)+\pi\cdot i,0.182322,\ln(5)\}$$

ln(*vierkanteMatrix1*)⇒*vierkanteMatrix*

Geeft de natuurlijke logaritme van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de natuurlijke logaritme van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige
complexe opmaak:

$$\ln\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right)$$

$$\begin{bmatrix} 1.83145+1.73485\cdot i & 0.009193-1.49086 \\ 0.448761-0.725533\cdot i & 1.06491+0.623491\cdot i \\ -0.266891-2.08316\cdot i & 1.12436+1.79018\cdot i \end{bmatrix}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►**
en gebruikt u vervolgens **◄** en **►** om de
cursor te verplaatsen.

LnReg

Catalogus >

LnReg *X*, *Y*[, [*Freq*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de logaritmische regressie $y = a + b \cdot \ln(x)$ op

de lijsten X en Y met frequentie $Freq$. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

$Freq$ is een optionele lijst met frequentiewaarden.

Elk element in $Freq$ specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a+b \cdot \ln(x)$
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.r ²	Coëfficiënt van lineaire determinatie voor getransformeerde gegevens
stat.r	Correlatiecoëfficiënt voor getransformeerde gegevens ($\ln(x)$, y)
stat.Resid	Residuen die geassocieerd zijn met het logaritmische model
stat.ResidTrans	Residuen die geassocieerd zijn met de lineaire regressie van getransformeerde gegevens
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

Local *Var1* [, *Var2*] [, *Var3*] ...

Maakt de gespecificeerde *vars* bekend als lokale variabelen. Die variabelen bestaan alleen tijdens de uitwerking van een functie, en worden gewist wanneer de functie uitgevoerd is.

Opmerking: lokale variabelen besparen geheugen omdat ze slechts tijdelijk bestaan. Bovendien storen ze eventuele bestaande algemene variabelen niet. Lokale variabelen moeten gebruikt worden voor **For**-lussen en voor het tijdelijk opslaan van waarden in een functie van meerdere regels, aangezien wijzigingen van algemene variabelen niet zijn toegestaan in een functie.

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

```
Define rollcount()=Func
```

```
Local i
```

```
1 → i
```

```
Loop
```

```
If randInt(1,6)=randInt(1,6)
```

```
Goto end
```

```
i+1 → i
```

```
EndLoop
```

```
Lbl end
```

```
Return i
```

```
EndFunc
```

Done

<i>rollcount()</i>	16
--------------------	----

<i>rollcount()</i>	3
--------------------	---

Lock**Lock** *Var1* [, *Var2*] [, *Var3*] ...**Lock** *Var*.

Vergrendelt de gespecificeerde variabelen of variabelegroep. Vergrendelde variabelen kunnen niet worden gewijzigd of gewist.

U kunt de systeemvariabele *Ans* niet vergrendelen of ontgrendelen, en u kunt de systeemvariabelegroepen *stat.* en *tvm.* niet vergrendelen.

Opmerking: Het commando **Vergrendelen (Lock)** wist de Ongedaan maken/Overdoen-geschiedenis als het wordt toegepast op niet-vergrendelde variabelen.

Zie **unLock**, pag. 205 en **getLockInfo()**, pag. 86.

<i>a:=65</i>	65
--------------	----

Lock <i>a</i>	<i>Done</i>
---------------	-------------

getLockInfo(<i>a</i>)	1
-------------------------	---

<i>a:=75</i>	"Error: Variable is locked."
--------------	------------------------------

DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
-----------------	------------------------------

Unlock <i>a</i>	<i>Done</i>
-----------------	-------------

<i>a:=75</i>	75
--------------	----

DelVar <i>a</i>	<i>Done</i>
-----------------	-------------

log()

ctrl **10^x** **-toetsen**

log(Uitdr1[, Uitdr2]) ⇒ uitdrukking

$$\log_{10} (2.) \quad 0.30103$$

log(Lijst1[, Uitdr2]) ⇒ lijst

$$\log_4 (2.) \quad 0.5$$

Geeft de logaritme met grondtal-Uitdr2- van het eerste argument.

$$\log_3 (10) - \log_3 (5) \quad \log_3 (2)$$

Opmerking: zie ook **Log-template**, pag. 6.

Geeft bij een lijst de logaritme met grondtal-Uitdr2- van de elementen.

Als de complexe opmaak-modus Reëel is:

$$\log_{10} (\{-3, 1.2, 5\}) \quad \text{Error: Non-real result}$$

Als het tweede argument wordt weggelaten, dan wordt 10 als grondtal gebruikt.

Als de complexe opmaak-modus Rechthoekig is:

$$\log_{10} (\{-3, 1.2, 5\}) \\ \left\{ \log_{10} (3) + 1.36438 \cdot i, 0.079181, \log_{10} (5) \right\}$$

log(vierkanteMatrix1[, Uitdr]) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de logaritme met grondtal Uitdr van vierkanteMatrix1. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de logaritme met grondtal-Uitdr van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak:

$$\log_{10} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \\ \begin{bmatrix} 0.795387 + 0.753438 \cdot i & 0.003993 - 0.6474 \cdot i \\ 0.194895 - 0.315095 \cdot i & 0.462485 + 0.2707 \cdot i \\ -0.115909 - 0.904706 \cdot i & 0.488304 + 0.7774 \cdot i \end{bmatrix}$$

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **►** om de cursor te verplaatsen.

Als het grondtal-argument wordt weggelaten, dan wordt 10 als grondtal gebruikt.

►logbase

Catalogus >

Uitdr ►logbase(Uitdr1) ⇒ uitdrukking

Zorgt ervoor dat de invoer Uitdrukking vereenvoudigd wordt tot een uitdrukking met het grondtal Uitdr1.

$$\log_3 (10) - \log_5 (5) \blacktriangleright \logbase(5) \quad \frac{\log_5 \left(\frac{10}{3} \right)}{\log_5 (3)}$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>logbase (...) in te typen.

Logistic

Logistic *X*, *Y* [, [*Freq*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de logistische regressie $y = (c / (1 + a \cdot e^{-bx}))$ op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriencode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $c / (1 + a \cdot e^{-bx})$
stat.a, stat.b, stat.c	Regressiecoëfficiënten
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën</i>

Uitvoervariabele	Beschrijving
	<i>opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

LogisticD

Catalogus >

LogisticD *X*, *Y* [, [*Iteraties*], [*Freq*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de logistische regressie $y = (c/(1+a \cdot e^{-bx})+d)$ op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*, met behulp van een gespecificeerd aantal *Iteraties*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Iteraties is een optionele waarde die het maximaal aantal keer specificeert dat een oplossing wordt geprobeerd. Als deze wordt weggelaten, wordt 64 gebruikt. Doorgaans leiden grotere waarden tot een hogere nauwkeurigheid maar een langere berekeningstijd, en andersom.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriëcodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriëcodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriëcode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $c/(1+a \cdot e^{-bx})+d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regressiecoëfficiënten

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

Loop Loop <i>Blok</i> EndLoop Voert de beweringen in <i>Blok</i> herhaaldelijk uit. Merk op dat de lus eindeloos wordt uitgevoerd, tenzij er een Goto- of Exit-instructie wordt uitgevoerd binnen <i>Blok</i>. <i>Blok</i> is een reeks beweringen die gescheiden worden door het teken “:”. Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.	Catalogus > <pre> Define rollcount()=Func Local i 1 → i Loop If randInt(1,6)=randInt(1,6) Goto end i+1 → i EndLoop Lbl end Return i EndFunc </pre> <table border="0" style="width: 100%; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="text-align: right;"><i>rollcount()</i></td> <td style="text-align: right;"><i>Done</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;"><i>rollcount()</i></td> <td style="text-align: right;">16</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;"><i>rollcount()</i></td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> </table>	<i>rollcount()</i>	<i>Done</i>	<i>rollcount()</i>	16	<i>rollcount()</i>	3
<i>rollcount()</i>	<i>Done</i>						
<i>rollcount()</i>	16						
<i>rollcount()</i>	3						

LU *Matrix*, *lMatrix*, *uMatrix*, *pMatrix* [,*Tol*]

Berekent de Doolittle LU (beneden-boven)-decompositie van een reële of complexe matrix. De benedendriehoeksmatrix wordt opgeslagen in *lMatrix*, de bovendriehoeksmatrix in *uMatrix* en de permutatiematrix (die de rijverwisselingen tijdens de berekening beschrijft) in *pMatrix*.

$$lMatrix \cdot uMatrix = pMatrix \cdot matrix$$

Optioneel wordt elk matrixelement behandeld als nul als de absolute waarde ervan minder dan *Tol* is. Deze tolerantie wordt alleen gebruikt als de matrix gegevens met een drijvende komma heeft, en geen symbolische variabelen bevat die geen waarde toegekend hebben gekregen. Anders wordt *Tol* genegeerd.

- Als u   gebruikt of de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma uitgevoerd.
- Als *Tol* wordt weggelaten of niet wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als: $5E-14 \cdot \max(\dim(Matrix)) \cdot \text{rowNorm}(Matrix)$

Het LU ontbindingsalgoritme gebruikt gedeeltelijke pivoting met rijverwisselingen.

$\begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 5 & 14 & 31 \\ 3 & 8 & 18 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 5 & 14 & 31 \\ 3 & 8 & 18 \end{bmatrix}$
---	--

LU *m1*, *lower*, *upper*, *perm* Done

<i>lower</i>	$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ \frac{5}{6} & 1 & 0 \\ \frac{1}{2} & \frac{1}{2} & 1 \end{bmatrix}$
--------------	---

<i>upper</i>	$\begin{bmatrix} 6 & 12 & 18 \\ 0 & 4 & 16 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$
--------------	--

<i>perm</i>	$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$
-------------	---

$\begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix}$
---	--

LU *m1*, *lower*, *upper*, *perm* Done

<i>lower</i>	$\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ \frac{m}{o} & 1 \\ o & \end{bmatrix}$
--------------	---

<i>upper</i>	$\begin{bmatrix} o & p \\ 0 & n - \frac{m \cdot p}{o} \\ o & \end{bmatrix}$
--------------	---

<i>perm</i>	$\begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}$
-------------	--

M

mat►list()

mat►list(*Matrix*) ⇒ *lijst*

Geeft een lijst die gevuld is met de elementen in *Matrix*. De elementen worden rij voor rij gekopieerd uit *Matrix*.

mat►list($\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$) {1,2,3}

$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$
---	--

mat►list(*m1*) {1,2,3,4,5,6}

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het

toetsenbord van de computer invoeren door `mat@>list(...)` in te typen.

max()

max(Uitdr1, Uitdr2) ⇒ *uitdrukking*

$\max(2.3, 1.4)$	2.3
------------------	-----

max(Lijst1, Lijst2) ⇒ *lijst*

$\max(\{1, 2\}, \{-4, 3\})$	$\{1, 3\}$
-----------------------------	------------

max(Matrix1, Matrix2) ⇒ *matrix*

Geeft het maximum van de twee argumenten. Als de argumenten twee lijsten of matrices zijn, dan wordt een lijst of matrix met de maximumwaarde van elk paar corresponderende gegevens gegeven.

max(Lijst) ⇒ *uitdrukking*

$\max(\{0, 1, -7, 1.3, 0.5\})$	1.3
--------------------------------	-----

Geeft het maximumelement in *lijst*.

max(Matrix1) ⇒ *matrix*

$\max\left(\begin{bmatrix} 1 & -3 & 7 \\ -4 & 0 & 0.3 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 7 \end{bmatrix}$
---	---

Geeft een rijvector met het maximumelement van elke kolom in *Matrix1*.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Opmerking: zie ook **fMax()** en **min()**.

mean()

mean(Lijst[, freqLijst]) ⇒ *uitdrukking*

$\text{mean}(\{0.2, 0.1, -0.3, 0.4\})$	0.26
--	------

Geeft het gemiddelde van de elementen in *Lijst*.

$\text{mean}(\{1, 2, 3\}, \{3, 2, 1\})$	$\frac{5}{3}$
---	---------------

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* achter elkaar voorkomt.

mean(Matrix1[, freqMatrix]) ⇒ *matrix*

In de rechthoekige vectoropmaak:

Geeft een rijvector van de gemiddelden van alle kolommen in *Matrix1*.

Elk element uit *freqMatrix* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in

mean()Catalogus >

Matrix1 achter elkaar voorkomt.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

mean	$\begin{bmatrix} 0.2 & 0 \\ -1 & 3 \\ 0.4 & -0.5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} -0.133333 & 0.833333 \end{bmatrix}$
mean	$\begin{bmatrix} \frac{1}{5} & 0 \\ -1 & 3 \\ \frac{2}{5} & \frac{-1}{2} \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} \frac{-2}{15} & \frac{5}{6} \end{bmatrix}$
mean	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 5 & 3 \\ 4 & 1 \\ 6 & 2 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} \frac{47}{15} & \frac{11}{3} \end{bmatrix}$

median()Catalogus >

median(Lijst[,freqLijst]) ⇒ uitdrukking

Geeft de mediaan van de elementen in *Lijst*.

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* voorkomt.

median(Matrix1[,freqMatrix]) ⇒ matrix

Geeft een rijvector met de medianen van de kolommen in *Matrix1*.

Elk element uit *freqMatrix* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Matrix1* achter elkaar voorkomt.

median	$\{0.2, 0.1, -0.3, 0.4\}$	0.2
median	$\begin{bmatrix} 0.2 & 0 \\ 1 & -0.3 \\ 0.4 & -0.5 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 0.4 & -0.3 \end{bmatrix}$

Opmerkingen:

- alle gegevens in de lijst of matrix moeten vereenvoudigen tot getallen.
- Lege elementen in de lijst of matrix worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

MedMedCatalogus >

MedMed X,Y [, Freq] [, Categorie, Opnemen]

Berekent de mediaan-mediaan-lijn $y = (m \cdot x + b)$ op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden.

Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens..

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Mediaan-mediaan-lijnvergelijking: $m \cdot x + b$
stat.m, stat.b	Modelcoëfficiënten
stat.Resid	Residuen uit de mediaan-mediaan-lijn
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

mid()

mid(*bronString*, *Start*[, *Aantal*]) $\Rightarrow$ *string*

Geeft *Aantal* tekens uit de tekenreeks *bronString*, beginnend met teken nummer *Start*.

Als *Aantal* wordt weggelaten of groter is dan de afmeting van *bronString*, dan worden alle tekens van *bronString*

mid("Hello there",2)	"ello there"
mid("Hello there",7,3)	"the"
mid("Hello there",1,5)	"Hello"
mid("Hello there",1,0)	" "

gegeven, beginnend met het teken nummer *Start*.

Aantal moet ≥ 0 zijn. Als *Aantal* = 0, dan wordt een lege string gegeven.

mid(*bronLijst*, *Start* [, *Aantal*])⇒lijst

Geeft *Aantal* elementen uit *bronLijst*, beginnend met element nummer *Start*.

Als *Aantal* wordt weggelaten of groter is dan de afmeting van *bronLijst*, dan worden alle elementen uit *bronLijst* gegeven, beginnend met element nummer *Start*.

Aantal moet ≥ 0 zijn. Als *Aantal* = 0, dan wordt er een lege lijst gegeven.

mid(*bronStringLijst*, *Start* [, *Aantal*])⇒lijst

Geeft *Aantal* strings uit de lijst met strings *bronStringLijst*, beginnend met element nummer *Start*.

mid($\{9,8,7,6\},3$)	$\{7,6\}$
mid($\{9,8,7,6\},2,2$)	$\{8,7\}$
mid($\{9,8,7,6\},1,2$)	$\{9,8\}$
mid($\{9,8,7,6\},1,0$)	$\{\}$

mid($\{"A","B","C","D"\},2,2$)	$\{"B","C"\}$
----------------------------------	---------------

min(*Uitdr1*, *Uitdr2*)⇒uitdrukking

min(2.3,1.4)	1.4
min($\{1,2\},\{-4,3\}$)	$\{-4,2\}$

min(*Lijst1*, *Lijst2*)⇒lijst

min(*Matrix1*, *Matrix2*)⇒matrix

Geeft het minimum van de twee argumenten. Als de argumenten twee lijsten of matrices zijn, dan wordt een lijst of matrix met de minimumwaarde van elk paar corresponderende gegevens gegeven.

min(*Lijst*)⇒uitdrukking

min($\{0,1,-7,1.3,0.5\}$)	-7
-----------------------------	----

Geeft het minimelement van *Lijst*.

min(*Matrix1*)⇒matrix

min($\begin{bmatrix} 1 & -3 & 7 \\ -4 & 0 & 0.3 \end{bmatrix}$)	$\begin{bmatrix} -4 & -3 & 0.3 \end{bmatrix}$
---	---

Geeft een rijvector met het minimelement van elke kolom in *Matrix1*.

Opmerking: zie ook **fMin()** en **max()**.

mirr

(
financPercentage
,herinvestPercentage,CF0,CFLijst
[,CFFreq])

<i>list1</i> := { 6000, -8000, 2000, -3000 }	
	{ 6000, -8000, 2000, -3000 }
<i>list2</i> := { 2, 2, 2, 1 }	{ 2, 2, 2, 1 }
<i>mirr</i> (4.65, 12, 5000, <i>list1</i> , <i>list2</i>)	13.41608607

Financiële functie die de gewijzigde interne rentabiliteit van een investering geeft.

financPercentage is het rentepercentage dat u betaalt over de cashflow-bedragen.

herinvestPercentage is het rentepercentage waarop de cashflows opnieuw geïnvesteerd worden.

CF0 is de begin-cashflow op tijdstip 0; dit moet een reëel getal zijn.

CFLijst is een lijst met cashflow-bedragen na de begin-cashflow *CF0*.

CFFreq is een optionele lijst waarin elk element de frequentie waarmee een gegroepeerde (openvolgend) cashflow-bedrag voorkomt specificeert; dit is het overeenkomstige element van *CFLijst*. De standaardwaarde is 1; als u waarden invoert, dan moeten dit positieve gehele getallen < 10.000 zijn.

Opmerking: zie ook *irr()*, pag. 96.

mod()

mod(*Uitdr1*, *Uitdr2*) ⇒ *uitdrukking*

<i>mod</i> (7,0)	7
------------------	---

mod(*Lijst1*, *Lijst2*) ⇒ *lijst*

<i>mod</i> (7,3)	1
------------------	---

mod(*Matrix1*, *Matrix2*) ⇒ *matrix*

<i>mod</i> (-7,3)	2
-------------------	---

Geeft het eerste argument modulus het tweede argument zoals gedefinieerd wordt door de identiteiten:

<i>mod</i> (7,-3)	-2
-------------------	----

<i>mod</i> (-7,-3)	-1
--------------------	----

<i>mod</i> ({ 12, -14, 16 }, { 9, 7, -5 })	{ 3, 0, -4 }
--	--------------

$\text{mod}(x, 0) = x$

$\text{mod}(x, y) = x - y \text{ floor}(x/y)$

Wanneer het tweede argument niet-nul is, dan is het resultaat periodiek in dat

mod()Catalogus >

argument. Het resultaat is nul of heeft hetzelfde teken als het tweede argument.

Als de argumenten twee lijsten of twee matrices zijn, dan wordt een lijst of matrix met de modulus van elk paar corresponderende elementen gegeven.

Opmerking: zie ook **remain()**, pag. 153

mRow()Catalogus >

mRow(Uitdr, Matrix1, Index)⇒matrix

Geeft een kopie van *Matrix1* met elk element in rij *Index* van *Matrix1* vermenigvuldigd met *Uitdr*.

$$\text{mRow}\left(\frac{-1}{3}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, 2\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & -4 \\ 3 & 3 \end{bmatrix}$$

mRowAdd()Catalogus >

mRowAdd(Uitdr, Matrix1, Index1, Index2)⇒matrix

Geeft een kopie van *Matrix1* met elk element in rij *Index2* van *Matrix1* vervangen door:

$$\text{mRowAdd}\left(-3, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, 1, 2\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & -2 \end{bmatrix}$$

$$\text{mRowAdd}\left(n, \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}, 1, 2\right) \quad \begin{bmatrix} a & b \\ a \cdot n + c & b \cdot n + d \end{bmatrix}$$

Uitdr · rij *Index1* + rij *Index2*

MultRegCatalogus >

MultReg Y, X1[,X2[,X3,...[,X10]]]

Berekent een meervoudige lineaire regressie van lijst *Y* op de lijsten *X1*, *X2*, ..., *X10*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat.b0, stat.b1, ...	Regressiecoëfficiënten

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.R ²	Coëfficiënt van meervoudige determinatie
stat.ŷ Lijst	$\hat{y}$ Lijst = $b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots$
stat.Resid	Residuen uit de regressie

MultRegIntervals

Catalogus >

MultRegIntervals *Y, X1[,X2[,X3,...*
[,X10]]], XWaardeLijst[,CNiveau]

Berekent een voorspelde y-waarde, een niveau C voorspellingsinterval voor één observatie en een niveau C betrouwbaarheidsinterval voor de gemiddelde respons.

Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst “Lege elementen” (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat.ŷ	Een puntschatting: $\hat{y} = b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots$ voor <i>XWaardeLijst</i>
stat.dfError	Vrijheidsgraden van de fouten
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval voor een gemiddelde respons
stat.ME	Foutmarge betrouwbaarheidsinterval
stat.SE	Standaardfout van de gemiddelde respons
stat.LowerPred, stat.UpperPred	Voorspellingsinterval voor één observatie
stat.MEPred	Foutmarge voor voorspellingsinterval
stat.SEPred	Standaardfout voor voorspelling
stat.bList	Lijst van regressiecoëfficiënten, { $b_0, b_1, b_2, \dots$ }
stat.Resid	Residuen uit de regressie

MultRegTests $Y, X1[,X2[,X3,...[,X10]]]$

Meervoudige lineaire regressietoets berekent een meervoudige lineaire regressie op de gegevens, en biedt de globale F -toets-statistiek en t -toets-statistieken voor de coëfficiënten.

Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoer

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $b_0 + b_1 \cdot x_1 + b_2 \cdot x_2 + \dots$
stat.F	Globale F -toets-statistiek
stat.PVal	P-waarde geassocieerd met de globale F -statistiek
stat.R ²	Coëfficiënt van meervoudige determinatie
stat.AdjR ²	Aangepaste coëfficiënt van meervoudige determinatie
stat.s	Standaarddeviatie van de fout
stat.DW	Durbin-Watson-statistiek; wordt gebruikt om te bepalen of er automatische correlatie van de eerste orde aanwezig is in het model
stat.dfReg	Vrijheidsgraden van de regressie
stat.SSReg	Som van de kwadraten van de regressies
stat.MSReg	Gemiddelde kwadraat van de regressies
stat.dfError	Vrijheidsgraden van de fouten
stat.SSError	Som van de kwadraten van de fouten
stat.MSError	Gemiddelde kwadraat van de fouten
stat.bList	$\{b_0, b_1, \dots\}$ Lijst van coëfficiënten
stat.tList	Lijst van t -statistieken, één voor elke coëfficiënt in de bList
stat.PList	Lijst van P-waarden voor elke t -statistiek
stat.SEList	Lijst van standaardfouten voor coëfficiënten in bList
stat.ŷ Lijst	$\hat{y}$ Lijst = $b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots$

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.sResid	Gestandaardiseerde residuen; verkregen door een residu te delen door zijn standaarddeviatie
stat.CookDist	Afstand van Cook; maat voor de invloed van een observatie op basis van het residue en de invloed
stat.Leverage	Maat voor hoever de waarden van de onafhankelijke variabelen van hun gemiddelde waarden af liggen

N

nand (niet en)	ctrl = toetsen
<i>BooleaanseUitdr1</i> nand <i>BooleaanseUitdr2</i> levert <i>Booleaanse uitdrukking</i>	$x \geq 3$ and $x \geq 4$ $x \geq 4$
<i>BooleaanseLijst1</i> nand <i>BooleaanseLijst2</i> levert <i>Booleaanse lijst</i>	$x \geq 3$ nand $x \geq 4$ $x < 4$
<i>BooleaanseMatrix1</i> nand <i>BooleaanseMatrix2</i> levert <i>Booleaanse matrix</i>	

Geeft de ontkenning (negatie) van een logische **and** bewerking op de twee argumenten. Geeft waar, onwaar of een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Geheel getal1 **nand** *Geheel getal2* $\Rightarrow$ *geheel getal*

Vergelijkt twee reële gehele getallen bit voor bit met behulp van een **nand**-bewerking Intern worden beide gehele getallen geconverteerd naar 64-bits binaire getallen met een teken (positief of negatief). Wanneer overeenkomstige bits vergeleken worden, is het resultaat 1 als beide bits 1 zijn; anders is het resultaat 0. De geretourneerde waarde vertegenwoordigd de bitresultaten, en wordt weergegeven volgens de ingestelde grondtal-modus.

3 and 4	0
3 nand 4	-1
$\{1,2,3\}$ and $\{3,2,1\}$	$\{1,2,1\}$
$\{1,2,3\}$ nand $\{3,2,1\}$	$\{-2,-3,-2\}$

U kunt de gehele getallen invoeren in elk talstelsel. Voor een binaire of hexadecimale invoer moet u respectievelijk het voorvoegsel 0b of 0h gebruiken. Zonder voorvoegsel worden gehele getallen behandeld als decimaal (grondtal 10).

nCr()

Catalogus >

nCr(Uitdr1, Uitdr2)⇒uitdrukking

$$\text{nCr}(z,3) \quad \frac{z \cdot (z-2) \cdot (z-1)}{6}$$

Voor geheel getal *Uitdr1* en *Uitdr2* met $Uitdr1 \geq Uitdr2 \geq 0$, is **nCr()** het aantal combinaties van *Uitdr1* dingen die met *Uitdr2* keer tegelijk zijn genomen. (Dit is ook bekend als een binomiale coëfficiënt.) Beide argumenten kunnen gehele getallen of symbolische uitdrukkingen zijn.

$$\begin{array}{l} \text{Ans}|z=5 \\ \text{nCr}(z,c) \end{array} \quad \frac{10}{\frac{z!}{c! \cdot (z-c)!}}$$

$$\frac{\text{Ans}}{\text{nPr}(z,c)} \quad \frac{1}{c!}$$

nCr(Uitdr, 0)⇒1

nCr(Uitdr, negGeheel getal)⇒0

nCr(Uitdr, posGeheel getal)⇒ Uitdr · (Uitdr-1) ... (Uitdr-posGeheel getal+1) / posGeheel getal!

nCr(Expr, nietGeheel getal)⇒uitdrukking! / ((Uitdr-nietGeheel getal)! · nietGeheel getal!)

nCr(Lijst1, Lijst2)⇒lijst

$$\text{nCr}(\{5,4,3\}, \{2,4,2\}) \quad \{10,1,3\}$$

Geeft een lijst met combinaties op basis van de overeenkomstige elementparen in de twee lijsten. De argumenten moeten lijsten van dezelfde afmeting zijn.

nCr(Matrix1, Matrix2)⇒matrix

$$\text{nCr} \left(\begin{bmatrix} 6 & 5 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix} \right) \quad \begin{bmatrix} 15 & 10 \\ 6 & 3 \end{bmatrix}$$

Geeft een matrix met combinaties op basis van de overeenkomstige elementparen in de twee matrices. De argumenten moeten matrices van dezelfde afmeting zijn.

nDerivative()Catalogus > **nDerivative**(*Uitdr1*, *Var*=*Waarde*
[,*Orde*])⇒*waarde* $\text{nDerivative}(|x|, x=1)$ 1 $\text{nDerivative}(|x|, x)|_{x=0}$ undef $\text{nDerivative}(\sqrt{x-1}, x)|_{x=1}$ undef**nDerivative**(*Uitdr1*, *Var*[,*Orde*]) |
Var=*Waarde*⇒*waarde*

Geeft de numerieke afgeleide die berekend is met automatische differentiatiemethodes.

Wanneer *Waarde* gespecificeerd is, wordt elke eerdere variabeletoekenning of elke huidige “|”-substitutie voor de variabele onderdrukt.

Orde van de afgeleide moet **1** of **2** zijn.

newList()Catalogus > **newList**(*aantalElementen*)⇒*lijst* $\text{newList}\{4\}$ {0,0,0,0}

Geeft een lijst met de afmeting *aantalElementen*. Elk element is nul.

newMat()Catalogus > **newMat**(*aantalRijen*,
aantalKolommen)⇒*matrix* $\text{newMat}(2,3)$ $\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$

Geeft een matrix met nullen met de afmeting *aantalRijen* bij *aantalKolommen*.

nfMax()Catalogus > **nfMax**(*Uitdr*, *Var*)⇒*waarde* $\text{nfMax}(x^2-2 \cdot x-1, x)$ -1.**nfMax**(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*)⇒*waarde* $\text{nfMax}(0.5 \cdot x^3-x-2, x, -5, 5)$ 5.**nfMax**(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*,
bovengrens)⇒*waarde***nfMax**(*Uitdr*, *Var*) | *ondergrens*≤*Var*
≤*bovengrens*⇒*waarde*

Geeft een mogelijke numerieke waarde van variabele *Var* waarvoor het lokale maximum van *Uitdr* optreedt.

Als u *ondergrens* en *bovengrens* opgeeft, zoekt de functie binnen het gesloten interval [*ondergrens*,*bovengrens*] naar het lokale maximum.

Opmerking: Zie ook **fMax()** en **d()**.

nfMin()

nfMin(*Uitdr*, *Var*) $\Rightarrow$ waarde

nfMin(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*) $\Rightarrow$ waarde

nfMin(*Uitdr*, *Var*, *ondergrens*, *bovengrens*) $\Rightarrow$ waarde

nfMin(*Uitdr*, *Var*) | *ondergrens* $\leq$ *Var*
 $\leq$ *bovengrens* $\Rightarrow$ waarde

Geeft een mogelijke numerieke waarde van variabele *Var* waarvoor het lokale minimum van *Uitdr* optreedt.

Als u *ondergrens* en *bovengrens* opgeeft, zoekt de functie binnen het gesloten interval [*ondergrens*,*bovengrens*] naar het lokale minimum.

Opmerking: zie ook **fMin()** en **d()**.

$\text{nfMin}(x^2 + 2 \cdot x + 5, x)$	-1.
$\text{nfMin}(0.5 \cdot x^3 - x - 2, x, -5, 5)$	-5.

nlnt()

nlnt(*Uitdr1*, *Var*, *Onder*, *Boven*) $\Rightarrow$ uitdrukking

$\text{nlnt}(e^{-x^2}, x, -1, 1)$	1.49365
-----------------------------------	---------

Als de integrand *Uitdr1* geen andere variabele dan *Var* bevat, en als *Onder* en *Boven* constanten, positief ∞ of negatief ∞ zijn, dan geeft **nlnt()** een benadering van $\int$ (*Uitdr1*, *Var*, *Onder*, *Boven*). Deze benadering is een gewogen gemiddelde van enkele steekproefwaarden van de integrand in het interval *Onder*<*Var*<*Boven*.

Het doel is zes significante cijfers. Het adaptieve algoritme eindigt wanneer het waarschijnlijk lijkt dat het doel is bereikt, of wanneer het onwaarschijnlijk lijkt dat extra steekproeven een lonende verbetering

$\text{nlnt}(\cos(x), x, \pi, \pi + 1. \text{E-}12)$	-1.04144E-12
$\int_{-\pi}^{\pi + 10^{-12}} \cos(x) dx \quad -\sin\left(\frac{1}{1000000000000}\right)$	

zullen opleveren.

Er wordt een waarschuwing weergegeven ("Twijfelachtige nauwkeurigheid") wanneer het erop lijkt dat het doel niet is bereikt.

Nest **nInt()** om meervoudige numerieke integratie uit te voeren. Integratiegrenzen kunnen afhangen van integratievariabelen erbuiten.

$$\text{nInt}\left(\text{nInt}\left(\frac{e^{-x \cdot y}}{\sqrt{x^2 - y^2}}, y, -x, x\right), x, 0, 1\right) \quad 3.30423$$

Opmerking: zie ook **f()**, pag. 219.

nom(*effectiefPercentage*, *CpY*) ⇒ *waarde*

$$\text{nom}(5.90398, 12) \quad 5.75$$

Financiële functie die het jaarlijkse effectieve rentepercentage *effectiefPercentage* naar een nominaal percentage converteert, waarbij *CpY* het aantal rentetermijnen per jaar is.

effectiefPercentage moet een reëel getal zijn en *CpY* moet een reëel getal > 0 zijn.

Opmerking: zie ook **eff()**, pag. 64.

BooleaanseUitdr1 **nor** *BooleaanseUitdr2*
levert *Booleaanse uitdrukking*

$$x \geq 3 \text{ or } x \geq 4 \quad x \geq 3$$

BooleaanseLijst1 **nor** *BooleaanseLijst2*
levert *Booleaanse lijst*

$$x \geq 3 \text{ nor } x \geq 4 \quad x < 3$$

BooleaanseMatrix1 **nor** *BooleaanseMatrix2*
levert *Booleaanse matrix*

Geeft de ontkenning (negatie) van een logische **or** bewerking op de twee argumenten. Geeft waar, onwaar of een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

nor (noch)**ctrl** **=** **toetsen**

Geheel getal1 **nor** *Geheel getal2* $\Rightarrow$ *geheel getal*

3 or 4	7
3 nor 4	-8
$\{1,2,3\}$ or $\{3,2,1\}$	$\{3,2,3\}$
$\{1,2,3\}$ nor $\{3,2,1\}$	$\{-4,-3,-4\}$

Vergelijkt twee reële gehele getallen bit voor bit met behulp van een **nor**-bewerking. Intern worden beide gehele getallen geconverteerd naar 64-bits binaire getallen met een teken (positief of negatief).

Wanneer overeenkomstige bits vergeleken worden, is het resultaat 1 als beide bits 1 zijn; anders is het resultaat 0. De geretourneerde waarde representeert de bitresultaten, en wordt weergegeven volgens de ingestelde grondtal-modus.

U kunt de gehele getallen invoeren in elk talstelsel. Voor een binaire of hexadecimale invoer moet u respectievelijk het voorvoegsel 0b of 0h gebruiken. Zonder voorvoegsel worden gehele getallen behandeld als decimaal (grondtal 10).

norm()**Catalogus** >

norm(*Matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right) \quad \sqrt{a^2+b^2+c^2+d^2}$$

norm(*Vector*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}\right) \quad \sqrt{30}$$

Geeft de Frobenius-norm.

$$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix}\right) \quad \sqrt{5}$$

$$\text{norm}\left(\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right) \quad \sqrt{5}$$

normalLine()**Catalogus** >

normalLine

(*Uitdr1*, *Var*, *Punt*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$$\text{normalLine}(x^2, x, 1) \quad \frac{3}{2} \cdot \frac{x}{2}$$

normalLine

(*Uitdr1*, *Var*=*Punt*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

$$\text{normalLine}((x-3)^2-4, x, 3) \quad x=3$$

$$\text{normalLine}\left(x^{\frac{1}{3}}, x=0\right) \quad 0$$

Geeft de normaal (loodrecht op de raaklijn) aan de kromme die gespecificeerd wordt door *Uitdr1* op het punt dat gespecificeerd is in *Var*=*Punt*.

$$\text{normalLine}(\sqrt{|x|}, x=0) \quad \text{undef}$$

Zorg ervoor dat de onafhankelijke variabele

niet gedefinieerd is. Bijvoorbeeld: als $f1(x) := 5$ en $x := 3$, dan geeft **normalLine**($f1(x), x, 2$) "false."

normCdf()

normCdf(*ondergrens*, *bovengrens*, $[\mu, \sigma]$) $\Rightarrow$ *getal* als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

Berekent de normale verdelingskans tussen *ondergrens* en *bovengrens* voor de gespecificeerde μ (standaard=0) en σ (standaard=1).

Voor $P(X \leq \text{bovengrens})$ stelt u *ondergrens* = $-\infty$.

normPdf()

normPdf(*XWaarde*, $[\mu, \sigma]$) $\Rightarrow$ *getal* als *XWaarde* een getal is, *lijst* als *XWaarde* een lijst is

Berekent de kansdichtheidsfunctie voor de normale verdeling bij een gespecificeerde *XWaarde* voor de gespecificeerde μ en σ .

not (niet)

not *BooleaanseUitdr* $\Rightarrow$ *Booleaanse uitdrukking*

Geeft waar, onwaar of een vereenvoudigde vorm van het argument.

not *Geheel getal* $\Rightarrow$ *geheel getal*

Geeft het één-complement van een reëel geheel getal. Intern wordt *Geheel getal* geconverteerd naar een 64-bits binair getal met een plus- of min-teken. De waarde van elke bit wordt omgewisseld (0 wordt 1 en andersom) voor het één-complement. Resultaten worden weergegeven volgens de grondtal-modus.

U kunt het gehele getal in elk grondtal invoeren. Voor een binaire of hexadecimale invoer moet u respectievelijk het prefix 0b of 0h gebruiken. Zonder prefix wordt het

$\text{not}(2 \geq 3)$	true
$\text{not}(x < 2)$	$x \geq 2$
not not innocent	<i>innocent</i>

In de Hex-grondtalmodus:

Belangrijk: nul, niet de letter O.

not 0h7AC36	0hFFFFFFFFFFFF853C9
-------------	---------------------

In de Bin-grondtalmodus:

Catalogus >

0b100101►Base10	37
not 0b100101	
0b11111111111111111111111111111111►	
not 0b100101►Base10	-38

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◄** en **►** om de cursor te verplaatsen.

Opmerking: een binaire invoer kan maximaal 64 cijfers hebben (het prefix 0b niet meegeteld). Een hexadecimale invoer kan maximaal 16 cijfers hebben.

Catalogus >

$nPr(z,3)$	$z \cdot (z-2) \cdot (z-1)$
$Ans z=5$	60

$$\frac{1}{(z+1) \cdot (z+2) \cdot (z+3)}$$
$$\frac{z!}{(z-c)!}$$

$Ans \cdot nPr(z-c, -c)$	1
--------------------------	---

$$\text{nPr}(\text{Uitdr}, \text{negGeheel getal}) \Rightarrow 1 / ((\text{Uitdr}+1) \cdot (\text{Uitdr}+2) \dots (\text{uitdrukking} - \text{negGeheel getal}))$$
$$\text{nPr}(\text{Uitdr}, \text{nietGeheel getal}) \Rightarrow \text{Uitdr!} / (\text{Uitdr} - \text{nietGeheel getal})!$$
$$\overline{\text{nPr}\{\{5,4,3\},\{2,4,2\}\}} \quad \{20,24,6\}$$
$$\mathbf{nPr}(\mathit{Matrix1}, \mathit{Matrix2}) \Rightarrow \mathit{matrix}$$
$$\text{nPr} \left(\begin{bmatrix} 6 & 5 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 2 \\ 2 & 2 \end{bmatrix} \right) \quad \begin{bmatrix} 30 & 20 \\ 12 & 6 \end{bmatrix}$$

Geeft een matrix met permutaties op basis van de overeenkomstige elementparen in de twee matrices. De argumenten moeten

matrices van dezelfde afmeting zijn.

npv()

Catalogus >

npv(*RentePercentage*,*CFO*,*CFLijst*
[,*CFFreq*])

Financiële functie die de netto contante waarde berekent; de som van de contante waarden voor de kasinstromen en -uitstromen. Een positief resultaat voor npv duidt op een winstgevende investering.

RentePercentage is de rente waarmee de cashflows verdisconteerd moeten worden (de kosten van het geld) over één periode.

CFO is de begin-cashflow op tijdstip 0; dit moet een reëel getal zijn.

CFLijst is een lijst met cashflow-bedragen na de begin-cashflow *CFO*.

CFFreq is een lijst waarin elk element de frequentie waarmee een gegroepeerde (openvolgend) cashflow-bedrag voorkomt specificeert; dit is het overeenkomstige element van *CFLijst*. De standaardwaarde is 1; als u waarden invoert, dan moeten dit positieve gehele getallen < 10.000 zijn.

$list1 := \{6000, -8000, 2000, -3000\}$	$\{6000, -8000, 2000, -3000\}$
$list2 := \{2, 2, 2, 1\}$	$\{2, 2, 2, 1\}$
$npv(10, 5000, list1, list2)$	4769.91

nSolve()

Catalogus >

nSolve(*Vergelijking*,*Var*[=*Gok*]) $\Rightarrow$ *getal of fout_string*

$nSolve(x^2 + 5 \cdot x - 25 = 9, x)$ 3.84429

nSolve(*Vergelijking*,*Var*
[=*Gok*],*ondergrens*) $\Rightarrow$ *getal of fout_string*

$nSolve(x^2 = 4, x = -1)$ -2.

$nSolve(x^2 = 4, x = 1)$ 2.

nSolve(*Vergelijking*,*Var*
[=*Gok*],*ondergrens*,*bovengrens*) $\Rightarrow$ *getal of fout_string*

Opmerking: als er meerdere oplossingen zijn, dan kunt u een gok gebruiken om een bepaalde oplossing te helpen vinden.

nSolve(*Vergelijking*,*Var*[=*Gok*]) |
ondergrens $\leq$ *Var* $\leq$ *bovengrens* $\Rightarrow$ *getal of fout_string*

Zoekt iteratief naar één benaderende numerieke oplossing van *Vergelijking*, voor

de ene variabele ervan. Specificeer de variabele als:

variabele

– of –

variabele = reëel getal

Bijvoorbeeld: x is geldig en $x=3$ ook.

nSolve() is vaak veel sneller dan **solve()** of **zeros()**, vooral als de “|”-operator gebruikt wordt om de zoekactie te beperken tot een klein interval met exact één eenvoudige oplossing.

nSolve() probeert één punt te bepalen waarop het residu nul is, of twee relatief dicht bij elkaar liggende punten waarop het residu tegenovergestelde tekens heeft, en de grootte van het residu niet overdreven is. Als dit niet bereikt kan worden met behulp van een bescheiden aantal steekproefpunten, dan wordt de string “geen oplossing gevonden” gegeven.

Opmerking: zie ook **cSolve()**, **cZeros()**, **solve()** en **zeros()**.

$\text{nSolve}(x^2+5\cdot x-25=9, x) x < 0$	-8.84429
$\text{nSolve}\left(\frac{(1+r)^{24}-1}{r}=26, r\right) r > 0 \text{ and } r < 0.25$	0.006886
$\text{nSolve}(x^2=1, x)$	"No solution found"

O

OneVar

OneVar [**1**], **X**[, **Freq**][, **Categorie**, **Opnemen**]

OneVar [**n**], **X1**, **X2**[**X3**[, ..., **X20**]]

Berekent statistieken voor één variabele op maximaal 20 lijsten. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

De *X*-argumenten zijn gegevenslijsten.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden.

Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elke overeenkomstige *X*-waarde voorkomt.

De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten

gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met numerieke categoriecodes voor de overeenkomstige X -waarden.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Een leeg element in een van de lijsten X , $Freq$ of $Categorie$ resulteert in een lege plaats voor het overeenkomstige element in al deze lijsten. Een leeg element in een van de lijsten $X1$ tot en met $X20$ resulteert in een lege plaats voor het overeenkomstige element in al deze lijsten. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat. $\bar{x}$	Gemiddelde van de x -waarden
stat. $\sum x$	Som van de x -waarden
stat. $\sum x^2$	Som van de x^2 -waarden
stat. s_x	Steekproef-standaarddeviatie van x
stat. σ_x	Populatie-standaarddeviatie van x
stat. n	Aantal gegevens
stat. MinX	Minimum van de x -waarden
stat. Q_1X	1ste kwartiel van x
stat. MedianX	Mediaan van x
stat. Q_3X	3de kwartiel van x
stat. MaxX	Maximum van de x -waarden
stat. SSX	Som van de kwadraten van de afwijkingen ten opzichte van het gemiddelde van x

or (of)

Catalogus >

BooleaanseUitdr1 **or** *BooleaanseUitdr2*
levert *Booleaanse uitdrukking*

$x \geq 3$ or $x \geq 4$

$x \geq 3$

BooleaanseLijst1 **or** *BooleaanseLijst2*
levert *Booleaanse lijst*

BooleaanseMatrix1 **or** *BooleaanseMatrix2*
levert *Booleaanse matrix*

Geeft waar of onwaar of een
vereenvoudigde vorm van de
oorspronkelijke invoer.

Geeft waar als een van beide of beide
uitdrukkingen uitgewerkt worden tot waar.
Geeft alleen onwaar als beide
uitdrukkingen uitgewerkt worden tot
onwaar.

Opmerking: zie *xor*.

**Opmerking bij het invoeren van het
voorbeeld:** Instructies over het invoeren van
programma's met meerdere regels en
functiedefinities vindt u in het hoofdstuk
Rekenmachine van de handleiding van uw
product.

Geheel getal1 **or** *Geheel getal2* $\Rightarrow$ *geheel
getal*

Vergelijkt twee reële gehele getallen bit
voor bit met behulp van een or-bewerking.
Intern worden beide gehele getallen
geconverteerd naar 64-bits binaire getallen
met een plus- of min-teken. Wanneer
overeenkomstige bits vergeleken worden, is
het resultaat 1 als een van beide of beide
bits 1 zijn; het resultaat is alleen 0 als beide
bits 0 zijn. De geretourneerde waarde geeft
de bitresultaten, en wordt weergegeven
volgens de grondtal-modus.

U kunt de gehele getallen invoeren in elk
grondtal. Voor een binaire of hexadecimale
invoer moet u respectievelijk het prefix 0b
of 0h gebruiken. Zonder prefix worden
gehele getallen behandeld als decimaal
(grondtal 10).

Als u een decimaal geheel getal invoert dat
te groot is voor een 64-bits binaire vorm
met een teken (positief of negatief), dan
wordt er een symmetrische modulo-
bewerking gebruikt om de waarde binnen

Define $g(x)$ = Func	Done
If $x \leq 0$ or $x \geq 5$	
Goto end	
Return $x \cdot 3$	
Lbl end	
EndFunc	
$g(3)$	9
$g(0)$	A function did not return a value

In de Hex-grondtalmodus:

0h7AC36 or 0h3D5F	0h7BD7F
-------------------	---------

Belangrijk: nul, niet de letter O.

In de Bin-grondtalmodus:

0b100101 or 0b100	0b100101
-------------------	----------

Opmerking: een binaire invoer kan
maximaal 64 cijfers hebben (het prefix 0b
niet meegeteld). Een hexadecimale invoer
kan maximaal 16 cijfers hebben.

het betreffende bereik te brengen. Zie voor meer informatie ►**Base2**, pag. 22.

Opmerking: zie **xor**.

ord()Catalogus >

ord(*String*)⇒*geheel getal*

ord(*Lijst l*)⇒*lijst*

Geeft de numerieke code van het eerste teken in tekenreeks *String*, of een lijst van de eerste tekens van elk lijstelement.

<code>ord("hello")</code>	104
<code>char{104}</code>	"h"
<code>ord(char{24})</code>	24
<code>ord({"alpha", "beta"})</code>	{ 97, 98 }

P**►Rx()**Catalogus >

►Rx(*rUitdr*, *θUitdr*)⇒*uitdrukking*

►Rx(*rLijst*, *θLijst*)⇒*lijst*

►Rx(*rMatrix*, *θMatrix*)⇒*matrix*

Geeft de equivalente x-coördinaat van het (r, θ)-paar.

Opmerking: het θ-argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, decimale graden of radialen, volgens de ingestelde hoekmodus. Als het argument een uitdrukking is, dan kunt u °, G of r gebruiken om de hoekmodusinstelling tijdelijk te onderdrukken.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **►@>Rx (...)** in te typen.

In de hoekmodus Radialen:

<code>►Rx(r, θ)</code>	$\cos(\theta) \cdot r$
<code>►Rx(4, 60°)</code>	2
<code>►Rx({-3, 10, 1.3}, {π/3, π/4, 0})</code>	$\left\{ \frac{-3}{2}, 5\sqrt{2}, 1.3 \right\}$

►Ry()Catalogus >

►Ry(*rUitdr*, *θUitdr*)⇒*uitdrukking*

►Ry(*rLijst*, *θLijst*)⇒*lijst*

►Ry(*rMatrix*, *θMatrix*)⇒*matrix*

Geeft het equivalente y-coördinaat van het

In de hoekmodus Radialen:

(r, θ)-paar.

Opmerking: het θ-argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, decimale graden of radialen, volgens de ingestelde hoekmodus. Als het argument een uitdrukking is, dan kunt u °, G, of r gebruiken om de hoekmodusinstelling tijdelijk te onderdrukken.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door P►Ry (...) in te typen.

$P\blacktriangleright Ry(r, \theta)$	$\sin(\theta) \cdot r$
$P\blacktriangleright Ry(4, 60^\circ)$	$2 \cdot \sqrt{3}$
$P\blacktriangleright Ry\left(\{-3, 10, 1.3\}, \left\{\frac{\pi}{3}, \frac{\pi}{4}, 0\right\}\right)$	$\left\{\frac{-3 \cdot \sqrt{3}}{2}, -5 \cdot \sqrt{2}, 0\right\}$

PassErr

PassErr

Zie voor een voorbeeld van **PassErr** Voorbeeld 2 onder het commando **Try** (pag. 198).

Brengt een fout naar het volgende niveau.

Als systeemvariabele *errCode* nul is, dan doet **PassErr** niets.

De **Else**-zin van het **Try...Else...EndTry**-blok moet **ClrErr** of **PassErr** gebruiken. Als de fout verwerkt of genegeerd moet worden, gebruik dan **ClrErr**. Als onbekend is wat er met de fout gedaan moet worden, gebruik dan **PassErr** om hem te verzenden naar de volgende foutenafhandelaar. Als er geen onbesliste **Try...Else...EndTry**-foutenafhandelaren meer zijn, wordt het foutendialogvenster weergegeven zoals normaal is.

Opmerking: zie ook **ClrErr**, pag. 30 en **Try**, pag. 198.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld:

in de toepassing Rekenmachine op de rekenmachine kunt u definities van meerdere regels invoeren door op in plaats van op te drukken aan het eind van iedere regel. Op het toetsenbord van de computer houdt u **Alt** ingedrukt en drukt u op **Enter**.

piecewise()

Catalogus >

piecewise(*Uitdr1* [, *Cond1* [, *Uitdr2* [, *Cond2* [, ...]]]])

Geeft definities van een stuksgewijs gedefinieerde functie in de vorm van een lijst. U kunt ook stuksgewijs gedefinieerde functies creëren met behulp van een template.

Opmerking: zie ook **Stuksgewijs gedefinieerde functie-template**, pag. 7.

Define $p(x) = \begin{cases} x, & x > 0 \\ \text{undef}, & x \leq 0 \end{cases}$	Done
$p(1)$	1
$p(-1)$	undef

poissCdf()

Catalogus >

poissCdf(λ , *ondergrens*, *bovgrens*) $\Rightarrow$ *getal* als *ondergrens* en *bovgrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovgrens* lijsten zijn

poissCdf(λ , *bovgrens*) (voor $P(0 \leq X \leq \text{bovgrens}) \Rightarrow$ *getal* als *bovgrens* een getal is, *lijst* als *bovgrens* een lijst is

Berekent een cumulatieve kans voor de discrete Poisson-verdeling met het gespecificeerde gemiddelde λ .

Voor $P(X \leq \text{bovgrens})$ stelt u *ondergrens*=0 in

poissPdf()

Catalogus >

poissPdf(λ , *XWaarde*) $\Rightarrow$ *getal* als *XWaarde* een getal is, *lijst* als *XWaarde* een lijst is

Berekent een kans voor de discrete Poisson-verdeling met het gespecificeerde gemiddelde λ .

►Polar

Catalogus >

Vector ►Polar

Geeft *vector* weer in polaire vorm $[r \angle \theta]$. De vector moet de afmeting 2 hebben en kan een rij of een kolom zijn.

$[1 \ 3.] \text{►Polar}$	$[3.16228 \ \angle 1.10714]$
$[x \ y] \text{►Polar}$	$\left[\sqrt{x^2 + y^2} \ \angle \frac{\pi \cdot \text{sign}(y)}{2} - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right) \right]$

Opmerking: ►Polar is een weergave-opmaakinstructie, geen conversiefunctie. U kunt dit commando alleen gebruiken op het eind van een invoerregel, en *ans* wordt niet

bijgewerkt.

Opmerking: zie ook ►Rect, pag. 151.

complexeWaarde ►Polar

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @►Polar in te typen.

Geeft *complexeWaarde* in polaire vorm weer.

- De hoekmodus Graden geeft $(r \angle \theta)$.
- De hoekmodus Radialen geeft $re^{i\theta}$.

complexeWaarde kan elke complexe vorm hebben. Een $re^{i\theta}$ -invoer veroorzaakt echter een fout in de hoekmodus Graden.

Opmerking: u moet haakjes gebruiken voor een $(r \angle \theta)$ polaire invoer.

In de hoekmodus Radialen:

$$\begin{array}{l} (3+4 \cdot i) \text{►Polar} \qquad e^{i \cdot \left(\frac{\pi}{2} - \tan^{-1} \left(\frac{3}{4} \right) \right)} \cdot 5 \\ \left(4 \angle \frac{\pi}{3} \right) \text{►Polar} \qquad e^{\frac{i \cdot \pi}{3}} \cdot 4 \end{array}$$

In de hoekmodus Decimale graden:

$$(4 \cdot i) \text{►Polar} \qquad (4 \angle 100)$$

In de hoekmodus Graden

$$(3+4 \cdot i) \text{►Polar} \qquad \left(5 \angle 90 - \tan^{-1} \left(\frac{3}{4} \right) \right)$$

polyCoeffs()

polyCoeffs(*Poly* [, *Var*]) ⇒ *lijst*

Geeft een lijst van de coëfficiënten van veelterm (polynoom) *Poly* ten opzichte van variabele *Var*.

Poly moet een veeltermuitdrukking in *Var* zijn. Wij adviseren om *Var* niet weg te laten, tenzij *Poly* een uitdrukking in een enkele variabele is.

$$\text{polyCoeffs}(4 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 2, x) \qquad \{4, -3, 2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x-1)^2 \cdot (x+2)^3) \qquad \{1, 4, 1, -10, -4, 8\}$$

Werkt de veelterm uit en selecteert *x* voor de weggelaten *Var*.

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, x) \qquad \{1, 2 \cdot (y+z), (y+z)^2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, y) \qquad \{1, 2 \cdot (x+z), (x+z)^2\}$$

$$\text{polyCoeffs}((x+y+z)^2, z) \qquad \{1, 2 \cdot (x+y), (x+y)^2\}$$

polyDegree()Catalogus > **polyDegree**(*Poly* [, *Var*]) ⇒ *waarde*

Geeft de graad van de veeltermuitdrukking *Poly* ten opzichte van variabele *Var*. Als u *Var* weglaat, dan selecteert de functie **polyDegree()** een standaardwaarde uit de variabelen in de veelterm *Poly*.

Poly moet een veeltermuitdrukking in *Var* zijn. Wij adviseren om *Var* niet weg te laten, tenzij *Poly* een uitdrukking in een enkele variabele is.

$\text{polyDegree}(5)$	0
------------------------	---

$\text{polyDegree}(\ln(2) + \pi, x)$	0
--------------------------------------	---

Constante veeltermen

$\text{polyDegree}(4 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 2, x)$	2
---	---

$\text{polyDegree}((x-1)^2 \cdot (x+2)^3)$	5
--	---

$\text{polyDegree}((x+y^2+z^3)^2, x)$	2
---------------------------------------	---

$\text{polyDegree}((x+y^2+z^3)^2, y)$	4
---------------------------------------	---

$\text{polyDegree}((x-1)^{10000}, x)$	10000
---------------------------------------	-------

De graad kan geëxtraheerd worden, ook al kunnen de coëfficiënten niet geëxtraheerd worden. Dit komt doordat de graad geëxtraheerd kan worden zonder de veelterm uit te breiden.

polyEval()Catalogus > **polyEval**(*Lijst1*, *Uitdr1*) ⇒ *uitdrukking***polyEval**(*Lijst1*, *Lijst2*) ⇒ *uitdrukking*

Interpreteert het eerste argument als de coëfficiënt van een veelterm met aflopende machten, en geeft de veelterm uitgewerkt voor de waarde van het tweede argument.

$\text{polyEval}(\{a, b, c\}, x)$	$a \cdot x^2 + b \cdot x + c$
-----------------------------------	-------------------------------

$\text{polyEval}(\{1, 2, 3, 4\}, 2)$	26
--------------------------------------	----

$\text{polyEval}(\{1, 2, 3, 4\}, \{2, -7\})$	$\{26, -262\}$
--	----------------

polyGcd()Catalogus > **polyGcd(Uitdr1,Uitdr2)**⇒*uitdrukking*

Geeft de grootste gemene deler van de twee argumenten.

Uitdr1 en *Uitdr2* moeten veeltermuitdrukkingen zijn.

Lijst-, matrix- en Booleaanse argumenten zijn niet toegestaan.

$\text{polyGcd}(100,30)$	10
$\text{polyGcd}(x^2-1,x-1)$	$x-1$
$\text{polyGcd}(x^3-6\cdot x^2+11\cdot x-6,x^2-6\cdot x+8)$	$x-2$

polyQuotient()Catalogus > **polyQuotient(Poly1,Poly2 [,Var])**⇒*uitdrukking*

Geeft het quotiënt van veelterm *Poly1* gedeeld door veelterm *Poly2* ten opzichte van de gespecificeerde variabele *Var*.

Poly1 en *Poly2* moeten veeltermuitdrukkingen in *Var* zijn. Wij adviseren om *Var* niet weg te laten, tenzij *Poly1* en *Poly2* uitdrukkingen in dezelfde enkele variabele zijn.

$\text{polyQuotient}(x-1,x-3)$	1
$\text{polyQuotient}(x-1,x^2-1)$	0
$\text{polyQuotient}(x^2-1,x-1)$	$x+1$
$\text{polyQuotient}(x^3-6\cdot x^2+11\cdot x-6,x^2-6\cdot x+8)$	x
$\text{polyQuotient}((x-y)\cdot(y-z),x+y+z,x)$	$y-z$
$\text{polyQuotient}((x-y)\cdot(y-z),x+y+z,y)$	$2\cdot x-y+2\cdot z$
$\text{polyQuotient}((x-y)\cdot(y-z),x+y+z,z)$	$-(x-y)$

polyRemainder()Catalogus > **polyRemainder(Poly1,Poly2 [,Var])**⇒*uitdrukking*

Geeft de rest van veelterm *Poly1* gedeeld door veelterm *Poly2* ten opzichte van de gespecificeerde variabele *Var*.

Poly1 en *Poly2* moeten veeltermuitdrukkingen in *Var* zijn. Wij adviseren om *Var* niet weg te laten, tenzij *Poly1* en *Poly2* uitdrukkingen in dezelfde enkele variabele zijn.

$\text{polyRemainder}(x-1,x-3)$	2
$\text{polyRemainder}(x-1,x^2-1)$	$x-1$
$\text{polyRemainder}(x^2-1,x-1)$	0

$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, x)$	$-(y-z) \cdot (2 \cdot y+z)$
$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, y)$	$-2 \cdot x^2 - 5 \cdot x \cdot z - 2 \cdot z^2$
$\text{polyRemainder}((x-y) \cdot (y-z), x+y+z, z)$	$(x-y) \cdot (x+2 \cdot y)$

polyRoots()

polyRoots(Poly, Var) ⇒ lijst

$\text{polyRoots}(y^3+1, y)$	$\{-1\}$
------------------------------	----------

polyRoots(LijstVanCoëff) ⇒ lijst

$\text{cPolyRoots}(y^3+1, y)$	$\left\{-1, \frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2}i, \frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}i\right\}$
-------------------------------	---

De eerste syntax, **polyRoots(Poly, Var)**, geeft een lijst met reële oplossingen van de veelterm *Poly* voor de variabele *Var*. Geeft een lege lijst als er geen reële oplossingen bestaan: $\{\}$.

$\text{polyRoots}(x^2+2 \cdot x+1, x)$	$\{-1, -1\}$
--	--------------

Poly moet een veelterm met één variabele zijn.

$\text{polyRoots}(\{1, 2, 1\})$	$\{-1, -1\}$
---------------------------------	--------------

De tweede syntax, **polyRoots(LijstVanCoëff)**, geeft een lijst met reële oplossingen voor de coëfficiënten in *LijstVanCoëff*.

Opmerking: zie ook **cPolyRoots()**, pag. 42.

PowerReg

PowerReg X, Y [, Freq] [, Categorie, Opnemen]]

Berekent de machtsregressie $y = (a \cdot x)^b$ op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden.

Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriëcodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriëcodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriëcode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst “Lege elementen” (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot (x)^b$
stat.a, stat.b	Regressiecoëfficiënten
stat.r ²	Coëfficiënt van lineaire determinatie voor getransformeerde gegevens
stat.r	Correlatiecoëfficiënt voor getransformeerde gegevens ($\ln(x)$, $\ln(y)$)
stat.Resid	Residuen die geassocieerd zijn met het machtsmodel
stat.ResidTrans	Residuen die geassocieerd zijn met de lineaire regressie van getransformeerde gegevens
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categoriëen opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categoriëen opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

Prgm
Blok
EndPrgm

Bereken GCD (grootste gemene deler) en geef tussenresultaten weer.

Template voor het creëren van een door de gebruiker gedefinieerd programma. Moet gebruikt worden met het commando **Define**, **Define LibPub** of **Define LibPriv**.

Blok kan een enkele bewering of een serie beweringen zijn die gescheiden worden door het teken “:”, of een serie beweringen op aparte regels.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

```
Define proggcd(a,b)=Prgm
  Local d
  While b≠0
    d:=mod(a,b)
    a:=b
    b:=d
  Disp a," ",b
  EndWhile
  Disp "GCD=",a
  EndPrgm
```

Done

```
proggcd(4560,450)
-----
450 60
60 30
30 0
-----
GCD=30
-----
Done
```

product(Lijst[, Start[, Eind]])⇒*uitdrukking*

Geeft het product van de elementen in *Lijst*. *Start* en *Eind* zijn optioneel. Ze specificeren een bereik van elementen.

product(Matrix1[, Start[, Eind]])⇒*matrix*

Geeft een rijvector met de producten van de elementen in de kolommen van *Matrix1*. *Start* en *Eind* zijn optioneel. Ze specificeren een bereik van rijen.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie

product({ 1,2,3,4 })	24
product({ 2,x,y })	2·x·y
product({ 4,5,8,9 },2,3)	40

product($\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}$)	$\begin{bmatrix} 28 & 80 & 162 \end{bmatrix}$
product($\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}$,1,2)	$\begin{bmatrix} 4 & 10 & 18 \end{bmatrix}$

propFrac()

propFrac(*Uitdr1*, *Var*) ⇒ *uitdrukking*

propFrac(*rationaal_getal*) geeft *rationaal_getal* als de som van een geheel getal en een breuk die hetzelfde teken hebben, en waarbij de noemer groter is dan de teller.

propFrac(*rationale uitdrukking*, *Var*) geeft de som van echte breuken en een veelterm ten opzichte van *Var*. De graad van *Var* in de noemer is groter dan de graad van *Var* in de teller in elke echte breuk. Gelijke machten van *Var* worden samengenomen. De termen en hun factoren worden gesorteerd met *Var* als de hoofdvariabele.

Als *Var* wordt weggelaten, dan wordt een uitbreiding naar een echte breuk uitgevoerd ten opzichte van de belangrijkste hoofdvariabele. De coëfficiënten van het veeltermdeel worden vervolgens eerst echt gemaakt ten opzichte van hun belangrijkste hoofdvariabele, en zo verder.

Bij rationale uitdrukkingen is **propFrac()** een sneller maar minder extreem alternatief voor **expand()**.

U kunt de functie **propFrac()** gebruiken om gemengde breuken te representeren en om het optellen en aftrekken van gemengde breuken te demonstreren.

$$\text{propFrac}\left(\frac{4}{3}\right) \quad 1 + \frac{1}{3}$$

$$\text{propFrac}\left(-\frac{4}{3}\right) \quad -1 - \frac{1}{3}$$

$$\text{propFrac}\left(\frac{x^2+x+1}{x+1} + \frac{y^2+y+1}{y+1}, x\right) \quad \frac{1}{x+1} + x + \frac{y^2+y+1}{y+1}$$

$$\text{propFrac}(\text{Ans}) \quad \frac{1}{x+1} + x + \frac{1}{y+1} + y$$

$$\text{propFrac}\left(\frac{11}{7}\right) \quad 1 + \frac{4}{7}$$

$$\text{propFrac}\left(3 + \frac{1}{11} + 5 + \frac{3}{4}\right) \quad 8 + \frac{37}{44}$$

$$\text{propFrac}\left(3 + \frac{1}{11} - \left(5 + \frac{3}{4}\right)\right) \quad -2 - \frac{29}{44}$$

Q

QR

QR *Matrix*, *qMatrix*, *rMatrix*[, *Tol*]

Berekent de Householder QR-ontbinding van een reële of complexe matrix. De

Het getal met drijvende komma (9.) in *m1* zorgt ervoor dat de resultaten worden berekend in drijvende-kommapvorm.

resulterende Q- en R-matrices worden opgeslagen in de gespecificeerde *Matrix*. De Q-matrix is unitair. De R-matrix is bovendreihoecks.

Optioneel wordt elk matricelement behandeld als nul als de absolute waarde ervan minder dan *Tol* is. Deze tolerantie wordt alleen gebruikt als de matrix gegevens met een drijvende komma heeft, en geen symbolische variabelen bevat die geen waarde toegekend hebben gekregen. Anders wordt *Tol* genegeerd.

- Als u   gebruikt of de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma uitgevoerd.
- Als *Tol* wordt weggelaten of niet wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(\text{Matrix})) \cdot \text{rowNorm}(\text{Matrix})$

De QR-ontbinding wordt numeriek berekend met behulp van Householder-transformaties. De symbolische oplossing wordt berekend met behulp van Gram-Schmidt. De kolommen in *qMatNaam* zijn de orthonormale basisvectoren die de ruimte die gedefinieerd wordt door *matrix* omspannen.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}$$

QR <i>m1,qm,rm</i>		Done		
<i>qm</i>		0.123091	0.904534	0.408248
		0.492366	0.301511	-0.816497
		0.86164	-0.301511	0.408248
<i>rm</i>		8.12404	9.60114	11.0782
		0.	0.904534	1.80907
		0.	0.	0.

$$\begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} m & n \\ o & p \end{bmatrix}$$

QR <i>m1,qm,rm</i>		Done	
<i>qm</i>	$\frac{m}{\sqrt{m^2+o^2}}$	$\frac{-\text{sign}(m \cdot p - n \cdot o) \cdot o}{\sqrt{m^2+o^2}}$	
	$\frac{o}{\sqrt{m^2+o^2}}$	$\frac{m \cdot \text{sign}(m \cdot p - n \cdot o)}{\sqrt{m^2+o^2}}$	
<i>rm</i>	$\sqrt{m^2+o^2}$	$\frac{m \cdot n + o \cdot p}{\sqrt{m^2+o^2}}$	
	0	$\frac{ m \cdot p - n \cdot o }{\sqrt{m^2+o^2}}$	

QuadReg *X,Y [, Freq] [, Categorie, Opnemen]*

Berekent de kwadratische veeltermregressiey = a · x²+b · x+c op de lijsten *X* en *Y* met frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag.

183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig X - en Y -gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens.

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot x^2 + b \cdot x + c$
stat.a, stat.b, stat.c	Regressiecoëfficiënten
stat.R ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

QuartReg X, Y [, *Freq*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de vierdegraads veeltermregressiey = $a \cdot x^4 + b \cdot x^3 + c \cdot x^2 + d \cdot x + e$ op de lijsten X en Y met

frequentie *Freq*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens..

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot x^4 + b \cdot x^3 + c \cdot x^2 + d \cdot x + e$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d, stat.e	Regressiecoëfficiënten
stat.R ²	Determinatiecoëfficiënt
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

R►Pθ()Catalogus > **R►Pθ** (*xUitdr*, *yUitdr*) ⇒ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

R►Pθ (*xLijst*, *yLijst*) ⇒ *lijst*

$$\text{R►P}\theta(x,y) \quad 90 \cdot \text{sign}(y) - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$$

R►Pθ (*xMatrix*, *yMatrix*) ⇒ *matrix*

Geeft de equivalente θ-coördinaat van het (x,y)-paar argumenten.

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\text{R►P}\theta(x,y) \quad 100 \cdot \text{sign}(y) - \tan^{-1}\left(\frac{x}{y}\right)$$

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

In de hoekmodus Radialen:

$$\text{R►P}\theta(3,2) \quad \tan^{-1}\left(\frac{2}{3}\right)$$

$$\text{R►P}\theta\left(\begin{bmatrix} 3 & -4 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & \frac{\pi}{4} & 1.5 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & \tan^{-1}\left(\frac{16}{\pi}\right) + \frac{\pi}{2} & 0.643501 \end{bmatrix}$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **R@>Ptheta (...)** in te typen

R►Pr()Catalogus > **R►Pr** (*xUitdr*, *yUitdr*) ⇒ *uitdrukking*

In de hoekmodus Radialen:

R►Pr (*xLijst*, *yLijst*) ⇒ *lijst*

$$\text{R►Pr}(3,2) \quad \sqrt{13}$$

R►Pr (*xMatrix*, *yMatrix*) ⇒ *matrix*

$$\text{R►Pr}(x,y) \quad \sqrt{x^2+y^2}$$

Geeft de equivalente r-coördinaat van het (x,y)-paar argumenten.

$$\text{R►Pr}\left(\begin{bmatrix} 3 & -4 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & \frac{\pi}{4} & 1.5 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 3 & \frac{\sqrt{\pi^2+256}}{4} & 2.5 \end{bmatrix}$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **R@>Pr (...)** in te typen.

►RadCatalogus > *Uitdr* ► **Rad** ⇒ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

Converteert het argument naar radialen.

$$(1.5) \text{►Rad} \quad (0.02618)^r$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het

toetsenbord van de computer invoeren door
@>Rad in te typen.

In de hoekmodus Decimale graden:

$\{1.5\}$ ►Rad	$\{0.023562\}^r$
----------------	------------------

rand()

rand()⇒*uitdrukking*

Stelt de seed van het toevalsgetal in.

rand(#Pogingen)⇒*lijst*

rand() geeft een toevalsgetal tussen 0 en 1.

rand(#Pogingen) geeft een lijst met
#Pogingen toevalsgetallen tussen 0 en 1.

RandSeed 1147	Done
rand(2)	$\{0.158206, 0.717917\}$

randBin()

randBin(*n*, *p*)⇒*uitdrukking*

randBin(*n*, *p*, #Pogingen)⇒*lijst*

randBin(*n*, *p*) geeft een reëel toevalsgetal
uit een gespecificeerde binomiale
verdeling.

randBin(*n*, *p*, #Pogingen) geeft een lijst
met #Pogingen reële toevalsgetallen uit
een gespecificeerde binomiale verdeling.

randBin(80,0.5)	42
randBin(80,0.5,3)	$\{41, 32, 39\}$

randInt()

randInt

(*ondergrens*,*bovengrens*)⇒*uitdrukking*

randInt

(*ondergrens*,*bovengrens*,#Pogingen)⇒*lijst*

randInt(*ondergrens*,*bovengrens*) geeft een
geheel toevalsgetal binnen het bereik dat
gespecificeerd is door *ondergrens* en
bovengrens.

randInt

(*ondergrens*,*bovengrens*,#Pogingen) geeft

randInt(3,10)	5
randInt(3,10,4)	$\{9, 7, 5, 8\}$

randInt()Catalogus >

een lijst met *#Pogingen* gehele toevalsgetallen binnen het gespecificeerde bereik.

randMat()Catalogus >

randMat(*aantalRijen*,
aantalKolommen) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft een matrix met gehele getallen tussen -9 en 9 met de gespecificeerde afmeting.

Beide argumenten moeten vereenvoudigen tot gehele getallen.

RandSeed 1147	Done									
randMat(3,3)	<table><tr><td>8</td><td>-3</td><td>6</td></tr><tr><td>-2</td><td>3</td><td>-6</td></tr><tr><td>0</td><td>4</td><td>-6</td></tr></table>	8	-3	6	-2	3	-6	0	4	-6
8	-3	6								
-2	3	-6								
0	4	-6								

Opmerking: de waarden in deze matrix veranderen elke keer dat u op drukt.

randNorm()Catalogus >

randNorm(μ , σ) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

randNorm(μ , σ , *aantalPogingen*) $\Rightarrow$ *lijst*

Geeft een decimaal getal uit de gespecificeerde normale verdeling. Dit kan elk reëel getal zijn, maar het zal sterk geconcentreerd zijn in het interval $[\mu-3 \cdot \sigma, \mu+3 \cdot \sigma]$.

randNorm(μ , σ , *aantalPogingen*) geeft een lijst met *aantalPogingen* decimale getallen uit de gespecificeerde normale verdeling.

RandSeed 1147	Done
randNorm(0,1)	0.492541
randNorm(3,4.5)	-3.54356

randPoly()Catalogus >

randPoly(*Var*, *Orde*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft een veelterm in *Var* van de gespecificeerde *Orde*. De coëfficiënten zijn gehele toevalsgetallen in het bereik -9 tot en met 9. De leidende coëfficiënt is niet nul.

Orde moet 0–99 zijn.

RandSeed 1147	Done
randPoly(x,5)	$-2 \cdot x^5 + 3 \cdot x^4 - 6 \cdot x^3 + 4 \cdot x - 6$

randSamp()

Catalogus >

randSamp(*Lijst*,#*Pogingen* [,*geenTerugl*])⇒*lijst*

Geeft een lijst met een willekeurige steekproef van #*Pogingen* uit *Lijst* met teruglegging (*geenTerugl*=0), of zonder teruglegging (*geenTerugl*=1). De standaardinstelling is met teruglegging.

Define <i>list3</i> =	$\{1,2,3,4,5\}$	Done
Define <i>list4</i> =randSamp(<i>list3</i> ,6)		Done
<i>list4</i>	$\{2,3,4,3,1,2\}$	

RandSeed

Catalogus >

RandSeed *Getal*

Als *Getal* = 0, dan worden de seeds op de fabrieksinstellingen voor de generator van toevalsgetallen ingesteld. Als *Getal* ≠ 0, wordt dit commando gebruikt om twee seeds te genereren, die opgeslagen worden in systeemvariabelen seed1 en seed2.

RandSeed 1147	Done
rand()	0.158206

real()

Catalogus >

real(*Uitdr1*)⇒*uitdrukking*

Geeft het reële deel van het argument.

Opmerking: alle onbepaalde variabelen worden behandeld als reële variabelen. Zie ook **imag()**, pag. 92.

real(*Lijst1*)⇒*lijst*

Geeft de reële delen van alle elementen.

real(*Matrix1*)⇒*matrix*

Geeft de reële delen van alle elementen.

$\text{real}(2+3 \cdot i)$	2
$\text{real}(z)$	z
$\text{real}(x+i \cdot y)$	x

$\text{real}(\{a+i \cdot b, 3, i\})$	$\{a, 3, 0\}$
--------------------------------------	---------------

$\text{real}\left(\begin{bmatrix} a+i \cdot b & 3 \\ c & i \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} a & 3 \\ c & 0 \end{bmatrix}$
--	--

►Rect

Catalogus >

Vector ►**Rect**

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>**Rect** in te typen.

Geeft *Vector* in rechthoekige vorm [x, y, z]. De vector moet de afmeting 2 of 3 hebben en kan een rij of een kolom zijn.

$\left(\begin{bmatrix} 3 & \angle \frac{\pi}{4} & \angle \frac{\pi}{6} \end{bmatrix} \right) \text{►Rect}$	$\begin{bmatrix} \frac{3 \cdot \sqrt{2}}{4} & \frac{3 \cdot \sqrt{2}}{4} & \frac{3 \cdot \sqrt{3}}{2} \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} a & \angle b & \angle c \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} a \cdot \cos(b) \cdot \sin(c) & a \cdot \sin(b) \cdot \sin(c) & a \cdot \cos(c) \end{bmatrix}$

Opmerking: ►Rect is een weergave-opmaakinstructie, geen conversiefunctie. U kunt dit commando alleen gebruiken op het eind van een invoerregel, en *ans* wordt niet bijgewerkt.

Opmerking: zie ook ►Polar, pag. 137.

complexeWaarde ►Rect

Geeft *complexeWaarde* in rechthoekige vorm $a+bi$ weer. De *complexeWaarde* kan elke complexe vorm hebben. Een $re^{i\theta}$ -invoer veroorzaakt echter een fout in de hoekmodus Graden.

Opmerking: u moet haakjes gebruiken voor een $(r \angle \theta)$ polaire invoer.

In de hoekmodus Radialen:

$$\left(4 \cdot e^{\frac{\pi}{3}}\right) \blacktriangleright \text{Rect} \quad 4 \cdot e^{\frac{\pi}{3}}$$

$$\left(\left(4 \angle \frac{\pi}{3}\right)\right) \blacktriangleright \text{Rect} \quad 2+2 \cdot \sqrt{3} \cdot i$$

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\left((1 \angle 100)\right) \blacktriangleright \text{Rect} \quad i$$

In de hoekmodus Graden:

$$\left((4 \angle 60)\right) \blacktriangleright \text{Rect} \quad 2+2 \cdot \sqrt{3} \cdot i$$

Opmerking: om $\angle$ te typen selecteert u dit uit de symbolenlijst in de Catalogus.

ref()

ref(Matrix1[, Tol]) ⇒ *matrix*

Geeft de rij-echelon-vorm van *Matrix1*.

Optioneel wordt elk matricelement behandeld als nul als de absolute waarde ervan minder dan *Tol* is. Deze tolerantie wordt alleen gebruikt als de matrix gegevens met een drijvende komma heeft, en geen symbolische variabelen bevat die geen waarde toegekend hebben gekregen. Anders wordt *Tol* genegeerd.

- Als u   gebruikt of de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma

$$\text{ref}\left(\begin{bmatrix} -2 & -2 & 0 & -6 \\ 1 & -1 & 9 & -9 \\ -5 & 2 & 4 & -4 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & -\frac{2}{5} & -\frac{4}{5} & \frac{4}{5} \\ 0 & 1 & \frac{4}{7} & \frac{11}{7} \\ 0 & 0 & 1 & -\frac{62}{71} \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \rightarrow m1 \quad \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$$

$$\text{ref}(m1) \quad \begin{bmatrix} 1 & \frac{d}{c} \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

uitgevoerd.

- Als *Tol* wordt weggelaten of niet wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(\text{Matrix}I)) \cdot \text{rowNorm}(\text{Matrix}I)$

Vermijd ongedefinieerde elementen in *MatrixI*. Deze kunnen leiden tot onverwachte resultaten.

Bijvoorbeeld: als *a* ongedefinieerd is in de volgende uitdrukking, verschijnt er een waarschuwingsbericht en wordt de uitkomst weergegeven als:

$$\text{ref}\left(\begin{bmatrix} a & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} 1 & \frac{1}{a} & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

De waarschuwing verschijnt omdat het gegeneraliseerde element $1/a$ niet geldig zou zijn voor $a=0$.

U kunt dit vermijden door van tevoren een waarde in *a* op te slaan of door de beperkende operator “|” te gebruiken om een waarde te substitueren, zoals te zien is in het volgende voorbeeld.

$$\text{ref}\left(\begin{bmatrix} a & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \mid a=0\right) \quad \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Opmerking: zie ook `rref()`, pag. 161.

remain()

remain(Uitdr1, Uitdr2) ⇒ uitdrukking

remain(Lijst1, Lijst2) ⇒ lijst

remain(Matrix1, Matrix2) ⇒ matrix

Geeft de rest van het eerste argument ten opzichte van het tweede argument zoals

<code>remain(7,0)</code>	7
<code>remain(7,3)</code>	1
<code>remain(-7,3)</code>	-1
<code>remain(7,-3)</code>	1
<code>remain(-7,-3)</code>	-1
<code>remain({12,-14,16},{9,7,-5})</code>	{3,0,1}

gedefinieerd wordt door de identiteiten:

$\text{remain}(x,0) = x$

$\text{remain}(x,y) = x - y \cdot \text{iPart}(x/y)$

Merk op dat dientengevolge geldt: **remain** $(-x,y) = -\text{remain}(x,y)$. Het resultaat is nul of heeft hetzelfde teken als het eerste argument.

Opmerking: zie ook **mod()**, pag. 119.

$$\text{remain} \left(\begin{bmatrix} 9 & -7 \\ 6 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 4 & -3 \end{bmatrix} \right) = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$$

Request

Request*promptString*, *var* [, *WeergVlag* [, *statusVar*]]

Request*promptString*, *func*(*arg1*, ...*argn*) [, *WeergVlag* [, *statusVar*]]

Programma-commando: Pauzeert het programma en geeft een dialoogvenster weer met het bericht *promptString* en een invoervak voor de respons van de gebruiker.

Als de gebruiker een respons typt en op **OK** klikt, wordt de inhoud van het invoervak toegekend aan variabele *var*.

Als de gebruiker op **Annuleren** klikt, gaat het programma verder zonder invoer te accepteren. Het programma gebruikt de vorige waarde van *var* als *var* al gedefinieerd was.

Het optionele argument *ToonVlag* kan een willekeurige uitdrukking zijn.

- Als *ToonVlag* wordt weggelaten of wordt uitgewerkt tot **1**, dan worden het promptbericht en de respons van de gebruiker weergegeven in de Rekenmachinegeschiedenis.
- Als *ToonVlag* wordt uitgewerkt tot **0** worden de prompt en de respons niet weergegeven in de geschiedenis.

Het optionele argument *statusVar* geeft het programma een manier om te bepalen hoe de gebruiker het dialoogvenster heeft

Definieer een programma:

Define request_demo()=Prgm

Request "Radius: ",r

Disp "Area = ",pi*r^2

EndPrgm

Voer het programma uit en typ een respons:

request_demo()

Resultaat na selectie van **OK**:

Radius: 6/2

Area= 28.2743

Definieer een programma:

Define polynomial()=Prgm

afgesloten. Merk op dat voor *statusVar* het argument *WeergVlag* vereist is.

- Als de gebruiker op **OK** heeft geklikt of op **Enter** of **Ctrl+Enter** heeft gedrukt, dan wordt de variabele *statusVar* ingesteld op waarde **1**.
- Anders wordt de variabele *statusVar* ingesteld op waarde **0**.

Met het argument *func()* kan een programma de gebruikersrespons opslaan als een functiedefinitie. Deze syntax werkt alsof de gebruiker het volgende commando heeft uitgevoerd:

```
Define func(arg1, ...argn) =  
gebruikersrespons
```

Het programma kan vervolgens de gedefinieerde functie *func()* gebruiken. De *promptString* moet de gebruiker begeleiden bij het invoeren van een geschikte *gebruikersrespons* die de functiedefinitie afmaakt.

Opmerking: u kunt het commando **Request** gebruiken binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma, maar niet binnen een functie.

Om een programma te stoppen dat een **Request**-commando binnen een oneindige lus bevat:

- **Rekenmachine:** Houd de toets ingedrukt en druk enkele malen op .
- **Windows®:** Houd **F12** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **Macintosh®:** Houd **F5** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **iPad®:** De app toont een instructie. U kunt blijven wachten of annuleren.

Opmerking: zie ook **RequestStr**, pag. 155.

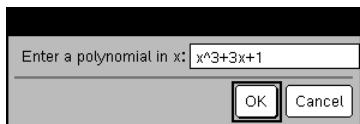
Request "Enter a polynomial in x:",p(x)

Disp "Real roots are:",polyRoots(p(x),x)

EndPrgm

Voer het programma uit en typ een respons:

polynomial()

Resultaat na selectie van **OK**:

Enter a polynomial in x: x^3+3x+1

Real roots are: {-0.322185}

RequestStr*promptString*, var[, *ToonVlag*]

Definieer een programma:

Programmeringscommando: Werkt hetzelfde als de eerste syntax van het commando **Request**, behalve dat de gebruikersrespons altijd wordt geïnterpreteerd als een string. Het commando **Request** daarentegen interpreteert de respons als een uitdrukking, tenzij de gebruiker deze tussen aanhalingstekens zet ("").

Opmerking: u kunt het commando **RequestStr** binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma gebruiken, maar niet binnen een functie.

Om een programma te stoppen dat een **RequestStr**-commando binnen een oneindige lus bevat:

- **Rekenmachine:** Houd de toets ingedrukt en druk enkele malen op .
- **Windows®:** Houd **F12** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **Macintosh®:** Houd **F5** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **iPad®:** De app toont een instructie. U kunt blijven wachten of annuleren.

Opmerking: zie ook **Request**, pag. 154.

```
Define requestStr_demo()=Prgm
  RequestStr "Your name:",name,0
  Disp "Response has ",dim(name),"
  characters."
EndPrgm
```

Voer het programma uit en typ een respons:

requestStr_demo()

Resultaat na selectie van **OK** (merk op dat het *ToonVlag* argument **0** de prompt en de respons weglaat uit de geschiedenis):

requestStr_demo()

Respons heeft 5 tekens.

Return

Return [Uitdr]

Geeft *Uitdr* als het resultaat van de functie. Gebruik dit commando binnen een **Func...EndFunc**-blok.

Opmerking: Gebruik **Return** zonder argument binnen een **Prgm...EndPrgm**-blok om een programma te verlaten.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

```
Define factorial (nn)=
Func
Local answer,counter
1 → answer
For counter,1,nn
  answer·counter → answer
EndFor
Return answer|
EndFunc

factorial (3)
```

6

right(Lijst1[, Aantal])⇒lijst

right({1,3,-2,4},3) {3,-2,4}

Geeft het meest rechtse *Aantal* elementen in *Lijst1*.

Als u *Aantal* weglaat, wordt de hele *Lijst1* gegeven.

right(bronString[, Aantal])⇒string

right("Hello",2) "lo"

Geeft het meest rechtse *Aantal* tekens in tekenreeks *bronString*.

Als u *Aantal* weglaat, wordt de hele *bronString* gegeven.

right(Vergelijken)⇒uitdrukking

right(x<3) 3

Geeft het rechterlid van een vergelijking of ongelijkheid.

rk23 ()

Catalogus >

rk23(Uitdr, Var, afhVar, {Var0, VarMax}, afhVar0, VarStap [, diftol])⇒matrix

Differentiaalvergelijking:

y'=0,001*y*(100-y) en y(0)=10

rk23(StelselUitdr, Var, LijstVanAfhVars, {Var0, VarMax}, LijstVanAfhVars0, VarStap [, diftol])⇒matrix

rk23(0.001*y*(100-y),t,y,{0,100},10,1)

0.	1.	2.	3.	4.
10.	10.9367	11.9493	13.042	14.2

rk23(LijstVanUitdr, Var, LijstVanAfhVars, {Var0, VarMax}, LijstVanAfhVars0, VarStap [, diftol])⇒matrix

Om het volledige resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

Gebruikt de Runge-Kutta-methode om het stelsel

$$\frac{d \text{ depVar}}{d \text{ Var}} = \text{Expr}(\text{Var}, \text{depVar})$$

Dezelfde vergelijking met *diftol* ingesteld op 1.E-6

op te lossen met $\text{afhVar}(\text{Var0})=\text{afhVar0}$ op het interval $[\text{Var0}, \text{VarMax}]$. Geeft een matrix waarvan de eerste rij de *Var*-uitvoerwaarden definieert, zoals gedefinieerd door *VarStap*. De tweede rij definieert de waarde van het eerste deel van de oplossing bij de overeenkomstige *Var*-waarden, enzovoort.

rk23(0.001*y*(100-y),t,y,{0,100},10,1,1.E-6)

0.	1.	2.	3.	4.
10.	10.9367	11.9495	13.0423	14.2189

Vergelijk bovengenoemde resultaten met de exacte CAS-oplossing die verkregen is met behulp van deSolve() en seqGen():

Uitdr is het rechterlid die de gewone differentiaalvergelijking (GDV) definieert.

StelselUitdr is een stelsel rechterleden die het stelsel van GDV's definiëren (komt overeen met de volgorde van afhankelijke variabelen in *LijstVanAfhVars*).

LijstVanUitdr is een lijst van rechterleden die het stelsel van GDV's definiëren (komt overeen met de volgorde van afhankelijke variabelen in *LijstVanAfhVars*).

Var is de onafhankelijke variable.

LijstVanAfhVars is een lijst van afhankelijke variabelen.

$\{Var0, VarMax\}$ is een lijst met twee elementen die de functie vertelt om van *Var0* tot *VarMax* te integreren.

LijstVanAfhVars0 is een lijst met beginwaarden voor afhankelijke variabelen.

Als *VarStap* wordt uitgewerkt tot een getal dat niet nul is: $\text{sign}(VarStap) = \text{sign}(VarMax - Var0)$ en oplossingen worden gegeven bij $Var0 + i * VarStap$ voor alle $i=0,1,2,\dots$ zodanig dat $Var0 + i * VarStap$ binnen $[var0, VarMax]$ valt (mogelijk is er geen oplossingswaarde bij *VarMax*).

Als *VarStap* wordt uitgewerkt naar nul, worden oplossingen gegeven bij de "Runge-Kutta" *Var*-waarden.

diftol is de fouttolerantie (standaardwaarde is 0,001).

$$\text{deSolve}(y' = 0.001 \cdot y \cdot \{100 - y\} \text{ and } y(0) = 10, t, y) \\ y = \frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9}.$$

$$\text{seqGen}\left(\frac{100 \cdot (1.10517)^t}{(1.10517)^t + 9}, t, y, \{0, 100\}\right) \\ \{10., 10.9367, 11.9494, 13.0423, 14.2189, 15.49\}$$

Stelsel vergelijkingen:

$$\begin{cases} y1' = y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ y2' = 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}$$

met $y1(0) = 2$ en $y2(0) = 5$

$$\text{rk23}\left(\begin{cases} y1 + 0.1 \cdot y1 \cdot y2 \\ 3 \cdot y2 - y1 \cdot y2 \end{cases}, t, \{y1, y2\}, \{0, 5\}, \{2, 5\}, 1\right) \\ \begin{array}{ccccc} 0. & 1. & 2. & 3. & 4. \\ 2. & 1.94103 & 4.78694 & 3.25253 & 1.82848 \\ 5. & 16.8311 & 12.3133 & 3.51112 & 6.27245 \end{array}$$

root()

root(Uitdr) $\Rightarrow$ wortel

root(Uitdr1, Uitdr2) $\Rightarrow$ wortel

root(Uitdr) geeft de wortel van *Uitdr*.

root(Uitdr1, Uitdr2) geeft de *Uitdr2*-wortel van *Uitdr1*. *Uitdr1* kan een reële of complexe constante met drijvende komma, een geheel getal of een complexe rationale constante of een algemene symbolische uitdrukking zijn.

$$\begin{array}{r} \sqrt[3]{8} \quad 2 \\ \sqrt[3]{3} \quad \frac{1}{3^{\frac{1}{3}}} \\ \sqrt[3]{3.} \quad 1.44225 \end{array}$$

Opmerking: zie ook **N-de wortel-template**, pag. 5.

rotate()

rotate(*Geheel getal* [,*#Rotaties*]) ⇒ *geheel getal*

Roteert de bits in een binair geheel getal. U kunt *Geheel getal* in elk grondtal invoeren; het wordt automatisch geconverteerd naar een 64-bits binaire vorm met een teken. Als de grootte van *Geheel getal* te groot is voor deze vorm, dan wordt een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om het binnen het bereik te brengen. Zie voor meer informatie **►Base2**, pag. 22.

Als *#Rotaties* positief is, dan is de rotatie naar links. Als *#Rotaties* negatief is, dan is de rotatie naar rechts. De standaardinstelling is -1 (één bit naar rechts roteren).

Bijvoorbeeld in een rotatie naar rechts:

Elk bit roteert naar rechts.

0b00000000000001111010110000110101

Het meest rechtse bit roteert naar het meest linkse.

Dit levert op:

0b100000000000000111101011000011010

Het resultaat wordt weergegeven volgens de grondtal-modus.

rotate(*Lijst* [,*#Rotaties*]) ⇒ *lijst*

Geeft een kopie van *Lijst* die met *#Rotaties* elementen naar rechts of links is geroteerd. Verandert *Lijst* niet.

Als *#Rotaties* positief is, dan is de rotatie naar links. Als *#Rotaties* negatief is, dan is de rotatie naar rechts. De standaardinstelling is -1 (één element naar rechts roteren).

In de Bin-grondtalmodus:

rotate(0b11111111111111111111111111111111)	
0b100000000000000000000000000000001	
rotate(256,1)	0b1000000000

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **▶** om de cursor te verplaatsen.

In de Hex-grondtalmodus:

rotate(0h78E)	0h3C7
rotate(0h78E,-2)	0h8000000000000001E3
rotate(0h78E,2)	0h1E38

Belangrijk: om een binair of hexadecimaal getal in te voeren moet u altijd het prefix 0b of 0h gebruiken (nul, niet de letter O).

In de Dec-grondtalmodus:

rotate({1,2,3,4})	{4,1,2,3}
rotate({1,2,3,4},-2)	{3,4,1,2}
rotate({1,2,3,4},1)	{2,3,4,1}

rotate()Catalogus > **rotate(*StringI*[,*#Rotaties*])⇒string**

Geeft een kopie van *StringI* die met *#Rotaties* tekens naar rechts of links is geroteerd. Verandert *StringI* niet.

Als *#Rotaties* positief is, dan is de rotatie naar links. Als *#Rotaties* negatief is, dan is de rotatie naar rechts. De standaardinstelling is -1 (één teken naar rechts roteren).

<code>rotate("abcd")</code>	"dabc"
<code>rotate("abcd",-2)</code>	"cdab"
<code>rotate("abcd",1)</code>	"bcda"

round()Catalogus > **round(*UitdrI*[,*cijfers*])⇒uitdrukking**

Geeft het argument, afgerond op het gespecificeerde aantal cijfers achter de komma.

cijfers moet een geheel getal van 0–12 zijn. Als *cijfers* niet opgenomen wordt, dan wordt het argument afgerond op 12 significante cijfers.

Opmerking: de cijferweergavemodus kan invloed hebben op hoe dit wordt weergegeven.

round(*LijstI*[,*cijfers*])⇒lijst

Geeft een lijst van een elementen, afgerond op het gespecificeerde aantal cijfers.

round(*MatrixI*[,*cijfers*])⇒matrix

Geeft een matrix met de elementen, afgerond op het gespecificeerde aantal cijfers.

<code>round(1.234567,3)</code>	1.235
--------------------------------	-------

<code>round({π,$\sqrt{2}$,$\ln(2)$},4)</code>	{ 3.1416,1.4142,0.6931 }
--	--------------------------

<code>round($\begin{pmatrix} \ln(5) & \ln(3) \\ \pi & e^1 \end{pmatrix},1$)</code>	$\begin{bmatrix} 1.6 & 1.1 \\ 3.1 & 2.7 \end{bmatrix}$
---	--

rowAdd()Catalogus > **rowAdd(*MatrixI*,*rIndex1*,*rIndex2*)⇒matrix**

Geeft een kopie van *MatrixI* met rij *rIndex2* vervangen door de som van rijen *rIndex1* en *rIndex2*.

<code>rowAdd($\begin{bmatrix} 3 & 4 \\ -3 & -2 \end{bmatrix},1,2$)</code>	$\begin{bmatrix} 3 & 4 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$
--	--

<code>rowAdd($\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix},1,2$)</code>	$\begin{bmatrix} a & b \\ a+c & b+d \end{bmatrix}$
--	--

rowDim()Catalogus > **rowDim**(*Matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*Geeft het aantal rijen in *Matrix*.**Opmerking:** zie ook **colDim()**, pag. 31.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$
rowDim (<i>m1</i>)	3

rowNorm()Catalogus > **rowNorm**(*Matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*Geeft het maximum van de sommen van de absolute waarden van de elementen in de rijen in *Matrix*.**Opmerking:** alle matrixelementen moeten vereenvoudigen tot getallen. Zie ook **colNorm()**, pag. 31.

rowNorm $\left(\begin{bmatrix} -5 & 6 & -7 \\ 3 & 4 & 9 \\ 9 & -9 & -7 \end{bmatrix}\right)$	25
---	----

rowSwap()Catalogus > **rowSwap**(*Matrix1*, *rIndex1*, *rIndex2*) $\Rightarrow$ *matrix*Geeft *Matrix1* met rijen *rIndex1* en *rIndex2* omgewisseld.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow mat$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$
rowSwap (<i>mat</i> ,1,3)	$\begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 3 & 4 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$

rref()Catalogus > **rref**(*Matrix1*[, *Tol*]) $\Rightarrow$ *matrix*Geeft de gereduceerde rij-echelon-vorm van *Matrix1*.

rref $\left(\begin{bmatrix} -2 & -2 & 0 & -6 \\ 1 & -1 & 9 & -9 \\ -5 & 2 & 4 & -4 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & \frac{66}{71} \\ 0 & 1 & 0 & \frac{147}{71} \\ 0 & 0 & 1 & \frac{-62}{71} \end{bmatrix}$
---	---

Optioneel wordt elk matrixelement behandeld als nul als de absolute waarde ervan minder dan *Tol* is. Deze tolerantie wordt alleen gebruikt als de matrix gegevens met een drijvende komma heeft, en geen symbolische variabelen bevat die geen waarde toegekend hebben gekregen. Anders wordt *Tol* genegeerd.

 rref $\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$
---	--

- Als u   gebruikt of de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma uitgevoerd.
- Als *Tol* wordt weggelaten of niet wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(\text{Matrix } I)) \cdot \text{rowNorm}(\text{Matrix } I)$

Opmerking: zie ook `ref()`, pag. 152.

S

sec()

 -toets

`sec(Uitdr1)` $\Rightarrow$ uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

`sec(Lijst1)` $\Rightarrow$ lijst

Geeft de secans van *Uitdr1* of geeft een lijst met de secansen van alle elementen in *List1*.

$$\frac{\sec(45)}{\sec(\{1, 2, 3, 4\})} = \frac{\sqrt{2}}{\left\{ \frac{1}{\cos(1)}, 1.00081, \frac{1}{\cos(4)} \right\}}$$

Opmerking: het argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, decimale graden of radialen volgens de huidige hoekmodus-instelling. U kunt $^{\circ}$, ^{G} of ^{r} gebruiken om de hoekmodus tijdelijk te onderdrukken.

 $\sec^{-1}()$ -toets

`sec-1(Uitdr1)` $\Rightarrow$ uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

`sec-1(Lijst1)` $\Rightarrow$ lijst

Geeft de hoek waarvan de secans *Uitdr1* is of geeft een lijst met de inverse secans van elk element in *List1*.

$$\sec^{-1}(1) = 0$$

In de hoekmodus Decimale graden:

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

$$\sec^{-1}(\sqrt{2}) = 50$$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door

In de hoekmodus Radialen:

$\sec^{-1}()$

-toets

arcsec (...) in te typen.

$$\sec^{-1}(\{1, 2, 5\}) \quad \left\{0, \frac{\pi}{3}, \cos^{-1}\left(\frac{1}{5}\right)\right\}$$

sech()

Catalogus >

sech(Uitdr1) $\Rightarrow$ uitdrukking

$$\text{sech}(3) \quad \frac{1}{\cosh(3)}$$

sech(Lijst1) $\Rightarrow$ lijst

$$\text{sech}(\{1, 2, 3, 4\}) \quad \left\{\frac{1}{\cosh(1)}, 0.198522, \frac{1}{\cosh(4)}\right\}$$

Geeft de secans hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst met de secansen hyperbolicus van de elementen in *Lijst1*.

sech⁻¹()

Catalogus >

sech⁻¹(Uitdr1) $\Rightarrow$ uitdrukking

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak:

$$\begin{aligned} \text{sech}^{-1}(1) & 0 \\ \text{sech}^{-1}(\{1, -2, 2, 1\}) & \left\{0, \frac{2 \cdot \pi}{3} \cdot i, 8.E-15 + 1.07448 \cdot i\right\} \end{aligned}$$

Geeft de inverse secans hyperbolicus van *Uitdr1* of geeft een lijst met de inverse secans hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arcsech (...)** in te typen.

Send

Hub Menu

Send exprOrString1 [, exprOrString2] ...

Voorbeeld: Zet het blauwe element van de ingebouwde RGB LED 0,5 seconden aan.

Programmeeropdracht: Verzendt een of meer TI-Innovator™ Hub opdrachten naar een aangesloten hub.

Send "SET COLOR.BLUE ON TIME .5"
Done

exprOrString moet een geldige TI-Innovator™ Hub opdracht zijn. Gewoonlijk bevat *exprOrString* een opdracht "SET ..." om een apparaat te besturen of een opdracht "READ ..." om gegevens op te vragen.

Voorbeeld: Vraag de huidige waarde van de ingebouwde lichtniveau- sensor van de hub op. Een opdracht **Get** haalt de waarde op en wijst deze toe aan de variabele *lichtniveau*.

De argumenten worden na elkaar naar de hub verzonden.

Opmerking: U kunt de opdracht **Send** gebruiken binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma, maar niet binnen een functie.

Opmerking: Zie ook **Get** (pag. 84), **GetStr** (pag. 87), en **eval()** (pag. 67).

Send "READ BRIGHTNESS"	Done
Get <i>lightval</i>	Done
<i>lightval</i>	0.347922

Voorbeeld: Stuur een berekende frequentie naar de ingebouwde luidspreker van de hub. Gebruik de speciale variabele *iostr.SendAns* om de hubopdracht met de uitgewerkte uitdrukking te tonen.

$n:=50$	50
$m:=4$	4
Send "SET SOUND eval(m·n)"	Done
<i>iostr.SendAns</i>	"SET SOUND 200"

seq()

Catalogus >

seq(Uitdr, Var, Laag, Hoog[, Stap]) ⇒ lijst

Verhoogt *Var* van *Laag* naar *Hoog* met een stapgrootte van *Stap*, werkt *Uitdr* uit en geeft de resultaten terug in een lijst. De oorspronkelijke inhoud van *Var* is er nog steeds nadat **seq()** is uitgevoerd.

De standaardwaarde voor *Stap* = 1.

$\text{seq}\left(n^2, n, 1, 6\right)$	$\{1, 4, 9, 16, 25, 36\}$
$\text{seq}\left(\frac{1}{n}, n, 1, 10, 2\right)$	$\left\{1, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{1}{7}, \frac{1}{9}\right\}$
$\text{sum}\left(\text{seq}\left(\frac{1}{n^2}, n, 1, 10, 1\right)\right)$	$\frac{1968329}{1270080}$

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,

Rekenmachine: Druk op .

Windows®: Druk op **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Druk op **⌘+Enter**.

iPad®: Houd **Enter** ingedrukt en selecteer

$\text{sum}\left(\text{seq}\left(\frac{1}{n^2}, n, 1, 10, 1\right)\right)$	1.54977
--	---------

seqGen()

Catalogus >

seqGen(Uitdr, Var, afhVar, {Var0, VarMax}[, LijstVanBeginTermen [, VarStap [, PlafondWaarde]]]) ⇒ lijst

Genereer de eerste 5 termen van de rij $u(n) = u(n-1)^2/2$, waarbij $u(1)=2$ en $VarStap=1$.

Genereert een lijst met termen voor de rij $afhVar(Var)=Uitdr$, als volgt: Verhoogt de onafhankelijke variabele Var van $Var0$ naar $VarMax$ met $VarStap$, werkt $afhVar(Var)$ uit voor overeenkomstige waarden van Var met behulp van de formule $Uitdr$ en de $LijstVanBeginTermen$, en geeft de resultaten terug in een lijst.

seqGen($LijstOfStelselVanUitdr$, Var , $LijstVanAfhVars$, $\{Var0, VarMax\}$ [, $MatrixVanBeginTermen$ [, $VarStap$ [, $PlafondWaarde$]]]) $\Rightarrow$ matrix

Genereert een matrix van termen voor een stelsel (of lijst) van rijen $LijstVanAfhVars(Var)=LijstOfStelselVanUitdr$, als volgt: Verhoogt de onafhankelijke variabele Var van $Var0$ naar $VarMax$ met $VarStap$, werkt $LijstVanAfhVars(Var)$ uit voor overeenkomstige waarden van Var met behulp van de formule $LijstOfStelselUitdr$ en de $MatrixVanBeginTermen$, en geeft de resultaten terug in een lijst.

De oorspronkelijke inhoud van Var is ongewijzigd nadat **seqGen()** is uitgevoerd.

De standaardwaarde voor $VarStap = 1$.

$$\text{seqGen}\left(\frac{(u(n-1))^2}{n}, n, u, \{1, 5\}, \{2\}\right) \\ \left\{2, 2, \frac{4}{3}, \frac{4}{9}, \frac{16}{405}\right\}$$

Voorbeeld waarin $Var0=2$:

$$\text{seqGen}\left(\frac{u(n-1)+1}{n}, n, u, \{2, 5\}, \{3\}\right) \\ \left\{3, \frac{4}{3}, \frac{7}{12}, \frac{19}{60}\right\}$$

Voorbeeld waarin de beginterm symbolisch is:

$$\text{seqGen}\{u(n-1)+2, n, u, \{1, 5\}, \{a\}\} \\ \{a, a+2, a+4, a+6, a+8\}$$

Stelsel van twee rijen:

$$\text{seqGen}\left\{\left\{\frac{1}{n}, \frac{u2(n-1)}{2} + u1(n-1)\right\}, n, \{u1, u2\}, \{1, 5\}, \left[-\frac{1}{2}\right]\right\} \\ \begin{bmatrix} 1 & \frac{1}{2} & \frac{1}{3} & \frac{1}{4} & \frac{1}{5} \\ 2 & 2 & \frac{3}{2} & \frac{13}{12} & \frac{19}{24} \end{bmatrix}$$

Opmerking: De lege plaats () in de begintermenmatrix hierboven wordt gebruikt om aan te geven dat de beginterm voor $u1(n)$ wordt berekend met behulp van de expliciete rijformule $u1(n)=1/n$.

seqn($Uitdr[u, n$ [, $LijstVanBeginTermen$ [, $nMax$ [, $PlafondWaarde$]]]) $\Rightarrow$ lijst

Genereert een lijst met termen voor een rij $u(n)=Uitdr(u, n)$, als volgt: Verhoogt n van 1 tot $nMax$ met 1, werkt $u(n)$ uit voor overeenkomstige waarde van n met behulp

Genereer de eerste 6 termen van de rij $u(n) = u(n-1)^2/2$, waarbij $u(1)=2$.

seqn()Catalogus >

van de formule $Uitdr(u, n)$ en de *LijstVanBeginTermen* en geeft de resultaten terug in een lijst.

seqn(*Uitdr*[*n* [, *nMax* [, *PlafondWaarde*]])⇒*lijst*

Genereert een lijst met termen voor een niet-recursieve rij $u(n)=Uitdr(n)$, als volgt: Verhoogt *n* van 1 tot *nMax* met 1, werkt *u* (*n*) uit voor overeenkomstige waarden van *n* met behulp van de formule $Uitdr(n)$ en geeft de resultaten terug in een lijst.

Als *nMax* ontbreekt, dan wordt *nMax* ingesteld op 2500

Als *nMax*=0, dan wordt *nMax* ingesteld op 2500

Opmerking: **seqn()** roept **seqGen()** aan met *n0*=1 en *nstep*=1

$$\text{seqn}\left(\frac{u(n-1)}{n}, \{2\}, 6\right) \quad \left\{2, 1, \frac{1}{3}, \frac{1}{12}, \frac{1}{60}, \frac{1}{360}\right\}$$

$$\text{seqn}\left(\frac{1}{n^2}, 6\right) \quad \left\{1, \frac{1}{4}, \frac{1}{9}, \frac{1}{16}, \frac{1}{25}, \frac{1}{36}\right\}$$

series()Catalogus >

series(*Uitdr1*, *Var*, *Orde* [, *Punt*])⇒*uitdrukking*

series(*Uitdr1*, *Var*, *Orde* [, *Punt*]) | *Var*>*Punt*⇒*uitdrukking*

series(*Uitdr1*, *Var*, *Orde* [, *Punt*]) | *Var*<*Punt*⇒*uitdrukking*

Geeft een gegeneraliseerde ingekorte machtreeks-representatie van *Uitdr1* uitgewerkt rond *Punt* tot en met graad *Orde*. *Orde* kan elk rationaal getal zijn. De resulterende machten van (*Var* – *Punt*) kunnen negatieve en/of gebroken exponenten bevatten. De coëfficiënten van deze machten kunnen logaritmen bevatten van (*Var* – *Punt*) en andere functies van *Var* die gedomineerd worden door alle machten van (*Var* – *Point*) met hetzelfde teken in de exponent.

Punt heeft als standaardwaarde 0. *Punt*

$$\text{series}\left(\frac{1-\cos(x-1)}{(x-1)^2}, x, 4, 1\right) \quad \frac{1}{2} \cdot \frac{(x-1)^2}{24} + \frac{(x-1)^4}{720}$$

$$\text{series}\left(\frac{-1}{e^{z-}}, z, 1\right) \quad z-1$$

$$\text{series}\left(\left(1+\frac{1}{n}\right)^n, n, 2, \infty\right) \quad e - \frac{e}{2 \cdot n} + \frac{11 \cdot e}{24 \cdot n^2}$$

$$\text{series}\left(\tan^{-1}\left(\frac{1}{x}\right), x, 5\right)_{x>0} \quad \frac{\pi}{2} - x + \frac{x^3}{3} - \frac{x^5}{5}$$

$$\text{series}\left(\int \frac{\sin(x)}{x} dx, x, 6\right) \quad x - \frac{x^3}{18} + \frac{x^5}{600}$$

$$\text{series}\left(\int_0^x \sin(x \cdot \sin(t)) dt, x, 7\right) \quad \frac{x^3}{2} - \frac{x^5}{24} + \frac{29 \cdot x^7}{720}$$

$$\text{series}\left((1+e^x)^2, x, 2, 1\right) \quad (e+1)^2 + 2 \cdot e \cdot (e+1) \cdot (x-1) + e \cdot (2 \cdot (e+1) \cdot (x-1))^2$$

kan ∞ of $-\infty$ zijn; in die gevallen is de uitwerking tot en met graad *Orde* in $1/(Var - Punt)$.

series(...) geeft “**series(...)**” als hij niet in staat is om een dergelijke representatie te bepalen, zoals bij essentiële singulariteiten zoals **sin(1/z)** bij $z=0$, $e^{-1/z}$ bij $z=0$ of e^z bij $z = \infty$ of $-\infty$.

Als de reeks of één van zijn afgeleiden een sprong-discontinuïteit bij *Punt* heeft, dan bevat het resultaat waarschijnlijk sub-uitdrukkingen van de vorm **sign(...)** of **abs(...)** voor een reële uitbreidingsvariabele of **(-1)floor(...angle(...))** voor een complexe uitbreidingsvariabele, dit is een variabele die eindigt op “_”. Als u de reeks alleen voor waarden aan één zijde van *Punt* wilt gebruiken, voeg dan de juiste specificatie toe: “| *Var* > *Punt*”, “| *Var* < *Punt*”, “| *Var* ≥ *Punt*” of “| *Var* ≤ *Punt*” om een eenvoudiger resultaat te krijgen.

series() kan symbolische benaderingen van onbepaalde integralen en bepaalde integralen leveren waarvoor symbolische oplossingen anders niet verkregen kunnen worden.

series() is distributief over 1ste-argument-lijsten en matrices.

series() is een gegeneraliseerde versie van **taylor()**.

Zoals geïllustreerd in het laatste voorbeeld rechts kunnen de weergaveroutines onder het resultaat dat geproduceerd wordt door **series(...)** termen opnieuw ordenen, zodat de dominante term niet de meest linkse is.

Opmerking: Zie ook **dominantTerm()**, pag. 61.

setMode()

setMode(modeNaamGeheel getal, instellingGeheel getal) ⇒ geheel getal

Geef de benaderde waarde van π weer met behulp van de standaardinstelling voor Cijfers weergeven, en geef π vervolgens

setMode(*lijst*) ⇒ *lijst met gehele getallen*

Alleen geldig binnen een functie of programma.

setMode(modeNaamGeheel getal, instellingGeheel getal) stelt de modus *modeNaamGeheel getal* tijdelijk in op de nieuwe instelling *instellingGeheel getal*, een geeft een geheel getal dat correspondeert met de oorspronkelijke instelling van die modus. De verandering is beperkt tot de duur van de uitvoering van het programma/de functie.

modeNaamGeheel getal specificeert welke modus u wilt instellen. Dit moet één van de gehele getallen voor modi in onderstaande tabel zijn.

instellingGeheel getal specificeert de nieuwe instelling voor de modus. Dit moet één van de gehele getallen voor instellingen in onderstaande tabel zijn, voor de specifieke modus die u instelt.

setMode(*lijst*) stelt u in staat meerdere instellingen te veranderen. *lijst* bevat paren van gehele getallen voor modi en instellingen. **setMode(*lijst*)** geeft een vergelijkbare lijst waarvan de paren gehele getallen de oorspronkelijke modi en instellingen representeren.

Als u alle modusinstellingen hebt opgeslagen met **getMode(0)** → *var*, dan kunt u **setMode(*var*)** gebruiken om die instellingen te herstellen tot de functie of het programma wordt afgesloten. Zie **getMode()**, pag. 86.

Opmerking: de huidige modusinstellingen worden doorgegeven aan opgeroepen subroutines. Als een subroutine een modusinstelling verandert, dan gaat de modusverandering verloren als de besturing terugkeert naar de oproeproutine.

Opmerking bij het invoeren van het

weer met een instelling van Vast2.

Controleer om te zien of de standaardinstelling hersteld wordt nadat het programma is uitgevoerd.

Define <i>progl()</i> = Prgm	Done
Disp approx(π)	
setMode(1,16)	
Disp approx(π)	
EndPrgm	
<i>progl()</i>	
	3.14159
	3.14
	Done

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Modus-naam	Modus nummer	Instellingsnummers
Cijfers weergeven	1	1=Drijvend, 2=Drijvend1, 3=Drijvend2, 4=Drijvend3, 5=Drijvend4, 6=Drijvend5, 7=Drijvend6, 8=Drijvend7, 9=Drijvend8, 10=Drijvend9, 11=Drijvend10, 12=Drijvend11, 13=Drijvend12, 14=Vast0, 15=Vast1, 16=Vast2, 17=Vast3, 18=Vast4, 19=Vast5, 20=Vast6, 21=Vast7, 22=Vast8, 23=Vast9, 24=Vast10, 25=Vast11, 26=Vast12
Hoek	2	1=Radialen, 2=Graden, 3=Decimale graden
Exponentiële opmaak	3	1=Normaal, 2=Wetenschappelijk, 3=Ingenieursnotatie
Reëel of complex	4	1=Reëel, 2=Rechthoekig, 3=Polair
Automatisch of benaderend	5	1=Automatisch, 2=Benaderend, 3=Exact
Vectoropmaak	6	1=Rechthoekig, 2=Cilindrisch, 3=Bolvormig
Grondtal	7	1=Decimaal, 2=Hexadecimaal, 3=Binair
Eenhedenstelsel	8	1=SI, 2=Eng/US

shift()

shift(*Geheel getal*
[,*#Verschuivingen*)]⇒*geheel getal*

Verschuift de bits in een binair geheel getal. U kunt *Geheel getal* in elk grondtal invoeren; het wordt automatisch geconverteerd naar een 64-bits binaire vorm met een teken. Als de grootte van *Geheel getal* te groot is voor deze vorm, dan wordt een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om het binnen het bereik te brengen. Zie voor meer informatie **►Base2**, pag. 22.

Als *#Verschuivingen* positief is, dan is de verschuiving naar links. Als

In de Bin-grondtalmodus:

```
shift(0b1111010110000110101)
                                0b111101011000011010
shift(256,1)                    0b1000000000
```

In de Hex-grondtalmodus:

```
shift(0h78E)                    0h3C7
shift(0h78E,-2)                 0h1E3
shift(0h78E,2)                  0h1E38
```

Belangrijk: om een binair of hexadecimaal

#Verschuivingen negatief is, dan is de verschuiving naar rechts. De standaardinstelling is -1 (één bit naar rechts verschuiven).

In een verschuiving naar rechts vervalt de meest rechtse bit en wordt 0 of 1 ingevoegd om overeen te komen met de meest linkse bit. In een verschuiving naar links vervalt de meest linkse bit en wordt 0 ingevoegd als de meest rechtse bit.

Bijvoorbeeld in een verschuiving naar rechts:

Elke bit schuift naar rechts.

0b0000000000000111101011000011010

Voegt 0 in als de meest linkse bit 0 is, of 1 als de meest linkse bit 1 is.

Dit levert op:

0b000000000000011110101100001101-0

Het resultaat wordt weergegeven volgens de grondtal-modus. Nullen aan het begin worden niet weergegeven.

shift(*Lijst1* [,*#Verschuivingen*]) $\Rightarrow$ *lijst*

Geeft een kopie van *Lijst1* die met *#Verschuivingen* elementen naar rechts of links is verschoven. Verandert *Lijst1* niet.

Als *#Verschuivingen* positief is, dan is de verschuiving naar links.

Als *#Verschuivingen* negatief is, dan is de verschuiving naar rechts.

De standaardinstelling is -1 (één element naar rechts verschuiven).

Elementen die aan het begin of eind van *lijst* ingevoegd worden door de verschuiving, worden ingesteld op het symbool "undef".

getal in te voeren moet u altijd het prefix 0b of 0h gebruiken (nul, niet de letter O).

In de Dec-grondtalmodus:

shift({ 1,2,3,4 })	{ undef,1,2,3 }
shift({ 1,2,3,4 },-2)	{ undef,undef,1,2 }
shift({ 1,2,3,4 },2)	{ 3,4,undef,undef }

shift()Catalogus > **shift(StringI [,#Verschuivingen])⇒string**

Geeft een kopie van *StringI* die met *#Verschuivingen* tekens naar rechts of links is verschoven. Verandert *StringI* niet.

Als *#Verschuivingen* positief is, dan is de verschuiving naar links.

Als *#Verschuivingen* negatief is, dan is de verschuiving naar rechts.

De standaardinstelling is -1 (één teken naar rechts verschuiven).

Tekens die aan het begin of eind van *string* ingevoegd worden door de verschuiving, worden ingesteld op een spatie.

<code>shift("abcd")</code>	" abc "
<code>shift("abcd",-2)</code>	" ab "
<code>shift("abcd",1)</code>	"bcd "

sign()Catalogus > **sign(UitdrI)⇒uitdrukking****sign(LijstI)⇒lijst****sign(MatrixI)⇒matrix**

Geeft, bij reële en complexe *UitdrI*, *UitdrI/abs(UitdrI)* wanneer *UitdrI* ≠ 0.

Geeft 1 als *UitdrI* positief is.

Geeft -1 als *UitdrI* negatief is.

sign(0) geeft ±1 als de complexe opmaak-modus Reëel is; anders geeft hij zichzelf.

sign(0) representeert de eenheidscirkel in het complexe vlak.

Geeft bij een lijst of matrix de tekens van alle elementen.

<code>sign(-3.2)</code>	-1.
<code>sign({2,3,4,-5})</code>	{ 1,1,1,-1 }
<code>sign(1+ x)</code>	1

Als de complexe opmaak-modus Reëel is:

<code>sign([-3 0 3])</code>	<code>[-1 ±1 1]</code>
-----------------------------	------------------------

simult()Catalogus > **simult(coëffMatrix, constVector[, Tol])⇒matrix**

Geeft een kolomvector die de oplossingen voor een stelsel lineaire vergelijkingen bevat.

Los op naar x en y:

$$x + 2y = 1$$

$$3x + 4y = -1$$

Opmerking: zie ook **linSolve()**, pag. 105.

coeffMatrix moet een vierkante matrix zijn die de coëfficiënten van de vergelijkingen bevat.

constVector moet hetzelfde aantal rijen (dezelfde afmeting) als *coeffMatrix* hebben en de constanten bevatten.

Optioneel wordt elk matrixelement behandeld als nul als de absolute waarde ervan minder dan *Tol* is. Deze tolerantie wordt alleen gebruikt als de matrix gegevens met een drijvende komma heeft, en geen symbolische variabelen bevat die geen waarde toegekend hebben gekregen. Anders wordt *Tol* genegeerd.

- Als u de modus **Automatisch of Benaderend** instelt op Benaderend, dan worden berekeningen met behulp van de drijvende komma uitgevoerd.
- Als *Tol* wordt weggelaten of niet wordt gebruikt, dan wordt de standaardtolerantie berekend als:
 $5E-14 \cdot \max(\dim(coeffMatrix)) \cdot \text{rowNorm}(coeffMatrix)$

simult(coeffMatrix, constMatrix[, Tol]) ⇒ *matrix*

Lost meerdere stelsels lineaire vergelijkingen op, waarbij elk stelsel dezelfde vergelijgingscoëfficiënten, maar verschillende constanten heeft.

Elke kolom in *constMatrix* moet de constanten voor een stelsel vergelijkingen bevatten. Elke kolom in de resulterende matrix bevat de oplossing voor het corresponderende stelsel.

$$\text{simult}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} -3 \\ 2 \end{bmatrix}$$

De oplossing is $x = -3$ en $y = 2$.

Los op:

$$ax + by = 1$$

$$cx + dy = 2$$

$$\begin{array}{l} \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \rightarrow \text{matx1} \quad \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \\ \text{simult}\left(\text{matx1}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{array}{l} -(2 \cdot b - d) \\ a \cdot d - b \cdot c \\ 2 \cdot a - c \\ a \cdot d - b \cdot c \end{array} \end{array}$$

Los op:

$$x + 2y = 1$$

$$3x + 4y = -1$$

$$x + 2y = 2$$

$$3x + 4y = -3$$

$$\text{simult}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & -3 \end{bmatrix}\right) \quad \begin{bmatrix} -3 & -7 \\ 2 & 9 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$$

Voor het eerste stelsel: $x = -3$ en $y = 2$. Voor het tweede stelsel: $x = -7$ en $y = 9/2$.

Expr ▶ **sin**

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door $\text{@}>\text{sin}$ in te typen.

$$\frac{(\cos(x))^2}{1 - (\sin(x))^2} \rightarrow \sin$$

Geeft *Uitdr* weer in termen van sinus. Dit is een operator voor weergaveconversie. Deze kan alleen op het eind van de invoerregel gebruikt worden.

sin verlaagt alle machten van $\cos(\dots)$ modulo $1 - \sin(\dots)^2$ zodat alle resterende machten van $\sin(\dots)$ exponenten in het bereik $(0, 2)$ hebben. Het resultaat zal dus vrij zijn van $\cos(\dots)$ dan en slechts dan als $\cos(\dots)$ voorkomt in de gegeven uitdrukking met uitsluitend even exponenten.

Opmerking: deze conversie-operator wordt niet ondersteund in de hoekmodi Graden en Decimale graden. Voordat u deze operator gebruikt, dient u ervoor te zorgen dat de hoekmodus is ingesteld op Radialen, en dat *Uitdr* geen expliciete verwijzingen naar graden of decimale graden bevat.

sin()

-toets

sin(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

sin(*Lijst1*) $\Rightarrow$ lijst

$$\frac{\sin\left(\frac{\pi}{4}\right)}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

sin(*Uitdr1*) geeft de sinus van het argument als een uitdrukking.

$$\frac{\sin(45)}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

sin(*Lijst1*) geeft een lijst van de sinussen van alle elementen in *Lijst1*.

$$\frac{\sin(\{0,60,90\})}{\left\{0,\frac{\sqrt{3}}{2},1\right\}}$$

Opmerking: het argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, in decimale graden of in radialen, volgens de ingestelde hoekmodus. U kunt $^{\circ}$, G of r gebruiken om de hoekmodusinstelling tijdelijk te onderdrukken.

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\frac{\sin(50)}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\sin\left(\frac{\pi}{4}\right) = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\sin(45^\circ) = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

sin(vierkanteMatrix1) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de matrixsinus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de sinus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Radialen:

$$\sin\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} 0.9424 & -0.04542 & -0.031999 \\ -0.045492 & 0.949254 & -0.020274 \\ -0.048739 & -0.00523 & 0.961051 \end{bmatrix}$$

sin⁻¹(Uitdr1) ⇒ uitdrukking

sin⁻¹(Lijst1) ⇒ lijst

sin⁻¹(Uitdr1) geeft de hoek waarvan de sinus *Uitdr1* is als een uitdrukking.

sin⁻¹(Lijst1) geeft een lijst van de inverse sinussen van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arcsin(...)** in te typen.

sin⁻¹(vierkanteMatrix1) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de inverse matrixsinus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse sinus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Graden:

$$\sin^{-1}(1) = 90$$

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\sin^{-1}(1) = 100$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\sin^{-1}(\{0,0.2,0.5\}) = \{0,0.201358,0.523599\}$$

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak-modus:

$$\sin^{-1}\begin{pmatrix} 1 & 5 \\ 4 & 2 \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} -0.174533-0.12198 \cdot i & 1.74533-2.35591 \cdot i \\ 1.39626-1.88473 \cdot i & 0.174533-0.593162 \cdot i \end{bmatrix}$$

sinh()Catalogus > **sinh(Uitdr1)**⇒uitdrukking $\sinh(1.2)$ 1.50946**sinh(Lijst1)**⇒lijst $\sinh(\{0,1.2,3\})$ $\{0,1.50946,10.0179\}$ **sinh (Uitdr1)** geeft de sinus hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.**sinh (Lijst1)** geeft een lijst met de sinus hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.**sinh(vierkanteMatrix1)**⇒vierkanteMatrix

Geeft de matrixsinus hyperbolicus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de sinus hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Radialen:

$$\sinh \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} 360.954 & 305.708 & 239.604 \\ 352.912 & 233.495 & 193.564 \\ 298.632 & 154.599 & 140.251 \end{bmatrix}$$

sinh⁻¹()Catalogus > **sinh⁻¹(Uitdr1)**⇒uitdrukking $\sinh^{-1}(0)$ 0**sinh⁻¹(Lijst1)**⇒lijst $\sinh^{-1}(\{0,2.1,3\})$ $\{0,1.48748,\sinh^{-1}(3)\}$ **sinh⁻¹(Uitdr1)** geeft de inverse sinus hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.**sinh⁻¹(Lijst1)** geeft een lijst met de inverse sinus hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arcsinh(...)** in te typen.

sinh⁻¹
(*vierkanteMatrix1*)⇒vierkanteMatrix

Geeft de inverse matrixsinus hyperbolicus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse sinus hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met

In de hoekmodus Radialen:

$$\sinh^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} 0.041751 & 2.15557 & 1.1582 \\ 1.46382 & 0.926568 & 0.112557 \\ 2.75079 & -1.5283 & 0.57268 \end{bmatrix}$$

een drijvende komma.

SinReg

SinReg X , Y [, [*Iteraties*], [*Periode*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de sinusöïde regressie op de lijsten X en Y . Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en Y zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Iteraties is een waarde die het maximaal aantal keer (1 tot en met 16) specificeert dat een oplossing wordt geprobeerd. Als dit wordt weggelaten, wordt 8 gebruikt. Doorgaans leiden grotere waarden tot een hogere nauwkeurigheid maar een langere berekeningstijd, en andersom.

Periode specificeert een geschatte periode. Als deze wordt weggelaten, dan moet het verschil tussen waarden in X gelijk zijn en in volgorde. Als u *Periode* specificeert, kunnen de verschillen tussen x -waarden ongelijk zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige X - en Y -gegevens..

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriecode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

De uitvoer van **SinReg** is altijd in radialen, ongeacht de instelling van de hoekmodus.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.RegEqn	Regressievergelijking: $a \cdot \sin(bx+c)+d$
stat.a, stat.b, stat.c, stat.d	Regressiecoëfficiënten

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.Resid	Residuen uit de regressie
stat.XReg	Lijst van de gegevens in de gemodificeerde <i>XLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.YReg	Lijst van gegevens in de gemodificeerde <i>YLijst</i> die feitelijk gebruikt worden in de regressie op basis van beperkingen van <i>Freq</i> , <i>Categorielijst</i> en <i>Categorieën opnemen</i>
stat.FreqReg	Lijst van frequenties die corresponderen met <i>stat.XReg</i> en <i>stat.YReg</i>

solve()

Catalogus >

solve(*Vergelijking*, *Var*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

solve(*Vergelijking*,
Var=*Gok*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

solve(*Ongelijkheid*, *Var*) ⇒ *Booleaanse uitdrukking*

Geeft mogelijke reële oplossingen van een vergelijking of een ongelijkheid voor *Var*. Het doel is om mogelijkheden voor alle oplossingen te geven. Er kunnen echter vergelijkingen of ongelijkheden zijn waarvoor het aantal oplossingen oneindig is.

Oplossingskandidaten kunnen bij sommige combinaties van waarden voor ongedefinieerde variabelen geen reële eindige oplossingen zijn.

Bij de instelling Automatisch van de modus **Automatisch of Benaderend** is het doel om exacte oplossingen te produceren als deze beknopt zijn, en aangevuld met iteratieve zoekacties met benaderende berekeningen wanneer exacte oplossingen niet praktisch zijn.

Als gevolg van de standaard wegdeling van de grootste gemene deler uit de teller en de noemer, kunnen oplossingen mogelijk alleen oplossingen zijn binnen de limiet van één van beide of van beide zijden.

$$\text{solve}(a \cdot x^2 + b \cdot x + c = 0, x)$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a} \text{ or } x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c + b}}{2 \cdot a}$$

$$\text{Ans}|a=1 \text{ and } b=1 \text{ and } c=1$$

$$x = \frac{-1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot i \text{ or } x = \frac{-1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot i$$

$$\text{solve}((x-a) \cdot e^x = x \cdot (x-a), x)$$

$$x=a \text{ or } x=-0.567143$$

$$(x+1) \cdot \frac{x-1}{x-1} + x-3$$

$$2 \cdot x-2$$

Bij ongelijkheden van het type $\geq$, $\leq$, $<$ of $>$ zijn expliciete oplossingen onwaarschijnlijk, tenzij de ongelijkheid lineair is en alleen *Var* bevat.

Bij de exacte modus worden delen die niet kunnen worden opgelost teruggegeven als een impliciete vergelijking of ongelijkheid.

Gebruik de beperkende operator (" $|$ ") om het oplossingsinterval en/of andere variabelen die optreden in de vergelijking of ongelijkheid te beperken. Wanneer u een oplossing vindt in een interval, dan kunt u de ongelijkheidsoperatoren gebruiken om dat interval uit te sluiten van volgende zoekacties.

Als er geen reële oplossingen worden gevonden wordt **false** (onwaar) gegeven. **true** (waar) wordt gegeven als **solve()** kan bepalen dat een eindige reële waarde van *Var* voldoet aan de vergelijking of ongelijkheid.

Aangezien **solve()** altijd een Booleaans resultaat geeft, kunt u "and," "or" en "not" gebruiken om deze resultaten uit **solve()** met elkaar of met andere Booleaanse uitdrukkingen te combineren.

Oplossingen kunnen een unieke nieuwe onbepaalde constante van de vorm *nj* bevatten, waarbij *j* een geheel getal uit het interval 1–255 is. Dergelijke variabelen duiden een willekeurig geheel getal aan.

In de reële modus duiden machten met een gebroken exponent met een oneven noemer alleen de reële tak aan. Verder duiden meervoudige vertakte uitdrukkingen zoals machten met gebroken exponenten, logaritmes en inverse goniometrische functies alleen de hoofdtak aan. Dientengevolge produceert **solve()** alleen oplossingen die corresponderen met die ene reële of hoofdtak.

Opmerking: zie ook **cSolve()**, **cZeros()**, **nSolve()** en **zeros()**.

$\text{solve}(5 \cdot x - 2 \geq 2 \cdot x, x)$	$x \geq \frac{2}{3}$
---	----------------------

$\text{exact}(\text{solve}((x-a) \cdot e^x = x \cdot (x-a), x))$	$e^x + x = 0$ or $x = a$
--	--------------------------

In de hoekmodus Radialen:

$\text{solve}(\tan(x) = \frac{1}{x}, x) x > 0 \text{ and } x < 1$	$x = 0.860334$
---	----------------

$\text{solve}(x = x + 1, x)$	false
$\text{solve}(x = x, x)$	true

$2 \cdot x - 1 \leq 1 \text{ and } \text{solve}(x^2 \neq 9, x)$	$x \neq -3 \text{ and } x \leq 1$
---	-----------------------------------

In de hoekmodus Radialen:

$\text{solve}(\sin(x) = 0, x)$	$x = n \cdot \pi$
--------------------------------	-------------------

$\text{solve}(x^{\frac{1}{3}} = 1, x)$	$x = 1$
$\text{solve}(\sqrt{x} = 2, x)$	false
$\text{solve}(-\sqrt{x} = 2, x)$	$x = 4$

solve(*Vgl1* and *Vgl2* [*and...*], *VarOfGok1*,
VarOfGok2 [, ...
]) $\Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

solve(*StelselVanVgl*, *VarOfGok1*,
VarOfGok2 [, ...
]) $\Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

solve({*Vgl1*, *Vgl2* [,...]} {*VarOfGok1*,
VarOfGok2 [, ...]})
 $\Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

Geeft mogelijke reële oplossingen voor simultane algebraïsche vergelijkingen, waarbij elke *varOfGok* een variabele specificeert waarnaar u wilt oplossen.

U kunt de vergelijkingen scheiden met de **and**-operator, of u kunt een *StelselVanVgl* invoeren met behulp van een template uit de Catalogus. Het aantal *VarOfGok*-argumenten moet overeenkomen met het aantal vergelijkingen. U kunt optioneel een begingok voor een variabele specificeren. Elke *VarOfGok* moet de volgende vorm hebben:

variabele

– of –

variabele = reëel of niet-reëel getal

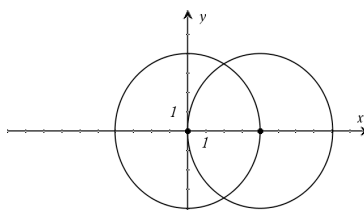
Bijvoorbeeld: x is geldig en $x=3$ ook.

Als alle vergelijkingen veeltermen zijn en als u GEEN begingokken specificeert, dan gebruikt **solve()** de lexicale Gröbner/Buchberger-eliminatiemethode om te proberen alle reële oplossingen te bepalen.

Stel dat u een cirkel heeft met straal r en het middelpunt in de oorsprong, en een andere cirkel met straal r gecentreerd waar de eerste cirkel de positieve x -as snijdt. Gebruik **solve()** om de snijpunten van de cirkels te vinden.

$$\text{solve}(y=x^2-2 \text{ and } x+2y=1, \{x,y\})$$

$$x=\frac{-3}{2} \text{ and } y=\frac{1}{4} \text{ or } x=1 \text{ and } y=-1$$

Zoals geïllustreerd door r in het voorbeeld rechts, kunnen simultane polynomiale vergelijkingen extra variabelen hebben die geen waarden hebben, maar die gegeven numerieke waarden representeren die later gesubstitueerd kunnen worden.

U kunt ook (of in plaats daarvan) oplossingsvariabelen opnemen die niet in de vergelijkingen verschijnen. U kunt bijvoorbeeld z opnemen als een oplossingsvariabele om het eerdere voorbeeld uit te breiden naar twee parallelle snijdende cilinders met straal r .

De cilinderoplossingen laten zien hoe families van oplossingen arbitraire constanten zouden kunnen bevatten van de vorm ck , waarbij k een geheel getal-suffix van 1 tot en met 255 is.

Bij veeltermstelsels kan de berekeningstijd of de belasting van het geheugen sterk afhangen van de volgorde waarin u oplossingsvariabelen plaatst. Als uw eerste keuze het geheugen uitput of teveel van uw geduld vraagt, probeer de variabelen in de vergelijkingen en/of *VarOfGok* dan te herschikken.

Als u geen gokken opneemt en als een vergelijking in enige variabele geen veelterm is, maar alle vergelijkingen lineair zijn in de oplossingsvariabelen, dan gebruikt **solve()** Gaussische eliminatie om te proberen alle reële oplossingen te bepalen.

Als een stelsel noch polynomiaal in al zijn variabelen, noch lineair in zijn oplossingsvariabelen is, dan bepaalt **solve()** maximaal één oplossing met behulp van een benaderende iteratieve methode. Om dit te doen moet het aantal oplossingsvariabelen gelijk zijn aan het aantal vergelijkingen, en moeten alle andere variabelen in de vergelijkingen vereenvoudigd worden tot getallen.

$$\text{solve}\left(x^2+y^2=r^2 \text{ and } (x-r)^2+y^2=r^2, \{x,y\}\right)$$

$$x=\frac{r}{2} \text{ and } y=\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \text{ or } x=\frac{r}{2} \text{ and } y=\frac{-\sqrt{3}\cdot r}{2}$$

$$\text{solve}\left(x^2+y^2=r^2 \text{ and } (x-r)^2+y^2=r^2, \{x,y,z\}\right)$$

$$x=\frac{r}{2} \text{ and } y=\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \text{ and } z=c1 \text{ or } x=\frac{r}{2} \text{ and } y\rightarrow$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **►** om de cursor te verplaatsen.

$$\text{solve}\left(x+e^z\cdot y=1 \text{ and } x-y=\sin(z), \{x,y\}\right)$$

$$x=\frac{e^z\cdot\sin(z)+1}{e^z+1} \text{ and } y=\frac{-(\sin(z)-1)}{e^z+1}$$

$$\text{solve}\left(e^z\cdot y=1 \text{ and } -y=\sin(z), \{y,z\}\right)$$

$$y=2.812\text{E}-10 \text{ and } z=21.9911 \text{ or } y=0.001871\text{P}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op **►** en gebruikt u vervolgens **◀** en **►** om de cursor te verplaatsen.

solve()Catalogus >

Elke oplossingsvariabele begint bij de gegokte waarde, als die er is; anders begint hij bij 0,0.

$$\text{solve}\left(e^z \cdot y = 1 \text{ and } \neg y = \sin(z), \{y, z = 2 \cdot \pi\}\right)$$

$$y = 0.001871 \text{ and } z = 6.28131$$

Gebruik gokken om één voor één aanvullende oplossingen te zoeken. Voor convergentie moet een gok mogelijk vrij dicht bij een oplossing liggen.

SortACatalogus >

SortA *Lijst1* [, *Lijst2*] [, *Lijst3*] ...

 $\{2, 1, 4, 3\} \rightarrow \text{list1}$
 $\{2, 1, 4, 3\}$

SortA *Vector1* [, *Vector2*] [, *Vector3*] ...

SortA *list1* Done

Sorteert de elementen van het eerste argument in oplopende volgorde.

list1 $\{1, 2, 3, 4\}$

Als u extra argumenten opneemt, dan worden de elementen van elk daarvan gesorteerd, zodat de nieuwe posities overeenkomen met de nieuwe posities van de elementen in het eerste argument.

 $\{4, 3, 2, 1\} \rightarrow \text{list2}$
 $\{4, 3, 2, 1\}$

SortA *list2, list1* Done

Alle argumenten moeten namen van lijsten of vectoren zijn. Alle argumenten moeten gelijke afmetingen hebben.

list2 $\{1, 2, 3, 4\}$

Leg elementen binnen het eerste argument worden onderaan geplaatst. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

list1 $\{4, 3, 2, 1\}$

SortDCatalogus >

SortD *Lijst1* [, *Lijst2*] [, *Lijst3*] ...

 $\{2, 1, 4, 3\} \rightarrow \text{list1}$
 $\{2, 1, 4, 3\}$

SortD *Vector1* [, *Vector2*] [, *Vector3*] ...

 $\{1, 2, 3, 4\} \rightarrow \text{list2}$
 $\{1, 2, 3, 4\}$

Identiek aan **SortA**, behalve dat **SortD** de elementen in aflopende volgorde sorteert.

SortD *list1, list2* Done

Leg elementen binnen het eerste argument worden onderaan geplaatst. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

list1 $\{4, 3, 2, 1\}$

list2 $\{3, 4, 1, 2\}$

Vector ►Sphere

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @>Sphere in te typen.

Geeft de rij- of de kolomvector in bolvorm weer $[\rho \angle \theta \angle \phi]$.

Vector moet de afmeting 3 hebben en kan een rij- of een kolomvector zijn.

Opmerking: ►Sphere is een weergave-opmaakinstructie, geen conversiefunctie. U kunt dit commando alleen op het eind van een invoerregel gebruiken.

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,

Rekenmachine: Druk op .

Windows®: Druk op **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Druk op **⌘+Enter**.

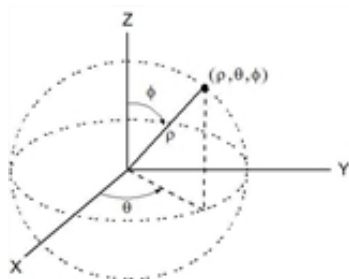
iPad®: Houd **Enter** ingedrukt en selecteer .

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix} \text{►Sphere} \\ \left[3.74166 \quad \angle 1.10715 \quad \angle 0.640522 \right]$$

$$\begin{pmatrix} 2 & \angle \frac{\pi}{4} & 3 \end{pmatrix} \text{►Sphere} \\ \left[3.60555 \quad \angle 0.785398 \quad \angle 0.588003 \right]$$

Druk op .

$$\begin{pmatrix} 2 & \angle \frac{\pi}{4} & 3 \end{pmatrix} \text{►Sphere} \\ \left[\sqrt{13} \quad \angle \frac{\pi}{4} \quad \angle \sin^{-1} \left(\frac{2 \cdot \sqrt{13}}{13} \right) \right]$$

sqrt()

sqrt(*Uitdr1*)⇒*uitdrukking*

sqrt(*Lijst1*)⇒*lijst*

Geeft de wortel van het argument.

$$\sqrt{4} \quad 2$$

$$\sqrt{\{9,a,4\}} \quad \{3,\sqrt{a},2\}$$

Geeft bij een lijst de wortel van alle elementen in *Lijst1*.

Opmerking: zie ook **Wortel-template**, pag. 5.

stat.results (stat.resultaten)

stat.results

Geeft resultaten van een statistische berekening weer.

De resultaten worden weergegeven als een serie naam-waarde-paren. De weergegeven specifieke namen zijn afhankelijk van de meest recent uitgewerkte statistiekfunctie of -commando.

U kunt een naam of waarde kopiëren en hem in andere locaties plakken.

Opmerking: vermijd het om variabelen te definiëren die dezelfde namen hebben als de variabelen die gebruikt worden bij statistische analyse. In bepaalde gevallen zou er dan een fout kunnen optreden. Variabelenamen die gebruikt worden voor statistische analyse staan in onderstaande tabel vermeld.

$xlist = \{1, 2, 3, 4, 5\}$	$\{1, 2, 3, 4, 5\}$
$ylist = \{4, 8, 11, 14, 17\}$	$\{4, 8, 11, 14, 17\}$
LinRegMx <i>xlist</i> , <i>ylist</i> , 1: <i>stat.results</i>	
"Title"	"Linear Regression (mx+b)"
"RegEqn"	"m*x+b"
"m"	3.2
"b"	1.2
"r ² "	0.996109
"t"	0.998053
"Resid"	"{...}"
<i>stat.values</i>	"Linear Regression (mx+b)"
	"m*x+b"
	3.2
	1.2
	0.996109
	0.998053
	"{-0.4, 0.4, 0.2, 0., -0.2}"

stat.a	stat.dfDenom	stat.MedianY	stat.Q3X	stat.SSBLOCK
stat.AdjR ²	stat.dfblock	stat.MEPred	stat.Q3Y	stat.SSCol
stat.b	stat.dfCol	stat.MinX	stat.r	stat.SSX
stat.b0	stat.dfError	stat.MinY	stat.r ²	stat.SSY
stat.b1	stat.dflInteract	stat.MS	stat.RegEqn	stat.SSError
stat.b2	stat.dfReg	stat.MSBlock	stat.Resid	stat.SSIInteract
stat.b3	stat.dfNumer	stat.MSCol	stat.ResidTrans	stat.SSReg
stat.b4	stat.dfRow	stat.MSError	stat.σx	stat.SSRow
stat.b5	stat.DW	stat.MSInteract	stat.σy	stat.tList
stat.b6	stat.e	stat.MSReg	stat.σx1	stat.UpperPred
stat.b7	stat.ExpMatrix	stat.MSRow	stat.σx2	stat.UpperVal

stat.b8	stat.F	stat.n	stat. Σx	stat. $\bar{x}$
stat.b9	stat.F Block	stat. $\hat{p}$	stat. Σx^2	stat. $\bar{x}_1$
stat.b10	stat.F col	stat. $\hat{p}_1$	stat. Σxy	stat. $\bar{x}_2$
stat.bList	stat.F Interact	stat. $\hat{p}_2$	stat. Σy	stat. $\bar{x}$ Diff
stat. χ^2	stat.FreqReg	stat. $\hat{p}$ Diff	stat. Σy^2	stat. $\bar{x}$ List
stat.c	stat.F row	stat.PList	stat.s	stat.XReg
stat.CLower	stat.Leverage	stat.PVal	stat.SE	stat.XVal
stat.CLowerList	stat.LowerPred	stat.PValBlock	stat.SEList	stat.XValList
stat.Complist	stat.LowerVal	stat.PValCol	stat.SEPred	stat. $\bar{y}$
stat.CompMatrix	stat.m	stat.PValInteract	stat.sResid	stat. $\hat{y}$
stat.CookDist	stat.MaxX	stat.PValRow	stat.SESlope	stat. $\hat{y}$ List
stat.CUpper	stat.MaxY	stat.Q1X	stat.sp	stat.YReg
stat.CUpperList	stat.ME	stat.Q1Y	stat.SS	
stat.d	stat.MedianX			

Opmerking: telkens wanneer de Lijsten & Spreadsheet-toepassing statistische resultaten berekent, kopieert deze de variabelen uit de “stat groep.” naar een groep “stat#.”, waarbij # een getal is dat automatisch toeneemt. Hierdoor kunt u eerdere resultaten behouden terwijl u meerdere berekeningen uitvoert.

stat.values

Catalogus >

stat.values

Zie het voorbeeld **stat.results**.

Geeft een matrix met de waarden die berekend zijn voor de meest recent uitgewerkte statistiekfunctie of -commando.

In tegenstelling tot **stat.results** laat **stat.values** de namen die geassocieerd zijn met de waarden weg.

U kunt een waarde kopiëren en deze op andere locaties plakken.

stDevPop()

Catalogus >

stDevPop(Lijst[,freqLijst])⇒*uitdrukking*

In de hoekmodus Radialen en de automatisch modus:

Geeft de populatiestandaarddeviatie van de elementen in *Lijst*.

stDevPop()Catalogus >

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* achter elkaar voorkomt.

Opmerking: *Lijst* moet tenminste twee elementen hebben. Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

stDevPop(MatrixI[,freqMatrix])⇒matrix

Geeft een rijvector met de populatiestandaarddeviaties van de kolommen in *MatrixI*.

Elk element van *freqMatrix* telt het aantal opeenvolgende malen dat het overeenkomstige element voorkomt in *MatrixI*.

Opmerking: *MatrixI* moet tenminste twee rijen hebben. Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

$$\begin{aligned} \text{stDevPop}(\{a, b, c\}) &= \frac{\sqrt{2 \cdot (a^2 - a \cdot (b+c) + b^2 - b \cdot c + c^2)}}{3} \\ \text{stDevPop}(\{1, 2, 5, -6, 3, -2\}) &= \frac{\sqrt{465}}{6} \\ \text{stDevPop}(\{1.3, 2.5, -6.4\}, \{3, 2, 5\}) &= 4.11107 \\ \text{stDevPop}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ 5 & 7 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 \cdot \sqrt{6} & \sqrt{78} & 2 \cdot \sqrt{6} \\ 3 & 3 & 3 \end{bmatrix}\right) &= \\ \text{stDevPop}\left(\begin{bmatrix} -1.2 & 5.3 \\ 2.5 & 7.3 \\ 6 & -4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 3 & 3 \\ 1 & 7 \end{bmatrix}\right) &= \begin{bmatrix} 2.52608 & 5.21506 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

stDevSamp()Catalogus >

stDevSamp(Lijst[,freqLijst])⇒uitdrukking

Geeft de steekproefstandaarddeviatie van de elementen in *Lijst*.

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* achter elkaar voorkomt.

Opmerking: *Lijst* moet tenminste twee elementen hebben. Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

$$\begin{aligned} \text{stDevSamp}(\{a, b, c\}) &= \frac{\sqrt{3 \cdot (a^2 - a \cdot (b+c) + b^2 - b \cdot c + c^2)}}{3} \\ \text{stDevSamp}(\{1, 2, 5, -6, 3, -2\}) &= \frac{\sqrt{62}}{2} \\ \text{stDevSamp}(\{1.3, 2.5, -6.4\}, \{3, 2, 5\}) &= 4.33345 \end{aligned}$$

stDevSamp()Catalogus >

stDevSamp(*MatrixI*[,
freqMatrix]) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft een rijvector met de steekproefstandaarddeviaties van de kolommen in *MatrixI*.

Elk element van *freqMatrix* telt het aantal opeenvolgende malen dat het overeenkomstige element voorkomt in *MatrixI*.

Opmerking: *MatrixI* moet tenminste twee rijen hebben. Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

stDevSamp	$\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ 5 & 7 & 3 \end{bmatrix} \right)$	$\left[4 \quad \sqrt{13} \quad 2 \right]$
stDevSamp	$\left(\begin{bmatrix} -1.2 & 5.3 \\ 2.5 & 7.3 \\ 6 & -4 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 3 & 3 \\ 1 & 7 \end{bmatrix} \right)$	$\left[2.7005 \quad 5.44695 \right]$

StopCatalogus > **Stop**

Programmeringscommando: beëindigt het programma.

Stop is niet toegestaan in functies.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

<i>i</i> :=0	0
Define <i>progI</i> ()=Prgm	Done
For <i>i</i> ,1,10,1	
If <i>i</i> =5	
Stop	
EndFor	
EndPrgm	
<i>progI</i> ()	Done
<i>i</i>	5

Storezie $\rightarrow$ (store), pag. 244.**string()**Catalogus >

string(*Uitdr*) $\Rightarrow$ *string*

Vereenvoudigt *Uitdr* en geeft het resultaat als een tekenreeks.

string(1.2345)	"1.2345"
string(1+2)	"3"
string(cos(x)+√3)	"cos(x)+√(3)"

subMat()Catalogus >

subMat(*Matrix1* [, *startRij*] [, *startKol*] [, *eindRij*] [, *eindKol*]) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft de gespecificeerde submatrix van *Matrix1*.

Standaardinstellingen: *startRij*=1, *startKol*=1, *eindRij*=laatste rij, *eindKol*=laatste kolom.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix} \rightarrow m1$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}$
$\text{subMat}(m1, 2, 1, 3, 2)$	$\begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 7 & 8 \end{bmatrix}$
$\text{subMat}(m1, 2, 2)$	$\begin{bmatrix} 5 & 6 \\ 8 & 9 \end{bmatrix}$

Sum (Sigma)Zie $\Sigma()$, pag. 234.**sum()**Catalogus >

sum(*Lijst* [, *Start*] [, *Eind*]) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft de som van de elementen in *Lijst*.

Start en *Eind* zijn optioneel. Ze specificeren een bereik van elementen.

Elk leeg argument levert een leeg resultaat op. Lege elementen in *Lijst* worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

sum(*Matrix1* [, *Start*] [, *Eind*]) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft een rijvector met de sommen van de elementen in de kolommen van *Matrix1*.

Start en *Eind* zijn optioneel. Ze specificeren een bereik van rijen.

Elk leeg argument levert een leeg resultaat op. Lege elementen in *Matrix1* worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

$\text{sum}(\{1, 2, 3, 4, 5\})$	15
$\text{sum}(\{a, 2 \cdot a, 3 \cdot a\})$	$6 \cdot a$
$\text{sum}(\text{seq}(n, n, 1, 10))$	55
$\text{sum}(\{1, 3, 5, 7, 9\}, 3)$	21

$\text{sum}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 5 & 7 & 9 \end{bmatrix}$
$\text{sum}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}\right)$	$\begin{bmatrix} 12 & 15 & 18 \end{bmatrix}$
$\text{sum}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}, 2, 3\right)$	$\begin{bmatrix} 11 & 13 & 15 \end{bmatrix}$

sumIf()Catalogus >

sumIf(*Lijst*, *Criteria* [, *SomLijst*]) $\Rightarrow$ *waarde*

Geeft de cumulatieve som van alle elementen in *Lijst* die voldoen aan de gespecificeerde *Criteria*. Optioneel kunt u een alternatieve lijst specificeren, *somLijst*,

$\text{sumIf}(\{1, 2, e, 3, \pi, 4, 5, 6\}, 2.5 < ? < 4.5)$	$e + \pi + 7$
$\text{sumIf}(\{1, 2, 3, 4\}, 2 < ? < 5, \{10, 20, 30, 40\})$	70

om de elementen te leveren die opgeteld moeten worden.

Lijst kan een uitdrukking, een lijst of een matrix zijn. *SomLijst*, indien gespecificeerd, moet dezelfde afmeting(en) hebben als *Lijst*.

Criteria kan zijn:

- Een waarde, uitdrukking of tekenreeks. Bijvoorbeeld: **34** telt alleen die elementen in *Lijst* op die vereenvoudigd worden tot de waarde 34.
- Een Booleaanse uitdrukking met het symbool **?** als plaatsaanduiding voor elk element. Bijvoorbeeld, **?<10** telt alleen die elementen in *Lijst* op die kleiner zijn dan 10.

Als een *Lijst*-element voldoet aan de *Criteria*, dan wordt het element opgeteld bij de cumulatieve som. Als u *somLijst* opneemt, dan wordt in plaats daarvan het overeenkomstige element van *somLijst* bij de som opgeteld.

In de toepassing Lijsten & Spreadsheet kunt u een reeks cellen gebruiken op de plaats van *Lijst* en *somLijst*.

Lege elementen worden genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Opmerking: zie ook **countIf()**, pag. 41.

system(Vgl1 [, Vgl2 [, Vgl3 [, ...]])

system(Uitdr1 [, Uitdr2 [, Uitdr3 [, ...]])

$$\text{solve}\left(\begin{cases} x+y=0 \\ x-y=8 \end{cases}, x, y\right) \quad x=4 \text{ and } y=-4$$

Geeft een stelsel vergelijkingen, in de vorm van een lijst. U kunt ook een stelsel creëren

met behulp van een template.

Opmerking: zie ook **Stelsel van vergelijkingen**, pag. 7.

T

T (transponeren)

Matrix I $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft de complex geconjugeerde transponering van *Matrix I*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @t in te typen.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{bmatrix}^T$	$\begin{bmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}^T$	$\begin{bmatrix} a & c \\ b & d \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 1+i & 2+i \\ 3+i & 4+i \end{bmatrix}^T$	$\begin{bmatrix} 1-i & 3-i \\ 2-i & 4-i \end{bmatrix}$

tan()

tan(*Uitdr1*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden:

tan(*Lijst1*) $\Rightarrow$ *lijst*

tan(*Uitdr1*) geeft de tangens van het argument als een uitdrukking.

tan(*Lijst1*) geeft een lijst met de tangensen van alle elementen in *Lijst1*.

Opmerking: het argument wordt geïnterpreteerd als een hoek in graden, in decimale graden of in radialen, volgens de ingestelde hoekmodus. U kunt °, G of R gebruiken om de instelling van de hoekmodus tijdelijk te onderdrukken.

In de hoekmodus Decimale graden:

$\tan\left(\frac{\pi}{4}\right)$	1
$\tan(45)$	1
$\tan(\{0,60,90\})$	$\{0,\sqrt{3},\text{undef}\}$

In de hoekmodus Radialen:

$\tan\left(\frac{\pi}{4}\right)$	1
$\tan(45^\circ)$	1
$\tan\left(\left\{\pi, \frac{\pi}{3}, \pi, \frac{\pi}{4}\right\}\right)$	$\{0,\sqrt{3},0,1\}$

tan()

tan(vierkanteMatrix1) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de matrixtangens van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de tangens van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Radialen:

$$\tan \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} -28.2912 & 26.0887 & 11.1142 \\ 12.1171 & -7.83536 & -5.48138 \\ 36.8181 & -32.8063 & -10.4594 \end{bmatrix}$$

tan⁻¹()

tan⁻¹(Uitdr1) ⇒ uitdrukking

tan⁻¹(Lijst1) ⇒ lijst

tan⁻¹(Uitdr1) geeft de hoek waarvan de tangens *Uitdr1* is als een uitdrukking.

tan⁻¹(Lijst1) geeft een lijst met de inverse tangens van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: de uitkomst wordt in graden, decimale graden of radialen gegeven, volgens de ingestelde hoekmodus.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arctan(...)** in te typen.

tan⁻¹(vierkanteMatrix1) ⇒ vierkanteMatrix

Geeft de inverse matrixtangens van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse tangens van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Graden:

$$\tan^{-1}(1) \quad 45$$

In de hoekmodus Decimale graden:

$$\tan^{-1}(1) \quad 50$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\tan^{-1}(\{0,0,2,0,5\}) \quad \{0,0.197396,0.463648\}$$

In de hoekmodus Radialen:

$$\tan^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{bmatrix} -0.083658 & 1.26629 & 0.62263 \\ 0.748539 & 0.630015 & -0.070012 \\ 1.68608 & -1.18244 & 0.455126 \end{bmatrix}$$

tangentLine()Catalogus > **tangentLine****(Uitdr1,Var,Punt)**⇒*uitdrukking***tangentLine****(Uitdr1,Var=Punt)**⇒*uitdrukking*

Geeft de raaklijn aan de kromme die gerepresenteerd wordt door *Uitdr1* in het punt dat gespecificeerd is door *Var=Punt*.

Zorg ervoor dat de onafhankelijke variabele niet gedefinieerd is. Bijvoorbeeld: als $f_1(x) := 5$ en $x := 3$, dan geeft **tangentLine**($f_1(x), x, 2$) "false."

$\text{tangentLine}(x^2, x, 1)$	$2 \cdot x - 1$
$\text{tangentLine}((x-3)^2 - 4, x=3)$	-4
$\text{tangentLine}\left(\frac{1}{x^3}, x=0\right)$	$x=0$
$\text{tangentLine}(\sqrt{x^2 - 4}, x=2)$	undef
$x:=3; \text{tangentLine}(x^2, x, 1)$	5

tanh()Catalogus > **tanh(Uitdr1)**⇒*uitdrukking***tanh(Lijst1)**⇒*lijst*

tanh(Uitdr1) geeft de tangens hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.

tanh(Lijst1) geeft een lijst met de tangens hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.

tanh(vierkanteMatrix1)⇒*vierkanteMatrix*

Geeft de matrixtangens hyperbolicus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de tangens hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

$\tanh(1.2)$	0.833655
$\tanh(\{0, 1\})$	$\{0, \tanh(1)\}$

In de hoekmodus Radialen:

$\tanh\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{pmatrix}$	
	$\begin{bmatrix} -0.097966 & 0.933436 & 0.425972 \\ 0.488147 & 0.538881 & -0.129382 \\ 1.28295 & -1.03425 & 0.428817 \end{bmatrix}$

tanh⁻¹()Catalogus > **tanh⁻¹(Uitdr1)**⇒*uitdrukking***tanh⁻¹(Lijst1)**⇒*lijst*

tanh⁻¹(Uitdr1) geeft de inverse tangens hyperbolicus van het argument als een uitdrukking.

tanh⁻¹(Lijst1) geeft een lijst van de inverse

In rechthoekige complexe opmaak:

$\tanh^{-1}(0)$	0
$\tanh^{-1}(\{1, 2, 1, 3\})$	$\left\{ \text{undef}, 0.518046 - 1.5708 \cdot i, \frac{\ln(2)}{2} - \frac{\pi}{2} \cdot i \right\}$

tangens hyperbolicus van elk element in *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **arctanh (...)** in te typen.

tanh⁻¹
(*vierkanteMatrix1*) ⇒ *vierkanteMatrix*

Geeft de inverse matrixtangens hyperbolicus van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van de inverse tangens hyperbolicus van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak:

$$\tanh^{-1}\left(\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} -0.099353+0.164058 \cdot i & 0.267834-1.4908 \\ -0.087596-0.725533 \cdot i & 0.479679-0.94730 \\ 0.511463-2.08316 \cdot i & -0.878563+1.7901 \end{bmatrix}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op ► en gebruikt u vervolgens ◀ en ► om de cursor te verplaatsen.

taylor()

taylor(*Uitdr1*, *Var*, *Orde*[, *Punt*]) ⇒ *uitdrukking*

Geeft de gevraagde Taylor-polynoom. De polynoom bevat niet-nul-termen van gehele graden van nul tot *Orde* in (*Var* min *Punt*). **taylor()** geeft zichzelf terug als er geen ingekorte machtsenserie van deze orde is, of als er negatieve of gebroken exponenten nodig zouden zijn. Gebruik substitutie en/of tijdelijke vermenigvuldiging met een macht van (*Var* min *Punt*) om algemenere machtsenseries te bepalen.

Punt heeft als standaardwaarde nul en is het uitbreidingspunt.

$$\begin{array}{l} \text{taylor}(e^{\sqrt{x}}, x, 2) \qquad \text{taylor}(e^{\sqrt{x}}, x, 2, 0) \\ \text{taylor}(e^t, t, 4) | t = \sqrt{x} \qquad \frac{3}{24} + \frac{x^2}{6} + \frac{x}{2} + \sqrt{x} + 1 \\ \text{taylor}\left(\frac{1}{x \cdot (x-1)}, x, 3\right) \qquad \text{taylor}\left(\frac{1}{x \cdot (x-1)}, x, 3, 0\right) \\ \text{expand}\left(\frac{\text{taylor}\left(\frac{x}{x \cdot (x-1)}, x, 4\right)}{x}, x\right) \qquad -x^3 - x^2 - x - \frac{1}{x} - 1 \end{array}$$

tCdf()

tCdf(*ondergrens*, *bovengrens*, *df*) ⇒ *getal* als *ondergrens* en *bovengrens* getallen zijn, *lijst* als *ondergrens* en *bovengrens* lijsten zijn

Berekent de Student-*t*-verdelingskans tussen *ondergrens* en *bovengrens* bij de gespecificeerde

vrijheidsgraden df .

Voor $P(X \leq \text{bovengrens})$ stelt u $\text{ondergrens} = \infty$.

tCollect()

tCollect(Uitdr1) $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft een uitdrukking waarin de producten en gehele machten van sinussen en cosinussen geconverteerd worden naar een lineaire combinatie van sinussen en cosinussen van meervoudige hoeken, hoeksommen en hoekverschillen. De transformatie converteert goniometrische veeltermen in een lineaire combinatie van hun harmonische elementen.

Soms bereikt u met **tCollect()** uw doelen als dit met de standaard goniometrische vereenvoudiging niet lukt. **tCollect()** keert vaak transformaties die uitgevoerd zijn door **tExpand()** om. Soms kan het toepassen van **tExpand()** op een resultaat uit **tCollect()**, of andersom, in twee aparte stappen, een uitdrukking vereenvoudigen.

$$\frac{\text{tCollect}(\{\cos(\alpha)\}^2)}{\text{tCollect}(\sin(\alpha) \cdot \cos(\beta))} = \frac{\frac{\cos(2 \cdot \alpha) + 1}{2}}{\frac{\sin(\alpha - \beta) + \sin(\alpha + \beta)}{2}}$$

tExpand()

tExpand(Uitdr1) $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft een uitdrukking waarin sinussen en cosinussen van gehele meervoudige hoeken, hoeksommen en hoekverschillen uitgewerkt worden. Vanwege de gelijkheid $(\sin(x))^2 + (\cos(x))^2 = 1$ zijn er vele equivalente resultaten mogelijk. Daarom kan een resultaat verschillen van een resultaat dat weergegeven wordt in andere publicaties.

Soms bereikt u met **tExpand()** uw doelen als dit met de standaard goniometrische vereenvoudiging niet lukt. **tExpand()** keert vaak transformaties die uitgevoerd zijn door **tCollect()** om. Soms kan het toepassen van **tCollect()** op een resultaat uit **tExpand()**, of andersom, in twee aparte stappen, een

$$\frac{\text{tExpand}(\sin(3 \cdot \phi))}{\text{tExpand}(\cos(\alpha - \beta))} = \frac{4 \cdot \sin(\phi) \cdot \{\cos(\phi)\}^2 - \sin(\phi)}{\cos(\alpha) \cdot \cos(\beta) + \sin(\alpha) \cdot \sin(\beta)}$$

uitdrukking vereenvoudigen.

Opmerking: schaling in de graden-modus met $\pi/180$ interfereert met de mogelijkheid van **tExpand()** om uitwerkbare vormen te herkennen. Om de beste resultaten te krijgen moet **tExpand()** in de radialen-modus gebruikt worden.

Text

TextpromptString[, ToonVlag]

Programmeringscommando: Pauzeert het programma en geeft de tekenreeks *promptString* in een dialoogvenster weer.

Als de gebruiker **OK** selecteert, gaat het programma verder.

Het optionele argument *vlag* kan elke willekeurige uitdrukking zijn.

- Als *ToonVlag* wordt weggelaten of wordt uitgewerkt tot **1**, dan wordt het tekstbericht toegevoegd aan de Rekenmachinegeschiedenis.
- Als *ToonVlag* wordt uitgewerkt tot **0**, dan wordt het tekstbericht niet toegevoegd aan de geschiedenis.

Als het programma een getypte respons van de gebruiker nodig heeft, zie dan **Request**, pag. 154 of **RequestStr**, pag. 155.

Opmerking: u kunt dit commando binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma gebruiken, maar niet binnen een functie.

Definieer een programma dat pauzeert om vijf verschillende toevalsgetallen in een dialoogvenster weer te geven.

Maak binnen de template Prgm...EndPrgm elke regel af door op in plaats van op te drukken. Op het toetsenbord van de computer houdt u **Alt** ingedrukt en drukt u op **Enter**.

```
Define text_demo()=Prgm
```

```
For i,1,5
```

```
    strinfo:="Random number "&  
    string(rand(i))
```

```
    Text strinfo
```

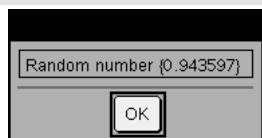
```
EndFor
```

```
EndPrgm
```

Voer het programma uit:

```
text_demo()
```

Voorbeeld van een dialoogvenster:

tInterval

tInterval *Lijst[,Freq[,CNiveau]]*

(Invoer van een gegevenslijst)

tInterval $\bar{x}, Sx, n[, CNiveau]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een *t*-betrouwbaarheidsinterval. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval voor een onbekend populatiegemiddelde
stat. $\bar{x}$	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzameling uit een normale willekeurige verdeling
stat.ME	Foutmarge
stat.df	Vrijheidsgraden
stat. σ_x	Standaarddeviatie steekproef
stat.n	Lengte van de gegevensverzameling met het steekproefgemiddelde

tInterval_2Samp

tInterval_2Samp *Lijst1,Lijst2[,Freq1[,Freq2
[,CNiveau[,Gepoold]]]]*

(Invoer van een gegevenslijst)

tInterval_2Samp $\bar{x}1, sx1, n1, \bar{x}2, sx2, n2[, CNiveau$
 $[, Gepoold]]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een *t*-betrouwbaarheidsinterval met twee steekproeven. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Gepoold=1 poolt de varianties; *Gepoold=0* poolt de varianties niet.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval met de betrouwbaarheidskans gebaseerd op de verdeling
stat. $\bar{x}1$ - $\bar{x}2$	Steekproefgemiddelden van de gegevensverzameling uit de willekeurige normale verdeling
stat.ME	Foutmarge
stat.df	Vrijheidsgraden
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Steekproefgemiddelden van de gegevensverzameling uit de willekeurige normale verdeling
stat. $\sigma x1$, stat. $\sigma x2$	Steekproefstandaarddeviaties voor <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.n1, stat.n2	Aantal steekproeven in de gegevensverzamelingen
stat.sp	De gepoolde standaarddeviatie. Berekend wanneer <i>Gepoold</i> = JA.

tmpCnv()

tmpCnv(*Uitdr* °*tempEenheid*, °*tempEenheid2*) ⇒ *uitdrukking* °*tempEenheid2*

Converteert een temperatuurwaarde die gespecificeerd is door *Uitdr* van de ene eenheid naar een andere. Geldige temperatuureenheden zijn:

°CCelsius

°FFahrenheit

°KKelvin

tmpCnv(100· °C, °F)	212· °F
tmpCnv(32· °F, °C)	0· °C
tmpCnv(0· °C, °K)	273.15· °K
tmpCnv(0· °F, °R)	459.67· °R

Opmerking: u kunt de Catalogus gebruiken om temperatuureenheden te selecteren.

_°RRankine

Om ° te typen selecteert u dit uit de symbolenlijst in de Catalogus.

Om _ te typen drukt u op .

Bijvoorbeeld: 100_°C wordt geconverteerd naar 212_°F.

Om een temperatuurbereik te converteren gebruikt u Δ tmpCnv().

Δ tmpCnv()

Δ tmpCnv(Uitdr_°tempEenheid, _°tempEenheid2) $\Rightarrow$ uitdrukking _°tempEenheid2

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **deltaTmPcnv (...)** in te typen.

Converteert een temperatuurbereik (het verschil tussen twee temperatuurwaarden) dat gespecificeerd is door *Uitdr* van de ene eenheid naar een andere. Geldige temperatuureenheden zijn:

_°CCelsius

_°FFahrenheit

_°KKelvin

_°RRankine

Om ° in te voeren selecteert u dit teken in het symboolpalet of typt u @d.

Om _ te typen drukt u op .

1_°C en 1_°K hebben dezelfde grootte, net als 1_°F en 1_°R. 1_°C is echter 9/5 maal zo groot als 1_°F.

Bijvoorbeeld: een bereik van 100_°C (van 0_°C tot 100_°C) is hetzelfde als een bereik van 180_°F.

Om een bepaalde temperatuurwaarde in plaats van een bereik te converteren

Om Δ te typen selecteert u dit uit de symbolenlijst in de Catalogus.

Δ tmpCnv(100_°C, _°F)	180_°F
Δ tmpCnv(180_°F, _°C)	100_°C
Δ tmpCnv(100_°C, _°K)	100_°K
Δ tmpCnv(100_°F, _°R)	100_°R
Δ tmpCnv(1_°C, _°F)	1.8_°F

Opmerking: u kunt de Catalogus gebruiken om temperatuureenheden te selecteren.

gebruikt u **tmpCnv()**.

tPdf()

tPdf(*XWaarde*,*df*) $\Rightarrow$ *getal* als *XWaarde* een getal is,
lijst als *XWaarde* een lijst is

Berekent de kansdichtheidsfunctie (pdf) voor de Student-*t*-verdeling bij een gespecificeerde *x*-waarde met de gespecificeerde vrijheidsgraden *df*.

trace()

trace(*vierkante matrix*) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft het spoor (som van alle elementen van de hoofddiagonaal) van *vierkanteMatrix*.

$\text{trace} \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}$	15
$\text{trace} \begin{pmatrix} a & 0 \\ 1 & a \end{pmatrix}$	$2 \cdot a$

Try

Try
blok1
Else
blok2
EndTry

Voert *blok1* uit tenzij er een fout optreedt. De uitvoering van het programma gaat over naar *blok2* als er een fout optreedt in *blok1*. Systeemvariabele *errCode* bevat de foutcode zodat het programma fouterstel kan uitvoeren. Zie "*Foutcodes en meldingen*", pag. 254 voor een lijst met foutcodes.

blok1 en *blok2* kunnen een enkele bewering of een serie beweringen zijn die gescheiden worden door het teken ":".

Opmerking bij het invoeren van het

voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define <i>progl()</i> =Prgm	
Try	
<i>z</i> := <i>z</i> +1	
Disp "z incremented."	
Else	
Disp "Sorry, z undefined."	
EndTry	
EndPrgm	
	Done
<i>z</i> :=1: <i>progl()</i>	
	z incremented.
	Done
DelVar <i>z</i> : <i>progl()</i>	
	Sorry, z undefined.
	Done

Om de commando's **Try**, **ClrErr** en **PassErr** in werking te zien, voert u het `eigenvals()` programma in dat rechts wordt weergegeven. Voer het programma uit door elk van de volgende uitdrukkingen uit te voeren.

$$\text{eigenvals}\left(\begin{bmatrix} -3 \\ -41 \\ 5 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} -1 & 2 & -3.1 \end{bmatrix}\right)$$

$$\text{eigenvals}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix}\right)$$

Opmerking: zie ook **ClrErr**, pag. 30 en **PassErr**, pag. 136.

Define `eigenvals(a,b)=Prgm`

© Het programmeren van `eigenvals(A,B)` geeft de eigenwaarden van $A \cdot B$ weer

Try

Disp "A= ",a

Disp "B= ",b

Disp " "

Disp "Eigenwaarden van A·B zijn:",eigVl(a*b)

Else

If `errCode=230` Then

Disp "Fout: Product van $A \cdot B$ moet een vierkante matrix zijn"

ClrErr

Else

PassErr

EndIf

EndTry

EndPrgm

tTest

tTest μ_0 ,*Lijst*[,*Freq*[,*Hypoth*]]

(Invoer van een gegevenslijst)

tTest μ_0 , $\bar{x}$,*sx*,*n*[,*Hypoth*]

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Voert een hypothesetoets uit voor één onbekend populatiegemiddelde, μ , wanneer de populatiestandaarddeviate, σ , onbekend is. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Toets $H_0: \mu = \mu_0$ tegen één van de volgende alternatieven:

Voor $H_1: \mu < \mu_0$ stelt u *Hypoth*<0 in

Voor $H_1: \mu \neq \mu_0$ (standaardinstelling) stelt u *Hypoth*=0 in

Voor $H_1: \mu > \mu_0$ stelt u *Hypoth*>0 in

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.t	$(\bar{x} - \mu_0) / (\text{stdev} / \sqrt{n})$
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden
stat. $\bar{x}$	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzameling in <i>Lijst</i>
stat.sx	Steekproefstandaarddeviatie van de gegevensverzameling
stat.n	Omvang van de steekproef

tTest_2Samp

tTest_2Samp *Lijst1,Lijst2[,Freq1,Freq2[,Hypoth [,Gepoold]]]*

(Invoer van een gegevenslijst)

tTest_2Samp $\bar{x}1,sx1,n1,\bar{x}2,sx2,n2[,Hypoth [,Gepoold]]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een *t*-toets met twee steekproeven. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Toets $H_0: \mu_1 = \mu_2$ tegen een van de volgende alternatieven:

Voor $H_1: \mu_1 < \mu_2$ stelt u *Hypoth*<0 in

Voor $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ (standaardinstelling) stelt u *Hypoth*=0 in

Voor $H_1: \mu_1 > \mu_2$ stelt u *Hypoth*>0 in

Gepoold=1 poolt de varianties

Gepoold=0 poolt de varianties niet

Zie voor informatie over het effect van lege

elementen in een lijst “Lege elementen” (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.t	Standaard normale waarde berekend voor het verschil tussen de gemiddelden
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat.df	Vrijheidsgraden voor de t-statistiek
stat. $\bar{x}_1$, stat. $\bar{x}_2$	Steekproefgemiddelden van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.sx1, stat.sx2	Steekproefstandaarddeviaties van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.n1, stat.n2	Grootte van de steekproeven
stat.sp	De gepoolde standaarddeviatie. Berekend wanneer <i>Gepoold</i> =1.

tvmFV()

tvmFV(*N,I,PV,Pmt,[PpY],[CpY],*
[PmtAt]) $\Rightarrow$ waarde

tvmFV(120,5,0,-500,12,12) 77641.1

Financiële functie die de toekomstige waarde van geld berekent.

Opmerking: de argumenten die in de TVM-functies worden gebruikt, worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202. Zie ook **amortTbl()**, pag. 12.

tvmI()

tvmI(*N,PV,Pmt,FV,[PpY],[CpY],*
[PmtAt]) $\Rightarrow$ waarde

tvmI(240,100000,-1000,0,12,12) 10.5241

Financiële functie die het rentepercentage per jaar berekent.

Opmerking: de argumenten die in de TVM-functies worden gebruikt, worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202. Zie ook **amortTbl()**, pag. 12.

tvmN()Catalogus >

tvmN($I, PV, Pmt, FV, [PpY], [CpY], [PmtAt]$) $\Rightarrow$ waarde

tvmN(5,0,-500,77641,12,12) 120.

Financiële functie die het aantal betalingsperioden berekent.

Opmerking: de argumenten die in de TVM-functies worden gebruikt, worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202. Zie ook **amortTbl()**, pag. 12.

tvmPmt()Catalogus >

tvmPmt($N, I, PV, FV, [PpY], [CpY], [PmtAt]$) $\Rightarrow$ waarde

tvmPmt(60,4,30000,0,12,12) -552.496

Financiële functie die het bedrag van elke betaling berekent.

Opmerking: de argumenten die in de TVM-functies worden gebruikt, worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202. Zie ook **amortTbl()**, pag. 12.

tvmPV()Catalogus >

tvmPV($N, I, Pmt, FV, [PpY], [CpY], [PmtAt]$) $\Rightarrow$ waarde

tvmPV(48,4,-500,30000,12,12) -3426.7

Financiële functie die de contante waarde berekent.

Opmerking: de argumenten die in de TVM-functies worden gebruikt, worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202. Zie ook **amortTbl()**, pag. 12.

TVM-argument*	Beschrijving	Gegevenstype
N	Aantal betalingsperioden	reëel getal
I	Rentepercentage per jaar	reëel getal
PV	Contante waarde	reëel getal

TVM-argument*	Beschrijving	Gegevenstype
Pmt	Betalingsbedrag	reëel getal
FV	Toekomstige waarde	reëel getal
PpY	Betalingen per jaar, standaardinstelling=1	geheel getal > 0
CpY	Rentetermijnen per jaar, standaardinstelling=1	geheel getal > 0
PmtAt	Betaling vindt plaats aan het begin of op het eind van elke periode, standaardinstelling=eind	geheel getal (0=einde, 1=begin)

* Deze tijdwaarde-van-geld-argumentnamen zijn gelijk aan de TVM-variabelenamen (zoals **tvm.pv** en **tvm.pmt**) die gebruikt worden door de financiële oplosser van de *Rekenmachine*. Financiële functies slaan hun argumentwaarden of resultaten echter niet op naar de TVM-variabelen.

TwoVar

Catalogus >

TwoVar *X*, *Y* [, [*Freq*] [, *Categorie*, *Opnemen*]]

Berekent de statistieken voor twee variabelen. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.resultaten* (pag. 183).

Alle lijsten moeten gelijke afmetingen hebben, behalve *Opnemen*.

X en *Y* zijn lijsten met onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Freq is een optionele lijst met frequentiewaarden. Elk element in *Freq* specificeert de frequentie waarmee elk overeenkomstig *X*- en *Y*-gegeven voorkomt. De standaardwaarde is 1. Alle elementen moeten gehele getallen ≥ 0 zijn.

Categorie is een lijst met categoriecodes voor de overeenkomstige *X*- en *Y*-gegevens..

Opnemen is een lijst met één of meer van de categoriecodes. Alleen de gegevens waarvan de categoriencode is opgenomen in deze lijst worden opgenomen in de berekening.

Een leeg element in een van de lijsten *X*, *Freq* of *Categorie* resulteert in een lege plaats voor het overeenkomstige element in al deze lijsten. Een leeg element in een van de lijsten *X1* tot en met *X20* resulteert in een lege plaats voor het overeenkomstige element in al deze lijsten. Voor

meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat. $\bar{x}$	Gemiddelde van de x-waarden
stat. x	Som van de x-waarden
stat. x2	Som van de x2-waarden
stat. sx	Steekproef-standaarddeviatie van x
stat. x	Populatie-standaarddeviatie van x
stat. n	Aantal gegevens
stat. $\bar{y}$	Gemiddelde van y-waarden
stat. y	Som van de y-waarden
stat. y ²	Som van de y2-waarden
stat. sy	Steekproefstandaarddeviatie van y
stat. y	Populatiestandaarddeviatie van y
stat. xy	Som van de x · y-waarden
stat. r	Correlatiecoëfficiënt
stat. MinX	Minimum van de x-waarden
stat. Q ₁ X	1ste kwartiel van x
stat. MedianX	Mediaan van x
stat. Q ₃ X	3de kwartiel van x
stat. MaxX	Maximum van de x-waarden
stat. MinY	Minimum van de y-waarden
stat. Q ₁ Y	1ste kwartiel van y
stat. MedY	Mediaan van y
stat. Q ₃ Y	3de kwartiel van y
stat. MaxY	Maximum van y-waarden
stat. (x-) ²	Som van de kwadraten van de afwijkingen ten opzichte van het gemiddelde van x
stat. (y-) ²	Som van de kwadraten van afwijkingen ten opzichte van het gemiddelde van y

unitV()Catalogus > **unitV**(*Vector1*) $\Rightarrow$ *vector*

Geeft een rij- of kolom-eenheidsvector, afhankelijk van de vorm van *Vector1*.

Vector1 moet een matrix met één rij of een matrix met één kolom zijn.

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} a & b & c \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} \frac{a}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} & \frac{b}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} & \frac{c}{\sqrt{a^2+b^2+c^2}} \end{bmatrix}$$

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} \frac{\sqrt{6}}{6} & \frac{\sqrt{6}}{3} & \frac{\sqrt{6}}{6} \end{bmatrix}$$

$$\text{unitV}\left(\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}\right) = \begin{bmatrix} \frac{\sqrt{14}}{14} \\ \frac{14}{\sqrt{14}} \\ \frac{7}{3\sqrt{14}} \\ \frac{14}{14} \end{bmatrix}$$

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

unLockCatalogus > **unLockVar1**[, *Var2*] [, *Var3*] ...**unLockVar**.

Ontgrendelt de gespecificeerde variabelen of variabelegroep. Vergrendelde variabelen kunnen niet worden gewijzigd of gewist.

Zie **Lock**, pag. 109 en **getLockInfo()**, pag. 86.

<i>a</i> :=65	65
Lock <i>a</i>	Done
getLockInfo(<i>a</i>)	1
<i>a</i> :=75	"Error: Variable is locked."
DelVar <i>a</i>	"Error: Variable is locked."
Unlock <i>a</i>	Done
<i>a</i> :=75	75
DelVar <i>a</i>	Done

varPop()Catalogus > **varPop**(*Lijst*[, *freqLijst*]) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft de populatievariantie van *Lijst*.

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* voorkomt.

varPop({5,10,15,20,25,30})	875
	12
Ans-1.	72.9167

Opmerking: *Lijst* moet minimaal twee elementen bevatten.

Als een element in een van beide lijsten leeg is, wordt dat element genegeerd, en wordt het overeenkomstige element in de andere lijst ook genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

varSamp()

varSamp(*Lijst*[,*freqLijst*]) $\Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft de steekproefvariantie van *Lijst*.

Elk element uit *freqLijst* telt het aantal malen dat het overeenkomstige element in *Lijst* voorkomt.

Opmerking: *Lijst* moet minimaal twee elementen bevatten.

Als een element in een van beide lijsten leeg is, wordt dat element genegeerd, en wordt het overeenkomstige element in de andere lijst ook genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

varSamp(*Matrix1*[,*freqMatrix*]) $\Rightarrow$ *matrix*

Geeft een rijvector met de steekproefvariantie van elke kolom in *Matrix1*.

Elk element van *freqMatrix* telt het aantal opeenvolgende keer dat het overeenkomstige element voorkomt in *Matrix1*.

Opmerking: *Matrix1* moet minimaal twee rijen bevatten.

Als een element in een van beide matrices leeg is, wordt dat element genegeerd, en wordt het overeenkomstige element in de andere matrix ook genegeerd. Voor meer informatie over lege elementen, zie pag. 247.

$$\begin{array}{r} \text{varSamp}(\{a, b, c\}) \\ \hline \frac{a^2 - a \cdot (b+c) + b^2 - b \cdot c + c^2}{3} \\ \hline \text{varSamp}(\{1, 2, 5, 6, 3, -2\}) \quad \frac{31}{2} \\ \hline \text{varSamp}(\{1, 3, 5\}, \{4, 6, 2\}) \quad \frac{68}{33} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{varSamp} \left(\begin{bmatrix} 1 & 2 & 5 \\ -3 & 0 & 1 \\ .5 & .7 & 3 \end{bmatrix} \right) \quad [4.75 \quad 1.03 \quad 4] \\ \hline \text{varSamp} \left(\begin{bmatrix} -1.1 & 2.2 \\ 3.4 & 5.1 \\ -2.3 & 4.3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 6 & 3 \\ 2 & 4 \\ 5 & 1 \end{bmatrix} \right) \quad [3.91731 \quad 2.08411] \end{array}$$

Wait

Catalogus > **Wait** *tijdInSeconden*

Stelt uitvoering uit voor de duur van *tijdInSeconden* seconden.

Wait is vooral handig in een programma dat een korte vertraging nodig heeft om aangevraagde gegevens beschikbaar te maken.

Het argument *tijdInSeconden* moet een uitdrukking zijn die vereenvoudigt tot een decimale waarde tussen 0 tot 100. De opdracht rondt deze waarde naar boven af op de dichtstbijzijnde 0,1 seconde.

Voor het annuleren van een **Wait**-opdracht die in uitvoering is,

- **Rekenmachine:** Houd de toets ingedrukt en druk enkele malen op .
- **Windows®:** Houd **F12** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **Macintosh®:** Houd **F5** ingedrukt en druk enkele malen op **Enter**.
- **iPad®:** De app toont een instructie. U kunt blijven wachten of annuleren.

Opmerking: U kunt de opdracht **Wait** binnen een door de gebruiker gedefinieerd programma gebruiken, maar niet binnen een functie.

Om 4 seconden te wachten:

Wait 4

Om 1/2 seconde te wachten:

Wait 0.5

Om 1,3 seconden te wachten met gebruik van de variabele *seccount*:

seccount:=1.3

Wait seccount

Dit voorbeeld schakelt gedurende 0,5 seconden een groen led-lampje in en schakelt het vervolgens uit.

Send "SET GREEN 1 ON"

Wait 0.5

Send "SET GREEN 1 OFF"

warnCodes ()Catalogus > **warnCodes**(*Uitdr1*, *StatusVar*) ⇒ uitdrukking

Werkt uitdrukking *Uitdr1* uit, geeft het resultaat en slaat de codes van eventuele gegenereerde waarschuwingen op in de lijstvariabele *StatusVar*. Als er geen waarschuwingen gegenereerd zijn, dan wijst deze functie aan *StatusVar* een lege lijst toe.

$$\text{warnCodes}\left(\text{solve}\left(\sin(10 \cdot x) = \frac{x^2}{x}, x\right), \text{warn}\right)$$

$$x = -0.84232 \text{ or } x = -0.706817 \text{ or } x = -0.2852$$

<i>warn</i>	{ 10007, 10009 }
-------------	------------------

Om het hele resultaat te zien drukt u op en gebruikt u vervolgens en om de cursor te verplaatsen.

Uitdr1 kan elke geldige wiskundige uitdrukking in TI-Nspire™ of TI-Nspire™ CAS zijn. U kunt geen commando of taak als *Uitdr1* gebruiken.

StatusVar moet een geldige variabelenaam zijn.

Zie pag. 262 voor een lijst met waarschuwingscodes en bijbehorende berichten.

when()

when(*Conditie*, *waarResultaat* [, *onwaarResultaat*][, *onbekendResultaat*])
 $\Rightarrow$ uitdrukking

Geeft *waarResultaat*, *onwaarResultaat* of *onbekendResultaat*, afhankelijk van of *Conditie* waar, onwaar of onbekend is. Geeft de invoer terug als er te weinig argumenten zijn om het betreffende resultaat te specificeren.

Laat zowel *onwaarResultaat* als *onbekendResultaat* weg om voor een uitdrukking te zorgen die alleen gedefinieerd is in het gebied waarin *Conditie* waar is.

Gebruik een **undef** *onwaarResultaat* om een uitdrukking te definiëren waarvan alleen op een interval de grafiek getekend wordt.

when() is nuttig voor het definiëren van recursieve functies.

$\text{when}(x < 0, x + 3) x = 5$	undef
-------------------------------------	-------

$\text{when}(n > 0, n \cdot \text{factorial}(n-1), 1) \rightarrow \text{factorial}(n)$	Done
$\text{factorial}(3)$	6
3!	6

While *Conditie*
Blok
EndWhile

Voert de beweringen in *Blok* uit zolang *Conditie* waar is.

Blok kan een enkele bewering of een reeks beweringen zijn die gescheiden worden door het teken “:”.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $sum_of_recip(n)$ =Func	
Local $i,tempsum$	
$1 \rightarrow i$	
$0 \rightarrow tempsum$	
While $i \leq n$	
$tempsum + \frac{1}{i} \rightarrow tempsum$	
$i + 1 \rightarrow i$	
EndWhile	
Return $tempsum$	
EndFunc	
	Done
$sum_of_recip(3)$	$\frac{11}{6}$

X

*BooleaanseUitdr1***xor** *BooleaanseUitdr2*
levert *Booleaanse uitdrukking*

true xor true	false
5>3 xor 3>5	true

*BooleaanseLijst1***xor** *BooleaanseLijst2*
levert *Booleaanse lijst*

*BooleaanseMatrix1***xor** *BooleaanseMatrix2*
levert *Booleaanse matrix*

Geeft waar als *BooleaanseUitdr1* waar is en *BooleaanseUitdr2* onwaar is, of andersom.

Geeft onwaar als beide argumenten waar zijn of als beide argumenten onwaar zijn. Geeft een vereenvoudigde Booleaanse uitdrukking als een van de argumenten niet omgezet kan worden naar waar of onwaar.

Opmerking: zie or, pag. 133.

Geheel getal1 **xor** *Geheel getal2* $\Rightarrow$ *geheel getal*

In de Hex-grondtalmodus:	
Belangrijk: nul, niet de letter O.	
0h7AC36 xor 0h3D5F	0h79169

Vergelijkt twee reële gehele getallen bit-voor-bit met behulp van een **xor**-bewerking. Intern worden beide gehele getallen geconverteerd naar 64-bits binaire getallen

met een teken (positief of negatief). Wanneer overeenkomstige bits vergeleken worden, is het resultaat 1 als een van de bits (maar niet beide) 1 is; het resultaat is 0 als beide bits 0 zijn of als beide bits 1 zijn. De geretourneerde waarde representeert de bitresultaten, en wordt weergegeven volgens de grondtal-modus.

U kunt de gehele getallen invoeren in elk grondtal. Voor een binaire of hexadecimale invoer moet u respectievelijk het prefix 0b of 0h gebruiken. Zonder prefix worden gehele getallen behandeld als decimaal (grondtal 10).

Als u een decimaal geheel getal invoert dat te groot is voor een 64-bits binaire vorm met een teken (positief of negatief), dan wordt er een symmetrische modulo-bewerking gebruikt om de waarde binnen het betreffende bereik te brengen. Zie voor meer informatie ►Base2, pag. 22.

Opmerking: zie or, pag. 133.

In de Bin-grondtalmodus:

0b100101 xor 0b100	0b100001
--------------------	----------

Opmerking: een binaire invoer kan maximaal 64 cijfers hebben (het prefix 0b niet meegeteld). Een hexadecimale invoer kan maximaal 16 cijfers hebben.

Z

zeros()

Catalogus >

zeros(Uitdr, Var)⇒lijst

zeros(Uitdr, Var=Gok)⇒lijst

Geeft een lijst met mogelijke reële waarden van *Var* die *Uitdr*=0 maken. **zeros()** doet dit door **expList(solve(Uitdr=0,Var),Var)** te berekenen.

Voor bepaalde doeleinden is het resultaat van **zeros()** handiger dan dat van **solve()**. Het resultaat van **zeros()** kan echter geen impliciete oplossingen, oplossingen waarvoor ongelijkheden nodig zijn of oplossingen waarin geen *Var* betrokken is weergeven.

Opmerking: zie ook **cSolve()**, **cZeros()** en **solve()**.

zeros({Uitdr1, Uitdr2}, {VarOfGok1,

$$\text{zeros}\left(a \cdot x^2 + b \cdot x + c, x\right) \\ \left\{ \frac{\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} - b}{2 \cdot a}, \frac{-\left(\sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c} + b\right)}{2 \cdot a} \right\} \\ a \cdot x^2 + b \cdot x + c | x = \text{Ans}[2] \quad 0$$

$$\text{exact}\left(\text{zeros}\left(a \cdot \left(e^x + x\right) \cdot \left(\text{sign}(x) - 1\right), x\right)\right) \quad \{\emptyset\} \\ \text{exact}\left(\text{solve}\left(a \cdot \left(e^x + x\right) \cdot \left(\text{sign}(x) - 1\right) = 0, x\right)\right) \\ e^x + x = 0 \text{ or } x > 0 \text{ or } a = 0$$

$VarOfGok2 [, \dots] \Rightarrow matrix$

Geeft mogelijke reële nulpunten voor simultane algebraïsche vergelijkingen, waarbij elke *VarOfGok* een onbekende specificeert waarnaar u wilt oplossen.

U kunt optioneel een begingok voor een variabele specificeren. Elke *VarOfGok* moet de volgende vorm hebben:

variabele

– of –

variabele = reëel of niet-reëel getal

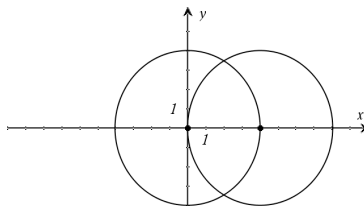
Bijvoorbeeld: x is geldig en x=3 ook.

Als alle uitdrukkingen veeltermen zijn en als u GEEN begingokken specificeert, dan gebruikt **zeros()** de lexicale Gröbner/Buchberger-eliminatiemethode om te proberen alle reële nulpunten te bepalen.

Stel dat u een cirkel heeft met straal r en het middelpunt in de oorsprong, en een andere cirkel met straal r gecentreerd waar de eerste cirkel de positieve x-as snijdt. Gebruik **zeros()** om de snijpunten te vinden.

Zoals geïllustreerd door de r in het voorbeeld rechts, kunnen simultane polynomiale uitdrukkingen extra variabelen hebben die geen waarden hebben, maar die gegeven numerieke waarden representeren die later gesubstitueerd kunnen worden.

Elke rij van de resulterende matrix representeert een alternatief nulpunt, met de componenten op dezelfde manier geordend als in de lijst *VarOfGok*. Om een rij te extraheren, indexeert u de matrix met [*rij*].

$$\text{zeros}\left(\left\{x^2+y^2-r^2, (x-r)^2+y^2-r^2\right\}, \left\{x,y\right\}\right)$$

$$\begin{bmatrix} \frac{r}{2} & \frac{-\sqrt{3}\cdot r}{2} \\ \frac{r}{2} & \frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \end{bmatrix}$$

Extraheer rij 2:

$$\text{Ans}[2] \quad \begin{bmatrix} \frac{r}{2} & \frac{\sqrt{3}\cdot r}{2} \end{bmatrix}$$

U kunt ook (of in plaats daarvan) onbekenden opnemen die niet in de uitdrukkingen verschijnen. U kunt bijvoorbeeld z opnemen als een onbekende om het eerdere voorbeeld uit te breiden naar twee parallelle snijdende cilinders met straal r . De cilindernulpunten laten zien hoe families van nulpunten willekeurige constanten zouden kunnen bevatten in de vorm ck , waarbij k een geheel getal-suffix van 1 tot en met 255 is.

Bij stelsels veeltermen kan de berekeningstijd of de belasting van het geheugen sterk afhangen van de volgorde waarin u de onbekende variabelen plaatst. Als uw eerste keuze het geheugen uitput of teveel van uw geduld vraagt, probeer de variabelen in de uitdrukkingen en/of de lijst *VarOfGok* dan te herschikken.

Als u geen gokken opneemt en als een uitdrukking in enige variabele niet-polynomiaal is, maar alle uitdrukkingen lineair zijn in de onbekenden, dan gebruikt **zeros()** Gaussische eliminatie om te proberen alle reële nulpunten te bepalen.

Als een stelsel noch polynomiaal in al zijn variabelen, noch lineair in zijn onbekenden is, dan bepaalt **zeros()** maximaal één nulpunt met behulp van een benaderende iteratieve methode. Om dit te doen moet het aantal onbekende variabelen gelijk zijn aan het aantal uitdrukkingen, en moeten alle andere variabelen in de uitdrukkingen vereenvoudigd worden tot getallen.

Elke onbekende begint bij de gegokte waarde, als die er is; anders begint deze bij 0,0.

Gebruik gokken om één voor één aanvullende nulpunten te zoeken. Voor convergentie moet een gok mogelijk vrij dicht bij een nulpunt liggen.

$$\text{zeros}\left(\left\{x^2+y^2-r^2,(x-r)^2+y^2-r^2\right\},\{x,y,z\}\right)$$

$\frac{r}{2}$	$\frac{-\sqrt{3}\cdot r}{2}$	cl
$\frac{r}{2}$	$\frac{\sqrt{3}\cdot r}{2}$	cl

$$\text{zeros}\left(\left\{x+e^z\cdot y-1,x-y-\sin(z)\right\},\{x,y\}\right)$$

$\frac{e^z\cdot \sin(z)+1}{e^z+1}$	$\frac{-(\sin(z)-1)}{e^z+1}$
------------------------------------	------------------------------

$$\text{zeros}\left(\left\{e^z\cdot y-1,y-\sin(z)\right\},\{y,z\}\right)$$

0.041458	3.18306
0.001871	6.28131
4.76E-11	1796.99
2.E-13	254.469

$$\text{zeros}\left(\left\{e^z\cdot y-1,y-\sin(z)\right\},\{y,z=2\cdot \pi\}\right)$$

0.001871	6.28131
----------	---------

zInterval $\sigma,Lijst[,Freq[,CNiveau]]$

(Invoer van een gegevenslijst)

zInterval $\sigma, \bar{x}, n$ [,CNiveau]

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een z -betrouwbaarheidsinterval. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst “Lege elementen” (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval voor een onbekend populatiegemiddelde
stat. $\bar{x}$	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzameling uit de willekeurige normale verdeling
stat.ME	Foutmarge
stat.sx	Standaarddeviatie steekproef
stat.n	Lengte van de gegevensverzameling met het steekproefgemiddelde
stat. σ	Bekende populatiestandaarddeviatie voor gegevensverzameling <i>Lijst</i>

zInterval_1Prop

zInterval_1Prop x, n [,CNiveau]

Berekent een z -betrouwbaarheidsinterval voor één proportie. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

x is een niet-negatief geheel getal.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst “Lege elementen” (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval met de betrouwbaarheidskans gebaseerd op de verdeling
stat. $\hat{p}$	De berekende proportie van successen
stat.ME	Foutmarge
stat.n	Aantal steekproeven in de gegevensverzameling

zInterval_2Prop $x1, n1, x2, n2[, CNiveau]$

Berekent een z -betrouwbaarheidsinterval voor twee proporties. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

$x1$ en $x2$ zijn niet-negatieve gehele getallen.

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval met de betrouwbaarheidskans gebaseerd op de verdeling
stat. $\hat{p}$ Diff	Het berekende verschil tussen de proporties
stat.ME	Foutmarge
stat. $\hat{p}$ 1	Eerste schatting van de steekproefproportie
stat. $\hat{p}$ 2	Tweede schatting van de steekproefproportie
stat.n1	Steekproefomvang in gegevensverzameling één
stat.n2	Steekproefomvang in gegevensverzameling twee

zInterval_2Samp**zInterval_2Samp** $\sigma_1, \sigma_2, Lijst1, Lijst2[, Freq1[, Freq2[, CNiveau]]]$

(Invoer van een gegevenslijst)

zInterval_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, \bar{x}1, n1, \bar{x}2, n2[, CNiveau]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een z -betrouwbaarheidsinterval voor twee steekproeven. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.CLower, stat.CUpper	Betrouwbaarheidsinterval met de betrouwbaarheidskans gebaseerd op de verdeling

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat. $\bar{x}1-\bar{x}2$	Steekproefgemiddelden van de gegevensverzameling uit de willekeurige normale verdeling
stat.ME	Foutmarge
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Steekproefgemiddelden van de gegevensverzameling uit de willekeurige normale verdeling
stat. $\sigma x1$, stat. $\sigma x2$	Steekproefstandaarddeviaties voor <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>
stat.n1, stat.n2	Aantal steekproeven in de gegevensverzamelingen
stat.r1, stat.r2	Bekende populatiestandaarddeviatie voor gegevensverzameling <i>Lijst 1</i> en <i>Lijst 2</i>

zTest

Catalogus >

zTest $\mu0, \sigma, Lijst, [Freq[, Hypoth]]$

(Invoer van een gegevenslijst)

zTest $\mu0, \sigma, \bar{x}, n[, Hypoth]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Voer een *z*-toets uit met frequentie *freqlijst*. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Toets $H_0: \mu = \mu0$ tegen één van de volgende alternatieven:

Voor $H_1: \mu < \mu0$ stelt u *Hypoth*<0 in

Voor $H_1: \mu \neq \mu0$ (standaardinstelling) stelt u *Hypoth*=0 in

Voor $H_1: \mu > \mu0$ stelt u *Hypoth*>0 in

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.z	$(\bar{x} - \mu0) / (\sigma / \sqrt{n})$
stat.P Value	Kleinste kans waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat. $\bar{x}$	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzameling in <i>Lijst</i>
stat.sx	Steekproefstandaarddeviatie van de gegevensverzameling. Wordt alleen gegeven bij <i>Gegevens</i> -invoer.

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.n	Omvang van de steekproef

zTest_1Prop

Catalogus >

zTest_1Prop $p0, x, n[, Hypoth]$

Berekent een z -toets voor één proportie. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

x is een niet-negatief geheel getal.

Toets $H_0: p = p0$ tegen één van de volgende alternatieven:

Voor $H_1: p > p0$ stelt u *Hypoth*>0 in

Voor $H_1: p \neq p0$ (standaardinstelling) stelt u *Hypoth*=0 in

Voor $H_1: p < p0$ stelt u *Hypoth*<0 in

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.p0	Veronderstelde populatieproportie
stat.z	Standaard normale waarde berekend voor de proportie
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat. $\hat{p}$	Geschatte steekproefproportie
stat.n	Omvang van de steekproef

zTest_2Prop

Catalogus >

zTest_2Prop $x1, n1, x2, n2[, Hypoth]$

Berekent een z -toets met twee proporties. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

$x1$ en $x2$ zijn niet-negatieve gehele getallen.

Toets $H_0: p1 = p2$ tegen één van de volgende alternatieven:

Voor $H_a: p1 > p2$ stelt u *Hypoth*>0 in

Voor $H_a: p1 \neq p2$ (standaardinstelling) stelt u $Hypoth=0$ in

Voor $H_a: p < p0$ stelt u $Hypoth<0$ in

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.z	Standaard normale waarde berekend voor het verschil tussen de proporties
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat. $\hat{p}1$	Eerste schatting van de steekproefproportie
stat. $\hat{p}2$	Tweede schatting van de steekproefproportie
stat. $\hat{p}$	Gepoolde schatting van de steekproefproportie
stat.n1, stat.n2	Aantal steekproeven genomen in pogingen 1 en 2

zTest_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, Lijst1, Lijst2[, Freq1[, Freq2[, Hypoth]]]$

(Invoer van een gegevenslijst)

zTest_2Samp $\sigma_1, \sigma_2, \bar{x}1, n1, \bar{x}2, n2[, Hypoth]$

(Invoer van samenvattingsstatistieken)

Berekent een z-toets voor twee steekproeven. Een samenvatting van de resultaten wordt opgeslagen in de variabele *stat.results* (pag. 183).

Toets $H_0: \mu1 = \mu2$ tegen een van de volgende alternatieven:

Voor $H_1: \mu1 < \mu2$ stelt u $Hypoth<0$ in

Voor $H_1: \mu1 \neq \mu2$ (standaardinstelling) stelt u $Hypoth=0$ in

Voor $H_1: \mu1 > \mu2$, $Hypoth>0$

Zie voor informatie over het effect van lege elementen in een lijst "Lege elementen" (pag. 247).

Uitvoervariabele	Beschrijving
stat.z	Standaard normale waarde berekend voor het verschil tussen de gemiddelden
stat.PVal	Kleinste significantieniveau waarbij de nulhypothese verworpen kan worden
stat. $\bar{x}1$, stat. $\bar{x}2$	Steekproefgemiddelde van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst1</i> en <i>Lijst2</i>
stat.sx1, stat.sx2	Steekproefstandaarddeviaties van de gegevensverzamelingen in <i>Lijst1</i> en <i>Lijst2</i>
stat.n1, stat.n2	Grootte van de steekproeven

Symbolen

+ (optellen)		+ -toets
<i>Uitdr1 + Uitdr2</i> ⇒ <i>uitdrukking</i>	56	56
Geeft de som van de twee argumenten.	56+4	60
	60+4	64
	64+4	68
	68+4	72
<i>Lijst1 + Lijst2</i> ⇒ <i>lijst</i>	$\left\{22,\pi,\frac{\pi}{2}\right\}\rightarrow I1$	$\left\{22,\pi,\frac{\pi}{2}\right\}$
<i>Matrix1 + Matrix2</i> ⇒ <i>matrix</i>	$\left\{10,5,\frac{\pi}{2}\right\}\rightarrow I2$	$\left\{10,5,\frac{\pi}{2}\right\}$
Geeft een lijst (of matrix) met de som van de overeenkomstige elementen in <i>Lijst1</i> en <i>Lijst2</i> (of <i>Matrix1</i> en <i>Matrix2</i>).	<i>I1+I2</i>	$\{32,\pi+5,\pi\}$
	<i>Ans</i> + $\{\pi,-5,\pi\}$	$\{\pi+32,\pi,0\}$
De afmetingen van de argumenten moeten gelijk zijn.	$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} a+1 & b \\ c & d+1 \end{bmatrix}$
<i>Uitdr + Lijst1</i> ⇒ <i>lijst</i>	$15+\{10,15,20\}$	$\{25,30,35\}$
<i>Lijst1 + Uitdr</i> ⇒ <i>lijst</i>	$\{10,15,20\}+15$	$\{25,30,35\}$
Geeft een lijst met de som van <i>Uitdr</i> en elk element in <i>Lijst1</i> .		
<i>Uitdr + Matrix1</i> ⇒ <i>matrix</i>	$20+\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 21 & 2 \\ 3 & 24 \end{bmatrix}$
<i>Matrix1 + Uitdr</i> ⇒ <i>matrix</i>		
Geeft een matrix met <i>Uitdr</i> opgeteld bij elk element op de diagonaal van <i>Matrix1</i> . <i>Matrix1</i> moet vierkant zijn.		
Opmerking: gebruik .+ (punt plus) om een uitdrukking bij elk element op te tellen.		

- (aftrekken)		- -toets
<i>Uitdr1 - Uitdr2</i> ⇒ <i>uitdrukking</i>	6-2	4
Geeft <i>Uitdr1</i> min <i>Uitdr2</i> .	$\pi-\frac{\pi}{6}$	$\frac{5\cdot\pi}{6}$
	6	6

–(aftrekken)

–toets

$Lijst1 - Lijst2 \Rightarrow lijst$

$$\left\{22, \pi, \frac{\pi}{2}\right\} - \left\{10, 5, \frac{\pi}{2}\right\} = \{12, \pi - 5, 0\}$$

$Matrix1 - Matrix2 \Rightarrow matrix$

$$\begin{bmatrix} 3 & 4 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 2 \end{bmatrix}$$

Trekt elk element in $Lijst2$ (of $Matrix2$) af van het overeenkomstige element in $Lijst1$ (of $Matrix1$), en geeft de uitkomsten.

De afmetingen van de argumenten moeten gelijk zijn.

Uitdr – $Lijst1 \Rightarrow lijst$

$$15 - \{10, 15, 20\} = \{5, 0, -5\}$$

$$\{10, 15, 20\} - 15 = \{-5, 0, 5\}$$

$Lijst1 - Uitdr \Rightarrow lijst$

Trekt elk $Lijst1$ -element af van $Uitdr$ of trekt $Uitdr$ af van elk $Lijst1$ -element, en geeft een lijst met de uitkomsten.

$Uitdr - Matrix1 \Rightarrow matrix$

$$20 - \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 19 & -2 \\ -3 & 16 \end{bmatrix}$$

$Matrix1 - Uitdr \Rightarrow matrix$

$Uitdr - Matrix1$ geeft een matrix van $Uitdr$ keer de eenheidsmatrix min $Matrix1$. $Matrix1$ moet vierkant zijn.

$Matrix1 - Uitdr$ geeft een matrix van $Uitdr$ keer de identiteitsmatrix afgetrokken van $Matrix1$. $Matrix1$ moet vierkant zijn.

Opmerking: gebruik .- (punt min) om een uitdrukking van elk element af te trekken.

• (vermenigvuldigen)

×-toets

$Uitdr1 \cdot Uitdr2 \Rightarrow uitdrukking$

$$2 \cdot 3.45 = 6.9$$

Geeft het product van de twee argumenten.

$$x \cdot y \cdot x = x^2 \cdot y$$

$Lijst1 \cdot Lijst2 \Rightarrow lijst$

$$\{1, 2, 3\} \cdot \{4, 5, 6\} = \{4, 10, 18\}$$

Geeft een lijst met de producten van de overeenkomstige elementen in $Lijst1$ en $Lijst2$.

$$\left\{\frac{2}{a}, \frac{3}{a}\right\} \cdot \left\{a^2, \frac{b}{3}\right\} = \left\{2 \cdot a, \frac{b}{2}\right\}$$

De afmetingen van de lijsten moeten gelijk zijn.

• (vermenigvuldigen)

x -toets

$Matrix1 \cdot Matrix2 \Rightarrow matrix$

Geeft het matrixproduct van $Matrix1$ en $Matrix2$.

Het aantal kolommen in $Matrix1$ moet gelijk zijn aan het aantal rijen in $Matrix2$.

$Uitdr \cdot Lijst1 \Rightarrow lijst$

$Lijst1 \cdot Uitdr \Rightarrow lijst$

Geeft een lijst met de producten van $Uitdr$ en elk element in $Lijst1$.

$Uitdr \cdot Matrix1 \Rightarrow matrix$

$Matrix1 \cdot Uitdr \Rightarrow matrix$

Geeft een matrix met de producten van $Uitdr$ en elk element in $Matrix1$.

Opmerking: gebruik $\cdot$ (punt vermenigvuldigen) om een uitdrukking met elk element te vermenigvuldigen.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} a & d \\ b & e \\ c & f \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a+2 \cdot b+3 \cdot c & d+2 \cdot e+3 \cdot f \\ 4 \cdot a+5 \cdot b+6 \cdot c & 4 \cdot d+5 \cdot e+6 \cdot f \end{bmatrix}$$

$$\pi \cdot \{4,5,6\} = \{4 \cdot \pi, 5 \cdot \pi, 6 \cdot \pi\}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \cdot 0.01 = \begin{bmatrix} 0.01 & 0.02 \\ 0.03 & 0.04 \end{bmatrix}$$

$$\lambda \cdot \text{identity}(3) = \begin{bmatrix} \lambda & 0 & 0 \\ 0 & \lambda & 0 \\ 0 & 0 & \lambda \end{bmatrix}$$

/ (delen)

÷ -toets

$Uitdr1 / Uitdr2 \Rightarrow uitdrukking$

Geeft het quotiënt van $Uitdr1$ gedeeld door $Uitdr2$.

Opmerking: zie ook **Breuk-template**, pag. 5.

$Lijst1 / Lijst2 \Rightarrow lijst$

Geeft een lijst met de quotiënten van $Lijst1$ gedeeld door $Lijst2$.

De afmetingen van de lijsten moeten gelijk zijn.

$Uitdr / Lijst1 \Rightarrow lijst$

$Lijst1 / Uitdr \Rightarrow lijst$

Geeft een lijst met de quotiënten van $Uitdr$ gedeeld door $Lijst1$ of $Lijst1$ gedeeld door $Uitdr$.

$Matrix1 / Uitdr \Rightarrow matrix$

$$\frac{2}{3.45} = .57971$$

$$\frac{x^3}{x} = x^2$$

$$\frac{\{1.,2,3\}}{\{4,5,6\}} = \left\{0.25, \frac{2}{5}, \frac{1}{2}\right\}$$

$$\frac{a}{3, a, \sqrt{a}} = \left\{\frac{a}{3}, 1, \sqrt{a}\right\}$$

$$\frac{\{a, b, c\}}{a \cdot b \cdot c} = \left\{\frac{1}{b \cdot c}, \frac{1}{a \cdot c}, \frac{1}{a \cdot b}\right\}$$

$$\frac{\begin{bmatrix} a & b & c \end{bmatrix}}{a \cdot b \cdot c} = \begin{bmatrix} \frac{1}{b \cdot c} & \frac{1}{a \cdot c} & \frac{1}{a \cdot b} \end{bmatrix}$$

Geeft een matrix met de quotiënten van *Matrix1*/*Uitdr*.

Opmerking: gebruik . / (punt gedeeld door) om een uitdrukking door elk element te delen.

Uitdr1 ^ *Uitdr2* ⇒ uitdrukking

$$4^2 \qquad 16$$

Lijst1 ^ *Lijst2* ⇒ lijst

$$\{a, 2, c\}^{\{1, b, 3\}} \qquad \{a, 2^b, c^3\}$$

Geeft het eerste argument, verheven tot de macht van het twee argument.

Opmerking: zie ook **Exponent-template**, pag. 5.

Geeft bij een lijst de elementen in *Lijst1* verheven tot de macht van de overeenkomstige elementen in *Lijst2*.

In het reële domein gebruiken gebroken machten die te vereenvoudigen zijn tot exponenten met oneven noemers de reële tak, versus de principaal tak voor de complexe modus.

Uitdr ^ *Lijst1* ⇒ lijst

$$p^{\{a, 2, 3\}} \qquad \left\{ p^a, p^2, \frac{1}{p^3} \right\}$$

Geeft *Uitdr* verheven tot de macht van de elementen in *Lijst1*.

Lijst1 ^ *Uitdr* ⇒ lijst

$$\{1, 2, 3, 4\}^{-2} \qquad \left\{ 1, \frac{1}{4}, \frac{1}{9}, \frac{1}{16} \right\}$$

Geeft de elementen in *Lijst1* verheven tot de macht van *Uitdr*.

vierkanteMatrix1 ^ *geheel getal* ⇒ matrix

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^2 \qquad \begin{bmatrix} 7 & 10 \\ 15 & 22 \end{bmatrix}$$

Geeft *vierkanteMatrix1* verheven tot de *gehele* macht.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-1} \qquad \begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 3 & -1 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$$

vierkanteMatrix1 moet een vierkante matrix zijn.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-2} \qquad \begin{bmatrix} 11 & -5 \\ 2 & 2 \\ -15 & 7 \\ 4 & 4 \end{bmatrix}$$

Als *geheel getal* = -1 berekent dit commando de inverse matrix.

Als *geheel getal* < -1 berekent dit

^ (macht)

-toets

commando de inverse matrix tot de passende positieve macht.

x² (kwadraat)

-toets

*Uitdr1*² $\Rightarrow$ uitdrukking

$$4^2 \qquad 16$$

Geeft het kwadraat van het argument.

$$\{2,4,6\}^2 \qquad \{4,16,36\}$$

*Lijst1*² $\Rightarrow$ lijst

$$\begin{bmatrix} 2 & 4 & 6 \\ 3 & 5 & 7 \\ 4 & 6 & 8 \end{bmatrix}^2 \qquad \begin{bmatrix} 40 & 64 & 88 \\ 49 & 79 & 109 \\ 58 & 94 & 130 \end{bmatrix}$$

Geeft een lijst met de kwadraten van de elementen in *Lijst1*.

*vierkanteMatrix1*² $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} 2 & 4 & 6 \\ 3 & 5 & 7 \\ 4 & 6 & 8 \end{bmatrix} \cdot^{\wedge} 2 \qquad \begin{bmatrix} 4 & 16 & 36 \\ 9 & 25 & 49 \\ 16 & 36 & 64 \end{bmatrix}$$

Geeft het matrixkwadraat van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van het kwadraat van elk element. Gebruik $\cdot^{\wedge} 2$ om het kwadraat van elk element te berekenen.

+. (punt optellen)

-toetsen

Matrix1 + *Matrix2* $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} a+c & 6 \\ b+5 & d+3 \end{bmatrix}$$

Uitdr + *Matrix1* $\Rightarrow$ matrix

$$x + \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} x+c & x+4 \\ x+5 & x+d \end{bmatrix}$$

Matrix1 + *Matrix2* geeft een matrix met de som van elk paar overeenkomstige elementen in *Matrix1* en *Matrix2*.

Uitdr + *Matrix1* geeft een matrix met de sommen van *Uitdr* en elk element in *Matrix1*.

.- (punt aftrekken)

-toetsen

Matrix1 .- *Matrix2* $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} .- \begin{bmatrix} c & 4 \\ d & 5 \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} a-c & -2 \\ b-d & -2 \end{bmatrix}$$

Uitdr .- *Matrix1* $\Rightarrow$ matrix

$$x .- \begin{bmatrix} c & 4 \\ d & 5 \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} x-c & x-4 \\ x-d & x-5 \end{bmatrix}$$

Matrix1 .- *Matrix2* geeft een matrix met het verschil tussen elk paar overeenkomstige elementen in *Matrix1* en *Matrix2*.

.- (punt aftrekken)

☐ ☐ -toetsen

Uitdr .- *Matrix1* geeft een matrix met de verschillen van *Uitdr* en elk element in *Matrix1*.

. (punt vermenigvuldigen)

☐ ☐ -toetsen

Matrix1 . *Matrix2* $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a \cdot c & 8 \\ 5 \cdot b & 3 \cdot d \end{bmatrix}$$

Uitdr . *Matrix1* $\Rightarrow$ matrix

Matrix1 . *Matrix2* geeft een matrix met het product van elk paar overeenkomstige elementen in *Matrix1* en *Matrix2*.

Uitdr . *Matrix1* geeft een matrix met de producten van *Uitdr* en elk element in *Matrix1*.

. / (punt delen)

☐ ☐ -toetsen

Matrix1 . / *Matrix2* $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} \cdot \left(\begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} \right) = \begin{bmatrix} \frac{a}{c} & \frac{1}{2} \\ \frac{b}{c} & \frac{3}{d} \end{bmatrix}$$

Uitdr . / *Matrix1* $\Rightarrow$ matrix

Matrix1 . / *Matrix2* geeft een matrix met het quotiënt van elk paar overeenkomstige elementen in *Matrix1* en *Matrix2*.

Uitdr . / *Matrix1* geeft een matrix met de quotiënten van *Uitdr* en elk element in *Matrix1*.

$$x \cdot \left(\begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} \right) = \begin{bmatrix} \frac{x}{c} & \frac{x}{4} \\ \frac{x}{5} & \frac{x}{d} \end{bmatrix}$$

.^ (punt machtsverheffen)

☐ ☐ -toetsen

Matrix1 .^ *Matrix2* $\Rightarrow$ matrix

$$\begin{bmatrix} a & 2 \\ b & 3 \end{bmatrix} \wedge \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a^c & 16 \\ b^5 & 3^d \end{bmatrix}$$

Uitdr .^ *Matrix1* $\Rightarrow$ matrix

Matrix1 .^ *Matrix2* geeft een matrix waarbij elk element in *Matrix2* de exponent voor het overeenkomstige element in *Matrix1* is.

Uitdr .^ *Matrix1* geeft een matrix waarbij elk element in *Matrix1* de exponent voor *Uitdr* is.

$$x \wedge \begin{bmatrix} c & 4 \\ 5 & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x^c & x^4 \\ x^5 & x^d \end{bmatrix}$$

-(negatief)**(-)** -toets*-Uitdr1* ⇒ uitdrukking*-Lijst1* ⇒ lijst*-Matrix1* ⇒ matrix

Geeft het tegengestelde van het argument.

Geeft bij een lijst of matrix het tegengestelde van elk element.

Als het argument een binair of hexadecimaal geheel getal is, geeft de negatie het twee-complement.

-2.43	-2.43
$- \{ -1, 0.4, 1.2 \text{E} 19 \}$	$\{ 1, -0.4, -1.2 \text{E} 19 \}$
$-a \cdot -b$	$a \cdot b$

In de Bin-grondtalmodus:

Belangrijk: nul, niet de letter O.

```
-0b100101
0b11111111111111111111111111111111▶
```

Om het hele resultaat te zien drukt u op ► en gebruikt u vervolgens ◀ en ▶ om de cursor te verplaatsen.

% (percentage)**ctrl** **=** -toetsen*Uitdr1 %* ⇒ uitdrukking*Lijst1 %* ⇒ lijst*Matrix1 %* ⇒ matrixargumentGeeft **100**

Geeft bij een lijst of matrix een lijst of matrix met elk element gedeeld door 100.

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,**Rekenmachine:** Druk op **ctrl** **enter**.**Windows®:** Druk op **Ctrl+Enter**.**Macintosh®:** Druk op **⌘+Enter**.**iPad®:** Houd **Enter** ingedrukt en selecteer**≈**.

13%	0.13
-----	------

$\{ \{ 1, 10, 100 \} \} \%$	$\{ 0.01, 0.1, 1. \}$
-----------------------------	-----------------------

= (is gelijk)**=** -toets*Uitdr1 = Uitdr2* ⇒ Booleaanse uitdrukking*Lijst1 = Lijst2* ⇒ Booleaanse lijst

Voorbeeldfunctie waarin wiskundige test-symbolen worden gebruikt: =, ≠, <, >, ≥

= (is gelijk)**= -toets** $Matrix1 = Matrix2 \Rightarrow \text{Booleaanse matrix}$

Geeft waar als vastgesteld is dat *Uitdr1* gelijk is aan *Uitdr2*.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat *Uitdr1* niet gelijk is aan *Uitdr2*.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld:

Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $g(x) = \text{Func}$

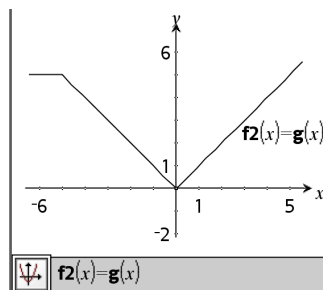
```

If  $x \leq -5$  Then
Return 5
ElseIf  $x > -5$  and  $x < 0$  Then
Return  $-x$ 
ElseIf  $x \geq 0$  and  $x \neq 10$  Then
Return  $x$ 
ElseIf  $x = 10$  Then
Return 3
EndIf
EndFunc

```

Done

Resultaat van het tekenen van de grafiek $g(x)$

≠ (is niet gelijk)**ctrl = -toetsen** $Uitdr1 \neq Uitdr2 \Rightarrow \text{Booleaanse uitdrukking}$ $Lijst1 \neq Lijst2 \Rightarrow \text{Booleaanse lijst}$ $Matrix1 \neq Matrix2 \Rightarrow \text{Booleaanse matrix}$

Geeft waar als vastgesteld is dat *Uitdr1* niet gelijk is aan *Uitdr2*.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat *Uitdr1* gelijk is aan *Uitdr2*.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Zie het voorbeeld voor “=” (is gelijk).

$\neq$ (is niet gelijk)

  -toetsen

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door $\neq$ in te typen

$<$ (kleiner dan)

  -toetsen

$Uitdr1 < Uitdr2 \Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

Zie het voorbeeld voor “=” (is gelijk).

$Lijst1 < Lijst2 \Rightarrow$ Booleaanse lijst

$Matrix1 < Matrix2 \Rightarrow$ Booleaanse matrix

Geeft waar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ kleiner is dan $Uitdr2$.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ groter dan of gelijk is aan $Uitdr2$.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

$\leq$ (kleiner dan of gelijk aan)

  -toetsen

$Uitdr1 \leq Uitdr2 \Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

Zie het voorbeeld voor “=” (is gelijk).

$Lijst1 \leq Lijst2 \Rightarrow$ Booleaanse lijst

$Matrix1 \leq Matrix2 \Rightarrow$ Booleaanse matrix

Geeft waar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ kleiner dan of gelijk is aan $Uitdr2$.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ groter is dan $Uitdr2$.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door $\leq$ in te typen

> (groter dan)

  -toetsen

$Uitdr1 > Uitdr2 \Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

Zie het voorbeeld voor “=” (is gelijk).

$Lijst1 > Lijst2 \Rightarrow$ Booleaanse lijst

$Matrix1 > Matrix2 \Rightarrow$ Booleaanse matrix

Geeft waar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ groter is dan $Uitdr2$.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ kleiner dan of gelijk is aan $Uitdr2$.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

$\geq$ (groter dan of gelijk aan)

  -toetsen

$Uitdr1 \geq Uitdr2 \Rightarrow$ Booleaanse uitdrukking

Zie het voorbeeld voor “=” (is gelijk).

$Lijst1 \geq Lijst2 \Rightarrow$ Booleaanse lijst

$Matrix1 \geq Matrix2 \Rightarrow$ Booleaanse matrix

Geeft waar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ groter dan of gelijk is aan $Uitdr2$.

Geeft onwaar als vastgesteld is dat $Uitdr1$ kleiner is dan $Uitdr2$.

Elke andere invoer geeft een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door $\geq$ in te typen

⇒ (logische implicatie)**ctrl** **=** **toetsen***BooleaanseUitdr1 ⇒ BooleaanseUitdr2*
levert *Booleaanse uitdrukking* $5 > 3 \text{ or } 3 > 5$ true*BooleaanseLijst1 ⇒ BooleaanseLijst2*
levert *Booleaanse lijst* $5 > 3 \Rightarrow 3 > 5$ false $3 \text{ or } 4$ 7*BooleaanseMatrix1 ⇒*
BooleaanseMatrix2 levert *Booleaanse*
matrix $3 \Rightarrow 4$ -4 $\{1,2,3\} \text{ or } \{3,2,1\}$ $\{3,2,3\}$ $\{1,2,3\} \Rightarrow \{3,2,1\}$ $\{-1,-1,-3\}$ *Geheel getal1 ⇒ Geheel getal2* levert
Geheel getal

Werkt de uitdrukking **not** <argument1> **or** <argument2> uit en geeft waar, onwaar of een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit commando element voor element.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoegen door => in te typen

⇔ (logische dubbele implicatie, XNOR)**ctrl** **=** **toetsen***BooleaanseUitdr1 ⇔ BooleaanseUitdr2*
levert *Booleaanse uitdrukking* $5 > 3 \text{ xor } 3 > 5$ true*BooleaanseLijst1 ⇔ BooleaanseLijst2*
levert *Booleaanse lijst* $5 > 3 \Leftrightarrow 3 > 5$ false $3 \text{ xor } 4$ 7*BooleaanseMatrix1 ⇔*
BooleaanseMatrix2 levert *Booleaanse*
matrix $3 \Leftrightarrow 4$ -8 $\{1,2,3\} \text{ xor } \{3,2,1\}$ $\{2,0,2\}$ $\{1,2,3\} \Leftrightarrow \{3,2,1\}$ $\{-3,-1,-3\}$ *Geheel getal1 ⇔ Geheel getal2* levert
Geheel getal

Geeft de ontkenning (negatie) van een **XOR** Booleaanse bewerking op de twee argumenten. Geeft waar, onwaar of een vereenvoudigde vorm van de vergelijking.

Bij lijsten en matrices vergelijkt dit

⇔ (logische dubbele implicatie, XNOR)

ctrl **=** **toetsen**

commando element voor element.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoegen door $\Leftrightarrow$ in te typen

! (faculteit)

?!> **-toetsen**

Uitdr1! ⇒ *uitdrukking*

5! 120

Lijst1! ⇒ *lijst*

$\{\{5,4,3\}\}!$ $\{120,24,6\}$

Matrix1! ⇒ *matrix*

$\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}!$ $\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 6 & 24 \end{bmatrix}$

Geeft de faculteit van het argument.

Geeft bij een lijst of een matrix een lijst of een matrix met de faculteiten van de elementen.

& (toevoegen)

ctrl **⌘** **-toetsen**

String1 & *String2* ⇒ *string*

"Hello " & "Nick" "Hello Nick"

Geeft een tekststring die bestaat uit *String2* toegevoegd aan *String1*.

d() (afgeleide)

Catalogus > **⌘**

d(*Uitdr1*, *Var*[,*Orde*]) ⇒ *uitdrukking*

$\frac{d}{dx}(f(x) \cdot g(x))$ $\frac{d}{dx}(f(x)) \cdot g(x) + \frac{d}{dx}(g(x)) \cdot f(x)$

d(*Lijst1*, *Var*[,*Orde*]) ⇒ *lijst*

$\frac{d}{dy}\left(\frac{d}{dx}(x^2 \cdot y^3)\right)$ $6 \cdot y^2 \cdot x$

d(*Matrix1*, *Var*[,*Order*]) ⇒ *matrix*

$\frac{d}{dx}\left(\left\{x^2, x^3, x^4\right\}\right)$ $\left\{2 \cdot x, 3 \cdot x^2, 4 \cdot x^3\right\}$

Geeft de eerste afgeleide van het eerste argument ten opzichte van variabele *Var*.

Orde moet, indien opgenomen, een geheel getal zijn. Als de orde kleiner dan nul is, dan is het resultaat een primitieve.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **derivative (...)** in te typen.

d() volgt niet het normale uitwerkingsmechanisme van het volledig

vereenvoudigen van de argumenten en het vervolgens toepassen van de functiedefinitie op deze volledig vereenvoudigde argumenten. In plaats daarvan voert **d()** de volgende stappen uit:

1. Het tweede argument wordt slechts in zoverre vereenvoudigd dat het niet tot een non-variabele leidt.
2. Het eerste argument wordt slechts in zoverre vereenvoudigd dat het een opgeslagen waarde voor de variabele die bepaald is door stap 1, oproept.
3. De symbolische afgeleide van het resultaat van stap 2 wordt bepaald ten opzichte van de variabele uit stap 1.

Als de variabele uit stap 1 een opgeslagen waarde of een waarde die gespecificeerd wordt door de beperkende operator ("|") heeft, dan wordt die waarde gesubstitueerd in het resultaat uit stap 3.

Opmerking: zie ook **Eerste afgeleide**, pag. 9;
Tweede afgeleide, pag. 10; **ofn-de afgeleide**, pag. 10.

f() (integraal)

$f([Uitdr1, Var[, Onder, Boven]]) \Rightarrow$
uitdrukking

$f([Uitdr1, Var[, Constante]]) \Rightarrow$ *uitdrukking*

Geeft de integraal van *Uitdr1* ten opzichte van de variabele *Var* van *Onder* tot *Boven*.

Opmerking: zie ook **Bepaalde of Onbepaalde integraal-template**, pag. 10.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **integral (...)** in te typen.

Geeft een primitieve als *Onder* en *Boven* weggelaten worden. Een symbolische integratieconstante wordt weggelaten tenzij u het *Constante*-argument invoert.

$$\int_a^b x^2 dx \qquad \frac{b^3}{3} - \frac{a^3}{3}$$

$$\int x^2 dx \qquad \frac{x^3}{3}$$

$$f(a \cdot x^2, x, c) \qquad \frac{a \cdot x^3}{3} + c$$

Geldige primitieven een numerieke constante verschillen. Zo'n constante kan 'vermomd' zijn—vooral als een primitieve logaritmen of inverse goniometrische functies bevat. Bovendien worden er soms stuksgewijs gedefinieerde constante-uitdrukkingen toegevoegd waardoor een primitieve geldig wordt over een groter interval dan de gebruikelijke formule.

∫() geeft zichzelf voor stukken van *Uitdr1* die het niet kan bepalen als een expliciete eindige combinatie van zijn ingebouwde functies en operatoren.

Wanneer u *Onder* en *Boven* invoert, wordt er een poging gedaan om eventuele discontinuïteiten of discontinue afgeleiden in het interval $Onder < Var < Boven$ te lokaliseren en om het interval op die plaatsen onder te verdelen.

Bij de automatische instelling van de **Automatische of Benaderende** modus wordt indien van toepassing numerieke integratie gebruikt, wanneer er geen primitieve of limiet kan worden bepaald.

Bij de Benaderende instelling wordt eerst numerieke integratie geprobeerd, indien van toepassing. Primitieven worden alleen gezocht waar een dergelijke numerieke integratie niet van toepassing is of mislukt.

$$\int b \cdot e^{-x^2} + \frac{a}{x^2 + a^2} dx \quad b \cdot \int e^{-x^2} dx + \tan^{-1}\left(\frac{x}{a}\right)$$

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,

Rekenmachine: Druk op .

Windows®: Druk op **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Druk op **⌘+Enter**.

iPad®: Houd **Enter** ingedrukt en selecteer

$$\int_{-1}^1 e^{-x^2} dx \quad 1.49365$$

∫() (integraal)

Catalogus >

∫() kan genest worden om meervoudige integralen te bepalen. Integratiegrenzen kunnen afhangen van integratievariabelen erbuiten.

Opmerking: zie ook `nInt()`, pag. 126.

$$\int_0^a \int_0^x \ln(x+y) \, dy \, dx$$

$$\frac{a^2 \cdot \ln(a)}{2} + \frac{a^2 \cdot (4 \cdot \ln(2) - 3)}{4}$$

√() (wortel)

-toetsen

√(*Uitdr1*) ⇒ uitdrukking

$$\sqrt{4} \quad 2$$

√(*Lijst1*) ⇒ lijst

$$\sqrt{\{9, a, 4\}} \quad \{3, \sqrt{a}, 2\}$$

Geeft de wortel van het argument.

Geeft bij een lijst de wortel van alle elementen in *Lijst1*.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door `sqrt(...)` in te typen.

Opmerking: zie ook **Wortel-template**, pag. 5.

Π() (prodSeq)

Catalogus >

Π(*Uitdr1*, *Var*, *Laag*, *Hoog*) ⇒ uitdrukking

Werkt *Uitdr1* uit voor elke waarde van *Var* van *Laag* tot *Hoog*, en geeft het product van de resultaten.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door `prodSeq(...)` in te typen.

Werkt *Uitdr1* uit voor elke waarde van *Var* van *Laag* tot *Hoog*, en geeft het product van de resultaten.

Opmerking: zie ook **Product-template (Π)**, pag. 9.

Π(*Uitdr1*, *Var*, *Laag*, *Laag-1*) ⇒ 1

Π(*Uitdr1*, *Var*, *Laag*, *Hoog*) ⇒ 1/Π(*Uitdr1*, *Var*, *Hoog+1*, *Laag-1*) als *Hoog* < *Laag-1*

$$\prod_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) \quad \frac{1}{120}$$

$$\prod_{k=1}^n (k^2) \quad (n!)^2$$

$$\prod_{n=1}^5 \left(\left\{ \frac{1}{n}, n, 2 \right\} \right) \quad \left\{ \frac{1}{120}, 120, 32 \right\}$$

$$\prod_{k=4}^3 (k) \quad 1$$

Π() (prodSeq)

Catalogus >

De gebruikte productformules zijn afkomstig uit de volgende bron:

Ronald L. Graham, Donald E. Knuth en Oren Patashnik. *Concrete Mathematics: A Foundation for Computer Science*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1994.

$$\prod_{k=4}^1 \left(\frac{1}{k} \right) = 6$$

$$\prod_{k=4}^1 \left(\frac{1}{k} \right) \cdot \prod_{k=2}^4 \left(\frac{1}{k} \right) = \frac{1}{4}$$

Σ() (sumSeq)

Catalogus >

Σ(Uitdr1, Var, Laag, Hoog) ⇒ uitdrukking

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **sumSeq (...)** in te typen.

Werkt *Uitdr1* uit voor elke waarde van *Var* van *Laag* naar *Hoog*, en geeft de som van de resultaten.

Opmerking: Zie ook **Som-template**, pag. 9.

Σ(Uitdr1, Var, Laag, Laag-1) ⇒ 0

Σ(Uitdr1, Var, Laag, Hoog) ⇒ -Σ(Uitdr1, Var, Hoog+1, Laag-1) als Hoog < Laag-1

$$\sum_{n=1}^5 \left(\frac{1}{n} \right) = \frac{137}{60}$$

$$\sum_{k=1}^n (k^2) = \frac{n \cdot (n+1) \cdot (2 \cdot n+1)}{6}$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \left(\frac{1}{n^2} \right) = \frac{\pi^2}{6}$$

$$\sum_{k=4}^3 (k) = 0$$

De gebruikte somformules zijn afkomstig uit de volgende bron:

Ronald L. Graham, Donald E. Knuth en Oren Patashnik. *Concrete Mathematics: A Foundation for Computer Science*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1994.

$$\sum_{k=4}^1 (k) = -5$$

$$\sum_{k=4}^1 (k) + \sum_{k=2}^4 (k) = 4$$

ΣInt()

Catalogus >

ΣInt(NPmt1, NPmt2, N, I, PV, [Pmt], [FV], [PpY], [CpY], [PmtAt],

$$\Sigma \text{Int}(1, 3, 12, 4.75, 20000, , 12, 12) = -213.48$$

[afgeronde Waarde]]⇒waarde

ΣInt(NPmt1,NPmt2,amortTable)⇒waarde

Aflossingsfunctie die de som van de rente gedurende een gespecificeerd aantal betalingen berekent.

NPmt1 en NPmt2 definiëren de begin- en eindgrenzen van het betalingsbereik.

N, I, PV, Pmt, FV, PpY, CpY en PmtAt worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202.

- Als u Pmt weglaat, dan wordt de standaardwaarde $Pmt = \text{tvmPmt}(N, I, PV, FV, PpY, CpY, PmtAt)$ gebruikt.
- Als u FV weglaat, dan wordt de standaardwaarde $FV = 0$ gebruikt.
- De standaardwaarden voor PpY, CpY en PmtAt zijn hetzelfde als voor de TVM-functies.

afgeronde Waarde specificeert het aantal decimalen voor afronding.
Standaardwaarde=2.

ΣInt(NPmt1,NPmt2,amortTable) berekent de som van de rente op basis van de aflossingstabel amortTable. Het argument amortTable moet een matrix zijn met de vorm die beschreven wordt onder amortTbl(), pag. 12.

Opmerking: zie ook ΣPrn(), hieronder, en Bal(), pag. 21.

tbl:=amortTbl(12,12,4.75,20000,,12,12)

0	0.	0.	20000.
1	-77.49	-1632.43	18367.6
2	-71.17	-1638.75	16728.8
3	-64.82	-1645.1	15083.7
4	-58.44	-1651.48	13432.2
5	-52.05	-1657.87	11774.4
6	-45.62	-1664.3	10110.1
7	-39.17	-1670.75	8439.32
8	-32.7	-1677.22	6762.1
9	-26.2	-1683.72	5078.38
10	-19.68	-1690.24	3388.14
11	-13.13	-1696.79	1691.35
12	-6.55	-1703.37	-12.02

ΣInt(1,3,tbl) -213.48

ΣPrn(NPmt1, NPmt2, N, I, PV, [Pmt], [FV], [PpY], [CpY], [PmtAt], [afgeronde Waarde]]⇒waarde

ΣPrn(NPmt1,NPmt2,amortTable)⇒waarde

Aflossingsfunctie die de som van de hoofdsom gedurende een gespecificeerd aantal betalingen berekent.

ΣPrn(1,3,12,4.75,20000,,12,12) -4916.28

NPmt1 en *NPmt2* definiëren de begin- en eindgrenzen van het betalingsbereik.

N, *I*, *PV*, *Pmt*, *FV*, *PpY*, *CpY* en *PmtAt* worden beschreven in de tabel met TVM-argumenten, pag. 202.

- Als u *Pmt* weglaat, dan wordt de standaardwaarde *Pmt*=**tvmPmt** (*N*,*I*,*PV*,*FV*,*PpY*,*CpY*,*PmtAt*) gebruikt.
- Als u *FV* weglaat, dan wordt de standaardwaarde *FV*=0 gebruikt.
- De standaardwaarden voor *PpY*, *CpY* en *PmtAt* zijn hetzelfde als voor de TVM-functies.

afgerondeWaarde specificeert het aantal decimalen voor afronding.
Standaardwaarde=2.

ΣPrn(*NPmt1*,*NPmt2*,*amortTable*) berekent de som van de betaalde hoofdsom op basis van de aflossingstabel *amortTable*. Het argument *amortTable* moet een matrix zijn met de vorm die beschreven wordt onder **amortTbl()**, pag. 12.

Opmerking: zie ook **ΣInt()**, hierboven, en **Bal()**, pag. 21.

tbl:=amortTbl(12,12,4.75,20000,,12,12)

0	0.	0.	20000.
1	-77.49	-1632.43	18367.57
2	-71.17	-1638.75	16728.82
3	-64.82	-1645.1	15083.72
4	-58.44	-1651.48	13432.24
5	-52.05	-1657.87	11774.37
6	-45.62	-1664.3	10110.07
7	-39.17	-1670.75	8439.32
8	-32.7	-1677.22	6762.1
9	-26.2	-1683.72	5078.38
10	-19.68	-1690.24	3388.14
11	-13.13	-1696.79	1691.35
12	-6.55	-1703.37	-12.02

ΣPrn(1,3,*tbl*) -4916.28

(indirectie)

  -toetsen

varNaamString

#("x"&"y"&"z") *xyz*

Verwijst naar de variabele met de naam *varNaamString*. Hiermee kunt u strings gebruiken om variabelenamen binnen een functie te creëren.

Creëert of verwijst naar de variabele *xyz*.

$10 \rightarrow r$	10
"r" $\rightarrow s1$	"r"
# <i>s1</i>	10

Geeft de waarde van de variabele (*r*) waarvan de naam is opgeslagen in variabele *s1*.

E (wetenschappelijke notatie)

-toets

*mantisse*E*exponent*

23000.	23000.
2300000000.+4.1E15	4.1E15
$3 \cdot 10^4$	30000

Voert een getal in wetenschappelijke notatie in. Het getal wordt geïnterpreteerd als *mantisse* $\times 10^{\text{exponent}}$.

Tip: als u een macht van 10 wilt invoeren zonder een resultaat met decimalen te veroorzaken, gebruik dan $10^{\text{geheel getal}}$.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @E in te typen. typ bijvoorbeeld 2.3@E4 om 2.3E4 in te voeren.

g (decimale graden)

-toets

Uitdr1g $\Rightarrow$ *uitdrukking*

In de modus Graden, Decimale graden of Radialen:

Lijst1g $\Rightarrow$ *lijst*

$\cos(50^\circ)$	$\sqrt{2}$
	2
$\cos(\{0,100^\circ,200^\circ\})$	$\{1,0,-1\}$

Matrix1g $\Rightarrow$ *matrix*

Deze functie geeft u een manier om een hoek in decimale graden te specificeren terwijl u in de modus Graden of Radialen bent.

In de hoekmodus Radialen: vermenigvuldigt *Uitdr1* met $\pi/200$.

In de hoekmodus Graden: vermenigvuldigt *Uitdr1* met $g/100$.

In de modus Decimale graden: geeft *Uitdr1* ongewijzigd.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @g in te voeren.

r (radialen)

-toets

Uitdr1r $\Rightarrow$ *uitdrukking*

In de hoekmodus Graden, Decimale graden of Radialen:

Lijst1r $\Rightarrow$ *lijst*

Matrix1r $\Rightarrow$ *matrix*

ʀ (radialen)

π -toets

Deze functie geeft u een manier om een hoek in radialen te specificeren terwijl u in de modus Graden of Decimale graden bent.

In de hoekmodus Graden: vermenigvuldigt het argument met $180/\pi$.

In de hoekmodus Radialen: geeft het argument ongewijzigd.

In de modus Decimale graden: vermenigvuldigt het argument met $200/\pi$.

Tip: gebruik ʀ als u radialen wilt forceren in een functiedefinitie, ongeacht de modus die de voorkeur heeft wanneer de functie wordt gebruikt.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @ʀ in te voeren.

$$\cos\left(\frac{\pi}{4ʀ}\right) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\cos\left(\left\{0ʀ, \frac{\pi}{12}, \piʀ, (\pi)ʀ\right\}\right) \quad \left\{1, \frac{(\sqrt{3+1}) \cdot \sqrt{2}}{4}, -1\right\}$$

° (graden)

π -toets

Uitdr 1° ⇒ uitdrukking

Lijst 1° ⇒ lijst

Matrix 1° ⇒ matrix

Deze functie geeft u een manier om een hoek in graden te specificeren terwijl u in de modus Decimale graden of Radialen bent.

In de hoekmodus Radialen: vermenigvuldigt het argument met $\pi/180$.

In de hoekmodus Graden: geeft het argument ongewijzigd.

In de hoekmodus Decimale graden: vermenigvuldigt het argument met $10/9$.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @d in te voeren.

In de hoekmodus Graden, Decimale graden of Radialen:

$$\cos(45^\circ) \quad \frac{\sqrt{2}}{2}$$

In de hoekmodus Radialen:

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,

Rekenmachine: Druk op $\boxed{\text{ctrl}} \boxed{\text{enter}}$.

Windows®: Druk op **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Druk op **⌘+Enter**.

iPad®: Houd **Enter** ingedrukt en selecteer $\approx$.

$$\cos\left(\left\{0, \frac{\pi}{4}, 90^\circ, 30.12^\circ\right\}\right) \quad \{1, 0.707107, 0., 0.864976\}$$

° , ' , " (graad/minuut/seconde)

  -toetsen

$dd^{\circ}mm'ss.ss'' \Rightarrow$ uitdrukking

In de hoekmodus Graden:

dd Een positief of negatief getal

$25^{\circ}13'17.5''$ 25.2215

mm Een niet-negatief getal

$25^{\circ}30'$ $\frac{51}{2}$

$ss.ss$ Een niet-negatief getal

Geeft $dd+(mm/60)+(ss.ss/3600)$.

Met deze grondtal-60-invoeropmaak kunt u:

- Een hoek in graden/minuten/seconden invoeren, ongeacht de ingestelde hoekmodus.
- Tijd in uren/minuten/seconden invoeren.

Opmerking: laat $ss.ss$ volgen door twee apostroffen ('), niet door een dubbel aanhalingsteken (").

∠ (hoek)

  -toetsen

$[Straal, \angle \theta_Hoek] \Rightarrow$ vector

In de modus Radialen en met vectoropmaak ingesteld op:

(polaire invoer)

rechthoekig

$[Straal, \angle \theta_Hoek, Z_Coördinaat] \Rightarrow$ vector

(cilindrische invoer)

$[5 \angle 60^{\circ} \angle 45^{\circ}]$ $\left[\frac{5 \cdot \sqrt{2}}{4} \quad \frac{5 \cdot \sqrt{6}}{4} \quad \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} \right]$

$[Straal, \angle \theta_Hoek, \angle \theta_Hoek] \Rightarrow$ vector

(bolvormige invoer)

cilindrisch

Geeft coördinaten als een vector op basis van de modusinstelling voor vectoropmaak: rechthoekig, cilindrisch of bolvormig.

$[5 \angle 60^{\circ} \angle 45^{\circ}]$ $\left[\frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} \quad \angle \frac{\pi}{3} \quad \frac{5 \cdot \sqrt{2}}{2} \right]$

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door @< in te voeren.

bolvormig

$[5 \angle 60^{\circ} \angle 45^{\circ}]$ $\left[5 \quad \angle \frac{\pi}{3} \quad \angle \frac{\pi}{4} \right]$

$(Grootte \angle Hoek) \Rightarrow$ complexe Waarde

In de hoekmodus Radialen en rechthoekige complexe opmaak:

(polaire invoer)

Voert een complexe waarde in ($r \angle \theta$) polaire vorm in. De *Hoek* wordt

$5+3 \cdot i \left(10 \angle \frac{\pi}{4} \right)$ $5-5 \cdot \sqrt{2} + (3-5 \cdot \sqrt{2}) \cdot i$

∠ (hoek)

  -toetsen

geïnterpreteerd volgens de huidige instelling van de hoekmodus.

Opmerking: Om een decimale benaderende uitkomst te forceren,

Rekenmachine: Druk op .

Windows®: Druk op **Ctrl+Enter**.

Macintosh®: Druk op **⌘+Enter**.

iPad®: Houd **Enter** ingedrukt en selecteer

.

' (prime)

 -toetsen

variabele '

variabele ''

Voert een prime-symbool in een differentiaalvergelijking in. Een enkel prime-symbool duidt een differentiaalvergelijking van de eerste orde aan, twee prime-symbolen duiden een differentiaalvergelijking van de tweede orde aan, enz.

$$\text{deSolve}\left(y''=y^{\frac{-1}{2}} \text{ and } y(0)=0 \text{ and } y'(0)=0, t, y\right)$$
$$\frac{2 \cdot y^{\frac{4}{3}}}{3} = t$$

_ (onderstrepingsteken als een leeg element)

**Zie “Lege elementen”
pag. 247.**

_ (onderstrepingsteken als eenheidsaanduiding)

  -toetsen

Uitdr_Eenheid

3·_m►_ft

9.84252·_ft

Duidt de eenheden voor een *Uitdr* aan. Alle namen van eenheden moeten beginnen met een onderstrepingsteken.

Opmerking: u vindt het conversiesymbool,

►, in de Catalogus. Klik op en klik vervolgens op **Wiskundige operatoren**.

U kunt voorgedefinieerde eenheden gebruiken of uw eigen eenheden creëren. Voor een lijst met voorgedefinieerde eenheden opent u de Catalogus en geeft u de tab Eenhedenconversies weer. U kunt namen van eenheden selecteren uit de Catalogus of de namen voor de eenheden direct intypen.

Variabele_

Aangenomen dat z onbepaald is:

_ (onderstrepingssteken als eenheidsaanduiding)

  -toetsen

Als *Variable* geen waarde heeft, dan wordt hij behandeld alsof hij een complex getal representeert. Standaard wordt de variabele zonder het _ als reëel behandeld.

Als *Variable* een waarde heeft, dan wordt het _ genegeerd en behoudt *Variable* zijn oorspronkelijke gegevenstype.

Opmerking: u kunt een complex getal in een variabele opslaan zonder _ te gebruiken. Voor de beste resultaten in berekeningen als **cSolve()** en **cZeros()** wordt echter aangeraden om het _ te gebruiken.

$\text{real}(z)$	z
$\text{real}(z_)$	$\text{real}(z_)$
$\text{imag}(z)$	0
$\text{imag}(z_)$	$\text{imag}(z_)$

► (convert)

  -toetsen

Uitdr_Eenheid1 ► *_Eenheid2* ⇒ *Uitdr_Eenheid2*

3·_m ► _ft 9.84252·_ft

Converteert een uitdrukking van de ene eenheid naar een andere.

Het onderstrepingssteken _ duidt de eenheden aan. De eenheden moeten in dezelfde categorie vallen, zoals Lengte of Oppervlakte.

Voor een lijst met voorgedefinieerde eenheden opent u de Catalogus en geeft u de tab Eenhedenconversies weer:

- U kunt de naam van een eenheid selecteren uit de lijst.
- U kunt de conversie-operator, ►, selecteren bovenaan de lijst.

U kunt de namen van eenheden ook met de hand intypen. Om “_” te typen als u namen van eenheden op de rekenmachine typt, drukt u op .

Opmerking: gebruik **tmpCnv()** en **ΔtmpCnv()** om temperatuureenheden te converteren. De conversie-operator ► converteert geen temperatuureenheden.

10^()

Catalogus >

10^ (Uitdr1)⇒*uitdrukking*

$10^{1.5}$	31.6228
------------	-----------

10^ (Lijst1)⇒*lijst*

$10^{\{0,-2.2,a\}}$	$\left\{1, \frac{1}{100}, 100, 10^a\right\}$
---------------------	--

Geeft 10 tot de macht van het argument.

Geeft bij een lijst 10 tot de macht van de elementen in *Lijst1*.**10^ (vierkanteMatrix1)**⇒*vierkanteMatrix*Geeft 10 tot de macht van *vierkanteMatrix1*. Dit is niet hetzelfde als het berekenen van 10 tot de macht van elk element. Zie voor informatie over de berekeningsmethode **cos()**.

$10^{\begin{bmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 4 & 2 & 1 \\ 6 & -2 & 1 \end{bmatrix}}$	$\begin{bmatrix} 1.14336\text{E}7 & 8.17155\text{E}6 & 6.67589\text{E}6 \\ 9.95651\text{E}6 & 7.11587\text{E}6 & 5.81342\text{E}6 \\ 7.65298\text{E}6 & 5.46952\text{E}6 & 4.46845\text{E}6 \end{bmatrix}$
---	--

vierkanteMatrix1 moet diagonaliseerbaar zijn. Het resultaat bevat altijd getallen met een drijvende komma.**^-1(omgekeerde)**

Catalogus >

Uitdr1 ^-1⇒*uitdrukking*

$(3.1)^{-1}$	0.322581
--------------	------------

Lijst1 ^-1⇒*lijst*

$\{a,4,-0.1,x,-2\}^{-1}$	$\left\{\frac{1}{a}, \frac{1}{4}, -10, \frac{1}{x}, \frac{-1}{2}\right\}$
--------------------------	---

Geeft de omgekeerde van het argument.

Geeft bij een lijst de omgekeerden van de elementen in *Lijst1*.*vierkanteMatrix1* ^-1⇒*vierkanteMatrix*Geeft de inverse van *vierkanteMatrix1*.*vierkanteMatrix1* moet een niet-singuliere vierkante matrix zijn.

$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}^{-1}$	$\begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 3 & -1 \\ 2 & 2 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ a & 4 \end{bmatrix}^{-1}$	$\begin{bmatrix} \frac{-2}{a-2} & \frac{1}{a-2} \\ \frac{a}{2 \cdot (a-2)} & \frac{-1}{2 \cdot (a-2)} \end{bmatrix}$

| (beperkende operator)

-toetsen

Uitdr | BooleaanseUitdr1
[andBooleaanseUitdr2]...

$x+1 x=3$	4
$x+y x=\sin(y)$	$\sin(y)+y$
$x+y \sin(y)=x$	$x+y$

Uitdr | BooleaanseUitdr1
[orBooleaanseUitdr2]...

Het beperkingssymbool ("|") dient als een binaire operator. De operand aan de linkerkant van | is een uitdrukking. De operand aan de rechterkant van | specificeert één of meer relaties die bedoeld zijn om de vereenvoudiging van de uitdrukking te beïnvloeden. Meerdere relaties na | moeten gekoppeld worden door logische **"and"** of **"or"**-operatoren.

De beperkings-operator biedt drie basistypen functionaliteit:

- Substituties
- Intervalbeperkingen
- Uitsluitingen

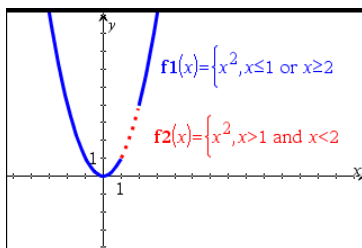
Substituties zijn in de vorm van een gelijkheid, zoals $x=3$ of $y=\sin(x)$. Om het meest effectief te zijn moet de linkerkant een enkelvoudige variabele zijn. *Uitdr | Variabele = waarde* substitueert *waarde* elke keer dat *Variabele* voorkomt in *Uitdr*.

Intervalbeperkingen kunnen de vorm aannemen van één of meer ongelijkheden die gekoppeld worden door logische **"and"** of **"or"**-operatoren. Intervalbeperkingen maken ook vereenvoudigingen mogelijk, die anders ongeldig of niet te berekenen zouden kunnen zijn.

Uitsluitingen gebruiken de relationele operator "is niet gelijk aan" ($\neq$ of $\neq$) om een specifieke waarde buiten beschouwing te laten. Ze worden voornamelijk gebruikt om een exacte oplossing uit te sluiten bij het gebruik van **cSolve()**, **cZeros()**, **fMax()**,

$x^3-2\cdot x+7\rightarrow f(x)$	Done
$f(x) x=\sqrt{3}$	$\sqrt{3}+7$
$(\sin(x))^2+2\cdot\sin(x)-6 \sin(x)=d$	$d^2+2\cdot d-6$

$\text{solve}(x^2-1=0,x) x>0 \text{ and } x<2$	$x=1$
$\sqrt{x}\cdot\sqrt{\frac{1}{x}} x>0$	1
$\sqrt{x}\cdot\sqrt{\frac{1}{x}}$	$\sqrt{\frac{1}{x}}\cdot\sqrt{x}$

$\text{solve}(x^2-1=0,x) x\neq 1$	$x=-1$
-----------------------------------	--------

fMin(), **solve()**, **zeros()** etc.

→ (opslaan)
ctrl **var** **-toetsen**

Uitdr → *Var*

Lijst → *Var*

Matrix → *Var*

Uitdr → *Functie*(*Param1*,...)

Lijst → *Functie*(*Param1*,...)

Matrix → *Functie*(*Param1*,...)

Als de variabele *Var* niet bestaat, dan wordt deze gecreëerd en geïnitieerd naar *Uitdr*, *Lijst* of *Matrix*.

Als de variabele *Var* reeds bestaat en niet vergrendeld of beveiligd is, dan wordt de inhoud ervan vervangen door *Uitdr*, *Lijst* of *Matrix*.

Tip: als u symbolische berekeningen wilt uitvoeren met behulp van ongedefinieerde variabelen, sla dan niets op in veelgebruikte éénletterige variabelen zoals a, b, c, x, y, z enz.

Opmerking: u kunt deze operator vanaf het toetsenbord van de computer invoeren door **=:** als sneltoets in te voeren.
Typ bijvoorbeeld **pi/4 =: mijnvar**.

:= (toewijzen)
ctrl **ws** **-toetsen**

Var := *Uitdr*

Var := *Lijst*

Var := *Matrix*

Functie(*Param1*,...) := *Uitdr*

Functie(*Param1*,...) := *Lijst*

Functie(*Param1*,...) := *Matrix*

$\frac{\pi}{4} \rightarrow myvar$	$\frac{\pi}{4}$
$2 \cdot \cos(x) \rightarrow y1(x)$	Done
$\{1, 2, 3, 4\} \rightarrow lst5$	$\{1, 2, 3, 4\}$
$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \rightarrow matg$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$
$"Hello" \rightarrow str1$	"Hello"

$myvar := \frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{4}$
$y1(x) := 2 \cdot \cos(x)$	Done
$lst5 := \{1, 2, 3, 4\}$	$\{1, 2, 3, 4\}$
$matg := \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix}$
$str1 := "Hello"$	"Hello"

:= (toewijzen)

  -toetsen

Als variabele *Var* niet bestaat, dan wordt *Var* gecreëerd en geïnitieerd naar *Uitdr*, *Lijst* of *Matrix*.

Als *Var* reeds bestaat en niet vergrendeld of beveiligd is, dan wordt de inhoud ervan vervangen door *Uitdr*, *Lijst* of *Matrix*.

Tip: als u symbolische berekeningen wilt uitvoeren met behulp van ongedefinieerde variabelen, sla dan niets op in veelgebruikte éénletterige variabelen zoals *a*, *b*, *c*, *x*, *y*, *z* enz.

© (commentaar)

  -toetsen

© [*tekst*]

© verwerkt *tekst* als een commentaarregel, waardoor u door u gecreëerde functies en programma's kunt annoteren.

© kan aan het begin of op een willekeurige plaats in de regel staan. Alles rechts van ©, tot aan het eind van de regel, is het commentaar.

Opmerking bij het invoeren van het voorbeeld: Instructies over het invoeren van programma's met meerdere regels en functiedefinities vindt u in het hoofdstuk Rekenmachine van de handleiding van uw product.

Define $g(n)$ =Func	
© Declare variables	
Local <i>i,result</i>	
<i>result</i> :=0	
For <i>i</i> ,1, <i>n</i> ,1 ©Loop <i>n times</i>	
<i>result</i> := <i>result</i> + <i>i</i> ²	
EndFor	
Return <i>result</i>	
EndFunc	
	<i>Done</i>
$g(3)$	14

Ob, Oh

  -toetsen,   **-toetsen**

Ob *binairGetal*

In de Dec-grondtalmodus:	
0b10+0hF+10	27

Oh *hexadecimaalGetal*

Duidt respectievelijk een binair of hexadecimaal getal aan. Om een binair of hexadecimaal getal in te voeren moet u het Ob- of Oh-prefix invoeren, ongeacht de instelling van de grondtal-modus. Zonder prefix wordt een getal behandeld als decimaal (grondtal 10).

In de Bin-grondtalmodus:	
0b10+0hF+10	0b11011

In de Hex-grondtalmodus:

Resultaten worden weergegeven volgens
de grondtal-modus.

0b10+0hF+100h1B

Lege elementen

Bij het analyseren van gegevens uit de werkelijkheid heeft u misschien niet altijd een volledige set gegevens. Op de TI-Nspire™ CAS zijn lege elementen toegestaan, zodat u kunt doorgaan met een bijna complete set gegevens in plaats van opnieuw te moeten te beginnen of de onvolledige gevallen te moeten weggooien.

U kunt een voorbeeld van een set gegevens met lege elementen vinden in het hoofdstuk Lijsten & Spreadsheet, onder “*Spreadsheet-gegevens in een grafiek tekenen.*”

Met de functie **delVoid()** kunt u lege elementen uit een lijst verwijderen. Met de functie **isVoid()** kunt u nagaan of er lege elementen zijn. Zie voor meer informatie **delVoid()**, pag. 56 en **isVoid()**, pag. 97.

Opmerking: Om handmatig een leeg element in een wiskundige uitdrukking in te voeren typt u “_” of het woord **void**. Het woord **void** wordt automatisch geconverteerd in een “_” symbool wanneer de uitdrukking wordt uitgewerkt. Om “_” te typen op de rekenmachine drukt u op .

Berekeningen met lege elementen

Het merendeel van de berekeningen met een lege invoer levert een leeg resultaat op. Zie de speciale gevallen hieronder.

_	-
gcd(100,_)	-
3+_	-
{5,_,10}-{3,6,9}	{2,_,1}

Lijstargumenten met lege elementen

De volgende functies en opdrachten negeren (slaan over) lege elementen die worden aangetroffen in lijstargumenten.

count, **countif**, **cumulativeSum**, **freqTable**►**list**, **frequency**, **max**, **mean**, **median**, **product**, **stDevPop**, **stDevSamp**, **sum**, **sumIf**, **varPop** en **varSamp**, evenals regressieberekeningen, **OneVar**, **TwoVar** en **FiveNumSummary** statistieken, betrouwbaarheidsintervallen en statistische toetsen

sum({2,_,3,5,6,6})	16.6
median({1,2,_,_,3})	2
cumulativeSum({1,2,_,4,5})	{1,3,_,7,12}
cumulativeSum($\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & - \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$)	$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 4 & - \\ 9 & 8 \end{bmatrix}$

Lijstargumenten met lege elementen

SortA en **SortD** verplaatsen alle lege elementen binnen het eerste argument naar het eind.

$\{5,4,3,_{-},1\} \rightarrow list1$	$\{5,4,3,_{-},1\}$
$\{5,4,3,2,1\} \rightarrow list2$	$\{5,4,3,2,1\}$
SortA list1,list2	Done
list1	$\{1,3,4,5,_{-}\}$
list2	$\{1,3,4,5,2\}$

$\{1,2,3,_{-},5\} \rightarrow list1$	$\{1,2,3,_{-},5\}$
$\{1,2,3,4,5\} \rightarrow list2$	$\{1,2,3,4,5\}$
SortD list1,list2	Done
list1	$\{5,3,2,1,_{-}\}$
list2	$\{5,3,2,1,4\}$

In regressies zorgt een leeg element in een X- of Y-lijst voor een lege plaats voor het overeenkomstige element van het residu.

$l1:=\{1,2,3,4,5\}; l2:=\{2,_{-},3,5,6,6\}$	$\{2,_{-},3,5,6,6\}$
LinRegMx l1,l2	Done
stat.Resid	$\{0.434286,_{-},-0.862857,-0.011429,0.44\}$
stat.XReg	$\{1,_{-},3,4,5\}$
stat.YReg	$\{2,_{-},3,5,6,6\}$
stat.FreqReg	$\{1,_{-},1,1,1,1\}$

Een weggelaten categorie in regressies zorgt voor een lege plaats voor het overeenkomstige element van het residu.

$l1:=\{1,3,4,5\}; l2:=\{2,3,5,6,6\}$	$\{2,3,5,6,6\}$
$cat:=\{"M","M","F","F"\}; incl:=\{"F"\}$	$\{"F"\}$
LinRegMx l1,l2,1,cat,incl	Done
stat.Resid	$\{_{-},_{-},0,0\}$
stat.XReg	$\{_{-},_{-},4,5\}$
stat.YReg	$\{_{-},_{-},5,6,6\}$
stat.FreqReg	$\{_{-},_{-},1,1\}$

Lijstargumenten met lege elementen

Een frequentie van 0 in regressies zorgt voor een lege plaats voor het overeenkomstige element van het residu.

$I1:=\{1,3,4,5\}; I2:=\{2,3,5,6,6\}$	$\{2,3,5,6,6\}$
$\text{LinRegMx } I1, I2, \{1,0,1,1\}$	<i>Done</i>
stat.Resid	$\{0.069231, _, -0.276923, 0.207692\}$
stat.XReg	$\{1, _, 4, 5\}$
stat.YReg	$\{2, _, 5, 6, 6\}$
stat.FreqReg	$\{1, _, 1, 1, \}$

Snelkoppelingen voor het invoeren van wiskundige uitdrukkingen

Via snelkoppelingen kunt u elementen van wiskundige uitdrukkingen invoeren door ze in te typen in plaats van de Catalogus of het symboolpalet te gebruiken. Bijvoorbeeld: om de uitdrukking $\sqrt{6}$ in te voeren kunt u `sqrt(6)` typen op de invoerregel. Wanneer u op `enter` drukt, verandert de uitdrukking `sqrt(6)` in $\sqrt{6}$. Bepaalde snelkoppelingen zijn handig vanaf zowel de rekenmachine als het toetsenbord van de computer. Andere snelkoppelingen zijn voornamelijk handig vanaf het toetsenbord van de computer.

Vanaf de rekenmachine of het toetsenbord van de computer

Om dit in te voeren:	Typ deze snelkoppeling:
π	<code>pi</code>
θ	<code>theta</code>
∞	<code>infinity</code>
$\leq$	<code><=</code>
$\geq$	<code>>=</code>
$\neq$	<code>/=</code>
$\Rightarrow$ (logische implicatie)	<code>=></code>
$\Leftrightarrow$ (logische dubbele implicatie, XNOR)	<code><=></code>
$\rightarrow$ (opslag-operator)	<code>=:</code>
$ $ (absolute waarde)	<code>abs(...)</code>
$\sqrt{()}$	<code>sqrt(...)</code>
$d()$	<code>derivative(...)</code>
$\int()$	<code>integral(...)</code>
$\Sigma()$ (Som-template)	<code>sumSeq(...)</code>
$\Pi()$ (Product-template)	<code>prodSeq(...)</code>
$\sin^{-1}()$, $\cos^{-1}()$, ...	<code>arcsin(...)</code> , <code>arccos(...)</code> , ...
$\Delta\text{List}()$	<code>deltaList(...)</code>
$\Delta\text{tmpCnv}()$	<code>deltaTmpCnv(...)</code>

Vanaf het toetsenbord van de computer

Om dit in te voeren:	Typ deze snelkoppeling:
<code>c1, c2 ...</code> (constanten)	<code>@c1, @c2, ...</code>

Om dit in te voeren:	Typ deze snelkoppeling:
$n1, n2...$ (gehele constanten)	@n1, @n2, ...
i (imaginaire constante)	@i
e (natuurlijke logaritme grondtal e)	@e
E (wetenschappelijke notatie)	@E
T (transponeren)	@t
r (radialen)	@r
$^\circ$ (graden)	@d
g (decimale graden)	@g
$\angle$ (hoek)	@<
$\triangleright$ (conversie)	@>
$\triangleright$ Decimal, $\triangleright$ approxFraction (), en zo verder.	@>Decimal, @>approxFraction() , en zo verder.

EOS (Equation Operating System)-hiërarchie

In deze paragraaf wordt het Equation Operating System (EOS™) beschreven, dat gebruikt wordt door de TI-Nspire™ CAS-technologie voor wiskunde en exacte vakken. Getallen, variabelen en functies worden ingevoerd in een eenvoudige, duidelijke volgorde. De EOS™-software werkt uitdrukkingen en vergelijkingen uit met behulp van groepering met haakjes en volgens de hieronder beschreven voorrangsregels.

Volgorde van uitwerking

Niveau	Operator
1	Haakjes (), vierkante haken [], accolades { }
2	Indirectie (#)
3	Functieaanroepen
4	Navolgende operatoren: graden-minuten-seconden (°,'"), faculteit (!), percentage (%), radialen (°), subscript ([]), transponeren (T)
5	Machtsverheffen, macht-operator (^)
6	Negatie (-)
7	Aaneenvoeging van tekenreeksen (&)
8	Vermenigvuldigen (•), delen (/)
9	Optellen (+), aftrekken (-)
10	Gelijkheidsrelaties: is gelijk aan (=), is niet gelijk aan (≠ of /=), kleiner dan (<), kleiner dan of gelijk aan (≤ of <=), groter dan (>), groter dan of gelijk aan (≥ of >=)
11	Logisch niet
12	Logisch en
13	Logisch or
14	xof, noch, niet en
15	Logische implicatie (⇒)
16	Logische dubbele implicatie, XNOR (⇔)
17	Beperkende operator (" ")
18	Opslaan (→)

Haakjes, vierkante haken en accolades

Alle berekeningen binnen haakjes, vierkante haken of accolades worden het eerst uitgewerkt. Bijvoorbeeld: in de uitdrukking $4(1+2)$, werkt de EOS™-software eerst het gedeelte van de uitdrukking binnen de haakjes uit, $1+2$, en vermenigvuldigt vervolgens het resultaat, 3, met 4.

Het aantal openings- en sluithaakjes, vierkante haken en accolades moet hetzelfde zijn binnen een uitdrukking of vergelijking. Als dit niet het geval is, dan verschijnt er een foutmelding met het ontbrekende element. Bijvoorbeeld: bij $(1+2)/(3+4)$ wordt de foutmelding "Ontbrekende)" weergegeven.

Opmerking: omdat u met de TI-Nspire™ CAS-software uw eigen functies kunt definiëren, wordt een variabelenaam die wordt gevolgd door een uitdrukking tussen haakjes, beschouwd als een "functieaanroep" in plaats van als een impliciete vermenigvuldiging. Bijvoorbeeld: $a(b+c)$ is de functie a uitgewerkt voor $b+c$. Om de uitdrukking $b+c$ te vermenigvuldigen met de variabele a moet u expliciete vermenigvuldiging gebruiken: $a*(b+c)$.

indirectie

De indirectie-operator (#) converteert een string naar een variabele- of functienaam. Bijvoorbeeld: `#("x"&"y"&"z")` creëert de variabelenaam `xyz`. Met indirectie kunt u ook variabelen binnen een programma creëren en wijzigen. Bijvoorbeeld: als `10→r` en `"r"→s1`, dan `#s1=10`.

Navolgende operatoren

Navolgende operatoren zijn operatoren die direct na het argument komen, zoals $5!$, 25% of $60^{\circ}15'45''$. Argumenten gevolgd door een navolgende operator worden uitgewerkt op het vierde prioriteitsniveau. Bijvoorbeeld: in de uitdrukking $4^3!$, wordt eerst $3!$ uitgewerkt. Het resultaat, 6, wordt vervolgens de exponent van 4, en dit levert 4096 op.

Machtsverheffen

Machtsverheffen (^) en element-voor-element-machtsverheffen (.^) worden uitgewerkt van rechts naar links. Bijvoorbeeld: de uitdrukking 2^3^2 wordt op dezelfde manier uitgewerkt als 2^3^2 , en heeft als resultaat 512. Dit verschilt van $(2^3)^2$, wat 64 oplevert.

Negatie

Om een negatief getal in te voeren drukt u op $\boxed{-}$ gevolgd door het getal. Navolgende bewerkingen en machtsverheffen worden uitgevoerd vóór negatie. Bijvoorbeeld: het resultaat van $-x^2$ is een negatief getal, en $-9^2 = -81$. Gebruik haakjes om het kwadraat van een negatief getal te berekenen, zoals $(-9)^2$, wat 81 als resultaat heeft.

Beperking ("|")

Het argument dat volgt op de beperkende operator ("|") biedt een serie beperkingen die van invloed zijn op de uitwerking van het argument dat voorafgaat aan de operator.

Foutcodes en meldingen

Als er een fout optreedt, wordt de code ervan toegekend aan de variabele *errCode*. Door de gebruiker gedefinieerde programma's en functies kunnen *errCode* onderzoeken om de oorzaak van een fout vast te stellen. Zie voor een voorbeeld van het gebruik van *errCode* voorbeeld 2 onder het commando **Try**, pag. 198.

Opmerking: sommige foutcondities zijn alleen van toepassing op TI-Nspire™ CAS-producten, en sommige zijn alleen van toepassing op TI-Nspire™-producten.

Foutcode	Beschrijving
10	Een functie heeft geen waarde teruggegeven
20	Een test heeft niet geresulteerd in WAAR of ONWAAR. Over het algemeen kunnen ongedefinieerde variabelen niet worden vergeleken. Bijvoorbeeld: de test $\text{If } a < b$ veroorzaakt deze fout als a of b ongedefinieerd is wanneer de If-bewering wordt uitgevoerd.
30	Argument kan niet de naam zijn van een map.
40	Argumentfout
50	Argumenten komen niet overeen Twee of meer argumenten moeten van hetzelfde type zijn.
60	Argument moet een Booleanse uitdrukking of geheel getal zijn
70	Argument moet een decimaal getal zijn
90	Argument moet een lijst zijn
100	Argument moet een matrix zijn
130	Argument moet een string zijn
140	Argument moet een variabelenaam zijn. Zorg ervoor dat de naam: • niet met een cijfer begint • geen spaties of speciale tekens bevat • geen onderstrepings tekens of punt op een ongeldige manier gebruikt • de lengtebeperkingen niet overschrijdt Zie voor meer informatie het hoofdstuk Rekenmachine in de documentatie.
160	Argument moet een uitdrukking zijn
165	Batterijen zijn te zwak om te verzenden of te ontvangen Installeer nieuwe batterijen voordat u verzendt of ontvangt.
170	Grens

Foutcode	Beschrijving
	De ondergrens moet lager zijn dan de bovengrens om het zoekinterval te definiëren.
180	Afbreken De - of -toets is ingedrukt tijdens een lange berekening of tijdens de uitvoering van een programma.
190	Cirkeldefinitie Deze foutmelding wordt weergegeven om te voorkomen dat het geheugen volraakt tijdens oneindige vervanging van variabelewaarden tijdens een vereenvoudiging. Bijvoorbeeld: $a+1 \rightarrow a$, waar a een niet-gedefinieerde variabele is, zal deze fout veroorzaken.
200	Beperkingsuitdrukking ongeldig Bijvoorbeeld: $\text{solve}(3x^2-4=0, x) \mid x < 0 \text{ or } x > 5$ zou deze foutmelding geven, omdat de beperkende voorwaarde gescheiden wordt door “or” en niet door “and”.
210	Ongeldig gegevenstype Een argument is van het verkeerde gegevenstype.
220	Afhankelijke grenswaarde
230	Afmeting Een lijst- of matrixindex is niet geldig. Bijvoorbeeld: als de lijst {1,2,3,4} is opgeslagen in L1, dan is L1[5] een afmetingsfout omdat L1 slechts vier elementen heeft.
235	Dimensies komen niet overeen. Niet genoeg elementen in de lijsten.
240	Dimensies komen niet overeen Twee of meer argumenten moeten dezelfde dimensies hebben. Bijvoorbeeld: in $[1,2]+[1,2,3]$ komen de dimensies niet overeen omdat de matrices een verschillend aantal elementen bevatten.
250	Delen door nul
260	Domeinfout Een argument moet in een gespecificeerd domein liggen. Bijvoorbeeld $\text{rand}(0)$ is niet geldig.
270	Dubbele variabelenaam
280	Else en Elseif zijn ongeldig buiten het If..EndIf-blok
290	EndTry mist het overeenkomende Else-voorschrift
295	Te grote iteratie
300	Lijst of matrix verwacht met 2 of 3 elementen
310	Het eerste argument van nSolve moet een vergelijking met één variabele zijn. Deze

Foutcode	Beschrijving
	kan geen variabele zonder waarde bevatten anders dan de relevante variabele.
320	Eerste argument van solve of cSolve moet een vergelijking of ongelijkheid zijn. Bijvoorbeeld: solve($3x^2-4$, x) is ongeldig omdat het eerste argument geen vergelijking is.
345	Inconsistente eenheden
350	Index buiten het bereik
360	Indirectiestring is geen geldige variabelenaam
380	Ongedefinieerd Ans Of de eerdere berekening heeft geen Ans gecreëerd, of er is geen eerdere berekening ingevoerd.
390	Ongeldige toewijzing
400	Ongeldige toewijzingswaarde
410	Ongeldig commando
430	Ongeldig voor de huidige modusinstellingen
435	Ongeldige gok
440	Ongeldige impliciete vermenigvuldiging $x(x+1)$ is bijvoorbeeld ongeldig; terwijl $x*(x+1)$ de correcte syntax is. Dit is om verwarring tussen impliciete vermenigvuldiging en functienotatie te voorkomen.
450	Ongeldig in een functie of de huidige uitdrukking Alleen bepaalde opdrachten zijn geldig in een door de gebruiker gedefinieerde functie.
490	Ongeldig in het Try..EndTry-blok
510	Ongeldige lijst of matrix
550	Ongeldig buiten functie of programma Een aantal commando's is niet geldig buiten een functie of programma. Bijvoorbeeld Local kan niet gebruikt worden tenzij in een functie of programma.
560	Ongeldig buiten de blokken Loop..EndLoop, For..EndFor of While..EndWhile Bijvoorbeeld: de opdracht Exit is alleen geldig binnen deze lus-blokken.
565	Ongeldig buiten programma
570	Ongeldige padnaam Bijvoorbeeld: \var is ongeldig.

Foutcode	Beschrijving
575	Ongeldig polair complex
580	Ongeldige programmaverwijzing Er kan niet verwezen worden naar programma's binnen functies of uitdrukkingen, zoals $1+p(x)$, waarbij p een programma is.
600	Ongeldige tabel
605	Ongeldig gebruik van eenheden
610	Ongeldige variabelenaam in een Local-bewering
620	Ongeldige variabele of functienaam
630	Ongeldige variabelereferentie
640	Ongeldige vectorsyntax
650	Gegevensoverdracht Link Een gegevensoverdracht tussen twee eenheden is niet uitgevoerd. Controleer of de verbindingskabel tussen de twee eenheden aan beide zijden goed is aangesloten.
665	Matrix niet diagonaliseerbaar
670	Geheugen bijna vol 1. Wis enkele gegevens in dit document 2. Sla dit document op en sluit het Als 1 en 2 mislukken, haal de batterijen er dan uit en plaats ze weer terug.
672	Bron uitgeput
673	Bron uitgeput
680	Ontbrekend (
690	Ontbrekend)
700	Ontbrekend “
710	Ontbrekend]
720	Ontbrekend }
730	Ontbrekend begin of eind van bloksyntax
740	Ontbrekend Then in het blok If..EndIf
750	Naam is geen functie of programma
765	Geen functies geselecteerd
780	Geen oplossing gevonden

Foutcode	Beschrijving
800	Niet-reëel resultaat Als de software bijvoorbeeld in de instelling Reëel staat, dan is $\sqrt{-1}$ ongeldig. Om complexe resultaten toe te staan verandert u de modusinstelling "Reëel of complex" in RECHTHOEKIG of POLAIR.
830	Overschrijding
850	Programma niet gevonden Een programmareferentie binnen een ander programma kon niet gevonden worden op het aangegeven pad gedurende de uitvoering.
855	Random-functies zijn niet toegestaan bij het tekenen van grafieken
860	Recurisie te diep
870	Gereserveerde naam of systeemvariabele
900	Argumentfout Mediaan-mediaan-model kon niet worden toegepast op gegevensset.
910	Syntaxfout
920	Tekst niet gevonden
930	Te weinig argumenten In de functie of het commando ontbreken één of meer argumenten.
940	Te veel argumenten De uitdrukking of vergelijking bevat een te groot aantal argumenten en kan niet geëvalueerd worden.
950	Te veel subscripts
955	Te veel ongedefinieerde variabelen
960	Variabele is niet gedefinieerd Er is geen waarde toegewezen aan de variabele. Gebruik een van de volgende commando's: • <code>sto</code> → • <code>:=</code> • Define om waarden aan variabelen toe te kennen.
965	Niet-gelicenseerd OS

Foutcode	Beschrijving
970	Variabele is in gebruik, hierdoor zijn verwijzingen of veranderingen niet toegestaan.
980	Variabele is beschermd
990	Ongeldige variabelenaam Zorg ervoor dat de naam de lengtebeperkingen niet overschrijdt.
1000	Domein van de venstervariabelen
1010	Zoomen
1020	Interne fout
1030	Schending van het beveiligde geheugen
1040	Niet-ondersteunde functie. Voor deze functie is het Computer Algebra System nodig. Probeer TI-Nspire™ CAS.
1045	Niet-ondersteunde operator. Voor deze operator is het Computer Algebra System nodig. Probeer TI-Nspire™ CAS.
1050	Niet-ondersteunde functie. Voor deze operator is het Computer Algebra System nodig. Probeer TI-Nspire™ CAS.
1060	Invoerargument moet numeriek zijn. Alleen invoer met numerieke waarden is toegestaan.
1070	Goniofunctie-argument is te groot voor nauwkeurige verkleining
1080	Niet-ondersteund gebruik van Ans. Deze toepassing ondersteunt Ans niet.
1090	Functie is niet gedefinieerd. Gebruik een van de volgende commando's: • Define • := • sto → om een functie te definiëren.
1100	Niet-reële berekening Als de software bijvoorbeeld in de instelling Reëel staat, dan is $\sqrt{-1}$ ongeldig. Om complexe resultaten toe te staan verandert u de modusinstelling "Reëel of complex" in RECHTHOEKIG of POLAIR.
1110	Ongeldige grenzen
1120	Geen tekenverandering
1130	Argument kan geen lijst of matrix zijn
1140	Argumentfout Het eerste argument moet een polynomiale uitdrukking in het tweede argument zijn.

Foutcode	Beschrijving
	Als het tweede argument wordt weggelaten, probeert de software om een standaardinstelling te selecteren.
1150	Argumentfout De eerste twee argumenten moeten polynomiale uitdrukkingen in het derde argument zijn. Als het derde argument wordt weggelaten, probeert de software om een standaardinstelling te selecteren.
1160	Ongeldige bibliotheekpadnaam Een padnaam moet de vorm <code>xxx\yyy</code> hebben, waarbij: - Het <code>xxx</code>-gedeelte tussen de 1 en 16 tekens kan hebben. - Het <code>yyy</code>-gedeelte 1 tot 15 tekens kan hebben. Zie voor meer informatie de paragraaf Bibliotheek in de documentatie.
1170	Ongeldig gebruik van bibliotheekpadnaam - Er kan geen waarde aan een padnaam worden toegekend met Define, <code>:=</code> of <code>sto</code> →. - Een padnaam kan niet gedeclareerd worden als een Local-variabele of gebruikt worden als een parameter in een functie- of programmadefinitie.
1180	Ongeldige bibliotheekvariabelenaam. Zorg ervoor dat de naam: - geen punt bevat - niet met een onderstrepingsteken begint - niet meer dan 15 tekens heeft Zie voor meer informatie de paragraaf Bibliotheek in de documentatie.
1190	Bibliotheekdocument niet gevonden: - Controleer of de bibliotheek zich in de map MyLib bevindt. - Bibliotheeken vernieuwen. Zie voor meer informatie de paragraaf Bibliotheek in de documentatie.
1200	Bibliotheekvariabele niet gevonden: - Controleer of de bibliotheekvariabele bestaat in de eerste opgave in de bibliotheek. - Zorg ervoor dat de bibliotheekvariabele gedefinieerd is als LibPub of LibPriv. - Bibliotheeken vernieuwen. Zie voor meer informatie de paragraaf Bibliotheek in de documentatie.
1210	Ongeldige naam voor sneltoets bibliotheek. Zorg ervoor dat de naam:

Foutcode	Beschrijving
	• geen punt bevat • niet met een onderstrepingsteken begint • niet meer dan 16 tekens heeft • geen gereserveerde naam is Zie voor meer informatie de paragraaf Bibliotheek in de documentatie.
1220	Domeinfout: TangentLine en normalLine ondersteunen alleen functies met reële waarden.
1230	Domeinfout. Goniometrische conversie-operatoren worden niet ondersteund in de hoekmodi Graden en Decimale graden.
1250	Argumentfout Gebruik een stelsel lineaire vergelijkingen. Voorbeeld van een stelsel van twee lineaire vergelijkingen met variabelen x en y: $3x+7y=5$ $2y-5x=-1$
1260	Argumentfout: Het eerste argument van nfMin of nfMax moet een uitdrukking in 1 variabele zijn. Deze kan geen variabele zonder waarde bevatten anders dan de relevante variabele.
1270	Argumentfout De orde van de afgeleide moet gelijk zijn aan 1 of 2.
1280	Argumentfout Gebruik een polynoom in uitgewerkte vorm met 1 variabele.
1290	Argumentfout Gebruik een polynoom in één variabele.
1300	Argumentfout De coëfficiënten van de polynoom moeten te herleiden zijn tot numerieke waarden.
1310	Domeinfout: Een functie kon niet worden uitgewerkt voor één of meer van de argumenten.
1380	Argumentfout: Geneste oproepen aan domein() functie zijn niet toegestaan.

Waarschuwingcodes en berichten

U kunt de **warnCodes()**-functie gebruiken om de codes van waarschuwingen die gegenereerd zijn door het uitwerken van een uitdrukking op te slaan. Deze tabel geeft een overzicht van de numerieke waarschuwingcodes en de bijbehorende berichten.

Zie voor een voorbeeld van het opslaan van waarschuwingcodes **warnCodes()**, pag. 207.

Waarschuwingcode	Bericht
10000	Bewerking geeft mogelijk ongeldige oplossingen.
10001	Het differentiëren van een vergelijking kan een valse vergelijking opleveren.
10002	Twijfelachtige oplossing
10003	Twijfelachtige nauwkeurigheid
10004	Bewerking veroorzaakt mogelijk verlies van oplossingen.
10005	cSolve specificeert mogelijk meer nulpunten.
10006	Solve specificeert mogelijk meer nulpunten.
10007	Er kunnen meer oplossingen bestaan. Probeer geschikte onder- en bovengrenzen te specificeren en/of doe een schatting. Voorbeelden met solve(): • solve(Vergelijking,Var=Gok) ondergrens<Var<bovengrens • solve(Vergelijking,Var) ondergrens<Var<bovengrens • solve(Vergelijking,Var=Gok)
10008	Het domein van het resultaat is mogelijk kleiner dan het domein van de invoer.
10009	Het domein van het resultaat is mogelijk groter dan het domein van de invoer.
10012	Niet-reële berekening
10013	∞^0 of undef^0 is vervangen door 1
10014	undef^0 is vervangen door 1
10015	1^∞ of 1^undef is vervangen door 1
10016	1^undef is vervangen door 1
10017	Overloop is vervangen door ∞ of $-\infty$
10018	De bewerking vraagt om en retourneert een 64-bits waarde.
10019	Bron uitgeput, vereenvoudiging is mogelijk onvolledig.

Waarschuwingcode	Bericht
10020	Goniofunctie-argument is te groot voor nauwkeurige reductie.
10021	De invoer bevat een ongedefinieerde parameter. Het resultaat is mogelijk niet geldig voor alle mogelijke parameterwaarden.
10022	Het specificeren van de juiste onder- en bovengrenzen kan een oplossing opleveren.
10023	Scalair is vermenigvuldigd met de eenheidsmatrix.
10024	Resultaat is verkregen met behulp van benaderende berekeningen.
10025	Equivalentie kan niet worden geverifieerd in de EXACT-modus.
10026	Beperking kan genegeerd worden. Specificeer een beperking in de vorm " 'Variabele WiskundeTestSymbool Constante' of een combinatie van deze vormen, bijvoorbeeld 'x<3 en x>-12'

Service en Ondersteuning

Productinformatie, service en garantie TI

Product en serviceinformatie TI

Voor meer informatie over producten van en service door TI, kan per E-mail contact worden opgenomen met TI. Ook is informatie te vinden op de TI-pagina op het World Wide Web.

E-mailadres: ti-cares@ti.com

Internetadres: education.ti.com

Informatie service over garantie

Raadpleeg voor informatie over de garantievoorwaarden en -periode of over service, de garantiebepalingen die bij dit product worden geleverd of neem contact op met het verkooppunt waar u dit TI-product heeft gekocht.

Index

,	
', minutennotatie	239
', prime	240
-	
-, aftrekken[*]	219
!	
!, faculteit	230
"	
", secondennotatie	239
#	
#, indirectie	236
#, indirectie-operator	253
%	
%, percentage	225
&	
&, toevoegen	230
*	
*, vermenigvuldigen	220
.	
., punt aftrekken	223
., puntvermenigvuldiging	224
./, punt delen	224
., punt machtsverheffen	224
., punt optellen	223
:	
:=, toewijzen	244

$\wedge$	
$\wedge^{-1}$, omgekeerde	242
$\wedge$, macht	222
$_$	
$_$, eenheidsaanduiding	240
$ $	
$ $, beperkende operator	242
$+$	
$+$, optellen	219
$/$	
$/$, delen[*]	221
$=$	
$=$, is gelijk	225
$\neq$, is niet gelijk aan[*]	226
$>$	
$>$, groter dan	228
$\prod$	
$\prod$, product[*]	233
Σ	
$\Sigma()$, som[*]	234
$\Sigma\text{Int}()$	234
$\Sigma\text{Prn}()$	235
$\sqrt{}$	
$\sqrt{}$, wortel[*]	233
$\int$	
$\int$, integraal[*]	231

$\leq$	
$\leq$, kleiner dan of gelijk aan	227
$\geq$	
$\geq$, groter dan of gelijk aan	228
$\blacktriangleright$	
$\blacktriangleright$, converteren naar hoek in decimale graden[Grad]	89
$\blacktriangleright$, eenheden converteren[*]	241
$\blacktriangleright$ approxFraction()	18
$\blacktriangleright$ Cilind, weergeven als cilindrische vector[Cilind]	49
$\blacktriangleright$ cos, weergeven in termen van cosinus[cos]	35
$\blacktriangleright$ DD, weergeven als decimale hoek[DD]	52
$\blacktriangleright$ Decimal, resultaat weergeven als decimaal[Decimaal]	52
$\blacktriangleright$ DMS, weergeven als graden/minuten/seconden[DMS]	60
$\blacktriangleright$ exp, weerg. in termen v. e[exp]	69
$\blacktriangleright$ Grondtal10, weergegeven als decimaal geheel getal[Grondtal10]	23
$\blacktriangleright$ Grondtal16, weergeven als hexadecimaal[Grondtal16]	24
$\blacktriangleright$ Grondtal2, weergeven als binair[Grondtal2]	22
$\blacktriangleright$ Polar, weergeven als polaire vector[Polar]	137
$\blacktriangleright$ Rad, converteren naar radiale hoek[Rad]	148
$\blacktriangleright$ Rect, weergeven als rechthoekige vector[Rect]	151
$\blacktriangleright$ sin, weergeven in termen van sinus[sin]	172
$\blacktriangleright$ Sphere, weergeven als bolvormige vector[Sphere]	182
$\Rightarrow$	
$\Rightarrow$, logische implicatie[*]	229, 250
$\rightarrow$	
$\rightarrow$, opslaan	244
$\Leftrightarrow$	
$\Leftrightarrow$, logische dubbele implicatie[*]	229
$\textcircled{C}$	
$\textcircled{C}$, commentaar	245
$^\circ$	
$^\circ$, graden/minuten/seconden[*]	239
$^\circ$, gradennotatie[*]	238

0	
Ob, binaire indicator	245
Oh, hexadecimale indicator	245
1	
10^(), macht van tien	242
2	
2-stuks stuksgewijs gedefinieerde functie template voor	6
A	
aantal dagen tussen datums, dbd()	51
abs(), absolute waarde	12
absolute waarde template voor	8
afgeleide of n-de afgeleide template voor	10
afgeleiden	
eerste afgeleide, d()	230
numerieke afgeleide, nDeriv()	125-126
numerieke afgeleide, nDerivative()	125
aflossingstabel, amortTbl()	12, 21
afmeting, dim()	59
afronden, round()	160
afsluiten, Exit	69
aftrekken, -	219
als, If	90
amortTbl(), aflossingstabel	12, 21
and, Booleaanse operator	13
anders, Else	90
angle(), hoek	14
ANOVA, eenwegs variantieanalyse	15
ANOVA2way, tweewegs variantieanalyse	15
Ans, laatste antwoord	17
antwoord (laatste), Ans	17
approx(), benaderend	17
approxRational()	18
arccos()	18
arccosh()	18
arccosinus, cos ⁻¹ ()	37

<code>arccot()</code>	19
<code>arccoth()</code>	19
<code>arccsc()</code>	19
<code>arccsch()</code>	19
<code>arcLen()</code> , booglengte	19
<code>arcsec()</code>	19
<code>arcsech()</code>	19
<code>arcsin()</code>	19
<code>arcsinh()</code>	20
<code>arcsinus</code> , $\sin^{-1}()$	174
<code>arctan()</code>	20
<code>arctangens</code> , $\tan^{-1}()$	190
<code>arctanh()</code>	20
argumenten in TVM-functies	202
<code>augment()</code> , uitbreiden/aaneenvoegen	20
<code>avgRC()</code> , gemiddelde veranderingssnelheid	20

B

beëindigen	
terwijl, EndWhile	209
benaderend, <code>approx()</code>	17
bepaalde integraal	
template voor	10
beperkende operator " <code> </code> "	242
beperkende operator, volgorde van uitwerking	252
bibliotheek	
snelkoppelingen naar objecten creëren	99
binair	
indicator, Ob	245
weergeven, ►Grondtal2	22
binnen string, <code>inString()</code>	93
<code>binomCdf()</code>	24
<code>binomPdf()</code>	25
bodem, <code>floor()</code>	76
bolvormige vectorweergave, ►Sphere	182
booglengte, <code>arcLen()</code>	19
Booleaanse operatoren	
$\Rightarrow$	229, 250
$\Leftrightarrow$	229
and	13
niet	129
niet en	123
noch	127

of	133
xof	209
breuken	
propFrac	144
template voor	5

C

Cdf()	75
ceiling(), plafond	25
centralDiff()	26
cFactor(), complexe factor	26
char(), tekenreeks	27
charPoly()	28
χ^2 2way	28
χ^2 Cdf()	29
χ^2 GOF	29
χ^2 Pdf()	30
cilindrische vectorweergave, ►Cylind	49
ClearAZ	30
ClrErr, fout wissen	30
colAugment	31
colDim(), matrixkolomafmeting	31
colNorm(), matrixkolomnorm	31
combinaties, nCr()	124
comDenom(), gemeenschappelijke noemer	31
commentaar, ©	245
completeSquare(), complete square	32
complex	
geconjugeerde, conj()	33
nulpunten, cZeros()	49
ontbinden, cFactor()	26
oplossen, cSolve()	44
conj(), complex geconjugeerde	33
constante	
in solve()	178
constanten	
in deSolve()	56
in solve()	180
opnemen in cSolve()	46
opnemen in cZeros()	50
sneltoetsen voor	250
constructMat(), matrix construeren	33

converteren	
4Grad	89
4Rad	148
eenheden	241
correlatiematrix, corrMat()	35
corrMat(), correlatiematrix	35
cos ⁻¹ , arccosinus	37
cos(), cosinus	35
cosh ⁻¹ (), arccosinus hyperbolicus	38
cosh(), cosinus hyperbolicus	38
cosinus	
uitdrukking weergeven in termen van	35
cosinus, cos()	35
cot ⁻¹ (), arccotangens	39
cot(), cotangens	39
cotangens, cot()	39
coth ⁻¹ (), arccotangens hyperbolicus	40
coth(), cotangens hyperbolicus	40
count(), items tellen in een lijst	40
countiff(), items in een lijst voorwaardelijk tellen	41
cPolyRoots()	42
crossP(), uitwendig product	42
csc ⁻¹ (), inverse cosecans	43
csc(), cosecans	42
csch ⁻¹ (), inverse cosecans hyperbolicus	43
csch(), cosecans hyperbolicus	43
cSolve(), complexe oplossen	44
CubicReg, derdegraads regressie	47
cumulatieve som, cumulativeSum()	48
cumulativeSum(), cumulatieve som	48
cycle, Cycle	48
Cycle, cycle	48
cZeros(), complexe nulpunten	49

D

d(), eerste afgeleide	230
dagen tussen datums, dbd()	51
dbd(), dagen tussen datums	51
de normaal, normalline()	128
decimaal	
weergave van geheel getal, 4Grondtal10	23
decimale	
hoekweergave, ►DD	52

Define	53
Define LibPriv	54
Define LibPub	54
define, Define	53
Define, define	53
defining	
private function or program	54
public function or program	54
delen door geheel getal, intDiv()	94
delen, /	221
deltalist()	55
deltaTmpCnv()	55
DelVar, variabele wissen	55
delVoid(), lege elementen verwijderen	56
derdegraads regressie, CubicReg	47
derivative()	56
deSolve(), oplossing	56
det(), matrixdeterminant	58
diag(), matrixdiagonaal	59
dim(), afmeting	59
Disp, gegevens weergeven	60, 163
domein(), domeinfunctie	61
domeinfunctie, domein()	61
dominant term, dominantTerm()	61
dominantTerm(), dominant term	61
dot	
product, dotP()	62
dotP(), inwendig product	62

E

e-macht	
template voor	6
e tot een macht, e^()	63, 69
E, exponent	237
e, uitdr. weergeven in termen van	69
e^(), e tot een macht	63
echte breuk, propFrac	144
eenheden	
converteren	241
eenheidsmatrix, identity()	90
eenheidsvector, unitV()	205
eerste afgeleide	
template voor	9

eff), nominaal naar effectief percentage converteren	64
effectief percentage, eff()	64
eigenvector, eigVc()	64
eigenwaarde, eigVl()	64
eigVc(), eigenvector	64
eigVl(), eigenwaarde	64
else if, Elseif	65
Elseif, else if	65
end	
for, EndFor	78
functie, EndFunc	82
if, EndIf	90
loop, EndLoop	113
end if, EndIf	90
end loop, EndLoop	113
EndTry, proberen beëindigen	198
EndWhile, terwijl beëindigen	209
EOS (Equation Operating System)	252
Equation Operating System (EOS)	252
euler(), Euler function	66
exact(), exact	68
exact, exact()	68
Exit, afsluiten	69
exp(), e tot een macht	69
exp►list(), uitdrukking naar lijst	70
expand(), uitbreiden	70
exponent, E	237
exponenten	
template voor	5
exponentiële regressie, ExpReg	72
expr(), string naar uitdrukking	72, 110
ExpReg, exponentiële regressie	72

F

F-toets met 2 steekproeven	81
factor(), ontbinden	73
faculteit, !	230
Fill, matrix vullen	75
financiële functies, tvnFV()	201
financiële functies, tvnI()	201
financiële functies, tvnN()	202
financiële functies, tvnPmt()	202
financiële functies, tvnPv()	202

FiveNumSummary	75
floor(), bodem	76
fMax(), functiemaximum	77
fMin(), functieminimum	77
For	78
for, For	78
For, for	78
format(), opmaakstring	79
fout overbrengen, PassErr	136
fouten en het oplossen van problemen	
fout overbrengen, PassErr	136
fout wissen, ClrErr	30
fpart(), functiedeel	79
freqTable()	80
frequency()	81
Frobenius-norm, norm()	128
Func, functie	82
Func, functie programmeren	82
functie beëindigen, EndFunc	82
functies	
deel, fpart()	79
functie programmeren, Func	82
maximum, fMax()	77
minimum, fMin()	77
functies en variabelen	
kopiëren	34
functions	
user-defined	53

G

g, decimale graden	237
ga naar, Goto	89
gcd(), grootste gemene deler	83
gegevens weergeven, Disp	60, 163
geheel deel, iPart()	96
geheel getal, int()	93
gemeenschappelijke noemer, comDenom()	31
gemengde breuken, propFrac() gebruiken met	144
gemiddelde veranderingssnelheid, avgRC()	20
gemiddelde, mean()	115
geomCdf()	83
geomPdf()	84
gereduceerde rij-echelon-vorm, rref()	161

Get	84
getallenrij, seq()	164
getDenom(), noemer ophalen/terugsturen	85
getLangInfo(), taalinformatie ophalen/terugsturen	85
getLockInfo(), test de vergrendelingsstatus van de variabele of variabelegroep	86
getMode(), modusinstellingen ophalen	86
getNum(), getal ophalen/terugsturen	87
GetStr	87
getType(), get type of variable	88
getVarInfo(), variabele-informatie ophalen/terugsturen	88
gewijzigde interne rentabiliteit, mirr()	119
goniometrische uitwerking, tExpand()	193
goniometrische verzameling, tCollect()	193
Goto, ga naar	89
graden/minuten/seconden-notatie	239
graden/minuten/seconden-weergave, ►DMS	60
gradennotatie, °	238
groepen, vergrendelen en ontgrendelen	109, 205
groepen, vergrendelingsstatus testen	86
grootste gemene deler, gcd()	83
groter dan of gelijk aan, 	228
groter dan, >	228

H

hexadecimaal	
indicator, Oh	245
weergeven, ►Grondtal16	24
hoek, angle()	14
hyperbolicus	
arccosinus, cosh ⁻¹ ()	38
arcsinus hyperbolicus, sinh ⁻¹ ()	175
arctangens, tanh ⁻¹ ()	191
cosinus, cosh()	38
sinus hyperbolicus, sinh()	175
tangens, tanh()	191

I

identity(), eenheidsmatrix	90
If, als	90
iffn()	91
imag(), imaginair deel	92
imaginair deel, imag()	92

ImpDif(), impliciete afgeleide	93
impliciete afgeleide, Impdif()	93
indirectie-operator (#)	253
indirectie, #	236
Input, invoer	93
instellen	
modus, setMode()	167
instellingen, huidige ophalen	86
inString(), binnen string	93
int(), geheel getal	93
intDiv(), delen door geheel getal	94
integraal, ∫	231
interpolate(), interpolate	94
inverse cumulatieve normale verdeling (invNorm())	95
inverse, $\wedge^{-1}$	242
invF()	95
invNorm(), inverse cumulatieve normale verdeling)	95
invoer, Input	93
invt()	95
Inv χ^2 ()	95
iPart(), geheel deel	96
irr(), interne rentabiliteit	
interne rentabiliteit, irr()	96
is gelijk, =	225
is niet gelijk aan, ≠	226
isPrime(), priemtoets	97
isVoid(), testen op lege elementen	97
items in een lijst voorwaardelijk tellen, countif()	41
items tellen in een lijst, count()	40

K

kansdichtheid, normPdf()	129
kleiner dan of gelijk aan, {	227
kleinste gemene veelvoud, lcm	98
kwadratische regressie, QuadReg	145

L

label, Lbl	98
Lbl, label	98
lcm, kleinste gemene veelvoud	98
left(), links	98
lege elementen	247

lege elementen, testen op	97
lege elementen, verwijderen	56
lengte van string	59
LibPriv	54
LibPub	54
libShortcut(), snelkoppelingen naar bibliotheekobjecten creëren	99
lijst naar matrix, list►mat()	106
lijst, items tellen in	40
lijst, items voorwaardelijk tellen in	41
lijsten	
aflopend sorteren, SortD	181
cumulatieve som, cumulativeSum()	48
inwendig product, dotP()	62
lege elementen in	247
lijst naar matrix, list►mat()	106
matrix naar lijst, mat►list()	114
maximum, max()	115
mid-string, mid()	117
minimum, min()	118
nieuw, newList()	125
oplopend sorteren, SortA	181
product, product()	143
som, sum()	187
uitbreiden/aaneenvoegen, augment()	20
uitdrukking naar lijst, exp►list()	70
uitwendig product, crossP()	42
verschil, Δlist()	106
verschillen in een lijst, @list()	106
limiet	
lim()	100
limit()	100
template voor	11
limit() of lim(), limiet	100
lineaire regressie, LinRegAx	102
lineaire regressie, LinRegBx	101, 103
links, left()	98
LinRegBx, lineaire regressie	101
LinRegMx, lineaire regressie	102
LinRegtIntervals, lineaire regressie	103
LinRegtTest	104
linSolve()	105
Δlist(), lijstverschil	106
list►mat(), lijst naar matrix	106

$\ln()$, natuurlijk logaritme	107
LnReg, logaritmische regressie	107
Local, lokale variabele	109
Lock, variabele of variabelegroep vergrendelen	109
Log	
template voor	6
logaritmen	107
logaritmische regressie, LnReg	107
logische dubbele implicatie, $\Leftrightarrow$	229
logische implicatie, $\Rightarrow$	229, 250
Logistic, logistische regressie	111
LogisticD, logistische regressie	112
logistische regressie, Logistic	111
logistische regressie, LogisticD	112
lokaal, Local	109
lokale variabele, Local	109
loop, Loop	113
Loop, loop	113
LU, matrix beneden-boven-decompositie	114

M

macht van tien, $10^{\wedge}()$	242
macht, $\wedge$	222
machtsregressie, PowerReg	141, 154-155, 194
mat►list(), matrix naar lijst	114
matrices	
afmeting, dim()	59
beneden-boven-decompositie, LU	114
cumulatieve som, cumulativeSum()	48
determinant, det()	58
diagonaal, diag()	59
eigenvector, eigVc()	64
eigenwaarde, eigVl()	64
gereduceerde rij-echelon-vorm, rref()	161
identiteit, identity()	90
kolomafmeting, colDim()	31
kolomnorm, colNorm()	31
lijst naar matrix, list►mat()	106
matrix naar lijst, mat►list()	114
maximum, max()	115
minimum, min()	118
nieuw, newMat()	125
product, product()	143

punt aftrekken, $-$	223
punt delen, $/$	224
punt machtsverheffen, $^{\wedge}$	224
punt optellen, $+$	223
punt vermenigvuldigen, $*$	224
QR-ontbinding, QR	144
rij-afmeting, rowDim()	161
rij-echelon-vorm, ref()	152
rij-omwisseling, rowSwap()	161
rij-optelling, rowAdd()	160
rijbewerking, mRow()	120
rijnorm, rowNorm()	161
rijvermenigvuldiging en -optelling, mRowAdd()	120
som, sum()	187
submatrix, subMat()	187-188
transponeren, T	189
uitbreiden/aaneenvoegen, augment()	20
vullen, Fill	75
willekeurig, randMat()	150
matrix (1×2)	
template voor	8
matrix (2×1)	
template voor	8
matrix (2×2)	
template voor	8
matrix ($m \times n$)	
template voor	8
matrix construeren, constructMat()	33
matrix naar lijst, mat►list()	114
max(), maximum	115
maximum, max()	115
mean(), gemiddelde	115
mediaan-mediaan-lijnregressie, MedMed	116
mediaan, median()	116
median(), mediaan	116
MedMed, mediaan-mediaan-lijnregressie	116
Meervoudige lineaire regressie t-toets	122
met,	242
mid-string, mid()	117
mid(), mid-string	117
min(), minimum	118
minimum, min()	118
minutennotatie,	239

<code>mirr()</code> , gewijzigde interne rentabiliteit	119
<code>mod()</code> , modulo	119
<code>modi</code> <code>instelling, setMode()</code>	167
<code>modulo, mod()</code>	119
<code>modusinstellingen, getMode()</code>	86
<code>mRow()</code> , matrixrij-bewerking	120
<code>mRowAdd()</code> , matrixrij-vermenigvuldiging en -optelling	120
<code>MultReg</code>	120
<code>MultRegIntervals()</code>	121
<code>MultRegTests()</code>	122

N

<code>n-de wortel</code> <code>template voor</code>	5
<code>N-stuks stuksgewijs gedefinieerde functie</code> <code>template voor</code>	7
<code>natuurlijk logaritme, ln()</code>	107
<code>nCr()</code> , combinaties	124
<code>nDerivative()</code> , numerieke afgeleide	125
<code>negatie, negatieve getallen invoeren</code>	253
<code>netto contante waarde, npv()</code>	131
<code>newList()</code> , nieuwe lijst	125
<code>newMat()</code> , nieuwe matrix	125
<code>nfMax()</code> , numeriek functiemaximum	125
<code>nfMin()</code> , numeriek functieminimum	126
<code>niet en (nen)</code> , Booleaanse operator	123
<code>niet, Booleaanse operator</code>	129
<code>nieuw</code> <code>lijst, newList()</code>	125
<code>matrix, newMat()</code>	125
<code>nInt()</code> , numerieke integraal	126
<code>noch, Booleaanse operator</code>	127
<code>noemer</code>	31
<code>nom</code> , effectief naar nominaal percentage converteren	127
<code>nominaal percentage, nom()</code>	127
<code>norm()</code> , Frobenius-norm	128
<code>normale verdelingskans, normCdf()</code>	129
<code>normalLine()</code>	128
<code>normCdf()</code>	129
<code>normPdf()</code>	129
<code>notatie in decimale graden, g</code>	237
<code>nPr()</code> , permutaties	130

npv(), netto contante waarde	131
nSolve(), numerieke oplossing	131
nulpunten, zeroes()	210
numeriek	
afgeleide, nDeriv()	125-126
afgeleide, nDerivative()	125
integraal, nInt()	126
oplossing, nSolve()	131

O

objecten	
snelpoelingen naar bibliotheek creëren	99
of (Booleaans), of	133
of Booleaanse operator	133
omgekeerde, $\wedge^{-1}$	242
onbepaalde integraal	
template voor	10
onderstrepingssteken, _	240
OneVar, statistieken voor één variabele	132
ontbinden, factor()	73
operatoren	
volgorde van uitwerking	252
ophalen/terugsturen	
getal, getNum()	87
noemer, getDenom()	85
variabele-informatie, getVarInfo()	85, 88
oplossen, solve()	177
oplossing, deSolve()	56
opmaakstring, format()	79
opslaan	
symbool, &	244
optellen, +	219
ord(), numerieke tekencode	135

P

P•Rx(), rechthoekige x-coördinaat	135
P•Ry(), rechthoekig y-coördinaat	135
PassErr, fout overbrengen	136
Pdf()	80
percentage, %	225
permutaties, nPr()	130
piecewise()	137
plafond, ceiling()	25-26, 42

poissCdf()	137
poissPdf()	137
polair	
coördinaat, R►Pr()	148
coördinaat, R►Pθ()	148
vectorweergave, ►Polar	137
polyCoeff()	138
polyDegree()	139
polyEval(), veelterm uitwerken	139
polyGcd()	140
PolyRoots()	141
PowerReg, machtsregressie	141
Prgm, programma definiëren	142
priemgetaltoets, isPrime()	97
prime,	240
proberen, Try	198
prodSeq()	143
product(P)	
template voor	9
product(), product	143
product, product()	143
product, Π()	233
programma's en programmeren	
I/O-scherm weergeven, Disp	163
programma's en programmeren	
fout wissen, ClrErr	30
I/O-scherm weergeven, Disp	60
proberen, Try	198
programmeren	
fout overbrengen, PassErr	136
gegevens weergeven, Disp	60, 163
programma definiëren, Prgm	142
programs	
defining private library	54
defining public library	54
propFrac, echte breuk	144
punt	
aftrekken, .N	223
delen, .P	224
macht, .^	224
optellen, .+	223
vermenigvuldigen, .*	224

Q

QR-ontbinding, QR	144
QR, QR-ontbinding	144
QuadReg, kwadratische regressie	145
QuartReg, vierdegraads regressie	146

R

R, radialen	237
R►Pr(), poolcoördinaat	148
R►Pθ(), poolcoördinaten	148
raaklijn, tangentLine()	191
radialen, R	237
rand(), random number	149
randBin, random number	149
randInt(), random integer	149
randMat(), willekeurige matrix	150
randNorm(), willekeurige norm	150
random sample	151
randPoly(), willekeurige veelterm	150
randSamp()	151
RandSeed, toevalsgetal-seed	151
real(), reëel	151
rechthoekig y-coördinaat, P►Ry()	135
rechthoekige vector-weergave, ►Rect	151
rechthoekige x-coördinaat, P►Rx()	135
rechts, right()	157
reëel, real()	151
reeksen	
gebruiken om variabelenamen te creëren	253
tekenreeks, char()	27
ref(), rij-echelon-vorm	152
regressies	
derdegraads, CubicReg	47
exponentiële, ExpReg	72
kwadratisch, QuadReg	145
lineaire regressie, LinRegAx	102
lineaire regressie, LinRegBx	101, 103
logaritmisch, LnReg	107
Logistic	111
logistisch, Logistic	112
machtsregressie, PowerReg	141, 154-155, 194
mediaan-mediaan-lijn, MedMed	116

MultReg	120
sinusoïde, SinReg	176
vierdegraads, QuartReg	146
remain(), rest	153
Request	154
RequestStr	155
rest, remain()	153
resultaat	
weergave in termen van e	69
weergeven in termen van cosinus	35
weergeven in termen van sinus	172
resultaatwaarden, statistieken	184
resultaten voor twee variabelen, TwoVar	203
resultaten, statistieken	183
return, Return	156
Return, return	156
right(), rechts	157
right, right()	32, 66, 94, 157, 207
rij-echelon-vorm, ref()	152
rk23(), Runge Kutta function	157
root(), wortel	158
rotate(), roteren	159
roteren, rotate()	159
round(), afronden	160
rowAdd(), matrixrij-optelling	160
rowDim(), matrixrij-afmeting	161
rowNorm(), matrixrijnorm	161
rowSwap(), matrixrij-omwisseling	161
rref(), gereduceerde rij-echelon-vorm	161

S

$\sec^{-1}()$, inverse secans	162
sec(), secans	162
$\operatorname{sech}^{-1}()$, inverse secans hyperbolicus	163
sech(), secans hyperbolicus	163
secondennotatie, "	239
seq(), getallenrij	164
seqGen()	164
seqn()	165
sequence, seq()	164-165
series(), series	166
series, series()	166

setMode(), instellingsmodus	167
shift(), verschuiven	169
sign(), teken	171
simult(), simultane vergelijkingen	171
simultane vergelijkingen, simult()	171
$\sin^{-1}()$, arcsinus	174
sin(), sinus	173
$\sinh^{-1}()$, arcsinus hyperbolicus	175
sinh(), sinus hyperbolicus	175
SinReg, sinusoidale regressie	176
sinus	
uitdrukking weergeven in termen van	172
sinus, sin()	173
sinusoidale regressie, SinReg	176
snelkoppelingen, toetsenbord	250
sneltoetsen	250
solve(), oplossen	177
som (G)	
template voor	9
som van hoofdsombetalingen	235
som van rentebetalingen	234
som, sum()	187
som, $\Sigma()$	234
SortA, oplopend sorteren	181
SortD, aflopend sorteren	181
sorteren	
aflopend, SortD	181
oplopend, SortA	181
sqrt(), wortel	182
standaarddeviatie, stdDev()	184-185, 205
stat.resultaten	183
stat.values	184
statistieken	
combinaties, nCr()	124
faculteit, !	230
gemiddelde, mean()	115
mediaan, median()	116
permutaties, nPr()	130
resultaten voor twee variabelen, TwoVar	203
standaarddeviatie, stdDev()	184-185, 205
statistieken voor één variabele, OneVar	132
toevalsgetal-seed, RandSeed	151
variantie, variance()	206

willekeurige norm, randNorm()	150
statistieken voor één variabele, OneVar	132
stdDevPop(), populatiestandaarddeviatie	184
stdDevSamp(), steekproefstandaarddeviatie	185
stelsel van 2 vergelijkingen	
template voor	7
stelsel van vergelijkingen (N vergelijkingen)	
template voor	7
Stop-commando	186
string	
afmeting, dim()	59
lengte	59
string(), uitdrukking naar string	186
strings	
binnen, InString	93
indirectie, #	236
links, left()	98
mid-string, mid()	117
Opmaak	79
opmaak, format()	79
rechts, right()	157
right, right()	32, 66, 94, 157, 207
roteren, rotate()	159
string naar uitdrukking, expr()	72, 110
tekencode, ord()	135
toevoegen, &	230
uitdrukking naar string, string()	186
verschuiven, shift()	169
wortel, root()	158
student-t-kansdichtheid, tPdf()	198
student-t-verdelingskans, tCdf()	192
subMat(), submatrix	187-188
submatrix, subMat()	187-188
substitutie met operator " "	242
sum(), som	187
sumIf()	187
sumSeq()	188

T

t-toets, tTest	199
T, transponeren	189
taal	
taalinformatie ophalen	85

$\tan^{-1}()$, arctangens	190
$\tan()$, tangens	189
tangens, $\tan()$	189
tangentLine()	191
$\tanh^{-1}()$, arctangens hyperbolicus	191
$\tanh()$, tangens hyperbolicus	191
Taylor-polynoom, $\text{taylor}()$	192
$\text{taylor}()$, Taylor-polynoom	192
$\text{tCdf}()$, studentt-verdelingskans	192
$\text{tCollect}()$, goniometrische verzameling	193
teken, $\text{sign}()$	171
tekenreeks, $\text{char}()$	27
tekens	
numerieke code, $\text{ord}()$	135
reeks, $\text{char}()$	27
Tekst-commando	194
templates	
2-stuks stuksgewijs gedefinieerde functie	6
absolute waarde	8
afgeleide of n-de afgeleide	10
bepaalde integraal	10
breuk	5
e-macht	6
eerste afgeleide	9
exponent	5
limiet	11
Log	6
matrix (1×2)	8
matrix (2×1)	8
matrix (2×2)	8
matrix ($m \times n$)	8
n-de wortel	5
N-stuks stuksgewijs gedefinieerde functie	7
onbepaalde integraal	10
product (P)	9
som (G)	9
stelsel van 2 vergelijkingen	7
stelsel van vergelijkingen (N vergelijkingen)	7
tweede afgeleide	10
wortel	5
terwijl beëindigen, EndWhile	209
terwijl, While	209
Test_2S, F-toets met 2 steekproeven	81

testen op lege elementen, <code>isVoid()</code>	97
<code>tExpand()</code> , goniometrische uitwerking	193
tijdwaarde van geld, aantal betalingen	202
tijdwaarde van geld, betalingsbedrag	202
tijdwaarde van geld, contante waarde	202
tijdwaarde van geld, Rente	201
tijdwaarde van geld, toekomstige waarde	201
<code>TInterval</code> , t-betrouwbaarheidsinterval	195
<code>tInterval_2Samp</code> , t-betrouwbaarheidsinterval met 2 steekproeven	195
<code>ΔtmpCnv()</code> [<code>tmpCnv</code>]	197
<code>tmpCnv()</code>	196-197
toevoegen, &	230
<code>tPdf()</code> , studentt-kansdichtheid	198
<code>trace()</code>	198
transponeren, T	189
Try, foutbehandelingscommando	198
Try, proberen	198
<code>tTest</code> , t-toets	199
<code>tTest_2Samp</code> , t-toets met twee steekproeven	200
TVM-argumenten	202
<code>tvmFV()</code>	201
<code>tvmI()</code>	201
<code>tvmN()</code>	202
<code>tvmPmt()</code>	202
<code>tvmPV()</code>	202
tweede afgeleide	
template voor	10
<code>TwoVar</code> , resultaten voor twee variabelen	203

U

uitbreiden, <code>expand()</code>	70
uitbreiden/aaneenvoegen, <code>augment()</code>	20
uitdrukkingen	
string naar uitdrukking, <code>expr()</code>	72, 110
uitdrukking naar lijst, <code>exp4lijst()</code>	70
uitsluiting met operator " "	242
uitwendig product, <code>crossP()</code>	42
uitwerking, volgorde van	252
<code>unitV()</code> , eenheidsvector	205
<code>unLock</code> , variabele of variabelegroep ontgrendelen	205
user-defined functions	53
user-defined functions and programs	54

V

variabele	
naam van een tekenreeks creëren	253
variabele of functie kopiëren, CopyVar	34
variabelen	
alle variabelen bestaande uit één letter wissen	30
lokaal, Local	109
wissen, DelVar	55
variabelen en functies	
kopiëren	34
variabelen en variabelegroepen ontgrendelen	205
variabelen en variabelegroepen vergrendelen	109
variabelen, vergrendelen en ontgrendelen	86, 109, 205
variantie, variance()	206
varPop()	205
varSamp(), steekproefvariantie	206
vectoren	
cilindrische vectorweergave, 4Cilind	49
eenheid, unitV()	205
inwendig product, dotP()	62
uitwendig product, crossP()	42
veelterm uitwerken, polyEval()	139
veeltermen	
uitwerken, polyEval()	139
willekeurig, randPoly()	150
verdelingsfuncties	
binomCdf()	24
binomPdf()	25
invNorm()	95
invt()	95
Inv χ^2 ()	95
normCdf()	129
normPdf()	129
poissCdf()	137
poissPdf()	137
tCdf()	192
tPdf()	198
χ^2 2way()	28
χ^2 Cdf()	29
χ^2 GOF()	29
χ^2 Pdf()	30
vermenigvuldigen, *	220
verschuiven, shift()	169

verwijderen	
lege elementen uit een lijst	56
vierdegraads regressie (QuartReg)	146

W

waarschuwingcodes en berichten	262
Wait-opdracht	207
wanneer, when()	208
warnCodes(), Warning codes	207
weergeven als	
binair, ▶Grondtal2	22
bolvormige vector, ▶Sphere	182
cilindrische vector, ▶Cylind	49
decimaal geheel getal, ▶Grondtal10	23
decimale hoek, ▶DD	52
graden/minuten/seconden, ▶DMS	60
hexadecimaal, ▶Grondtal16	24
polaire vector, ▶Polar	137
rechthoekige vector, ▶Rect	151
when(), wanneer	208
While, terwijl	209
willekeurig	
getal-seed, RandSeed	151
matrix, randMat()	150
norm, randNorm()	150
veelterm, randPoly()	150
wissen	
lege elementen uit een lijst	56
variabele, DelVar	55
Wissen	
fout, ClrErr	30
wortel	
template voor	5
wortel, √()	182, 233
wortel, root()	158

X

x^2 , kwadraat	223
XNOR	229
xof, Booleaans exclusief of	209

Z

zeroes(), nulpunten	210
zInterval, z-betrouwbaarheidsinterval	212
zInterval_1Prop, z-betrouwbaarheidsinterval met één proportie	213
zInterval_2Prop, z-betrouwbaarheidsinterval met twee proporties	214
zInterval_2Samp, z-betrouwbaarheidsinterval met twee steekproeven	214
zTest	215
zTest_1Prop, z-toets met één proportie	216
zTest_2Prop, z-toets voor twee proporties	216
zTest_2Samp, z-toets met twee steekproeven	217